

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ISSN (Print): 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนธิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณานุกา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์ ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง

สำนักงานวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 08-2872-3538 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อนันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาถชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์
ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน
ผศ.มานิตย์ อรรคชาติ
อ.ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร
อ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม
อ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี
อ.ดร.กรกต ชำบ้นจิต
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม 2564 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 25 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)

บทบรรณาธิการ (Editorial)

สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการ บัญชีกรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ณัฐฐาภรณ์ บาลี, ฉัตรพล มณีกุล, ปณิดา ราชแพทยาคม	1
การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ วนิดา ผจงกิจการ, ฉัตรพล มณีกุล, ปณิดา ราชแพทยาคม	17
รูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสท ของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ยุทธนา นาคทวีถ, อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์, นิสา พักตร์วิไล เจษฎานันท์ เวียงนนท์, อริชัย วรรณศิริ	33
คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนห้วย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ชนิดา เถลิงศักดิ์เดช, ทิฆัมพร พันลี้กเดช, ปณิดา ราชแพทยาคม	49
การศึกษาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ชไมพร สมบุตร, พรเทพ ฐัฒน	61
อิทธิพลจากประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบ วิชาชีพของนักศึกษากการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดตาก ยุพิน มีใจเจริญ	77

สารบัญ (Content)

หน้า

การศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคต แห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ภูมิศักดิ์ วรไตรจริยา, นงลักษณ์ ใจฉลาด	91
ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว	109
ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ที่มีต่อการคิด วิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย รพีพรรณ แก้วโกคา, สรัญญธร ฉันทวรภาพ, จิตรา ชนะกุล	125
แนวทางบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลาง และขนาดเล็กในเกาะช้าง จังหวัดตราด ชวลีย์ ณ ถลาง, ผกามาศ ชัยรัตน์, สุรพจน์ ณ ถลาง, เกริกกิต ชัยรัตน์	141
ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พระครูอาทรกิจวิธาน (สุทัศน์) ตะวันศรีธรรม, อภิชาติ ดวงธิสาร, รัฐนันท์ พงศ์วิทธิธรร, สุธีมนต์ ทรงศิริโรจน์, กัญญกาญจน์ ไชเออร์ส	157
บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549-2553 พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, จันทนา สุทธิจารี	175
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สุวิภา กลีบบัว, เจริญศรี ยอมเจริญ, อรพินธ์ สุชาติ	195
วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร กรณีศึกษา ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วันชาติ เรืองมนตรี, วุฒิชัย ตาลเพชร	211

สารบัญ (Content)

หน้า

ความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของ พนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ดาวเดือน โลหิตปุระ, นิमित จิระสันติการ, จินตนา จันเรือน	225
การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำ โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นิภา ตรีแจ่มจันทร์ อุบลวรรณ ส่งเสริม	237
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ธนรัชต์ งามโพธิ์, พุฒิพงศ์ มากมาย, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, วลัยลักษณ์ พันธุ์ กัญญกาญจน์ ไชเออร์ส	253
ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย: กรณีศึกษา บริษัทที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภรรมภา บัวทิพวรรณ	269
รูปแบบถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ มนูญ มนุขจร, อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์, สุนทรีย์ จินธรรม, ยุทธนา นาคทวี	287
การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	303
THE EFFECTS OF COACHING LEADERSHIP AND PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON EMPLOYEE'S INNOVATIVE BEHAVIOR IN HIGH-TECH ENTERPRISE: A CASE STUDY IN HENAN PROVINCE, CHINA Hui Liu, Eksiri Niyomsilp	319
LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS AFFECTING THE OPERATIONAL EFFECTIVENESS OF THE EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 42 Malai Wongruethaiwattana	327

สารบัญ (Content)

หน้า

EXPOSING STUDENTS TO THE DIVERSITY OF ENGLISH OF NON-NATIVE ENGLISH TEACHERS IN THE CONTEXT OF GLOBAL ENGLISHES Jatupon Phulakor, Denchai Prabjandee, Janpanit Surasin	343
“สัญญาทางปกครอง” ประเด็นทางด้านกฎหมายที่ข้าราชการต้องรู้ก่อนทำสัญญา รับทุนลาศึกษาต่อ บุญชัย ภาละกาล	353
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น วสันต์ ปานสังข์	365
ภาคผนวก หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	379

สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี
กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี
MODERN ACCOUNTING CAPACITY AFFECTING THE SUCCESS AT WORK
OF ACCOUNTING MANAGERS: A CASE STUDY OF ACCOUNTING OFFICES
IN NONTABURI PROVINCE

ณัฐธารณ์ บาลี¹ ฉัตรพล มณีกุล² ปณิตา ราชแพทยาคม³

Nattaphorn Balee, Chatrpol Maneekool, Panita rachapaettayakom

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี และ 3) ศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 158 แห่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเทคนิควิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1. ความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ในภาพรวมความสำเร็จในการทำงานด้านบัญชี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) โดยด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$) และด้านการบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.51$) 2. สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชี ประกอบด้วย ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน และด้านการตรวจสอบภายใน พบว่า ในภาพรวมสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) โดยด้านจริยธรรมในวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$) และด้าน

Received: 2020-06-27 Revised: 2020-07-13 Accepted: 2020-07-14

^{1 2 3}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์ Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School,
Southeast Asia University, e-mail: s6141510017@sau.ac.th

การตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.49$) 3. สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี และด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ร้อยละ 55.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ($Beta = 0.533$) รองลงมา คือ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ($Beta = 0.283$) ด้านการตรวจสอบภายใน ($Beta = 0.213$) และด้านความรู้และทักษะทางบัญชี ($Beta = -0.213$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน ($Beta = 0.081$) ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี สำนักงานบัญชีจังหวัดนนทบุรี

คำสำคัญ (Keywords): ผู้จัดการบัญชี; สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่; ความสำเร็จในการทำงาน

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the success at work of accounting managers working in accounting offices in Nonthaburi province, 2) study modern accounting capacity of accounting managers working in accounting offices in Nonthaburi province, and 3) study the modern accounting capacity affecting the success at work of accounting managers working in accounting offices in Nonthaburi province. The sample was accounting managers working in 158 accounting offices in Nonthaburi province. The questionnaires were used to collect data. The descriptive analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The data were analyzed by using t-test, F-test, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis. It was found that: 1. In overall, the success at work of accounting managers working in accounting offices in Nonthaburi province was at the highest level ($\bar{X}=4.62$). The standard and accountability aspect was at the highest level ($\bar{X}=4.75$) and the achievement aspect was at the lowest level at ($\bar{X}=4.51$). 2. Modern accounting capacity of accounting managers composed of professional ethics aspect, preparing and presenting accounting information for decision making aspect, knowledge and skill in accounting aspect, planning and financial controlling aspect and internal control aspect. It was found that, in overall modern accounting capacity was at the highest level ($\bar{X}=4.67$) and internal control

aspect was at the lowest level ($\bar{X}=4.49$). 3. Modern accounting capacity affected the success at work of accounting managers working in accounting offices in Nonthaburi Province, it was found that internal control aspect, preparing and presenting accounting information for decision making aspect, knowledge and skill in accounting and professional ethics aspect were at 55.0 percent and at the statistical significant level of 0.05 of which the most important variable was preparing and presenting accounting information for decision making aspect (Beta = 0.533), the next were, professional ethics aspect (Beta = 0.283), internal control aspect (Beta = 0.213) and knowledge and skills in accounting aspect (Beta = -0.213) respectively. The planning and financial controlling aspect had none effect to the success at work of accounting managers of accounting offices in Nonthaburi province.

Keywords: Accounting Managers; Modern Accounting Capacity; Success at Work

บทนำ (Introduction)

ความสำเร็จในการทำงานเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานที่กำหนดเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงานให้หมดไป (มะลิวัลย์ ลือชา, 2558 : 1) หากผู้ปฏิบัติงานรับรู้ถึงความสำเร็จในการทำงานของตนย่อมทำให้รับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดี มองเห็นคุณค่าของตนเอง อีกทั้งจะทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานอย่างมีเป้าหมายและมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจแก่บุคคลรอบข้างจนเป็นที่ยอมรับอันนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่และได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นเกิดความพอใจและมีความสุขในการทำงาน เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (เมตตา บันลือหาญ, 2556 : 2) เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ผู้ทำบัญชีควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถวัดความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ การบรรลุเป้าหมาย มาตรฐานและความเชื่อถือได้ ความทันต่อเวลาของผลลัพธ์และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องการความสำเร็จในการทำงานเพื่อเป็นบันไดไปสู่ความก้าวหน้าของตนเอง (ประภาพร วีระสอน, 2559 : 3)

สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่เป็นคุณลักษณะของบุคคลประกอบด้วยด้านความรู้ ความสามารถ ศักยภาพและทักษะในการทำงานด้านบัญชีที่มีการพัฒนาให้เกิดความหลากหลายเป็น

การเพิ่มทักษะความสามารถของผู้ทำบัญชีสำนักงานบัญชีให้สามารถทำงานด้านบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้ทำบัญชีสำนักงานบัญชีต้องมีการปรับตัวไปตามสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ทันต่อโลกปัจจุบัน ซึ่งคุณลักษณะสมัยใหม่เน้นการปฏิบัติงาน ตามทักษะในการประกอบอาชีพมากกว่าการเน้นให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิชาการเพียงอย่างเดียว (บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์, 2561 : 1) คุณลักษณะแบบเดิมจะเป็นการปฏิบัติงาน ด้านบัญชีตามหน้าที่ความรับผิดชอบเท่านั้น ไม่มีการพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการบัญชีให้มีความก้าวหน้าต่อการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ทำบัญชีสำนักงานบัญชีจึงควรฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่เป็นต่อการนำไปใช้ในการทำงานด้านบัญชีเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีอาชีพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การทำงานเกิดผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ของธุรกิจและองค์กร ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งรวมถึงเป็นตัวช่วยในการสร้างบทบาทในการทำงานของผู้ทำบัญชีสำนักงานบัญชีให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการทำงานได้เป็นอย่างดี

ผู้ทำบัญชีมีบทบาทสำคัญช่วยให้ธุรกิจและองค์กรได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยการผสมกันระหว่างข้อมูล ด้านตัวเลขและข้อมูลทางด้านการบริหารเพื่อนำเสนอรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจให้มีความถูกต้อง (ประภาพร วีระสอน, 2559 : 3) แต่ในปัจจุบันผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจทางด้านบัญชีไม่ชัดเจนไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานให้เป็นตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้ (ไศรยา บุตรอินทร์, 2556 : 2) อีกทั้งปัจจุบันมีการแข่งขันค่อนข้างสูงทำให้งานทางด้านการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขและเอกสารทางการบัญชีที่มีเป็นจำนวนมากต้องอาศัยรายละเอียดและความระมัดระวังรอบคอบในการทำงานด้านบัญชี (ประภาพร วีระสอน, 2559: 3)

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายและในการดำเนินธุรกิจทุกองค์กรจะต้องมีการจัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะธุรกิจและองค์กรมีความต้องการให้ผู้จัดการบัญชีมีการพัฒนาสมรรถนะทางการบัญชีคาดหวังว่าผู้จัดการบัญชีจะมีความรู้ ทักษะและจริยธรรมในวิชาชีพพร้อมทั้งการให้คำแนะนำในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ การดำเนินงานของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี สมรรถนะของผู้จัดการบัญชีสำนักงานบัญชีจึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันธุรกิจให้มีรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานประสบความสำเร็จและตามบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ (สุจิตตรา ประครองสี, 2557 :1) เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินถูกต้องและสะท้อนถึงฐานะทางการเงินที่แท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิจัยเรื่องสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี เพื่อทดสอบว่าสมรรถนะ ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชีและด้านจริยธรรมในวิชาชีพที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีอย่างไร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดการบัญชีสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการทำงานของผู้จัดการบัญชีให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดการบัญชีและความสำเร็จในวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความสำเร็จในการทำงานที่ต่างกัน
2. สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเพื่อการศึกษาเรื่อง สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี: กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี โดยการศึกษาเป็นเฉพาะกรณีสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีเป็นการวิจัยปริมาณ (Qualitative research) เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นผู้วิจัย จึงได้ศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 266 แห่ง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า สำนักงานบัญชี 1 แห่งจะมีผู้จัดการบัญชี คือ ผู้รับผิดชอบงาน

ด้านบัญชีสูงสุดเพียง 1 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ส่วนส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ กองกำกับบัญชีธุรกิจ, 2562 : ออนไลน์) โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของเครซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 5% หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 158 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำบัญชีและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี และด้านจริยธรรมในวิชาชีพ

ตอนที่ 3 ความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านมาตรฐานและเชื่อถือได้ ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์ และด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำส่งทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
2. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 158 ฉบับตามที่อยู่หรือข้อมูลการติดต่อของผู้ประกอบการสำนักงานบัญชี โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปด้วย พร้อมแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบกลับทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ภายใน 15 วัน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม

3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับและตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถามแต่ละฉบับและนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการบันทึกในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติสำเร็จรูป (Statistic Package for Social Science) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item – Total Correlation และการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient Method) ตามวิธีของตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test) และ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี ประกอบด้วย ด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้ ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์ ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง และด้านการบรรลุเป้าหมาย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสำเร็จในการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้านของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี

(n=158)

ความสำเร็จในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปรผล	ลำดับที่
ด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้	4.75	.357	มากที่สุด	1
ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์	4.66	.289	มากที่สุด	2
ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.57	.423	มากที่สุด	3
ด้านการบรรลุเป้าหมาย	4.51	.311	มากที่สุด	4
รวม	4.62	.281	มากที่สุด	

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ความสำเร็จในการทำงานโดยรวม พบว่า ในภาพรวมผู้จัดการบัญชีมีความสำเร็จในการทำงานด้านบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 โดยมีความสำเร็จในการทำงานด้านบัญชีเป็นรายด้าน คือ ด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.75 และด้านการบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.51

2. การศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ ประกอบด้วย ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน และด้านการตรวจสอบภายใน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่โดยรวมและเป็นรายด้านของผู้จัดการบัญชี กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี

(n=158)

สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่	$\bar{X}$	S.D.	แปรผล	ลำดับที่
ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ	4.86	.265	มากที่สุด	1
ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ สำหรับการตัดสินใจ	4.81	.338	มากที่สุด	2
ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี	4.67	.280	มากที่สุด	3
ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน	4.52	.340	มากที่สุด	4
ด้านการตรวจสอบภายใน	4.49	.317	มาก	5
รวม	4.67	.236	มากที่สุด	

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่โดยรวม พบว่า ในภาพรวมผู้จัดการบัญชีมีสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 โดยมีสมรรถนะทาง การบัญชีสมัยใหม่เป็นรายด้าน คือ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.86 และด้านการตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.49

3. สมมติฐานที่ 1 ผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสำเร็จในการทำงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้จัดการบัญชีกรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีมีผลสำเร็จในการทำงาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	✓	
2. อายุ	✓	
3. ระดับการศึกษา		✓
4. ประสบการณ์ในการทำบัญชี	✓	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	

จากข้อมูลในตารางที่ 3 เปรียบเทียบเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีมีผลสำเร็จในการทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ (.048) อายุ (.000) ประสบการณ์ในการทำบัญชี (.000) และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (.000) แตกต่างกัน มีผลสำเร็จในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน ด้านระดับการศึกษา (.407) แตกต่างกัน ไม่มีผลสำเร็จในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4. สมมติฐานที่ 2 การศึกษาปัจจัยสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี เพื่อคัดเลือกปัจจัยสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามด้วยวิธี Enter Method เพื่อต้องการทราบว่าสมรรถนะทางการบัญชีแต่ละตัวส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีกรณีศึกษาสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้ Enter Method

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	T	P
ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน	.067	.056	.081	1.209	.228
ด้านการตรวจสอบภายใน	.189	.061	.213	3.114	.002*
ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ	.444	.075	.533	5.889	.000*
ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี	-.214	.106	-.213	-2.017	.045*
ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ	.300	.072	.283	4.141	.000*
ค่าคงที่ (Constant)	.595	.325		1.833	.069

Multiple R = .741 R Square = .550 Adjusted R Square = .535 Std. Error = .192

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูลในตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ ได้แก่ ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี และด้านจริยธรรมในวิชาชีพ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 55.0 ($R^2 = 0.550$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ มีค่า เบต้าเท่ากับ 0.533 รองลงมา คือ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านความรู้และทักษะทางบัญชี มีค่า เบต้าเท่า 0.283 , 0.213 และ -0.213 ตามลำดับ แสดงให้ทราบว่า การมีสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ซึ่งประกอบด้วย ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านความรู้และทักษะทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นจะมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีสำนักงานบัญชีจังหวัดนนทบุรีเพิ่มมากขึ้นด้วย

ส่วนปัจจัยด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.081 ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี สำนักงานบัญชีจังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้ (เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งได้แก้ไขมาให้แล้ว)

1. ผลการวิจัยความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้ ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์ ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง และด้านการบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร วีระสอน (2559) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชีกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จึงต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชี โดยมีการวางแผนการพัฒนามีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่ การทบทวนนโยบายเดิมที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องหรือไม่ ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและ เห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานขององค์กร

2. ผลการวิจัยสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐ์ธรมณ ศรีสุข และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านการตรวจสอบภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านการทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านความรู้และทักษะด้านบัญชีมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านจริยธรรมในวิชาชีพมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

3. ผลการวิจัยสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีของสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรี พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่เพิ่มขึ้นจะมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชีสำนักงานบัญชีในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มมากขึ้น ด้วย ร้อยละ 55.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย

ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราชภรณ์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบของสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ พบว่า ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม อาจเนื่องมาจากข้อมูลทางการบัญชีเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ผู้บริหารและผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีนำไปใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมทางธุรกิจขององค์กร หน้าที่สำคัญของนักบัญชี คือ การจดบันทึกรายการค้าตามเหตุการณ์เชิงเศรษฐกิจแล้วนำมาจำแนก สรุปผล พร้อมนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน อย่างน่าเชื่อถือได้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีและหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และทันต่อเวลา นักบัญชีจะต้องมีสมรรถนะในการให้คำแนะนำ สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับในศักยภาพ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ ทำให้ได้รับโอกาสการเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น รวมไปถึงการได้รับโอกาสไปพัฒนาศักยภาพทางการบัญชีให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นในการเข้ารับการฝึกอบรมที่สำคัญจากหน่วยงานภายนอก เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพให้กับองค์กร

ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของชุติมา นนทะมาตย์ (2558) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบของจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า จริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ด้านความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการตรวจสอบภายในโดยรวม ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์ และจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ด้านความสามารถในหน้าที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการตรวจสอบภายในโดยรวม ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านมาตรฐานและความเชื่อถือได้ ด้านความทันเวลาของผลลัพธ์ และด้านความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง

ด้านการตรวจสอบภายใน มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราชภรณ์ (2561) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบของสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของ นักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ พบว่า มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม อาจเนื่องจากงานบัญชีเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่มที่ต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชี สมรรถนะด้านการตรวจสอบภายในจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักบัญชีต้องตระหนักและมุ่งมั่นที่นำมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี

ก่อนนำไปบันทึกรายการทางการเงินการบัญชี เพื่อให้รายงานทางการเงินมีความถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานทางการเงินการบัญชีสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีที่นำไปใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมทางธุรกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ปะจันทะสี (2559) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพบัญชีและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ ด้านความรู้ทางการเงินการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวม และด้านความเชื่อถือได้ สมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ ด้านการมีไหวพริบและปฏิภาณ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวม สมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ ด้านความเป็นอิสระในการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวม และด้านผลงานได้มาตรฐาน สมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ ด้านการควบคุมอารมณ์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน และสมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ ด้านความรอบคอบและช่างสงสัยมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเชื่อถือได้ และด้านผลงานได้มาตรฐาน

ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ พบว่า สมรรถนะทางการเงินการบัญชีสมัยใหม่แตกต่างกัน มีความสำเร็จในการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตตรา ประครองสี (2557) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทางการเงินการบัญชีสมัยใหม่กับความสำเร็จในวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า สมรรถนะทางการเงินการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการวางแผนและการควบคุมการเงิน ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะทางการเงินการบัญชีสมัยใหม่ ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี ดังนั้นผู้จัดการบัญชีจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางการเงินการบัญชีสมัยใหม่ด้านการวางแผนและควบคุมการเงิน เช่น การวิเคราะห์การวางแผนควบคุมการรับ-การจ่ายเงินสภาพปัญหาจากการทำงานในครั้งก่อนเพื่อ

กำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการตรวจสอบภายใน มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี ดังนั้นผู้จัดการบัญชีจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการตรวจสอบภายในเพื่อเพิ่มองค์ความรู้และปรับปรุงการทำงานให้ทันต่อภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงปรับปรุงศักยภาพของผู้จัดการบัญชีในสำนักงานบัญชีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี ดังนั้นผู้จัดการบัญชีจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อกิจการซึ่งผู้จัดการบัญชีในสำนักงานบัญชีต้องรวบรวมข้อมูลและทำการสรุปการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน รวมไปถึงทรัพย์สินที่มีอยู่หนี้สินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการตัดสินใจ

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้จัดการบัญชี ดังนั้นผู้จัดการบัญชีควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านความรู้และทักษะทางบัญชี เช่น ระบบภาษีอากร จัดวางแผนภาษี ผู้จัดการบัญชีในสำนักงานบัญชีต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถให้มีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวทันตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ด้านจริยธรรมในวิชาชีพ มีผลต่อความสำเร็จใน การทำงานของผู้จัดการบัญชี ดังนั้นผู้จัดการบัญชีจึงควรให้ความสำคัญในด้านจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งผู้จัดการบัญชีในสำนักงานบัญชีควรปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส มีความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบและรักษาความลับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กรอบแนวความคิดเดียวกันนี้กับผู้จัดการบัญชีในสำนักงานเขตอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษากครั้งนี้

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน เช่น คุณภาพการทำงาน ผลการทำงาน เพื่อนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างก่อนส่งแบบสอบถามให้ละเอียดรอบคอบทั้งในส่วนที่อยู่ใน เบอร์โทรศัพท์ ก่อนจะส่งแบบสอบถามเพื่อป้องกันการส่งกลับ เนื่องจากสาเหตุการย้ายสถานที่ตั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการได้รับการตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิราภรณ์ ปะจันทะสี. (2559). ผลกระทบของสมรรถนะการสอบบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ชุติมา นนทะมาตย์. (2558). ผลกระทบของจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฏฐ์มณ ศรีสุข และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร. **ในรายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7 (น.950-960). นครราชสีมา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วง ศรีธรรมราช. (2561). ผลกระทบของสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ. **วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ. (5) 1. 67-69.**
- ประภาพร วีระสอน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชีกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
1. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์. (2562). องค์ประกอบของสมรรถนะ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/500930องค์ประกอบ>. [11 กันยายน 2562]
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2562). **แนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://competency.rmutp.ac.th/>. [11. กันยายน 2562]

- มะลิวัลย์ ลือชา. (2558). ผลกระทบของความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2562). **ความสำคัญของสมรรถนะหลักขององค์กร.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.stabundamrong.go.th/web/home.html>. [11 กันยายน 2562]
- สมใจ ลักษณะ. (2552). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สุจิตตรา ประครองสี. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่กับความสำเร็จในวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- Aker, D. A. Kumer, V., & Day G. S. (2001). **Marketing Research** (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). **Business Statistics for Contemporary Decision Making** (4th ed.). USA: John Wiley & Sons.

การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า
กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
EFFICIENT LOGISTICS MANAGEMENT AFFECTING CUSTOMERS'
SATISFACTION: A CASE STUDY OF EXPRESS PARCEL SERVICES AT
SOUTHEAST ASIA UNIVERSITY

วนิดา ผจงกิจการ¹ ฉัตรพล มณีกุล² ปณิตา ราชแพทยาคม³

Wanida Pajongkitkakran, Chatrpol Maneekool, Panita rachapaettayakom

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ประจำ บุคลากรและนักศึกษา รวมจำนวน 374 คน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามแนวคิดของ Taro Yamane ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ร้อยละ 0.05 โดยใช้เทคนิควิธีทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่าลูกค้ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านด้านราคา ($\bar{X}=4.19$) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.15$) และด้านการบริการ ($\bar{X}=4.14$) ตามลำดับ 2. องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพของการบริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ($\bar{X}=4.13$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง และด้านต้นทุนที่เหมาะสม อยู่ในลำดับเดียวกัน ($\bar{X}=4.09$) ด้านการจัดการขนส่งสินค้า ($\bar{X}=4.07$) และด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่น

Received: 2020-06-27 Revised: 2020-07-16 Accepted: 2020-07-16

^{1 2 3} หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School, Southeast Asia University, e-mail: s6141510003@sau.ac.th

เสียหาย ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ 3. นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่าองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา และด้านต้นทุนที่เหมาะสม ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ได้ร้อยละ 78.80 ($R^2 = 0.785$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง ($Beta = .308$) ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ($Beta = .264$) ด้านต้นทุนที่เหมาะสม ($Beta = .242$) ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย ($Beta = .223$) และด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ($Beta = .110$) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการโลจิสติกส์; ประสิทธิภาพ; ความพึงพอใจของลูกค้า

Abstract

The objective was to study the efficient logistics management affecting the customers' satisfaction on the express parcel services available at Southeast Asia University. The data collection was undertaken by using questionnaires. The sample was full-time lecturers, personnel, and students of 374 persons. The researcher has determined the method of random sampling based on the concept of Taro Yamane (Yamane, 1973). Acceptance of sampling errors is 0.05. The data was then analyzed by using t-test, F-test, One-Way ANOVA and Multiple Regression Analysis. It was found that: 1. The customers' satisfaction level on the express parcel services available at Southeast Asia University was at high level on all aspects. The highest one was pricing aspect ($\bar{X} = 4.19$), personnel aspect ($\bar{X} = 4.15$) and services aspect ($\bar{X} = 4.14$) respectively. 2. On components of efficient logistics management on the express parcel services available at Southeast Asia University, it was found that the opinion on efficient logistics management was at high level on all aspects. The highest aspect was on time delivery aspect at ($\bar{X} = 4.13$), the sending to the correct address and receiver aspect, and the suitable costs aspect were at the same level at ($\bar{X} = 4.09$), on logistic management at ($\bar{X} = 4.07$) and on the logistic without missing or damages at ($\bar{X} = 4.05$) respectively. 3. On

components of efficient logistics management affecting the customers' satisfaction on the express parcel services available at Southeast Asia University, it was found that the components of efficient logistics management were the correct delivery, logistic without missing or damages, the sending to the correct address and receiver, on time delivery aspect and suitable costs aspects affected to the customers' satisfaction at 78.80 percent ($R^2 = 0.785$) and at statistical significant level of 0.05. The most efficient variables were on the sending to the correct address and receiver (Beta = .308), on time delivery (Beta=.264), suitable costs (Beta = .242), on the logistic without missing or damages (Beta=.223) and on the correct logistic management (Beta = .110) respectively.

Keywords: Efficient Logistics; Management; Customers' Satisfaction

บทนำ (Introduction)

การจัดการโลจิสติกส์มีความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐได้พยายามที่จะพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าให้มีศักยภาพมากขึ้น ทั้งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง การสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการขนส่ง โดยเฉพาะ คนไทยทำธุรกิจออนไลน์กันมากขึ้นมีการส่งสินค้ากันเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ผู้ให้บริการขนส่งมีเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นธุรกิจที่ต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างมาก เนื่องจากเดิมเป็นกิจการที่มีจุดอ่อนสำคัญคือ มีต้นทุนคงที่สูง (ชลธิชา กิ่งจาปา และวีรวิทย์ เลิศไทยตระกูล, 2558)

การจัดการโลจิสติกส์เป็นกระบวนการวางแผนการดำเนินงานเพื่อควบคุมประสิทธิภาพการไหลเวียนสินค้าและบริการที่ครอบคลุมตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การจัดการคลังสินค้า การบริหารต้นทุนการขนส่ง และห่วงโซ่แห่งคุณค่าไปจนถึงจุดที่มีการใช้งานหรือถึงมือผู้บริโภค โลจิสติกส์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการขนส่งสินค้าซึ่งสามารถช่วยในการวางแผนสนับสนุนและการควบคุมการไหลของกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลรวมทั้งการเก็บรักษาสินค้าจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสุดท้ายเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ การจัดการโลจิสติกส์เป็นการปฏิบัติการควบคุมเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าจากต้นทางไปสู่ปลายทาง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การจัดการโลจิสติกส์ที่ดีจะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า โดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ในปัจจุบันถือว่าการบริหารจัดการโลจิสติกส์เป็นกระบวนการย่อยหนึ่งในการจัดการสินค้าและบริการตลอดสายของโซ่อุปทาน โดยเป้าหมายของการ

จัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า การไหลลื่นของสินค้า การไหลลื่นของข้อมูลข่าวสาร การสร้างมูลค่าเพิ่มในกระบวนการทางการตลาดและการผลิต และการลดต้นทุน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าและต้นทุนการขนส่ง (ชลลดา พุ่มกะเนาว์, 2558)

องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยมีลักษณะเป็นตัวเชื่อมและรวมกิจกรรมด้านโลจิสติกส์อื่นๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้แก่ลูกค้า โดยผ่านหลักปรัชญาแห่งความถูกต้อง 5R's ประกอบด้วย 1. การขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง 2. การขนส่งสินค้าไม่ตกหล่น หรือเสียหาย 3. การขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง 4. การจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา และ 5. ต้นทุนที่เหมาะสม (รุธิร์ พนมยงค์ 2553)

ปัญหาของการจัดการโลจิสติกส์ปัจจุบัน ในยุคที่มีการแข่งขันทางธุรกิจที่สูงขึ้นเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการหลายรายต้องแข่งขันเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า การบริการ และผลิตภัณฑ์ของตน ตลอดจนการสร้างคุณค่าและลดต้นทุนในการประกอบการนั้นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเข้ามาเกี่ยวข้อง การลดต้นทุน 1 บาท จะดีกว่าการเพิ่มราคาขึ้น 1 บาท บางแห่งก็ใช้วิธีการลดต้นทุนโดยใช้ระบบ IT ภายในองค์กร (ขับเคลื่อนโลจิสติกส์ด้วยการตลาด, 2553)

จากที่มาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำแนวความคิดการจัดการโลจิสติกส์ไปประยุกต์ใช้ และศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า โดยผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการจัดการโลจิสติกส์ ณ พัสดุเร่งด่วนให้มีประสิทธิภาพตามความพึงพอใจให้กับลูกค้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพของการบริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
3. เพื่อนำเสนอองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการบริการพัสดุเร่งด่วนที่แตกต่างกัน
2. องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มลูกค้าของการให้บริการพัสดุเร่งด่วนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,604 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาจำนวน 5,255 คน บุคลากรจำนวน 179 คน และอาจารย์ประจำจำนวน 170 คน (สำนักทะเบียนมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, 2562)

ในการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามแนวคิดของ Taro Yamane (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ ร้อยละ 95 ค่าระดับความคลาดเคลื่อนยอมรับได้ไม่น้อยกว่า 5% หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 374 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

การสุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ประชากรมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. นักศึกษา	5,255	351
2. บุคลากร	179	12
3. อาจารย์	170	11
รวม	5,604	374

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้สุ่มตัวอย่าง คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า ประกอบด้วย การจัดการขนส่งสินค้า การจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่น การจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับ การจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา และ ต้นทุนที่เหมาะสม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวความพึงพอใจของลูกค้าของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ด้านการบริการ ด้านบุคลากร และด้านราคา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 374 ชุด เพื่อให้ครอบคลุม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามเอเซียอาคเนย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้ได้ข้อมูลครบตามจำนวนทั้งหมด 374 ชุด มีอัตราตอบกลับ ร้อยละ 100
3. จัดส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแจกแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและนำข้อมูลทั้งหมดไปทำการบันทึกและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการนำเสนอข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้วิเคราะห์ลักษณะตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของลูกค้า
2. สถิติเชิงอ้างอิงเพื่อใช้พิสูจน์สมมติฐาน คือ การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการ โลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและความพึงพอใจของลูกค้า โดยปัจจัยส่วนบุคคล 2.กลุ่ม โดยทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว (Independent-sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA: F-test) สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล 3 กลุ่มขึ้น

ไป และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวขึ้นไป เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของลูกค้า ด้านการบริการ ด้านบุคลากร ด้านราคามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้า

(n=374)

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ความสำคัญ
ด้านการบริการ	4.14	.460	มาก
ด้านบุคลากร	4.15	.480	มาก
ด้านราคา	4.19	.468	มาก
รวม	4.16	.470	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ลูกค้ามีความพึงพอใจด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมาคือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.15 และด้านการบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.14 ตามลำดับ

2. ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพของการบริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ด้านการจัดการขนส่งสินค้า ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่นเสียหาย ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ด้านต้นทุนที่เหมาะสม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ

(n=374)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความสำคัญ
ด้านการจัดการขนส่งสินค้า	4.07	.538	มาก
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่นเสียหาย	4.05	.526	มาก
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง	4.09	.528	มาก
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา	4.13	.554	มาก
ด้านต้นทุนที่เหมาะสม	4.09	.533	มาก
ภาพรวม	4.09	.543	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้คือด้านความเชื่อ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมาคือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง และด้านต้นทุนที่เหมาะสม อยู่ในลำดับเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านการจัดการขนส่งสินค้า มีค่าเฉลี่ย 4.07 และด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่นเสียหาย มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 1 การให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการบริการพัสดุเร่งด่วนที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการให้บริการพัสดุเร่งด่วน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ		✓
2. อายุ	✓	
3. ระดับการศึกษา	✓	
4. สถานะ		✓
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	

จากข้อมูลในตารางที่ 4 เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการพัสดุเร่งด่วนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ (.000) ระดับการศึกษา (.005) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (.006) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน ด้านเพศ (.167) และ ด้านสถานะ (.300) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามด้วยวิธี Enter Method รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์โดยใช้ Enter Method

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	T	P
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง	.086	.024	.110	3.525	.000*
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย	.177	.025	.223	7.023	.000*
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง	.244	.025	.308	9.735	.000*
ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา	.199	.024	.264	8.265	.000*
ด้านต้นทุนที่เหมาะสม	.190	.025	.242	7.562	.000*
ค่าคงที่ (Constant)	.494	100		4.934	.000

Multiple R = .888 R Square = .788 Adjusted R Square = .785 Std. Error = .194

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .888 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .788 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .785 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Std. Error) เท่ากับ .194

องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ต้องการ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา และด้านต้นทุนที่เหมาะสม ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ได้ร้อยละ 78.80 ($R^2 = 0.785$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ต้องการ (Beta = .308) ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา (Beta = .264) ด้านต้นทุนที่เหมาะสม (Beta = .242) ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย (Beta = .223) และด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง (Beta = .110) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง เรื่อง การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านราคา ($\bar{X}=4.19$) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.15$) และด้านการบริการ ($\bar{X}=4.14$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนายธีรยุทธ ปัตตาเทสง (2552) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ต่อการให้บริการรับฝากไปรษณีย์ด่วนพิเศษ กรณีศึกษาที่ทำการไปรษณีย์นครราชสีมา ผลการศึกษวิจัยพบว่า

ด้านราคา มีราคาที่มีความคุ้มค่ากับระยะทางในการจัดส่ง อัตราบริการที่มีราคาต่ำเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการรายอื่น ระดับราคามีความหลากหลายตามประเภทการให้บริการ ราคาบรรจุหีบห่อที่ได้มาตรฐาน และด้านราคาค่าบริการสามารถทำให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้บริการในครั้งต่อไป

ด้านบุคลากร อธิยาศัยดี เป็นมิตร สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ จำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการที่มีประโยชน์ได้

ด้านการบริการ การบริการทางการขนส่งที่น่าเชื่อถือ สามารถวางใจได้ ระยะเวลาในการรอรับบริการมีความเหมาะสม โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ เพื่อการบริการที่ได้มาตรฐานเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ และมีขั้นตอนการแก้ปัญหาให้ผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ

2. องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพของการบริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง และด้านต้นทุนที่เหมาะสม อยู่ในลำดับเดียวกัน ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการจัดการขนส่งสินค้า ($\bar{X} = 4.07$) และด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่นเสียหาย ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาที่พบว่า การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มากที่สุด คือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรวิธ สิริวิทยาวานิช (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการใช้บริการบริษัทขนส่งภายในประเทศเคอรี่เอ็กซ์เพรสในเขตหนองแขม ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ การที่ผู้ให้บริการสามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และสามารถติดตามสถานะของสินค้าได้ ซึ่งตรงกับทฤษฎี SERVQUAL ของ Parasuraman et al. ในด้านการตอบสนองต่อผู้ให้บริการว่า เป็นเรื่องของผู้ให้บริการที่มีความพร้อมและเต็มใจให้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันท่วงทีที่ผู้รับบริการถามหรือร้องขอ รองลงมาคือ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช ศิริบุญลย์ทรัพย์ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Kerry Express ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการส่งมอบและการติดตามข้อมูล มีความคิดเห็นปัจจัยด้านคุณภาพการส่งมอบและการติดตามข้อมูลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Kerry Express ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องของพัสดุถึงมือผู้รับในระยะเวลาที่บริษัทแจ้งไว้เสมอ เช่น ขั้นตอนการเข้าใช้บริการ สามารถส่งมอบการบริการ ได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของผู้ใช้บริการ คุณภาพของงานบริการเป็นปัจจัยหลักที่ผู้ให้บริการคาดหวังที่จะได้รับและใน ปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น การติดตามข้อมูลแบบ Real Time จึงกลายเป็นเรื่องง่าย ทั้งการติดตามผ่าน Application และ Website หมายเลขหรือบาร์โค้ดในการติดตามพัสดุนั้นจึงเป็น สิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ให้บริการได้เป็นอย่างดีว่าพัสดุนั้นจะถึงมือผู้รับและไปยังสถานที่ที่ถูกต้องอย่างแน่นอน และถึง มือผู้รับในช่วงเวลาที่กำหนด และด้านต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันธ์ ปลาเงิน (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศ กรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศกรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ด้านราคาและค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การคิดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่มีความเหมาะสม ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาธิณี เหลืองทรัพย์ทวี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ กรณีศึกษาของบริษัทขนส่งเอกซเพรส เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (Kerry Express) ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ด้านคุณประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าเป็นบริษัทขนส่งเอกซเพรส เคอรี่ เอ็กซ์เพรส มีบริการที่ สะดวกสบาย การบริการมีความสะดวก มีการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ และบริษัทขนส่งเอกซเพรส เคอรี่ เอ็กซ์เพรสได้ให้ความสำคัญ และมีความรับผิดชอบในการบริการ จากผลการศึกษาที่พบว่า การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า กรณีศึกษา: การให้บริการพัสดุเร่งด่วน ณ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ลำดับสุดท้ายคือด้านการจัดการขนส่งสินค้าไม่ตกหล่นเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ พุทธรักษา (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการด้านการนำจ่ายที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษา ที่ทำการไปรษณีย์รามอินทรา ผลการศึกษาพบว่า ด้านความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ พบว่า มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความสำคัญในเรื่องสิ่งของที่น่าจ่าย ได้รับครบถ้วน ไม่เกิดการสูญหาย มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้ รับสิ่งของถูกต้องครบถ้วน ไม่สูญหาย ย่อมแสดงให้เห็น ถึงความซื่อสัตย์ของพนักงาน และความมีประสิทธิภาพ ของกระบวนการปฏิบัติงานตลอดจนการตรวจสอบควบคุม ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีความน่าเชื่อถือ และส่งผลถึงความพึงพอใจ ในการใช้บริการ

3. นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการพัสดุเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา และด้านต้นทุนที่เหมาะสม ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ได้ร้อยละ 78.80 ($R^2 = 0.785$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย

ด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญ์ ศิริไพบุลย์ทรัพย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อ

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Kerry Express ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการส่งมอบและการติดตามข้อมูล มีความคิดเห็นปัจจัยด้านคุณภาพการส่งมอบและการติดตามข้อมูล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Kerry Express ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องของพัสดุถึงมือผู้รับในระยะเวลาที่บริษัท แจ้งไว้เสมอ เช่น ขั้นตอนการเข้าใช้บริการ สามารถส่งมอบการบริการได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของผู้ใช้บริการ คุณภาพของงานบริการเป็นปัจจัยหลักที่ผู้ใช้บริการคาดหวังที่จะได้รับและใน ปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น การติดตามข้อมูลแบบ Real Time จึงกลายเป็นเรื่องง่าย ทั้งการติดตามผ่าน Application และ Website หมายเลขหรือบาร์โค้ดในการติดตามพัสดุนั้นจึงเป็น สิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดีว่าพัสดุนั้นจะถึงมือผู้รับและไปยังสถานที่ที่ถูกต้องอย่างแน่นอน และถึง มือผู้รับในช่วงเวลาที่กำหนด

ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรวิทย์ สิริระวิทยาวานิช (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการใช้บริการบริษัทขนส่งภายในประเทศเคอรี่ เอ็กซ์เพรสในเขตหนองแขม ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจที่ลูกค้าให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ การที่ผู้ให้บริการสามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และสามารถติดตามสถานะของสินค้าได้ ซึ่งตรงกับทฤษฎี SERVQUAL ของ Parasuraman et al. ในด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการว่า เป็นเรื่องของผู้ให้บริการที่มีความพร้อมและเต็มใจให้บริการสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันท่วงทีที่ผู้รับบริการถามหรือร้องขอ

ด้านต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันธ์ ปลาเงิน (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศ กรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศกรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ด้านราคาและค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การคิดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่มีความเหมาะสม

ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นหรือเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ พุทธรักษา (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการด้านการนำจ่ายที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษา ที่ทำการไปรษณีย์รวมอินทรา ผลการศึกษาพบว่า ด้านความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ พบว่า มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความสำคัญในเรื่องสิ่งของที่น่าจ่าย ได้รับครบถ้วน ไม่เกิดการสูญหาย มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้ รับสิ่งของถูกต้องครบถ้วน ไม่สูญหาย ย่อมแสดงให้เห็น ถึงความซื่อสัตย์ของพนักงาน และความมีประสิทธิภาพ ของกระบวนการปฏิบัติงานตลอดจนการตรวจสอบ ควบคุม ซึ่งเป็นสิ่งที่

สนับสนุนให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีความน่าเชื่อถือ และส่งผลถึงความพึงพอใจ ในการใช้บริการ

ด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาธิณี เหลืองทรัพย์ทวี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ กรณีศึกษาของบริษัทขนส่งเอกชนเคอรี่ เอกซ์เพรส (Kerry Express) ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ด้านคุณประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า บริษัทขนส่งเอกชนเคอรี่ เอกซ์เพรส มีบริการที่ สะดวกสบาย การบริการมีความสะดวก มีการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ และบริษัทขนส่งเอกชนเคอรี่ เอกซ์เพรสได้ให้ความสำคัญ และมีความรับผิดชอบต่อในการบริการ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ถูกต้องส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารของผู้ให้บริการพัสดุเร่งด่วนควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบสินค้าก่อนการจัดส่งให้กับลูกค้า เพื่อตรวจสอบจำนวนที่ถูกต้องของสินค้า และควรมีการประสานงานกับลูกค้าก่อนที่จะจัดส่งสินค้า
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ไม่ตกหล่นส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารของผู้ให้บริการพัสดุเร่งด่วนควรให้ความสำคัญ กับด้านระบบที่สามารถเช็คข้อมูลเพื่อติดตามพัสดุได้ทุกที่ทุกเวลา และระบบชดเชยเงินประกัน เมื่อมีความเสียหาย สูญหาย แก่สินค้า
3. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการขนส่งสินค้าไปยังผู้รับและสถานที่ที่ถูกต้องส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารของผู้ให้บริการพัสดุเร่งด่วนควรให้ความสำคัญ การจัดส่งสินค้าให้ถูกตัวผู้รับสินค้า ควรมีการแนบแผนที่ ชื่อและเบอร์โทรศัพท์ผู้ติดต่ออย่างชัดเจน
4. จากผลการวิจัยที่พบว่า จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลาส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารของผู้ให้บริการพัสดุเร่งด่วนควรให้ความสำคัญ กับการขนส่งสินค้าที่ตรงต่อเวลาที่ตกลงกัน ในการส่งสินค้าได้ทันเวลาตรงตามเวลาที่กำหนด ต้องระบุเวลาในการจัดส่งที่แน่นอน ไม่เร็วไปหรือช้าไป

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพด้านต้นทุนที่เหมาะสม ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารของผู้ให้บริการพัสดุเร่งด่วนควรให้ความสำคัญควรกำหนดอัตราค่าบริการตามระยะเวลาหรือตามระยะทางและค่าใช้จ่ายให้มีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ในประชากรหรือรูปแบบการให้บริการโลจิสติกส์อื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ

2. นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่นอีก เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่ตรงประเด็นและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชลธิชา กิ่งจำปา และวีรวิทย์ เลิศไทยตระกูล. (2558). การรับรู้คุณภาพบริการของผู้รับบริการ โรงพยาบาลเอกชนในเขตจังหวัดชลบุรี. การศึกษาเฉพาะบุคคล. **วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิตศรีปทุม**. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชลลดา พุ่มกะเนาว์. (2558). ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจอาหารเสริม และศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจอาหารเสริม. **วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ญาธิณี เหลืองทรัพย์ทวี. (2560). ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจ ใช้บริการ กรณีศึกษาของบริษัทขนส่งเอกชนเคอรี่ เอกซ์เพรส (Kerry Express) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ**. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิรวิทย์ สิริวิทยาวาณิช. (2559). ความมพึงพอใจการใช้บริการบริษัทขนส่งภายในประเทศเคอรี่ เอกซ์เพรสในเขตหนองแขม. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสยาม**. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปริญญช ศิริไพบูลย์ทรัพย์. (2560). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Kerry Express ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. **วิทยานิพนธ์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีธรรมศาสตร์**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รัตน์ะ พุทธรักษา. (2560). คุณภาพการบริการด้านการนำจ่ายที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษา ที่ทำการไปรษณีย์รามอินทรา. **วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ**. (6) 2. 130-131
- สิทธิชัย ฝรั่งทอง. (2553). **ขับเคลื่อนโลจิสติกส์ด้วยการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 1.** เอ็กซ์เปอร์เนท.
- สุริยัณห์ ปลาเงิน. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศ กรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ**. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- Taro Yamane (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.

รูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของ
แหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ
THE MODEL OF SUITABLE AGRICULTURAL AFTER STOPPING PARAQUAT
AND GLYPHOSATE USED IN SPECIAL MANAGEMENT ZONE
AT PHU KAO - PHU PHAN KHAM NATIONAL PARK

ยุทธนา นาคทวีศักดิ์¹ อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์² นิสา พักตร์วิไล³

เจษฎานันท์ เวียงนนท์⁴ อริชัย วรณศิริ⁵

Yutthana Nakhokwik, Ananya Popradit, Nisa Pakvilai,
Jessadanan Wiangnon, Arichai Wanasiri

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญเพื่อเป็นแนวทางการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ด้วยกระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA) และ 2) การสร้างและประเมินรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา แบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน จำนวน 328 ครัวเรือน วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญและหาแนวทางการทำเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทด้วย

Received: 2020-08-14 Revised: 2020-09-09 Accepted: 2020-09-09

^{1 2 3} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Bachelor of Doctor Program in Environmental Studies, College of Innovation and Management, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

⁴ วิทยาลัยพัฒนามหานคร มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช Institute of Metropolitan Development, Navamindradhiraj University

⁵ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี) Phu Kao-Phu Phan Kham National Park. Protected Areas Regional Office 10 (Udonthani)

กระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA) โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก 13 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบจำเพาะเจาะจงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาเพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทตามลำดับมากไปน้อยทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ปัจจัยสำคัญด้านปัญหาสิทธิการครอบครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน 2) ปัจจัยสำคัญด้านปัญหากล้วยแล้ง 3) ปัจจัยสำคัญด้านปัญหาหนี้สิน 4) ปัจจัยสำคัญด้านปัญหาขอบป่าเสื่อมโทรม 5) ปัจจัยสำคัญด้านปัญหาการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข ปัจจัยสำคัญทั้ง 5 ปัจจัย ถูกนำมาเป็นฐานสำคัญในการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมป่าเกือกกุลด้วยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มเดียวกันจำนวน 13 คน เมื่อรูปแบบถูกสร้างขึ้นแล้วนำไปประเมินความสอดคล้องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 9 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.89 หลังจากนั้นทำการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ได้เป็นรูปแบบเกษตรกรรมป่าเกือกกุลอันเป็นรูปแบบเกษตรกรรมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่เขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ที่มีความสอดคล้องกับหลักความยั่งยืนและความต้องการของพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบเกษตรกรรม; สารพาราควอตและไกลโฟเสท; เขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

Abstract

This research aims to 1) analyze key factors to create a concept agricultural model after the stopping of paraquat and glyphosate used of agricultural sites in special management zone at Phu Kao-Phu Phan Kham National Park using a multi-criteria decision analysis process (MCDA) and 2) create and evaluate of suitable agricultural models after the stopping of paraquat and glyphosate used of agricultural sites in special management zone at Phu Kao-Phu Phan Kham National Park. This research is a research and development of the mixed method research by determining the sample size according to the Krejcie and Morgan tables of 328 households, analyzing the key factors and finding suitable agricultural practices after stopping paraquat and glyphosate used with a multi-criteria decision analysis process (MCDA) by 13 key informants derived from specific

selections from local stakeholders. For data analysis, percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) were used. The research found that the key factors to be considered for the create of suitable agricultural models after stopping of use were used. paraquat and glyphosate in descending order, all 5 major factors are: 1) Major factor in land tenure and land use problems 2) Major factor in drought problems 3) Major factor of debt problems 4) Major factor of forest edge degradation 5) Major factor in access to public health services. All five key factors were used as the basis for creating a model of complementary forest agriculture through participatory action. The same group of key contributors of 13 people, when the model was created, were assessed for Index of Item Objective Congruence (IOC) from 9 stakeholders, obtaining index of 0.89, and then revising according to recommendations. It is a model of forest agriculture, which is an agricultural model that is suitable for the special management zone of the Phu Kao-Phu Phan Kham National Park. That is consistent with the principles of sustainability and the needs of the area. In order to be able to further effective development.

Keywords: Agricultural Model, Paraquat and Glyphosate, Phu Kao-Phu Phan Kham Special Management Zone

บทนำ (Introduction)

การเกษตรเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ จากความต้องการผลิตผลทางการเกษตรเพื่อการค้ามีมากขึ้น (Popradit, 2015; USDA, 2018) ทำให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อใช้ในการลดปริมาณศัตรูพืชที่เป็นอุปสรรคต่อการเจริญโตของพืชผลทางการเกษตร จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเอง เนื่องจากประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี มูลค่าการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศมากถึงปีละ 27,922 ล้านบาท โดยเฉพาะจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดในประเทศไทย ส่วนใหญ่เชื่อว่าการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณมากจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้มากเพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว (Phomma, Pakdee, Popradit, Ishida, & Uttaranakorn, 2019) การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยมากเกินไปจนเกิดความ

จำเป็นทำให้ปุ๋ยเกิดการปนเปื้อนในแหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำผิวดินส่งผลให้คนและสัตว์ที่บริโภค น้ำที่ปนเปื้อนมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคต่างๆ โดยเฉพาะโรคมะเร็ง(Reynolds et al., 2002) อย่างไรก็ตามหลังจากวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้ประกาศห้ามผลิต นำเข้า หรือ จัดจำหน่ายสารพาราควอตในประเทศไทย โดยมีการเรียกคืนสารดังกล่าวในรูปผลิตภัณฑ์ทางเกษตร ทั้งหมดทำให้มีการยุติการใช้สารดังกล่าวในประเทศไทย ทำให้เกษตรกรมีความจำเป็นต้องวางแผน ปรับเปลี่ยนรูปแบบเกษตรกรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่เขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพาน เป็นเขตชุมชนที่มีแหล่ง เกษตรกรรมเชิงเดี่ยว และมีการใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทภายในพื้นที่เขตอนุรักษ์ป่า ดังนั้น ในการศึกษาจึงมีความต้องการศึกษาว่า รูปแบบการเกษตรแบบใดที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับ พื้นที่ศึกษาที่จะสามารถกำหนดเป็นแนวทางสำคัญในการทำการเกษตรหลังหยุดใช้สารเคมีกำจัด ศัตรูพืช ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า- ภูพานคำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ เพื่อหาแนวทางการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลัง หยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภู เก้า-ภูพานคำ ด้วยกระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA)
2. สร้างและประเมินรูปแบบการเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังหยุดใช้สารพาราควอตและ ไกลโฟเสท บนพื้นฐานความยั่งยืนและความสอดคล้องกับความต้องการชุมชนในเขตกิจกรรมพิเศษ อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้การ วิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรในพื้นที่ศึกษา เพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญ คือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใน บริเวณเขตกิจกรรมพิเศษในอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ได้แก่พื้นที่บ้านวังมน บ้านชัยมงคล และบ้านดงบาก ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 523 ครัวเรือน เลือกกลุ่มตัวอย่าง

แบบสุ่มโดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, 1970 ได้จำนวนตัวอย่าง 238 คนครัวเรือน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 13 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 3 คน (3 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน) ตัวแทนเกษตรกร 6 คน (3 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน) เจ้าหน้าที่หน่วยงานในอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ 1 คน นักวิชาการเกษตร 1 คน นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม 1 คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสุขภาพชุมชน (รพ.สต) 1 คน รวม 13 คน

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 9 คน เพื่อประเมินผลการประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน เกษตรอำเภอ 1 คน พัฒนาการจังหวัด 1 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 คน สาธารณสุขจังหวัด 1 คน นักวิชาการด้านป่าไม้ 1 คน นักวิชาการการเกษตร 1 คน นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม 1 คน และตัวแทนเกษตรกร 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการลดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสท ของแหล่งการเกษตรในเขตกิจกรรมพิเศษเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ เพื่อใช้ในการค้นหาปัจจัยรองที่จะนำมาเข้าสู่กระบวนการ MCDA

3.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วยกร่างแบบสอบถาม

3.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประเมินแบบสอบถามด้านเนื้อหา ความตรง (Validity) เชิงเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC; Item - Objective Congruence) การคัดเลือกข้อคำถาม ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ปัญญา หมั่นเก็บ, 2559) โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้

3.1.3 นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการจัดประชุมกลุ่ม โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

3.2 ประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยแบบวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งการเกษตรในเขตกิจกรรมพิเศษเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ในการเก็บบันทึกข้อมูลความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยกระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ โดยมีกระบวนการดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสร้างประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่มที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3.2 สร้างและนำประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่มที่สร้างขึ้น ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประเมินประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุม ด้านความตรง เชิงเนื้อหา ความเหมาะสมความสอดคล้องของข้อคำถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง การคัดเลือกข้อคำถาม ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 จึงสามารถนำประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่มดังกล่าวไปใช้ได้

3.3 แบบประเมินคุณภาพรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและสารไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ (นพมาศ, 2556) มีกระบวนการดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 สร้างและนำแบบประเมินคุณภาพรูปแบบที่สร้างขึ้น ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในด้านเนื้อหา ความตรง เชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อความและความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ นำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.75 -1.00 จึงสามารถนำแบบประเมินคุณภาพรูปแบบดังกล่าวไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวมข้อมูลครั้งนี้โดยใช้วิธีเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการพัฒนา หลังการหยุดใช้สารพาราควอตและสารไกลโฟเสท ในปัจจัยหลัก 3 ด้านคือด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาเป็นปัจจัยรอง ในการทำ MCDA

4.1.2 ใช้ประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ในรูปแบบเมตริกซ์ MCDA ของปัจจัยหลัก 3 ด้าน (ภาพที่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน จำนวน 13 คน ให้คะแนนประเมินปัจจัยหลักทีละคู่ ๆ ให้คะแนนประเมินปัจจัยหลักแต่ละคู่ ในเมตริกซ์ MCDA ซึ่งเป็นระเบียบวิธีที่ช่วยในการสร้างการตัดสินใจกับการประเมินหลายส่วนโดยการเปรียบเทียบทีละคู่ (Pairwise) ระหว่างแต่ละปัจจัย โดยให้ค่าคะแนน 3 2 และ 1 คะแนน ตามน้ำหนักความสำคัญ

MCDA Sustainable	สังคม	เศรษฐกิจ	สิ่งแวดล้อม
สังคม	0		
เศรษฐกิจ		0	
สิ่งแวดล้อม			0

ภาพที่ 1 เมตริกซ์ MCDA ของปัจจัยหลัก 3 ด้าน

4.1.2 ปัจจัยรองที่ได้จากผลใน ข้อที่ 4.1.1 จะถูกนำมาสร้างประเด็นคำถามและแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ในรูปเมตริกซ์ MCDA ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน จำนวน 13 คน ให้คะแนนประเมินปัจจัยหลักและปัจจัยรองที่ละคู่ ๆ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 13 คน ตอบแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างในรูปแบบ เมตริกซ์ MCDA ซึ่งเป็นระเบียบวิธีที่ช่วยในการสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินหลายส่วนโดยการเปรียบเทียบทีละคู่ (Pairwise) ระหว่างแต่ละปัจจัยที่ได้จากแบบสอบถาม โดยให้ค่าคะแนน 3 2 และ 1 คะแนน

4.2 วิเคราะห์ค่าคะแนน จาก เมตริกซ์ MCDA ที่ได้และปรับเป็น ร้อยละ

4.3 วิธีการคำนวณค่าน้ำหนักของหลักเกณฑ์ (Computation of the Criterion Weights) วิเคราะห์ค่าคะแนนจากเมตริกซ์ MCDA ที่ได้ จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 13 คน วิธีการนี้จะกำหนดจุด โดยจัดระดับจาก 0 ถึง 100 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะหาความสำคัญปัจจัยจาก 2 ส่วนคือ 1) ความสอดคล้องบนฐานความยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยน้ำหนัก ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ เท่ากันที่ร้อยละ 33.33 และ 2) สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการชุมชนในพื้นที่ศึกษา ซึ่งกรณีนี้จะทำการศึกษาจากผู้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 การคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

5.1.2 การหาการคำนวณค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้แบบสอบถามทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับการวิจัยนี้ (Carmines & Zeller, 1979)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์หิวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ด้วย MCDA

การพิจารณาค่าน้ำหนักจะพิจารณาเปรียบเทียบ 2 ส่วนคือ 1) การพิจารณาบนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และ 2) การพิจารณาบนพื้นฐานยั่งยืน ซึ่งในการพิจารณาบนฐานความยั่งยืนนี้ให้น้ำหนัก ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ เท่ากันที่ร้อยละ 33.33 (Elliott, 2012)

การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญด้วย MCDA พบว่า ร้อยละของปัจจัยสำคัญหลักที่มาจากปัญหาและความต้องการชุมชนในพื้นที่ศึกษาใน 3 ด้าน นั้น ผู้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน ได้ให้คะแนน ปัจจัยด้านสังคมสูงที่สุด (ร้อยละ 40) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญรองลงมา (ร้อยละ 37) และ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญน้อยที่สุด (ร้อยละ 23) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของปัจจัยสำคัญหลักจากปัญหาและความต้องการชุมชนและความยั่งยืน

ปัจจัย 3 ด้าน	ร้อยละค่าถ่วงน้ำหนักจาก MCDA	ร้อยละค่าถ่วงน้ำหนักบนฐาน ความยั่งยืน
1. ด้านสังคม	40	33.33
2. ด้านสิ่งแวดล้อม	37	33.33
3. ด้านเศรษฐกิจ	23	33.33

จากค่าคะแนนร้อยละในแต่ละปัจจัยหลักที่ได้ทั้ง 3 ด้าน จะนำไปสู่การพิจารณาตามการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA) โดยการคำนวณค่าน้ำหนักดังนี้

$$\text{ค่าน้ำหนักของแต่ละปัจจัย} = \frac{\text{คะแนนของแต่ละปัจจัย}}{\text{คะแนนรวมของทุกปัจจัย}} \times \text{ร้อยละค่าถ่วงน้ำหนัก}$$

จากการคำนวณค่าน้ำหนักของแต่ละปัจจัยได้ผลดังตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 4 และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์แปลผลเพื่อนำไปสู่การคัดเลือกปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดไปใช้ในการสร้างรูปแบบ ดังนี้

ค่าคะแนน 8.00-10.00	หมายถึง	สอดคล้องมากที่สุด
ค่าคะแนน 6.00-7.99	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่าคะแนน 4.00-5.99	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่าคะแนน 2.00-3.99	หมายถึง	ไม่มีความสอดคล้อง
ค่าคะแนน 0.00-1.99	หมายถึง	ไม่มีความสอดคล้องมากที่สุด

ปัจจัยสำคัญที่มีค่าคะแนนในระดับมีความสอดคล้องมากที่สุดและมีความสอดคล้องจะถูกเลือกไปเป็นปัจจัยที่เหมาะสมในการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ศึกษาต่อไป

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสังคม (n=13)

ปัจจัยปัจจัยด้านสังคม	MCDA	ฐานความยั่งยืน
1. ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน	9.85	8.20
2. ความเพียงพอและการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข	8.62	7.17
3. ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสารพาราควอตและไกลโฟเสท	7.54	6.28
4. ปัญหารายได้และหนี้สิน	7.31	6.08
5. ปัญหาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ	6.69	5.57

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (n=13)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	MCDA	ฐานความยั่งยืน
1. หนี้สินแบบผูกขาด	5.03	7.24
2. การตลาดและการส่งเสริมการตลาด	4.89	7.18
3. รายได้เฉลี่ยครัวเรือน	4.84	6.99
4. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	4.26	6.22
5. ต้นทุนและแรงงานในการทำการเกษตร	3.98	5.70

ตารางที่ 4 ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (n=13)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	MCDA	ฐานความยั่งยืน
1. ปัญหาภัยแล้ง	6.06	5.56
2. สภาพขอบป่าเสื่อมโทรม (Forest Edge)	4.82	4.34
3. ปัญหาผลผลิตจากป่าลดลง เช่น เห็ด หน่อไม้ พืชสมุนไพร	4.63	4.17
4. ความอุดมสมบูรณ์ของจุลินทรีย์ในดินและสัตว์หน้าดิน	4.37	3.93
5. สภาพดินเสื่อมโทรม	4.21	3.79
6. การชะล้างพังทลายจากการไถพรวน	3.97	3.58
7. ปัญหาแหล่งน้ำเสื่อมโทรม มีตะกอนมาในฤดูน้ำหลาก	3.79	3.42
8. ความเป็นพิษของน้ำเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ	3.10	2.80
9. ปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง	2.04	1.74

1) ผลการพิจารณาด้วยการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของชุมชน พบว่า (1) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสังคม ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน (9.85) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการตลาดและการส่งเสริมการตลาด (8.62) และปัญหาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ (6.69) มีคะแนนน้อยที่สุด (2) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หนี้สินแบบผูกขาด (5.03) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่การตลาดและการส่งเสริมการตลาด (4.89) และมีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ต้นทุนและแรงงานในการทำการเกษตร (3.98) (3) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาภัยแล้ง (6.06) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่สภาพขอบป่าเสื่อมโทรม (4.82) และปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง (2.04) มีคะแนนน้อยที่สุด

2) ผลการพิจารณาด้วยการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์บนพื้นฐานความยั่งยืน พบว่า (1) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสังคม ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน (8.20) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการตลาดและการส่งเสริมการตลาด (7.17) และปัญหาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ (5.57) มีคะแนนน้อยที่สุด (2) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หนี้สินแบบผูกขาด (7.24) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่การตลาดและการส่งเสริมการตลาด (7.18) และมีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ต้นทุนและแรงงานในการทำการเกษตร (5.70) (3) ค่าน้ำหนักของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาภัยแล้ง (5.56) มีคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่สภาพขอบป่าเสื่อมโทรม (4.34) และปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง (1.74) มีคะแนนน้อยที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวจะเห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการของชุมชนและความยั่งยืน ทางผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์หาความสอดคล้อง (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ปัจจัยหลักที่มีค่าคะแนนในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยที่ถูกเลือกเป็นปัจจัยที่เหมาะสมในการนำไปการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบเกษตรกรรม	คะแนน	การแปลผล
ความต้องการของชุมชน		
ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน	9.85	สอดคล้องมากที่สุด
ความเพียงพอและการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข	8.62	สอดคล้องมากที่สุด
ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสารพาราควอตและไกลโฟเสท	7.54	สอดคล้อง
ปัญหารายได้และหนี้สิน	7.31	สอดคล้อง
ปัญหาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ	6.69	สอดคล้อง
ปัญหาภัยแล้ง	6.06	สอดคล้อง
สอดคล้องกับความยั่งยืน		

ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน	8.12	สอดคล้องมากที่สุด
หนี้สินแบบผูกขาด	7.24	สอดคล้อง
การตลาดและการส่งเสริมการตลาด	7.18	สอดคล้อง
ความเพียงพอและการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข	7.17	สอดคล้อง
รายได้เฉลี่ยครัวเรือน	6.99	สอดคล้อง
ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสารพาราควอตและไกลโฟเสท	6.28	สอดคล้อง
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	6.22	สอดคล้อง
ปัญหารายได้และหนี้สิน	6.08	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 แสดงปัจจัยหลักที่มีค่าคะแนนในระดับสอดคล้องมากที่สุด และสอดคล้องที่ถูกเลือกเป็นปัจจัยที่เหมาะสมในการนำไปสังเคราะห์การสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสม โดยทางผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปล โดยนำปัจจัยที่มีความสอดคล้องขึ้นไป ได้แก่ 1) ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน 2) ปัญหาภัยแล้ง 3) ปัญหาหนี้สิน 4) ปัญหาขอบป่าเสื่อมโทรม 5) ปัญหาด้านการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข เลือกเป็นปัจจัยที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสม

2. ผลการสร้างและประเมินรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

จากการร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ที่เลือกแบบเจาะจงทั้ง 13 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกแบบ ทางผู้วิจัยได้ทำการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาทำการสังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบให้ได้ แนวคิด และหลักการของเกษตรกรรมป่าเกื้อกูลดังนี้

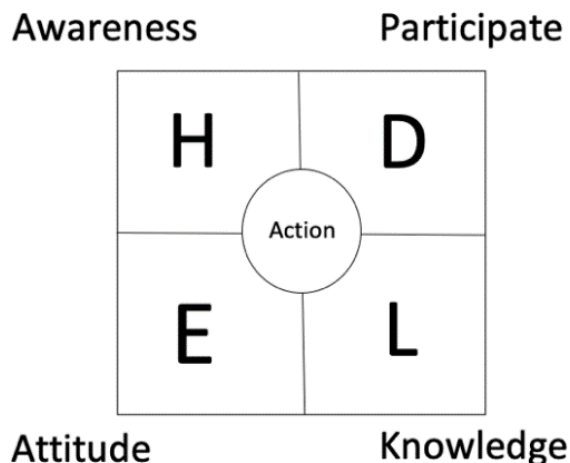
2.1 แนวคิดเกษตรกรรมป่าเกื้อกูล (Harmonious Agricultural Forest Synergy) เป็นระบบการสร้างป่าเพื่อเกื้อกูลการเกษตร โดยมีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ต้องเป็นกิจกรรมที่เกิดการเกื้อกูลกันระหว่าง คน สัตว์ และป่า 2) จำต้องมีกิจกรรมการ เกษตรตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป และ 3) ต้องเกิดการเกื้อกูลประโยชน์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ แบบ ต่อเนื่อง

2.2 หลักการ HELD

- 1) Health การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพของประชาชน
- 2) Edge Forest การฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม โดยการเพาะปลูกพืชยืนต้นที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และการควบคุมอย่างเคร่งครัดของเจ้าหน้าที่รัฐ

3) Land used การให้ความรู้ด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน การบูรณาการร่วมกันของเจ้าหน้าที่รัฐและเกษตรกรผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่

4) Drought and Debt ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการพื้นที่และการบริการจัดการน้ำเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง การจัดตั้งสหกรณ์หรือกองทุน

ภาพที่ 2 แนวคิดเกษตรป่าเกื้อกูล

จากภาพหลักการของรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ จำเป็นอาศัยแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านความตระหนัก (Awareness) ทศนะคติ (Attitude) ความรู้ (Knowledge) และการมีส่วนร่วม (Participate) ของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ให้ร่วมมือกันลงมือปฏิบัติ (Action) อย่างบูรณาการเพื่อนำไปสู่ความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.3 การประเมินรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

จากการวิจัยพบว่า รูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสทของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.89-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินค่าความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องตามการประเมินคุณภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบของรูปแบบเกษตรป่า เกื้อกูล	การประเมินคุณภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ(คน)									ΣR	(IOC)	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1. แนวคิดเกษตรป่าเกื้อกูล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	1.00	สอดคล้อง
2. หลักการเกษตรป่าเกื้อกูล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	1.00	สอดคล้อง
3. เป้าหมายเกษตรป่าเกื้อกูล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	1.00	สอดคล้อง
4. กระบวนการเกษตรป่าเกื้อกูล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	1.00	สอดคล้อง
5. ปัจจัยสนับสนุนเกษตรป่าเกื้อกูล	1	1	1	1	1	1	1	0	1	8	0.89	สอดคล้อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การวิเคราะห์ปัจจัยและหาแนวทางการทำเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและสารไกลโฟเสตด้วยกระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA)

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมที่เหมาะสม ข้อมูลจากการพิจารณาแบบหลายหลักเกณฑ์ เมื่อพิจารณาทั้งด้านความต้องการของชุมชน และด้านความยั่งยืน ทำให้สามารถจัดลำดับความสำคัญที่อยู่ในเกณฑ์ระดับเห็นด้วยขึ้นไป โดยแยกเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสอดคล้องกันได้ 5 ด้านดังนี้ 1) ปัญหาด้านสิทธิการครอบครองที่ดิน 2) ปัญหาล้างแล้ง 3) ปัญหานี้สิน 4) ปัญหาขอบป่าเสื่อมโทรม และ 5) ปัญหาด้านการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งมีความสอดคล้องกันทั้งด้านความต้องการของชุมชนและด้านความยั่งยืน

2. การสร้างรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสตของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

2.1 แนวคิดเกษตรกรรมป่าเกื้อกูล (Harmonious Agricultural-Forest Synergy Conceptual) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นรูปแบบการเกษตรที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน สัตว์ และป่า ภายใต้การเกื้อกูล ประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นหลักการ HELD และอาศัยแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษา 4 ด้านได้แก่ ด้านความตระหนัก (Awareness) ทักษะคติ (Attitude) ความรู้ (Knowledge) และการมีส่วนร่วม (Participate) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ให้ร่วมมือกันลงมือปฏิบัติ (Action) อย่างบูรณาการเพื่อนำไปสู่ความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.2 การประเมินรูปแบบเกษตรกรรมที่เหมาะสมหลังการหยุดใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสตของแหล่งเกษตรกรรมในเขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ

ผลการประเมินรูปแบบเกษตรกรรมป่าเกือกুলโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ทำให้ทราบว่ารูปแบบเกษตรกรรมป่าเกือกุล เป็นรูปแบบเกษตรกรรมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่เขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ทั้งในส่วนของ แนวคิด หลักการ เป้าหมาย กระบวนการ และปัจจัยที่สนับสนุนรูปแบบเกษตรกรรม จึงควรนำรูปแบบเกษตรกรรมป่าเกือกุลนี้ ไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อลดการใช้สารพาราควอตและไกลโฟเสท และสร้างความยั่งยืนของการทำเกษตรกรรมในพื้นที่เขตกิจกรรมพิเศษอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำต่อไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยในอนาคต

1. ควรนำรูปแบบที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปสู่การปฏิบัติภายในพื้นที่ โดยการหาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการและร่วมทดลองในพื้นที่การเกษตรอย่างมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ควรทำการวิเคราะห์และติดตามผลของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาเพื่อวิจัยเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ COA No.0002/2563 REC No.0035/2562 รับรองวันที่ 8 มกราคม 2563 หมดอายุวันที่ 8 มกราคม 2564

เอกสารอ้างอิง (References)

- นพมาศ ณะมาชิต, (2556). “การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการอบรมสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ”. *Veridian E-Journal*, 2, 375–388.
- ปัญญา หมั่นเก็บ. (2559). “การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ทางการเกษตร (2nd ed.)”. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- ชนิกานต์ และคณะ. (2557). “พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก Pesticide Application Behaviors of Agriculturists in Chom Thong Sub-district , Muang District , Phitsanulok Province”. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 1, 56–67.

- Elliott, J. (2012). **"An introduction to sustainable development(4th Ed.)"**. Brighton: Routledge.
- Krejcie, R. V, & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607–610.
- Phomma, I., Pakdee, A., Popradit, A., Ishida, A., & Uttaranakorn, S. (2019). Protected Area Co-management and Land use Conflicts Adjacent to Phu Kao – Phu Phan Kham National Park, Thailand. **Journal of Sustainable Forestry**, 00(00), 1–22.
- Popradit, A., Srisatit, T., Kiratiprayoon, S., Yoshimura, I., Ishida, A., Shiyomi, M., Murayama, T., Chantaranonthai, P., Outtaranakorn, S., and Phomma. (2015) Anthropogenic effects on a tropical forest according to the distance from human settlements. **Scientific reports**, 5: 14689,1-10.
- Reynolds, P., Von Behren, J., Gunier, R. B., Goldberg, D. E., Hertz, A., & Harnly, M. E. (2002). Childhood cancer and agricultural pesticide use: An ecologic study in California. **Environmental Health Perspectives**, 110(3), 319–324.
- Tulve, N. S., Egeghy, P. P., Fortmann, R. C., Xue, J., Evans, J., Whitaker, D. A., & Croghan, C. W. (2011). Methodologies for estimating cumulative human exposures to current-use pyrethroid pesticides. **Journal of Exposure Science and Environmental Epidemiology**, 21(3), 317–327.
- USDA. (2018). **World Agricultural Production**, 34. <https://doi.org/Circular Series WAP. 4-18>.

คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
SERVECE QUALITY OF GOVERNMENT SAVINGS BANK AT DONWAI
BRAMCH, SAMPRAN DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

ชนิตา เถลิงศักดิ์เดช¹ ทิฆัมพร พันลึกเดช² ปณิตา ราชแพทยาคม³

Chanitar Taloengsakdadech, Tikhamporn Punluekdej, Panita rachapaettayakom

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความมั่นคง มีค่าเฉลี่ย 4.97 รองลงมาคือด้านความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.96 ด้านอัธยาศัย และด้านการเอาใจใส่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.95 ด้านความรู้ความชำนาญ ด้านการเข้าถึงบริการ และ ด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.94 ด้านความน่าเชื่อถือได้ มีค่าเฉลี่ย 4.93 ด้านการตอบสนอง มีค่าเฉลี่ย 4.92 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างสิ่งจูงใจ มีค่าเฉลี่ย 4.85 และการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน พบว่า เพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้ใช้บริการธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขา

Received: 2020-06-29 Revised: 2020-07-22 Accepted: 2020-07-23

^{1 2 3}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์ Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School,
Southeast Asia University

ดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ของผู้ใช้บริการธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพการให้บริการ; ธนาคารออมสิน; จังหวัดนครปฐม

Abstract

The objective of this research were 1) To study the Quality of Service Government Savings Bank of Don Wai Market Branch, Sampran District, Nakhon Pathom Province 2) To compare the Quality of Service Government Savings Bank of Don Wai Market Branch, Sampran District, Nakhon Pathom Province. Classified by personal factors. Population used in research were customers who come to use the service of Government Savings Bank of Don Wai Market Branch, Sampran District, Nakhon Pathom Province number 400 persons by accidental sampling. Research tools were rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis were Percentage, mean, standard deviation and One way Analysis of Variance. The research results revealed that: Service quality of Service Government Savings Bank of Don Wai Market Branch, Sampran District, Nakhon Pathom Province In the overall, found that The opinions are at the highest level with an average of 4.93. When separating each side, it was found that the aspect which has the highest level of opinions were stability with an average of 4.97. Followed by reliability, the average was 4.96. hospitable , attention have the same average value 4.95. Next were Expertise , Service access , Communication Response have the same average of 4.94. The response with an average of 4.92 and the lowest mean aspect were creating tangible things had the opinions are at the highest level with an average of 4.85. To Comparison difference of the Quality of Service Government Savings Bank of Don Wai Market Branch, Sampran District, Nakhon Pathom Province Found that gender, occupation and average monthly income of Service Government Savings Bank at different had effect to quality of Service Government Savings Bank is different. Significantly at the .05 level. For age, status

and education level Of the Government Savings Bank user, Don Wai branch, Sam Phran district, different affecting the service quality of the Government Savings Bank, Don Wai Branch, Sam Phran District Nakhon Pathom is no different.

Keywords: Quality of Service; Government Savings Bank; Nakhonpathom

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันในประเทศไทยมีการพัฒนารูปแบบการบริการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้ได้บริการที่ถูกลงและคุ้มค่า ซึ่งการบริการที่เป็นเลิศจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจเป็นการสะท้อนถึงผลลัพธ์ทางธุรกิจในรูปแบบของผลกำไร ความชื่นชมของสังคมและเกิดแบรนด์ขององค์กรที่เป็นภาพลักษณ์ที่ดี ดังนั้น หากองค์กรใดสามารถสร้างบริการที่โดดเด่นและแตกต่างรวมทั้งสร้างความผูกพันในการให้บริการในระยะยาว สร้างประสบการณ์ที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกตราตรึงใจได้ ย่อมจะทำให้องค์กรนั้นได้ใจจากลูกค้าและรักองค์กรเราเสมือนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเขา สถาบันการเงิน ถือเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและ เศรษฐกิจของประเทศ ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการตลาดกันสูงขึ้น โดยแต่ละธนาคารให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุดด้าน คุณภาพและจริยธรรม ประกอบกับนโยบายของแต่ละธนาคารที่กำหนดให้มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การรับรองคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวของบริการทางการเงินในอนาคต ธนาคารแต่ละธนาคารจึงมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพ มีการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการ โดยการนำอุปกรณ์เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการลูกค้า เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การบริการมีความหลากหลายและทันสมัยยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมในการให้บริการของธนาคารให้มีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ และการให้บริการแก่ลูกค้าแต่ละธนาคารแต่ละแห่งยังประสบปัญหาการแข่งขันจากคู่แข่งทางการตลาดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาในด้านการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า และให้ลูกค้าให้ความไว้วางใจที่เข้ามาใช้บริการและทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคาร จึงทำให้ธนาคารแต่ละแห่งมีนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้สูงขึ้นเพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดไว้ได้เป็นอย่างดี (ชลธิชา ศรีบำรุง, 2557: 1)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะทำให้สถาบันการเงินสามารถอยู่รอดได้ก็คือ “คุณภาพการให้บริการ” (Service quality) คือ การสร้างความประทับใจของการบริการที่เป็นเลิศให้กับลูกค้า รวมถึงธนาคารจำเป็นต้องมีการสร้างความพึงพอใจ (Customer satisfaction)

การสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีกับลูกค้า (Customer relationship) และกระตุ้นให้ลูกค้าเดิมกลับมาใช้บริการ (Customer retention) ตลอดจนสร้างลูกค้าจงรักภักดีกับการใช้บริการ (Customer loyalty) ตลอดไป (สวุติ ธีรบุญ, 2557: 1) และกรูมเมสสัน (Gummesson, 1993) ได้อธิบายว่า จุดศูนย์กลางของรูปแบบคุณภาพการให้บริการขึ้นอยู่กับสิ่งที่ลูกค้ารับรู้เกี่ยวกับคุณภาพของการให้บริการ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยความคาดหวัง ประสบการณ์การของลูกค้าและภาพพจน์ขององค์กร รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้ของลูกค้าด้วยเช่นกัน ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพจึงเป็นหน้าที่สำคัญของพนักงานที่ต้องให้บริการลูกค้าโดยตรง

ธนาคารออมสินสาขาดอนห้วย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เป็นสาขาหนึ่งที่มีลูกค้ามาใช้บริการในแต่ละเดือนเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง และมีความตื่นตัวกับการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์องค์กร และได้ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพการให้บริการเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยซึ่งอยู่ในฐานะพนักงานธนาคารออมสินคนหนึ่ง เห็นว่าการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรโดยรวม การพัฒนาของระบบธนาคารออมสินควรจะมาพร้อมกับคุณภาพการบริการที่มีศักยภาพ ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจบริการ ด้านธนาคาร ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาและให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง พร้อมทั้งให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ซึ่งผู้มาใช้บริการเองก็มีความคาดหวังต่อการบริการของธนาคารที่สูงขึ้นและแตกต่างกันออกไป จึงถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการของธนาคารออมสินต่อไปในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนห้วย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นไป ซึ่งการให้บริการในมุมมองของลูกค้าเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งของธนาคารที่ต้องรักษาไว้ และจุดอ่อนที่ต้องรับรู้และปรับปรุง เพื่อรักษาและขยายฐานลูกค้าของธนาคารรวมทั้งใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการให้บริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าผู้มาใช้บริการกับธนาคารออมสินสาขาดอนห้วย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ได้ตรงตามความคาดหวังของลูกค้าในปัจจุบันต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ธนาคารออมสินประสบความสำเร็จสมเป็นธนาคารของประชาชนเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับของคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาสาขาดอนห้วย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน มีความคิดเห็นที่แตกต่างต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methodology)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวน 143,782 คน (อ้างอิงข้อมูลธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ตารางที่ 1.1 จากสถิติการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทำการคัดเลือกได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 398 ตัวอย่าง นั่นคือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้คือ 400 ตัวอย่าง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของธนาคาร จำนวน 10 ด้านได้แก่ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความรู้ความชำนาญ การเข้าถึงบริการ ทัศนคติ การสื่อสาร ความน่าเชื่อถือ ความมั่นคง การเอาใจใส่ และการสร้างสิ่งที่ดีขึ้นได้ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นด้านการปฏิบัติ 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ สิ่งที่ต้องการให้ทางธนาคารออมสินสาขาคอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมปรับปรุงในการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามไปสอบถามลูกค้าธนาคารออมสินสาขาคอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ในระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2562 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนจนครบจำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาคอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการรับทราบข่าวสารจากธนาคารออมสิน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการให้บริการของธนาคาร ได้แก่ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความรู้ความชำนาญ การเข้าถึงบริการ ทัศนคติ การสื่อสาร ความน่าเชื่อถือ ความมั่นคง การเอาใจใส่ และการสร้างสิ่งที่จับต้องได้ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ด้วยค่า One way Analysis of Variance และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย (Research Result)

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ผลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75.0) มีอายุระหว่าง 46 - 50 ปี (ร้อยละ 52.0) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 61.3) มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 54.0 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขายส่วนตัว (ร้อยละ 47.8) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 35.8)

ด้านคุณภาพการให้บริการ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับคุณภาพการให้บริการของ
ธนาคารออมสินสาขาคอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n = 400)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเชื่อถือได้	4.93	.244	มากที่สุด
ด้านการตอบสนอง	4.92	.261	มากที่สุด
ด้านความรู้ความชำนาญ	4.94	.221	มากที่สุด
ด้านการเข้าถึงบริการ	4.94	.213	มากที่สุด
ด้านอัธยาศัย	4.95	.209	มากที่สุด
ด้านการสื่อสาร	4.94	.225	มากที่สุด
ด้านความน่าเชื่อถือ	4.96	.190	มากที่สุด
ด้านความมั่นคง	4.97	.184	มากที่สุด
ด้านการเอาใจใส่	4.95	.209	มากที่สุด
ด้านการสร้างสิ่งที่จับต้องได้	4.85	.241	มากที่สุด
รวม	4.93	.196	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงระดับคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาคอนหวาย
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
(ค่าเฉลี่ย 4.93) เมื่อแยกเป็นหลายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความ
มั่นคง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.97) รองลงมาคือด้านความน่าเชื่อถือ
(ค่าเฉลี่ย 4.96) ด้านอัธยาศัย (ค่าเฉลี่ย 4.95) (การเอาใจใส่ มีค่าเฉลี่ย 4.95) ด้านความรู้ความ
ชำนาญ (ค่าเฉลี่ย 4.94) ด้านการเข้าถึงบริการ (ค่าเฉลี่ย 4.94) ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.94)
ด้านการตอบสนอง (ค่าเฉลี่ย 4.92) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างสิ่งที่จับต้องได้
(ค่าเฉลี่ย 4.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	✓	
2. อายุ		✓
3. สถานภาพ		✓
4. ระดับการศึกษา		✓
5. อาชีพ	✓	
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	

เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ ด้านเพศ (.005) ด้านอาชีพ (.005) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (.000) แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวายอำเภอสามพราน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน อายุ (.525) สถานภาพ (.010) และระดับการศึกษา (.155) ของผู้ใช้บริการธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสรุปและการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าประเด็นที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านความน่าเชื่อถือ ในภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านความน่าเชื่อถือ พนักงานให้บริการด้วยความรอบคอบและถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพนักงานของธนาคารออมสิน มีการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการตาม

มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้รับบริการของธนาคารออมสินมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลพร รุ่งปัจฉิม (2556) ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน ในจังหวัดระนอง ที่พบว่าผู้เข้ารับบริการมีความพึงพอใจต่อคุณภาพ การบริการของธนาคารออมสินในจังหวัดระนอง ด้านภาพรวมในระดับมากที่สุด และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความน่าเชื่อถือ ด้านการให้บริการถูกต้องไม่ผิดพลาด อยู่ในระดับมากที่สุด

2. สำหรับการทดสอบสมมติฐาน เรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาคอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าข้อมูลที่เป็นไปตามสมมติฐานได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรยา เวสประชุม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานธนกิจ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิงคอร์ปอเรชั่น จำกัด พบว่า ลูกค้าที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมใน การเข้ามาใช้บริการที่ธนาคารเอชเอสบีซี ด้านความถี่ของการมาใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และลูกค้าที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการเข้ามาใช้บริการที่ธนาคารเอชเอสบีซี ด้านแนวโน้มการมาใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ จันท์เจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการธนาคารพาณิชย์ ในอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทลูกค้า ขนาดธนาคารที่ ใช้บริการแตกต่างกัน ประเมินคุณภาพการให้บริการธนาคารพาณิชย์แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ อาชีพแตกต่างกันประเมินคุณภาพการให้บริการธนาคารพาณิชย์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชรา ทองไทย (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้า ที่มีต่อการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าลูกค้า ที่มีเพศ อายุและอาชีพต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการของธนาคารออมสินโดยรวมและ รายด้านได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการให้บริการด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงานให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ กฤษณเกรียงไกร (2553) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการหน้าเคาน์เตอร์ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาบางบอน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ลูกค้าที่ใช้บริการที่ข้อมูลการใช้บริการแตกต่างกัน มีระดับ การรับรู้คุณภาพการให้บริการหน้าเคาน์เตอร์แตกต่างกัน ได้แก่ ประเภทลูกค้า ระยะเวลาในการ เป็นลูกค้าธนาคาร และประเภทบริการที่ใช้ ส่วนข้อมูลของผู้ใช้บริการส่วนอื่น ๆ มีระดับการรับรู้ คุณภาพการให้บริการหน้าเคาน์เตอร์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ความคิดเห็นด้านคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาดอนหวายอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะในแต่ละข้อ ดังนี้

1. **ด้านความเชื่อถือได้** ควรพัฒนาให้พนักงานของธนาคารมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามข้อสงสัย และการฝากเงินกับธนาคารควรมีการรักษาเงินในบัญชีให้อยู่ครบทุกบาททุกสตางค์และคำนวณดอกเบี้ยไม่ผิดพลาด เช่น ธนาคารออมสินควรมีการถ่ายทอดนโยบาย ให้พนักงานได้รับทราบ และมองไปในทิศทางเดียวกัน รับรู้สถานการณ์เดียวกัน มีพันธกิจเดียวกัน ให้ร่วมทำงานกันเป็นทีม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

2. **ด้านการตอบสนอง** ควรพัฒนาการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างกระตือรือร้น และกระบวนการให้บริการของธนาคารมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้จัดการธนาคารควรมีการถ่ายทอดนโยบายที่รับจากผู้บริหารระดับสูง ให้พนักงานได้รับทราบ และมองไปในทิศทางเดียวกัน รับรู้สถานการณ์เดียวกัน มีพันธกิจเดียวกันให้ร่วมทำงานกันเป็นทีม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดและผู้บริหารควรมีการแบ่งสัดส่วนเป้าหมายให้พนักงานแต่ละคนรับผิดชอบ เช่น มีการประชุมร่วมกันในทุกเดือน เพื่อระดมความคิดและหารือเกี่ยวกับปัญหาการทางานที่เกิดขึ้น และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ทันเวลา

3. **ด้านความรู้ความชำนาญ** ควรปรับปรุงการให้บริการของพนักงานซึ่งพนักงานมีความรู้และความชำนาญตรงกับความต้องการของลูกค้าแต่ละราย เพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจสูงสุด เช่น ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทางานของพนักงาน โดยการจัดฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความสามารถ ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องพนักงานขาดความรู้ความสามารถในด้านการปฏิบัติงานได้

4. **ด้านการเข้าถึงบริการ** ควรจัดให้มีความสะดวกในการใช้บริการ ลักษณะอาคารสถานที่บริการ มีความสะดวกมากกว่านี้ เช่น ควรจัดหาบอร์ดชี้แจงรายละเอียดของอัตราดอกเบี้ย อัตราผลตอบแทนและค่าธรรมเนียมอย่างชัดเจน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความเข้าใจและมีความไว้วางใจมากที่สุด รวมทั้งจัดทำสัญลักษณ์บอกตำแหน่งต่างๆ ภายในธนาคาร

5. **ด้านอรรถาศัย** ควรปรับปรุงการให้พนักงานมีความสุภาพอ่อนน้อมกับลูกค้า และให้บริการด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น การปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการบริการให้กับพนักงาน เมื่อพนักงานเกิดทัศนคติที่ดีและมีใจรักในการบริการ ซึ่งจะส่งผลให้พนักงานให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีอรรถาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกคน เอาใจใส่และเป็นมิตรกับลูกค้า รวมถึงให้คำปรึกษาและแนะนำถึงปัญหาที่ลูกค้าต้องการทราบด้วยความเต็มใจ

6. ด้านการสื่อสาร ควรพัฒนาให้พนักงานมีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับลูกค้า และสามารถรับฟังความต้องการของลูกค้าได้ทุกเรื่อง เช่น ธนาคารออมสินควรจัดให้มีผู้รับเรื่องร้องเรียนในสาขา เพื่อที่จะได้รับฟังความคิดเห็นของลูกค้า และทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นทันที

7. ด้านการสื่อสาร ธนาคารควรมีการพัฒนาด้านความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการเก็บรักษาความลับหรือข้อมูลลูกค้าให้เป็นไปอย่างรัดกุม

8. ด้านความมั่นคง ด้านความมั่นคง ธนาคารควรมีการสรุปผลการดำเนินงานตลอดทั้งปี และชี้แจงให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบ เช่น มีการเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานของธนาคารทางโทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต

9. ด้านการเอาใจใส่ ควรพัฒนาให้พนักงานมีการบริการหลังการขายและดูแลเอาใจใส่อยู่เสมอ พนักงานให้การบริการลูกค้าที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน เช่น ในการพิจารณาสินเชื่อเมื่อธนาคารได้รับข้อมูลเบื้องต้นจากลูกค้าให้พนักงานสินเชื่อแนะนำเรื่องเข้าที่ประชุมเพื่อนำเสนอผู้จัดการทันที

10. ด้านการสร้างสิ่งจำเป็นที่จับต้องได้ ควรพัฒนาให้สถานที่มีความสะอาดและจัดตกแต่งสวยงาม และมีที่จอดรถสำหรับลูกค้าธนาคารเพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในด้านขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินสาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแข่งขันและส่วนแบ่งการตลาดการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชัชรา ทองไทย. (2554). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วิทยานิพนธ์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชลธิชา ศรีบำรุง. (2557). คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดลพร รุ่งปัจฉิม. (2556). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการบริการของธนาคารออมสินในจังหวัดระนอง. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** หลักสูตรรัฐ

ประกาศนียบัตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุดี อรัญญิก. (2557). คุณภาพการให้บริการของธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรวรยา เวสประชุม. (2557). ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานธนกิจ ธนาคารออมสินและเชียงใหม่แบงก์กึ่งคอร์ปอเรชั่น จำกัด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้า. **รายงานการวิจัย**. วิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณี กฤษณเกรียงไกร. (2553). คุณภาพการให้บริการหน้าเคาน์เตอร์ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาบางบอน. **การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต** สาขาบริหารธุรกิจ.: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุไรวรรณ จันทร์เจริญวงศ์. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. **การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต**: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

การศึกษาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 2

A Study of the Educational Service Area Office Strategy
Implementation to Educational Institutions Practice of
Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service
Area Office 2

ชไมพร สมบุตร์¹ พรเทพ ฐัณณ²

Chamaiporn Sombuth, Pornthep Rupan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานแผนและงบประมาณ จำนวน 113 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาดำเนินการตามกระบวนการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับ

Received: 2020-06-29 Revised: 2020-08-26 Accepted: 2020-08-28

^{1 2} นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. E-mail: sombuth_ct@hotmail.com

ยุทธศาสตร์สำนักงานเขต ส่วนปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 2) แนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ประกอบด้วย รายการปฏิบัติจำนวนทั้งสิ้น 14 รายการ จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอนตามกระบวนการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตไปสู่สถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต จำนวน 3 รายการ ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต จำนวน 2 รายการ ขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ และขั้นที่ 5 การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ

คำสำคัญ (Keywords): ยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา; การนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the state and problem of education service area office strategies implementation of schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education service area office 2) propose the problem solving methods of the education service area office strategies implementation of schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education service area office 2. Research methods were divided into 2 steps: 1) study the states and problems. The samples were administrators and head of planning and budgeting of schools about 113 persons. Research instrument was the questionnaire. The statistics used to collect the data were the average and standard deviation. and 2) propose problem solving methods by interviewing the 5 key informants. The data was collected by interviewing form and was analyzed by contents analysis technique. The results of this research were as follow: 1) the state of education service area office strategies implementation of schools was at high level, the lowest operation was strategy formulation of school in under to match with the education service area office strategy. The problem of education service area office strategies implementation of schools was at medium level, the highest

problem was controlling, following and evaluating school 's strategy. 2) The problem solving methods for the educational service area office strategy implementation of schools under the Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational service area office 2 consisted of 14 items, divide into 5 step of strategy implementation. First, planning and preparing for associating the educational service area office strategy about 3 items. Second, analysis and restricting the school in under to match with the education service area office 2 about 3 items. Third, strategy formulation of school in order to match with the educational service area office 2 about 2 items. Forth, the operation of school 's strategy about 3 items. And the fifth, controlling, following and evaluate school's strategy about 3 items

Keywords: The Educational Service Area Office Strategy; Strategy Implementation

บทนำ (Introduction)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น ฯลฯ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2560) ทั้งนี้ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น นั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จะต้องวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดทิศทางของหน่วยงานอันประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ โดยในปี 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้กำหนดกำหนดยุทธศาสตร์หลักไว้ 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพิ่มโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้โรงเรียนใน

สังกัดนำไปปฏิบัติต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2560) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการนำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติจริงในรูปแบบของแผนงานหรือโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีการระดมงบประมาณอย่างเหมาะสม มีกระบวนการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่นสามารถปฏิบัติได้จริง และการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม เวลา และเงื่อนไขสถานการณ์อย่างรอบคอบเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติให้เหลือน้อยที่สุด (พิชาย รัตนดิถ ฦ ฦเก็ด, 2552 : 131) ทั้งนี้เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเป็นความจริงและประสบความสำเร็จตามต้องการ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงนับเป็นขั้นตอนที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก (ณัฐพันธ์ เชมรนนทน์, 2553 : 232)

การนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในสังกัดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะจะสามารถทำให้ทราบว่าแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด แต่อย่างไรก็ตามเราก็มักจะพบอยู่เสมอว่านโยบาย และแผนงานหรือโครงการที่ผ่านการวิเคราะห์และกลั่นกรองมาเป็นอย่างดี เมื่อนำมาปฏิบัติกลับประสบความล้มเหลวเป็นจำนวนมาก (กล้า ทองขาว, 2558 : 7-8) จากความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และแนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 นำผลที่ได้ไปพัฒนาและเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพการและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodologies Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 161 โรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าแผนและงบประมาณของสถานศึกษา จำนวน 113 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2562 ถึง วันที่ 30 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องได้รับรางวัลเกี่ยวกับด้านการบริหารสถานศึกษาหรือมีผลงานด้านการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ อย่างน้อย 1 ด้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 9 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาแยกเป็นชั้น พบว่า ชั้นที่มีการปฏิบัติอันดับสูงที่สุด

คือ การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต ($\bar{x} = 4.03$, S.D.=0.51) รองลงมา คือ การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.00$, S.D.=0.54) และชั้นที่มีการปฏิบัติอันดับต่ำที่สุด คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต ($\bar{x} = 3.73$, S.D.=0.46)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สภาพการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ชั้นที่ 1 การวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตสู่สถานศึกษา	3.98	0.48	มาก
ชั้นที่ 2 การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต	4.03	0.51	มาก
ชั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต	3.73	0.46	มาก
ชั้นที่ 4 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา	3.89	0.5	มาก
ชั้นที่ 5 การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา	4.00	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	3.92	0.49	มาก

2. ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D.=0.68) ชั้นที่มีปัญหอันดับสูงที่สุดคือ การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.09$, S.D.=0.74) รองลงมาคือ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.04$, S.D.=0.88) และชั้นที่มีปัญหอันดับต่ำที่สุด คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขตฯ ($\bar{x} = 2.85$, S.D.=0.67)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวม

ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับปัญหา
ขั้นที่ 1 การวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2.99	0.62	ปานกลาง
ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.03	0.57	ปานกลาง
ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2.85	0.67	ปานกลาง
ขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา	3.04	0.83	ปานกลาง
ขั้นที่ 5 การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา	3.09	0.74	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.00	0.68	ปานกลาง

3. แนวทางแก้ปัญหการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 14 รายการ จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอนตามกระบวนการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 รายการ ได้แก่ การทำความเข้าใจเรื่องของการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา การรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา การปรับปรุงระบบข้อมูล ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดโครงสร้างของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 รายการ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายในการทำงาน ให้รางวัลคนที่ปฏิบัติงานได้ดี สร้างความสามัคคีภายในหมู่คณะ รับฟังความคิดเห็นของครู ให้โอกาสเสนอแนะแนวคิด และผู้บริหารควรให้คำปรึกษาได้ในยามที่มีปัญหา ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 รายการ ได้แก่ การวิเคราะห์

ทรัพยากร ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากร การวางแผนงานและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้หลักบริหาร 4 M ขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ได้แก่ ผู้บริหารควรรับฟังข้อเสนอแนะต่อปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน การสร้างช่องทางการแสดงความคิดเห็นหลายๆ บุคลากรในสถานศึกษาต้องช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของความบกพร่อง รวบรวมความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ นำไปวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น และขั้นที่ 5 การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา จำนวน 3 รายการ ได้แก่ วิเคราะห์โครงการ กิจกรรม กำหนดประเด็นการประเมินให้ชัดเจน ออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับโครงการ สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดตัวชี้วัด กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการติดตามประเมินผล ตามแผนยุทธศาสตร์ สร้างความเข้าใจให้กับผู้รับผิดชอบโครงการ ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการประจำปี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ คือ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการณ์ยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่มีการปฏิบัติอันดับสูงสุดที่สุด คือ การวิเคราะห์และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งกระบวนการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปรับโครงสร้างองค์กร โดยสถานศึกษาต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อนำไปสู่การการจัดวางทิศทางขององค์กร หรือปรับโครงสร้างขององค์กร อันประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) การกำหนดภารกิจ (Mission) การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate Goal) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กร (Organization's Key Performance Indicators, KPIs) และการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dess and Miller (1993:1) และ พชรพงศ์ ตรีเทพา (พชรพงศ์ ตรีเทพา, 2553 : 82) ที่พบว่ากระบวนการสร้างแผนยุทธศาสตร์จะต้องมีการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Analysis) การวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เป้าหมาย (Goals) ซึ่งเป็นการนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จ

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาลำดับสูงสุดเป็นขั้นตอน การควบคุม การติดตาม ประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษานั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ขั้นตอนการควบคุม การติดตาม ประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานตามที่ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ สถานศึกษาจะต้องนำผลจากการติดตามประเมินผล มาดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสม ให้ได้ทราบผลการดำเนินงานว่าประสบผลสำเร็จ หรือไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อจะได้ข้อมูลไปปรับปรุงทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธรรม รัตนโชติ (2560 : 102-108) ที่พบว่า การประเมินยุทธศาสตร์ต้องมีการประเมินผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ข้อมูลไปปรับปรุงทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การประเมินผลมี 2 แบบ คือ การประเมินผลย่อยซึ่งเป็นการประเมินผลจุดหนึ่งจุดใดของกระบวนการและสามารถประเมินผลได้ตลอดเวลาด้วยวิธีการติดตามประเมินผล (Follow- up Evaluation)หรือการควบคุม (Monitoring Evalaution) และการประเมินผลรวม หมายถึง การประเมินตามภาคตัดขวางของกระบวนการทางระหว่างกระบวนการและตอนสิ้นสุดกระบวนการ และนำผลการประเมินทั้งหมดไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แนวทางแก้ปัญหการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วยรายการปฏิบัติ 14 รายการ จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอนตามกระบวนการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ นั้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายขั้นตอนได้ดังนี้

2.1 แนวทางการแก้ปัญหการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ในขั้นที่ 1 การวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบแนวทางแก้ปัญหที่สำคัญ คือ บุคลากรในสถานศึกษาควรทำความเข้าใจเรื่องของการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มีการปรับปรุงระบบข้อมูล ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาควรมีการจัดโครงสร้างของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ ปฏิบัติงานตามกรอบของแผนยุทธศาสตร์ เน้นการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะ ถ้าสถานศึกษามีการวางแผน และการเตรียมการที่ดี แผนยุทธศาสตร์จะเป็นเครื่องกระตุ้นและจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานตามทิศทางในอนาคต ซึ่งจะทำให้บุคลากรที่ทำงานทราบแนวทางการ

ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2558, เว็บไซต์) ที่พบว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ที่ดีต้องมีการประชุมระดมสมองร่วมกันทั้งผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับต้น และระดับปฏิบัติงาน เพราะทุกคนล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์ทั้งสิ้น ขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนยุทธศาสตร์ คือ การวางแผนพัฒนานโยบายต้องให้ทุกฝ่ายทำแผนร่วมกัน ผู้บริหารระดับสูง และทีมงาน ผู้ปฏิบัติงาน ต้องทำงานร่วมกัน

2.2 แนวทางการแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ในขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต 2 ผลการวิจัยพบแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ ควรตั้งเป้าหมายในการทำงาน ให้รางวัลคนที่ปฏิบัติงานได้ดี สร้างความสามัคคีภายในหมู่คณะ และรับฟังความคิดเห็นของครู ให้โอกาสเสนอแนะแนวคิด และผู้บริหารควรให้คำปรึกษาได้ในยามที่มีปัญหา ทั้งนี้เพราะ การวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาจะช่วยให้ได้ข้อมูลผลการประเมินในอดีตและแนวโน้มในปัจจุบัน ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ จักขวัชร ศิริวรรณ (2556) ที่พบว่า การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต้องมีช่องทางการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร (Organization Structure) มีการมอบหมายงานอำนาจหน้าที่ มีการประสานงาน (integration) บุคลากรในหน่วยงานทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำ นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจ ในการก่อให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2.3 แนวทางการแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ในขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต ผลการวิจัยพบแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ทรัพยากร ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากร และควรมีการวางแผนงานและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้หลักบริหาร 4 M ทั้งนี้เพราะ การวิเคราะห์ทรัพยากร จะทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์บอกทิศทางขององค์กร ภารกิจขอบเขตของกิจกรรมที่จะทำ สอดคล้องกับแนวคิดของ เรวัตน์ ชาตรี วิศิษฐ์ (2552 : 21-47) ที่พบว่า ในการกำหนดทิศทางขององค์กร ควรมีการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) เป็นการประเมินเพื่อศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคขององค์กร โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน การวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง ทำให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กร ช่วยให้การประเมินอดีตและแนวโน้มในปัจจุบัน จะนำไปสู่ความสำเร็จ

2.4 แนวทางการแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ในขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญ
คือ ผู้บริหารควรรับฟังข้อเสนอแนะต่อปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน สร้างช่องทางการแสดงความคิดเห็น
หลากหลาย และบุคลากรในสถานศึกษาต้องช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของความบกพร่อง
รวบรวมความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ นำไปวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งนี้
เพราะ การรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรจะช่วยให้ผู้บริหารทราบปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน
ตามแผนยุทธศาสตร์ สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้น มาวิเคราะห์ นำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่ดีขึ้น
สอดคล้องกับแนวคิดของ สาคกร สุขศรีวงศ์ (2555 : 244-247) ที่พบว่า การนำยุทธศาสตร์ไป
ปฏิบัติ ผู้บริหารจำเป็นต้องวิเคราะห์ตรวจสอบปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์กรโดยละเอียดว่ามีการประสาน
ความสอดคล้องกันหรือไม่ การที่ส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์กรไม่ประสานความสอดคล้องหรือไม่
สนับสนุนการดำเนินการของส่วนอื่น ๆ บกพร่อง ย่อมส่งผลให้การดำเนินการในส่วนอื่น สะดุด
ติดขัด และไม่สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามกลยุทธ์ที่กำหนด หากพบความบกพร่องที่อาจนำไปสู่
การไม่ประสานความสอดคล้อง ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมขององค์กรได้
ตามที่ประสงค์

2.5 แนวทางการแก้ปัญหาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ในขั้นที่ 5 การควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบแนวทาง
แก้ปัญหาที่สำคัญ คือ ควรวิเคราะห์โครงการ กิจกรรม กำหนดประเด็นการประเมินให้ชัดเจน
ออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับโครงการ สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล
กำหนดตัวชี้วัด กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการติดตามประเมินผล ตามแผนยุทธศาสตร์ และ
สร้างความเข้าใจให้กับผู้รับผิดชอบโครงการ ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดตาม
แผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์โครงการ การออกแบบประเมิน ให้สอดคล้องกับ
กิจกรรม การกำหนดขอบเขต และการสร้างเครื่องมือสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ จะช่วยให้ผู้
ประเมินมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ และนำผลการประเมินที่ได้ ไปพัฒนา
และใช้ในครั้งต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สุธรรม รัตนโชติ (2560 : 102-108) ที่พบว่า เมื่อ
องค์กรได้นำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติแล้ว จำเป็นต้องกำหนดวิธีการควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงาน
ตรวจสอบ ตลอดจนประเมินผล การประเมินแผนยุทธศาสตร์ เพื่อตรวจสอบว่ายุทธศาสตร์ที่นำไปใช้
นั้นบรรลุผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงไร ประสบปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง จำเป็นต้องมีการ
ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือไม่ จำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการในการอธิบายไปปฏิบัติหรือไม่ ตลอดจนมี
ข้อเสนอแนะอื่นใดที่ควรจดบันทึกเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์กับองค์กรในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการศึกษาการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทำให้ได้พบข้อเสนอที่น่าสนใจเพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน และเตรียมการ เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ทำความเข้าใจเรื่องของการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน มีเป้าหมายในระดับองค์กร ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ปฏิบัติการอยู่เสมอ

1.2 ขั้นการวิเคราะห์ และปรับโครงสร้างของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต สถานศึกษาควรมีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน มีการวิเคราะห์ทรัพยากร ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรในการดำเนินโครงการเพื่อเป็นการเตรียมการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขก่อนการตัดสินใจดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ พิจารณาทรัพยากรและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อจัดคนให้เหมาะสมกับงานและโครงสร้างของสถานศึกษา

1.3 ขั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเขต สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์พันธกิจภารกิจของโรงเรียนและพันธกิจของสำนักงานเขตเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) กำหนดกลยุทธ์ (Strategy Decision) การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ

1.4 ขั้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อให้มีการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ ตลอดจนควรมีการนำเสนอปัญหาและข้อบกพร่องเสนอต่อผู้บริหารเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.5 ขั้นการควบคุม การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรถูกกำหนดประเด็นการประเมินให้ชัดเจน พัฒนาตัวชี้วัดและกำหนดเกณฑ์การประเมิน ออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ในแผนยุทธศาสตร์ สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ควรมีการศึกษาผลที่ได้จากการนำแนวทางแก้ปัญหา การนำยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่การปฏิบัติของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ไปใช้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนิษฐาภักดิ์ ประระจะ. (2555). “สภาพปัญหาการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต .**
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ตุลา มหาสุธานนท์. (2554). **หลักการจัดการ Principle of management.** กรุงเทพฯ : พี
เอ็น เค แอนด์ สกายพรีนตติ้งส์.
- บดินทร์ แดงหนา. (2557). **คู่มือกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สาธารณสุขจังหวัดกระบี่.**
การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจมาศ เกษสังข์. (2555). “แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ดำพัฒนา อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง”. **การศึกษาค้นคว้าอิสระ : หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** พระนครศรีอยุธยา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรพิมล คำเมืองสา. (2556). การประเมินแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนปรางดาอำเภอง จังหวัดพะเยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 36. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา.** เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2556). **ยุทธศาสตร์การพัฒนา จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก.** กรุงเทพฯ :
บุ๊คสพอยท์.
- เรวัตน์ ชาตรีวิศิษฐ์. (2553). **การจัดการเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ: เดอะนิวกู๊ป.
- วราพงศ์ ภายจนรักษ์. (2555). การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลบ้านสอง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.**
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วันชัย มีชาติ. (2559). **การบริหารองค์การ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2558). **Modern Management การจัดการสมัยใหม่.** นนทบุรี : ธนัชการพิมพ์.

- สาคร สุขศรีวงศ์. (2558). **การจัดการจากมุมมองของนักธุรกิจ(พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพฯ:บริษัท จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์ จำกัด.
- สุธรรม รัตนโชติ. (2560). **การบริหารธุรกิจและการจัดการ Management**. กรุงเทพฯ:ท็อป จำกัด.
- สุพานี สฤณีวินิช. (2553). **การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิดทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. **วิสัยทัศน์และพันธกิจ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. (http://202.29.211.162/wp-test/?page_id=20). (16 มีนาคม 2561)

อิทธิพลจากประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการ
วิชาชีพ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดตาก
THE EFFECTS OF EXPERIENCES ON THE PROFESSIONAL SKEPTICISM OF
ACCOUNTING STUDENTS IN RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY LANNA TAK

ยุพิน มีใจเจริญ¹

Yuphin Meechaicharoen

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสบการณ์การเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานที่มีต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก การศึกษาดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณเกี่ยวกับพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 397 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent t-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพอยู่ในระดับมาก รวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานมีผลทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพแตกต่างกัน ในขณะที่เพศไม่มีผลต่อความแตกต่างของพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพของนักศึกษา

คำสำคัญ (Keyword): ประสบการณ์; การเรียนรู้; การฝึกงาน; การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

Received: 2020-08-26 Revised: 2020-10-19 Accepted: 2020-10-19

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
Department of Accounting, Faculty of Business Administration and Liberal arts , Rajamangala
University of Technology Lanna Tak, Tak, e-mail: yuphin1250@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was the effects of learning and internship experiences on the professional skepticism of accounting students at the Rajamangala University of Technology Lanna Tak. The study was conducted by a quantitative questionnaire about the behavior of professional skepticism. Which was asked for a random sample of 397 students. The statistics used for analyzing the collected data were descriptive (Mean, Standard Deviation), Independent t-test, and One-Way ANOVA. The results find that the accounting students was the behavior of skeptical professional at a high level. Including, the learning and internship experience affected on the different professional skepticism of accounting students. While gender did not affect the differences in the accounting students of skeptical professional behavior.

Keyword: Experiences; Learning; Internship; Professional Skepticism

บทนำ (Introduction)

ความสงสัยใคร่รู้เป็นบุคลิกเด่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ด้วยเหตุนี้ คนที่มีความสงสัยใคร่รู้สูง จึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต สามารถรับมือกับความไม่แน่นอนต่างๆ ได้ดีกว่าคนอื่นๆ ซึ่งส่งผลดีทั้งกับอาชีพการงานและชีวิตส่วนตัว ทุกวันนี้เราอยู่ในยุคดิจิทัล (Digital Age) อย่างเต็มภาคภูมิ สิ่งต่างๆ รอบตัวล้วนเปลี่ยนไปเป็นดิจิทัลทั้งสิ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือแม้แต่รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน รวมถึงการทำธุรกิจต้องปรับทั้งกระบวนการในการทำงานและกระบวนการทางความคิดวิธีการในการบริหารจัดการใหม่ตลอดเวลา ผู้นำต้องการอยากรู้และวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา เพื่อหาบทสรุปการทำงานหรือกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจร่วมกับทีมงานหรือคนในองค์กร เพื่อตอบสนองทันต่อความต้องการที่หลากหลายและรวดเร็วของลูกค้า รวมถึงพนักงานในสำนักงานหรือมนุษย์เงินเดือนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อผู้นำองค์กรอย่างทันต่อความต้องการเช่นกัน (อริยญา เถลิงศรี, 2562) ดังนั้นความสงสัยใคร่รู้ อาจทำให้บทบาทของพนักงานมีความสำคัญมากกว่าเทคโนโลยีที่ผู้บริหารนำมาจัดการกับข้อมูลในองค์กรที่สามารถตอบสนองต่อผู้นำองค์กรได้เป็นอย่างดี (Wessels, 2005; Özer and Yilmaz, 2011) โดยเฉพาะกับพนักงานบัญชีหรือผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเพื่อจะได้มีบทบาทของการทำงานอยู่เหนือเทคโนโลยีที่เข้ามาทำหน้าที่แทน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะไม่ใช่ว่าผู้จัดเก็บข้อมูลอีกต่อไป แต่จะเป็นผู้ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล นัก

บัญชีต้องเป็นคนช่างสงสัย สังเกตและใคร่รู้ มีบทบาทเป็นนักวิเคราะห์ข้อมูล มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินบัญชี มีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงบการเงินของบริษัทและสนับสนุนผู้บริหารในการนำข้อมูลไปใช้สำหรับการตัดสินใจ

คุณลักษณะหนึ่งของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ที่เทคโนโลยีไม่สามารถเข้ามาทดแทนได้คือ พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งหมายถึง ทศนคติของบุคคลที่เชื่อมั่นในการตัดสินใจด้วยตนเองจากการตั้งข้อสงสัย คติวิเคราะห์ มีความสนใจอยากรู้ มีการไตร่ตรอง ค้นหาคำตอบ ที่จะประเมินหลักฐาน ความถูกต้องของข้อมูลที่เกิดจากผู้บริหาร (Nelson, 2009) และที่สำคัญพฤติกรรมนี้ยังถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการสอบบัญชีที่กำหนดให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานการสอบบัญชีจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ และการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557; สวัสดิ์ หากิน และ วรวิทย์ เลาหะเมทธิ, 2561) งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น วรวิทย์ เลาหะเมทธิ และคณะ (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมส่วนบุคคลกับการใช้วิจารณญาณในการสังเกตเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต พบว่าความเมตตากรุณามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ในขณะที่การยึดถือปฏิบัติตามกฎมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ และ การใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมตรวจสอบด้วยความรอบคอบ และ วรวิทย์ เลาหะเมทธิ และคณะ (2561) ศึกษาอิทธิพลระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ ความยึดมั่นในวิชาชีพความเชื่อด้านจริยธรรม และความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชีพบว่า การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความยึดมั่นในวิชาชีพและความเชื่อด้านจริยธรรม ในขณะที่ความยึดมั่นในวิชาชีพมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความเชื่อด้านจริยธรรมและความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ และความเชื่อด้านจริยธรรมมีความสำคัญเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ สำหรับงานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ Fatmawati and Fransiska (2018) ศึกษาความแตกต่างระหว่างความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสายอาชีพกับระดับปริญญาตรีบัญชีทั่วไปที่ไม่เน้นสายอาชีพ พบว่า ความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาสายอาชีพสูงกว่านักศึกษาไม่เน้นสายอาชีพ และยังพบว่าประสบการณ์ทำให้มีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมากขึ้น Farag and Elias (2016) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของผู้สอบบัญชีใน Big Five กับนักศึกษาการบัญชีชั้นปีสุดท้าย พบว่ามีความสัมพันธ์เชิง

บวกระหว่างความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษา กับบุคลิกภาพของผู้สอบบัญชีใน Big Five และ Farag and Elias (2012) ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษา กับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการกำไรของธุรกิจ ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพสูงขึ้น เห็นว่าการจัดการกำไรเป็นเรื่องผิดจรรยาบรรณของผู้บริหารมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อบริษัท

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น พบว่างานวิจัยต่าง ๆ แสดงให้เห็นความสำคัญของการสร้างบุคลิกภาพด้านคุณลักษณะการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชี และงานวิจัยยังให้แนวทางสำหรับผู้สอนที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากอยู่ในยุคเจนเนอเรชั่นแซท (Gen-Z) ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมของโลกออนไลน์ และการรับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากและหลากหลาย อาจทำให้นักศึกษาขาดพฤติกรรมในการสังเกต ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้ตระหนักถึงบุคลิกเหล่านี้จึงทำให้อาจารย์พยายามปรับเปลี่ยนวิธีสอนและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักศึกษา Gen-Z โดยคาดว่าประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นปีและประสบการณ์การฝึกงานจะทำให้พฤติกรรมในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาแตกต่างกัน รวมถึงเพศอาจทำให้พฤติกรรมในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี) ประสบการณ์การฝึกงาน ที่มีต่อพฤติกรรมในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชี ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการบัญชีและการเรียนการสอนของอาจารย์ที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับนักศึกษา เมื่อนักศึกษาออกสู่ตลาดแรงงานก็สามารถที่จะอยู่เหนือเทคโนโลยีที่เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี) ประสบการณ์การฝึกงาน ที่มีต่อพฤติกรรมในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Method)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลจากประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี) ประสบการณ์การฝึกงาน ที่มีต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก จำนวน 397 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการจำแนกออกเป็นชั้นภูมิตามลักษณะจำนวนของนักศึกษาแต่ละชั้นปีและเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 254 คน ดังนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 27 คน ปีที่ 2 จำนวน 40 คน ปีที่ 3 จำนวน 34 คน ปีที่ 4 จำนวน 61 คน และ ปีที่ 1 (เทียบโอนรายวิชา) จำนวน 48 คน ปีที่ 2 (เทียบโอนรายวิชา) จำนวน 28 คน ปีที่ 3 (เทียบโอนรายวิชา) จำนวน 16 คน เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้กับนักศึกษาการบัญชีโดยกำหนดให้ตอบผ่านระบบออนไลน์ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 29 กุมภาพันธ์ 2563

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามเพื่อวัดคุณลักษณะของตัวแปรพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสงสัยและรอบคอบ ด้านการไตร่ตรองพิจารณาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ด้านความเชื่อมั่นในข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (Ciolek, 2018; Hurtt, 2010; วรวิทย์ เลาเหเมพณี 2561; และวรวิทย์ เลาเหเมพณี, 2559) ทั้งนี้งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดตัวแปรพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพโดยรวม ไม่ทำการวิเคราะห์รายองค์ประกอบ วัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับอาจารย์สาขาการบัญชีจำนวน 3 ท่าน พบว่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ถือว่าใช้ได้ (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) และทดสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยการทดสอบกับนักศึกษาการบัญชีกลุ่มอื่นจำนวน 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach's α) ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าระดับความเชื่อมั่นในอยู่ที่ระดับ 0.86 ซึ่งเกินกว่า 0.70 (Nunnally and Bernstein, 1994) แสดงว่าข้อคำถามมีความน่าเชื่อถือ คำถามสร้างขึ้นโดยใช้ Likert Scale 5 ระดับ ตั้งแต่ 1- 5 โดยจัดแบ่งระดับของคำตอบเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุดจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด ตามลำดับ วิธีการแปลผลแบบสอบถามใช้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นโดยการใช้สถิติพื้นฐาน คือ การหาค่าพิสัย (ค่ามากที่สุด – ค่าน้อยสุด) และการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (กัลยา วาณิชยชัย, 2542) จะได้ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในแต่ละช่วงคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20 หมายถึง มีระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40 หมายถึง มีระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60 หมายถึง มีระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อทราบลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ One-Way ANOVA และ Independent t-test โดยที่ทำการทดสอบ ข้อมูลตามข้อกำหนด (Assumption) ของสถิติ ซึ่งพบว่า ข้อมูลมีคุณสมบัติตามข้อกำหนด

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษารั้วนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลจาก ประสบการณ์การเรียนรู้ และ ประสบการณ์การฝึกงานที่มีต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ของนักศึกษา โดยได้นำเสนอลักษณะพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชี และการทดสอบสมมติฐาน ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ฝึกงาน และประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี)

เพศ	ประสบการณ์ ฝึกงาน	ระดับชั้น ปี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
หญิง	ฝึก	ปี4	3.85	0.45	มาก
		เทียบโอน	3.83	0.59	
		ปี1			มาก
		เทียบโอน	3.94	0.48	
		ปี2			มาก
		เทียบโอน	3.55	0.61	
		ปี3			มาก
		รวม	3.83	0.53	มาก

	ไมฝึก	ปี1	3.58	0.58	มาก
		ปี2	3.47	0.43	มาก
		ปี3	3.50	0.55	มาก
		รวม	3.51	0.51	มาก
ชาย	ฝึก	ปี4	3.16	0.23	ปานกลาง
		เทียบโอนปี1	3.79	0.25	มาก
		รวม	3.58	0.39	มาก
	ไมฝึก	ปี1	4.08	0.58	มาก
		ปี2	3.25	1.19	ปานกลาง
		รวม	3.66	1.02	มาก

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ฝึกงาน และประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี) พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์การฝึกงานมีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาชายปีที่ 4 และเทียบโอนปี 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.58 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 0.39 นักศึกษาหญิงปีที่ 4 เทียบโอนปี1 เทียบโอนปี2 เทียบโอนปี3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ตามลำดับ สำหรับนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่ไม่มีประสบการณ์การฝึกงานมีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาชายปีที่ 1 และปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.66 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 1.02 และนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.51 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 0.51

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีจำแนกตามความแตกต่างของประสบการณ์การฝึกงาน

พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ			Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	$\bar{x}$		F	p-value	t	df	p-value

ฝึกงาน	3.81	Equal variances assumed	0.325	0.569	4.179	252	0.000
ฝึกงาน	3.53						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ตามสมมติฐานคาดว่าประสบการณ์ฝึกงานส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ฝึกงานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 สูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ฝึกงานที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และค่าความน่าจะเป็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่าประสบการณ์การฝึกงานทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพแตกต่างกันและนักศึกษาที่ผ่านการฝึกงานจะมีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การฝึกงาน

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี)

พฤติกรรม	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	6	7.966	1.328	4.585	0.000*
	ภายในกลุ่ม	247	71.524	0.290		
	รวม	253	79.490			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ตามสมมติฐานคาดว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นปีส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพที่แตกต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบรายคู่พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี) แตกต่างกัน

ระดับชั้นปี		ปี1	ปี2	ปี3	ปี4	เทียบ โอนปี1	เทียบ โอน ปี2	เทียบ โอน ปี3

	ค่าเฉลี่ย	3.62	3.43	3.53	3.84	3.83	3.95	3.55
ปี1	3.62	-	0.157	0.521	0.088	0.106	0.026*	0.674
ปี2	3.43		-	0.421	0.000*	0.000*	0.000*	0.456
ปี3	3.53			-	0.009*	0.013*	0.002*	0.900
ปี4	3.84				-	0.979	0.369	0.061
เทียบโอน							0.377	0.071
ปี1	3.83					-		
เทียบโอน								0.020*
ปี2	3.95						-	
เทียบโอน								
ปี3	3.55							-

จากตารางที่ 4 เมื่อทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพพรายคู่ พบว่า ระดับชั้นปีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ นักศึกษาปี1 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ต่ำกว่านักศึกษาเทียบโอนปี2 ซึ่งมีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.026 และนักศึกษาปี 2 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ต่ำกว่านักศึกษาปี4 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 นักศึกษาเทียบโอนปี1 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และนักศึกษาเทียบโอนปี2 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.000 รวมถึงนักศึกษาปี 3 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ต่ำกว่านักศึกษาปี4 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.009 นักศึกษาเทียบโอนปี1มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.013 และนักศึกษาเทียบโอนปี2 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.002 นอกจากนั้น นักศึกษาเทียบโอนปี3 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ต่ำกว่านักศึกษาเทียบโอนปี2 มีพฤติกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.020

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีจำแนกตามความแตกต่างทางเพศ

พฤติกรรม การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ			Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	$\bar{x}$		F	p-	t	df	p-

				value			value
ชาย	3.63	Equal					
		variances	1.740	0.188	-0.496	252	0.620
หญิง	3.71	assumed					

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ตามสมมติฐานคาดว่าเพศส่งผลต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า เพศชายมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ต่ำกว่า นักศึกษาหญิงที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อย่างไรก็ตามไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่าความน่าจะเป็นทางสถิติเท่ากับ 0.620 มากกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่าเพศไม่มีผลให้พฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชีแตกต่างกัน

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์การเรียนรู้และประสบการณ์ฝึกงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีสูงขึ้นและได้รับการฝึกงานจะมีพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมากกว่านักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปีต่ำกว่าซึ่งยังไม่ได้ฝึกงาน เกิดจากการที่นักศึกษาได้รับความรู้มากขึ้นจากการเรียนการสอนและการฝึกงานตามที่หลักสูตรการบัญชีได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kawamoto (2016) พบว่าประสบการณ์ทำให้นักศึกษามีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเยาวชนวัยหนุ่มสาวแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พันธุกรรมและประสบการณ์ชีวิตที่สั่งสมมาที่ละเล็กละน้อย โดยเฉพาะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยจะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันอาจขึ้นอยู่กับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม พันธุกรรม และประสบการณ์ชีวิต ที่สั่งสมมาที่ละเล็กละน้อยมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเยาวชนวัยหนุ่มสาวแต่ละคน โดยเฉพาะการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยของนักศึกษาจะทำให้บุคลิกภาพของนักศึกษาเปลี่ยนแปลง ซึ่งการมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีจะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมเชิงบวก และจำนวนของประสบการณ์ในการเรียนที่ใช้เวลามากขึ้นทำให้นักศึกษาปรับตัวทำให้บุคลิกภาพมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ใช้เวลาในการทำการบ้านมากขึ้นและมีสติมากขึ้น (Jackson, 2011) ในทำนอง

เดียวกันการที่นักศึกษาการบัญชีได้รับการถ่ายทอดความรู้แล้ว ทำให้มีความสงสัยในวิชาชีพของผู้สอบบัญชีมากยิ่งขึ้น (Rodgers, Mubako, and Hall, 2017)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยจากนักศึกษาการบัญชีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากได้แสดงให้เห็นแล้วว่าประสบการณ์สามารถสร้างพฤติกรรมบุคลิกภาพเฉพาะของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรต้องจัดประสบการณ์เช่น การจัดสภาพแวดล้อมรวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเฉพาะตนของแต่ละหลักสูตรให้กับนักศึกษา ซึ่งจะ使得หลักสูตรต่าง ๆ ได้นักศึกษาที่จบการศึกษาไปมีพฤติกรรมบุคลิกภาพเฉพาะของหลักสูตรนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในประเด็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการบัญชีกับพฤติกรรมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ
2. ควรศึกษาในประเด็นความเห็นของพี่เลี้ยงนักศึกษาในการฝึกงานเกี่ยวกับพฤติกรรม การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง (References)

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทาง สังคมศาสตร์.

วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 18 (2), 375-396.

วรวิทย์ เลาหะเมทธิ, พชรินทร์ สารมาท, และภานุมาศ แสงประเสริฐ. (2559). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ค่านิยมส่วนบุคคลกับการใช้วิจารณญาณในการสังเกตเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชี. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 22(1), 153-172.

วรวิทย์ เลาหะเมทธิ, โสภิตา สัมปัตติกร, และ วรวิวัฒน์ เจริญรูป. (2561). การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ ความเชื่อด้านจริยธรรมและการสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาการบัญชี. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 24(1), 23-46.

วรวิทย์ เลาหะเมทธิ. (2559). อิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านจริยธรรมความรอบคอบระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพและการสอบทานด้วยความสงสัย: หลักฐานเชิง

ประชากรจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**, 8(3), 43-53.

สวัสดี หากิน, และ วรวิทย์ เลาหะเมทธิ. (2561). โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระตามความเป็นจริงกับการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพและการรายงานอย่างมีจริยธรรม: การศึกษาเชิงประชากรจากผู้สอบบัญชี รับอนุญาตในประเทศไทย. **Journal of Modern Management Science**, 11(2), 25-41.

Ciolek, M. (2018). Search for knowledge and professional skepticism of accounting students-an experimental study. **Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wroclawiu**, 51(5), 243-256.

Farag, M. S., & Elias, R. Z. (2016). The relationship between accounting students' personality, professional skepticism and anticipatory socialization. **Accounting Education**, 25(2), 124-138.

Farag, M.S. and Elias, R.Z. (2012), "The Impact of Accounting Students' Professional Skepticism on their Ethical Perception of Earnings Management". Jeffrey, C. (Ed.) *Research on Professional Responsibility and Ethics in Accounting* (**Research on Professional Responsibility and Ethics in Accounting**, (16), 185-200.

Fatmawati, D., & Fransiska, I. P. (2018). Does accounting education affect professional skepticism and audit judgment. **Jurnal Pengurusan (UKM Journal of Management)**, (52), 221-234.

Hurt, R. K. (2010). Development of a scale to measure professional skepticism. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 29(1), 149-171.

Kawamoto, T. (2016). Personality change from life experiences: moderation effect of attachment security. **Japanese Psychological Research**, 58(2), 218-231.

Nelson, M. W. (2009). A model and literature review of professional skepticism in auditing. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 28(2), 1-34.

Nunnally, J.C. and Bernstein, I.H. (1994). The Assessment of Reliability. **Psychometric Theory**, 3, 248-292.

- Özer, G., & Yilmaz, E. (2011). Comparison of the theory of reasoned action and the theory of planned behavior: An application on accountants' information technology usage. **African Journal of Business Management**, 5(1), 50-58.
- Rodgers, W., Mubako, G. N., & Hall, L. (2017). Knowledge management: The effect of knowledge transfer on professional skepticism in audit engagement planning. **Computers in Human Behavior**, 70, 564-574.
- Wessels, P. L. (2005). Critical information and communication technology (ICT) skills for professional accountants. *Meditari: Research Journal of the School of Accounting Sciences*, 13(1), 87-103.

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่ง
ประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
A STUDY CONDITIONS FOR PARTICIPATION OF ASSOCIATION OF
FUTURE THAI PROFESSIONAL OFFICE UNDER VOCATIONAL EDUCATION
COMMISSION, PHITSANULOK PROVINCE

ภูมิศักดิ์ วรไตรจริยา¹ นงลักษณ์ ใจฉลาด²

Phumsak Woratraijariya, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กลุ่มการทำงานของการบริหารและกลุ่มการทำงานของผู้ปฏิบัติงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 8 สถานศึกษา ๆ ละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$)

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย

Received: 2020-10-06 Revised: 2020-11-11 Accepted: 2020-11-14

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education,
Pibulsongkram Rajabhat University, e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram
Rajabhat University, e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

Abstract

This research aimed to study conditions of participation of association of future Thai professional under vocational education institutions in Phitsanulok province. This research was quantitative research. The 96 informants were groups of administrators and officers from 8 vocational education Institutions in Phitsanulok, 12 people from each institution. The instrument used was a questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The findings revealed that the overall conditions of participation of association of future Thai professional under vocational education institutions in Phitsanulok were at a high level ($\mu = 4.20$), the participation in operations was the highest level ($\mu = 4.29$) and the participation in resource mobilization was the lowest ($\mu = 4.14$).

Keywords: Participation; Association of Future Thai Professional.

บทนำ (Introduction)

ในสภาพปัจจุบันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอันมีผลกระทบเชื่อมโยงจากบริบทสังคมโลกและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยมีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้มีความต้องการแรงงานด้านสายอาชีพในหลายๆด้าน การจัดการอาชีวศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนในด้านวิชาชีพ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพ ในประเภทวิชาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมสิ่งทอหรือประเภทวิชาอื่น ๆ และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษา ที่ได้สำเร็จการศึกษาได้มีประสบการณ์ ทั้งในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะความรู้ในด้านการแสดงความเป็นผู้นำ ได้กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน กล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมีความเป็นประชาธิปไตยสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่ต้องทำให้เกิดการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยสาระสำคัญอีก

อย่างใน หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545: 12)

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับระบบการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษา ได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรควบคู่ไปกับการเรียน เพื่อพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดจัดตั้งองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับสถานศึกษาขึ้น ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ตามแนวปฏิบัติประกอบระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557 (ปรับปรุง พ.ศ. 2558) และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 โดยทั้งนี้ได้มีการระบุให้ทุกสถานศึกษาที่ได้จัดตั้งองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยในระดับสถานศึกษาแล้ว ต้องนำเสนอผลงานการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา และผลงานของสมาชิกในสถานศึกษาในรูปแบบขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย เพื่อเข้ารับการรับรองมาตรฐานดีเด่นขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ทุกปีการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อจัดลำดับ รับรองมาตรฐาน และเชิดชูเกียรติของการดำเนินงานขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย และสมาชิกที่อยู่ในสถานศึกษา ดังนั้นการดำเนินงานขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ที่ระบุให้มีการรับรองมาตรฐานดีเด่นในการดำเนินงานขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบฯ ดังกล่าว และเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการรับรองมาตรฐานดีเด่นขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามแบบระเบียบและแนวองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยที่กำหนด โดยทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องเข้ารับการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้ได้องค์การมาตรฐานดีเด่นในทุกระดับ โดยอาศัยระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และแนวปฏิบัติประกอบระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557 (ปรับปรุง พ.ศ.

2558) และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ดังนั้นถ้าหากสถานศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงาน องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ไม่ได้ดำเนินการให้ครบ หรือส่งเสริมให้มีการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียนนักศึกษาของตนเอง ตามระเบียบและแนวปฏิบัติองค์การนัก วิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษา ก็จะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานดีเด่น(สำนักงาน คณะกรรมการบริหารองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับชาติ, 2557)

อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกเป็นส่วนหนึ่งในหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาด้านสายอาชีพ ในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ(ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ทั้งของภาครัฐและเอกชน ให้เป็นไป ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยที่อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 8 สถานศึกษา แยกเป็นสถานศึกษารัฐบาล จำนวน 6 สถานศึกษา คือ วิทยาลัยเทคนิค พิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก วิทยาลัยพัฒนการบึงพระพิษณุโลก วิทยาลัยเทคนิคสอง แคว วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก วิทยาลัยการอาชีพนครไทย และสถานศึกษาเอกชน จำนวน 2 สถานศึกษา คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจพิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษาพัฒนการพิษณุโลก (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา : 2562) ทั้งนี้ทุกสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้ ประกาศจัดตั้งองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับสถานศึกษาครบทุกสถานศึกษา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งในทุกปีการศึกษาสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จะดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการรับรองมาตรฐานดีเด่น องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่ง ประเทศไทยระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้องค์การนักวิชาชีพฯ ดำเนินการจัดกิจกรรมได้ครบตาม เป้าหมายและแผนงาน ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การนักวิชาชีพ ในอนาคตแห่งประเทศไทย เพื่อจัดลำดับรับรองมาตรฐานและเชิดชูเกียรติให้กับสถานศึกษา

ในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมาสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการรับรองมาตรฐานดีเด่น องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่ง ประเทศไทย (คำสั่งอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่ 038/2562) และให้ทุกสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกจัดเตรียมเอกสาร บุคลากรและในส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เข้ารับการ พิจารณาการรับรองมาตรฐานดีเด่น โดยที่คณะกรรมการได้เข้าตรวจนิเทศการดำเนินงานองค์การนัก วิชาชีพฯและประชุมพิจารณาแล้วพบว่า สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกได้รับการ รับรองการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย มาตรฐานดีเด่น ทั้งสิ้น 5 สถานศึกษา (แบบสรุปกะแนผลการรับรองมาตรฐานดีเด่นองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ปม.7 ระดับจังหวัดพิษณุโลก : ปีการศึกษา 2562) เห็นได้ว่าผลการดำเนินงานองค์การนัก วิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ดีเด่นแต่ยังไม่ครบทุกสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ที่ต้องการพัฒนาสมาชิกองค์การนักวิชาชีพให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ในการที่จะส่งเสริมให้องค์การนักวิชาชีพฯ ทุกสถานศึกษา ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้ครบตามเป้าหมายและแผนงาน ทั้งปริมาณและคุณภาพ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกในครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้งสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาของเอกชน จำนวนทั้งหมด 8 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา : 2562) โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม รวม 96 คน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มการทำงานของการบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา จำนวน 1 คน ครูหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษาองค์การนักวิชาชีพฯ จำนวน 1 คน จากสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 32 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 กลุ่มการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย นักศึกษาตำแหน่งนายกองค์การนักวิชาชีพฯ จำนวน 1 คน นักศึกษาตำแหน่งรองนายกองค์การนักวิชาชีพฯ จำนวน 1 คน นักศึกษา

ตำแหน่งเลขานุการ จำนวน 1 คน นักศึกษาตำแหน่งปฎิคม จำนวน 1 คน นักศึกษาตำแหน่ง
เหรียญกษาปณ์ จำนวน 1 คน นักศึกษาตำแหน่งประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 คน นักศึกษาตำแหน่งนาย
ทะเบียน จำนวน 1 คน และนักศึกษาตำแหน่งกรรมการ จำนวน 1 คน จากสถานศึกษาสังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 64 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมาตรฐาน
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยหาค่า
ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผ่านการตรวจสอบความ
ตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 และหาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน
30 คน และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับร้อยละ 93

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ทำหนังสือนำเสนอแบบสอบถาม ถึงผู้บริหาร
สถานศึกษา ทั้ง 8 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความ
อนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย และแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พร้อม
นัดหมายวัน เวลา ที่จะขอมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วก็ตรวจสอบ
ความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ระดับสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพใน
อนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยวิเคราะห์หา
ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
ประกอบด้วย 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการ

ดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร
ผลการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคต
แห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยรวม

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	(n = 96)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	μ	σ		
การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ	4.19	0.66	มาก	3
การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน	4.29	0.54	มาก	1
การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	4.24	0.56	มาก	2
การมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร	4.14	0.67	มาก	4
รวม	4.22	0.53	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงาน ($\mu = 4.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการระดมทรัพยากร ($\mu = 4.14$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ	(n = 96)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	μ	σ		

1. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดเป้าหมาย ในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษา	4.25	0.83	มาก	5
2. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ ในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษา	4.06	0.81	มาก	11
3. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดพันธกิจ ในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษา	4.19	0.84	มาก	7
4. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถานศึกษา	4.25	0.73	มาก	4
5. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ของสถานศึกษา	4.31	0.72	มาก	1
6. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา	4.29	0.74	มาก	2
7. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของสถานศึกษา	4.28	0.82	มาก	3
8. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา	4.19	0.81	มาก	6
9. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ของสถานศึกษา	4.04	0.87	มาก	12
สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ	(n = 96)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	μ	σ		

10. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา	4.17	0.83	มาก	8
11. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา	4.17	0.85	มาก	9
12. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ ของสถานศึกษา	4.16	0.81	มาก	10
13. ท่านมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ของสถานศึกษา	4.09	0.88	มาก	13
รวม	4.19	0.66	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.19$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ของสถานศึกษา($\mu = 4.31$) ข้อรองลงมา คือ ข้อการมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา($\mu = 4.29$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ของสถานศึกษา($\mu = 4.09$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน	(n = 96)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	μ	σ		

1. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถานศึกษา	4.39	0.75	มาก	3
2. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการของสถานศึกษา	4.31	0.70	มาก	5
3. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา	4.46	0.65	มาก	1
4. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของสถานศึกษา	4.33	0.72	มาก	4
5. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา	4.41	0.67	มาก	2
6. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ของสถานศึกษา	4.26	0.74	มาก	7
7. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา	4.27	0.77	มาก	6
8. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา	4.13	0.73	มาก	10

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน	(n = 96)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	μ	σ		

9. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการของสถานศึกษา	4.21	0.71	มาก	8
10. ท่านมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ของสถานศึกษา	4.15	0.82	มาก	9
รวม	4.29	0.54	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.29$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา($\mu = 4.46$) ข้อรองลงมา คือ ข้อการมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา($\mu = 4.41$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแผนงานที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา($\mu = 4.13$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	(n = 96)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	μ	σ		
1. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง บุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถานศึกษา	4.30	0.70	มาก	3
2. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ของสถานศึกษา	4.39	0.67	มาก	1
3. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา	4.35	0.67	มาก	2
4. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของสถานศึกษา	4.20	0.69	มาก	7
5. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา	4.27	0.73	มาก	4
6. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ของสถานศึกษา	4.16	0.77	มาก	9
7. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนา ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา	4.17	0.82	มาก	8
8. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา	4.11	0.81	มาก	10
9. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนา ความรู้และความสามารถทางวิชาการ ของสถานศึกษา	4.21	0.83	มาก	6
10. ท่านมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ของสถานศึกษา	4.24	0.81	มาก	5
รวม	4.24	0.56	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.24$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ของสถานศึกษา($\mu = 4.39$) ข้อรองลงมา คือ ข้อการมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา($\mu = 4.35$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมประเมินผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา($\mu = 4.11$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	(n = 96)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	μ	σ		
การมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร				
1. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถานศึกษา	4.25	0.82	มาก	1
2. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ของสถานศึกษา	4.20	0.80	มาก	3
3. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา	4.25	0.85	มาก	2
4. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของสถานศึกษา	4.16	0.72	มาก	4
5. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา	4.15	0.85	มาก	5
6. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ของสถานศึกษา	4.08	0.87	มาก	8

สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพ ในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร	(n = 96)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	μ	σ		
7. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรม พัฒนาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา	4.12	0.85	มาก	6
8. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของสถานศึกษา	4.09	0.82	มาก	7
9. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรม พัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ ของสถานศึกษา	4.06	0.81	มาก	10
10. ท่านมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรม พัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ของสถานศึกษา	4.07	0.89	มาก	9
รวม	4.14	0.67	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก การมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.14$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ของสถานศึกษา($\mu = 4.25$) ข้อรองลงมา คือ ข้อการมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา($\mu = 4.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการมีโอกาสร่วมจัดหาสิ่งสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ ของสถานศึกษา($\mu = 4.06$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลเฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ การมีส่วนร่วมด้าน

การวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการระดมทรัพยากร ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นเพราะกลุ่มการทำงานของการบริหาร และกลุ่มการทำงานของผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษา อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดกิจกรรมตามแผนกิจกรรมหลักว่าด้วยกิจกรรมการพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีและมีความสุข มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหลักของสถานศึกษา ที่ประกอบด้วยกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ กิจกรรมพัฒนาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ กิจกรรมพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ กิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เป็นไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ เกตุพงษ์พันธ์ (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญพงศ์ศักดิ์ ขุนมาลี (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ พนะสันต์(2562) ที่ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครูวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้และการมีส่วนร่วมใน

การดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครูวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมระดมทรัพยากร และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 กลุ่มการทำงานของผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้กลุ่มการทำงานของผูปฏิบัติงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และตัดสินใจในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษามากขึ้น

1.2 กลุ่มการทำงานของบริหารต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษามากขึ้น และใช้ทรัพยากรที่มีให้คุ้มค่ามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรมหลักให้ประสบความสำเร็จ พิจารณาดูว่ามืองค์ประกอบในการระดมทรัพยากรอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการบริหารองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับชาติ, สำนักงาน. (2557).

ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557(ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และแนวปฏิบัติขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557(ปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. หน่วยงานในสังกัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

www.vec.go.th. [5 ตุลาคม 2563]

- จำเอกพงษ์ศักดิ์ ชุนมาลี. (2562). “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน
จังหวัดชุมพร”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นันทรัตน์ เกตุพงษ์พันธ์. (2562). “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต
1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เสาวลักษณ์ พนะสันต์. (2562). “การศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม
นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครูวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance
ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี
Factors Affecting the Learning Achievement of Business Finance
Subject for Students in Faculty of Business Administration and
Information Technology, Rajamangala University of Technology
Suvarnabhumi, Suphanburi Campus

ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว¹
Pathompong Kookkaew

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา Business Finance จำนวน 98 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะและ

Received: 2020-07-07 Revised: 2020-08-31 Accepted: 2020-09-01

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี Bachelor of Administration Program in Financial and Economic, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi Province, e-mail: kookkaew2526@hotmail.com

พฤติกรรมผู้สอน และด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance คือ ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; รายวิชา Business Finance; นักศึกษา

Abstract

The purpose of this research were to study 1) the level of factors affecting the learning achievement and 2) the factors that affected learning achievement of business finance subject for students in faculty of business administration and information technology, Rajamangala university of technology Suvarnabhumi, Suphanburi campus. The samples were 98 students who registered business finance subject using cluster random sampling. The instrument used in this study was the rating scale questionnaire 5 levels. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The research results found that; 1) the factors affecting the learning achievement of business finance subject. Overall, was at a high level. In descending order, students' characteristics and behaviors at the highest level and followed were students' characteristics and behaviors and Instructional media and environment respectively. 2) The factors affecting the learning achievement of business finance subject was students' characteristics and behaviors at statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Learning achievement; Business finance subject; Students

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาเพื่อ นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอนซึ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอน สื่อประกอบการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนและการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงสื่อประกอบการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และหากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพ ความสามารถการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการร่วมมือเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีจำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต และหลักสูตรบัญชีบัณฑิต สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, (30 เมษายน 2563). และกำหนดวิชา Business Finance อยู่ในกลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการทางการเงินของธุรกิจ สามารถวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจในการบริหารการเงิน และการลงทุนได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธีตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ระบุว่าคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียนต้องมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด วิชาญ สุทธิวรรณ, 6 (1): 1-13. โดยมีการจัดเรียนการสอนจากหนังสือ ตำรา ร่วมกับการจัดกิจกรรมที่มีแนวทางในการพัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจโดยการเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ผู้สอนยังมีการศึกษาบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกันในแต่ละภาคการศึกษาเพื่อจัดแนวทางการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะ และพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละสาขาวิชา เพื่อให้ นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษาของ Klausmeier, H. J., & Ripple, R. E., 53 (2): 93-100. พบว่าองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เป็นต้น

จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยในรายวิชา Business Finance สามารถสังเกตและประเมินเบื้องต้นได้ว่านักศึกษาต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านการบัญชี และพื้นฐานการคำนวณทาง

คณิตศาสตร์ แต่เนื่องจากนักศึกษาบางส่วนจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ บางส่วนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทำให้นักศึกษามีภูมิหลัง พื้นฐานความรู้ หรือความถนัดทางด้านการคำนวณที่ความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบร่วมกัน และสร้างกระบวนการทางความคิดและการตัดสินใจในการทำงานเป็นทีม สามารถเรียนรู้ได้โดยการทำงานเป็นหมู่คณะควบคู่กับการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เช่น การเรียนการสอนแบบ Active Learning ด้วยวิธี Team Base Learning การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น และมีการแบ่งสัดส่วนคะแนนในส่วนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีให้เกิดความเหมาะสม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance โดยเฉลี่ยยังอยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่บรรลุของวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนของรายวิชาตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและประสบผลสำเร็จทางการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาความรู้และความจริงโดยเน้นข้อมูลเชิงตัวเลข

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา Business Finance ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 129 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1967) และกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ ที่ความคลาดเคลื่อน ± 5 เปอร์เซนต์ (ศิริพงศ์ พงษ์พิพันธ์, 2553 : 203) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา หลักสูตร

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance จำนวน 27 ข้อ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน 2) ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน 3) ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม

แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็นซึ่งผู้วิจัยใช้ Five-point Likert - Type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (5), เห็นด้วยมาก (4), เห็นด้วยปานกลาง (3), เห็นด้วยน้อย (2) และเห็นด้วยน้อยที่สุด (1) และการแปลความของค่าเฉลี่ยเป็นแบบแบ่งช่วงการแปลความตามหลักการแบ่งอัตรภาคชั้น (Class Interval) (ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์, 2543 : 30) โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ 4.21-5.00 (ระดับมากที่สุด), 3.41-4.20 (ระดับมาก), 2.61-3.40 (ระดับปานกลาง), 1.81-2.60 (ระดับน้อย) และ 1.00-1.80 (ระดับน้อยที่สุด)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ 2 ส่วน ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective

Congruence index: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 (สมนึก กัทพิยธนี, 2553 : 220) แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปทำการทดสอบ (try out) จำนวน 30 ชุด กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.72 - 0.73 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2554 : 203-204)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา Business Finance ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 98 ชุด โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามโดยตรงให้กับกลุ่มตัวอย่าง และสามารถเก็บคืนได้ครบตามจำนวนที่กำหนด

4.2 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 และศึกษาในระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม และภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1 - 4

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน

คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. นักศึกษามีความตั้งใจเรียน และเข้าเรียนสม่ำเสมอ ตรงเวลา	4.80	0.41	มากที่สุด
2. นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน	4.14	0.67	มาก
3. นักศึกษากล้าแสดงออกและมีการซักถามผู้สอนในข้อสงสัยหรือสิ่งที่ไม่เข้าใจ	3.62	0.49	มาก
4. นักศึกษาทำแบบฝึกหัด/กิจกรรมฝึกทำโจทย์ในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ	5.00	0.00	มากที่สุด
5. นักศึกษาแบ่งเวลาทบทวนบทเรียนนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.36	0.63	มากที่สุด
6. นักศึกษามีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทบทวนเรียนหรือทำแบบฝึกหัด	4.31	0.63	มากที่สุด
7. นักศึกษามีความถนัดทางด้านประสบการณ์และทักษะแตกต่างกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
8. นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมห้องเรียนได้ดี	3.63	0.49	มาก
9. นักศึกษามีภาระความรับผิดชอบทางครอบครัว หรือการทำงานเสริมเพื่อหารายได้หลังเลิกเรียน	4.27	0.83	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.35	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา Business Finance ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.21) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ นักศึกษาทำแบบฝึกหัด/กิจกรรมฝึกทำโจทย์ในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ นักศึกษามีความถนัดทางด้านประสบการณ์และทักษะแตกต่างกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ นักศึกษามีความตั้งใจเรียน และเข้าเรียนสม่ำเสมอ ตรงเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน

คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้สอนมีพฤติกรรมการเข้าสอนที่ตรงเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.13	0.34	มาก
2. ผู้สอนแจ้งรายละเอียดโดยรวมของรายวิชาและเกณฑ์การประเมินผลแก่ผู้เรียน	3.50	0.50	มาก
3. ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ตรงตามสาขาและเนื้อหาวิชาที่สอน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ผู้สอนยกตัวอย่างโจทย์และให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.82	0.38	มากที่สุด
5. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย	3.94	0.67	มาก
6. ผู้สอนมีวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนเสมอ	3.86	0.69	มาก
7. ผู้สอนใช้เทคโนโลยีและสื่อประกอบการสอนที่เหมาะสมเข้าใจง่าย	4.31	0.46	มากที่สุด
8. ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์และสร้างบรรยากาศการสอนที่ดีกับนักศึกษา	4.20	0.56	มาก
9. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษารายบุคคล และมีความเป็นกันเอง	4.52	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.25	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.17) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ตรงตามสาขาและเนื้อหาวิชาที่สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ ผู้สอนผู้สอนยกตัวอย่างโจทย์และให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแก้ปัญหาโจทย์ในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม

คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. หนังสือ/ตำรา/เอกสารประกอบการสอนมีรายละเอียดสมบูรณ์ เข้าใจง่าย	4.60	0.49	มากที่สุด
2. การจัดจำนวนชั่วโมงการบรรยายในชั้นเรียนมีความเหมาะสม	3.72	0.53	มาก
3. ข้อสอบ/แบบทดสอบโดยรวมมีความยาก – ง่ายเหมาะสม	4.63	0.49	มากที่สุด
4. จำนวนข้อสอบมีความเหมาะสมกับระยะเวลาสอบ	4.73	0.44	มากที่สุด
5. โจทย์/คำถามในข้อสอบมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน กำกวม	4.45	0.50	มากที่สุด
6. บรรยากาศภายในห้องเรียนมีความเหมาะสมในการเรียนการสอน	3.60	0.53	มาก
7. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการสอนมีคุณภาพและทันสมัย	3.66	0.48	มากที่สุด
8. โต๊ะ เก้าอี้ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	2.95	0.44	ปานกลาง
9. สถานที่จัดการเรียนการสอนมีความปลอดภัยต่อผู้เรียน	3.47	0.50	มาก
เฉลี่ย	3.98	0.16	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.16) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ จำนวนข้อสอบมีความเหมาะสมกับระยะเวลาสอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ข้อสอบ/แบบทดสอบโดยรวมมีความยาก – ง่ายเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน	4.35	0.21	มากที่สุด
คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน	4.25	0.17	มากที่สุด
ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม	3.98	0.16	มาก
เฉลี่ย	4.19	0.11	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา Business Finance พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.11) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะ และพฤติกรรมผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.21) รองลงมา ด้านคุณลักษณะ และพฤติกรรมผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.17) และด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.16) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวแปรตามข้อตกลงเบื้องต้นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เนื่องจากตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์หรือเป็นอิสระต่อกัน เพราะจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ควรมีค่าไม่เกิน 0.7 สุทิน ชนะบุญ, (5 พฤษภาคม 2563). ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.01 – 0.10 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.70 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์หรือเป็นอิสระต่อกัน จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity และสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			t	p - value
	(b)	(β)	S.E		
Constant (a)	1.61		1.04	1.56	0.12
คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน	0.53	0.22	0.24	2.22*	0.03
Adjusted R ² = 0.49					

* p < 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ได้แก่ ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่ตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 49 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.49 และมีค่า b เท่ากับ 0.53 หมายความว่า เมื่อด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance จะเพิ่มขึ้น 0.53

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 98 คน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนักศึกษาอาจจะมี ความตระหนักและความเข้าใจถึงความสำคัญของปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน และด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรงที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นของทั้ง 2 ปัจจัยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่อาจจะยังขาดการรับรู้ถึงประโยชน์หรือความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยด้านสื่อการสอนและ

สภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยถึงระดับพอใช้ ส่งผลทำให้ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนกร ช่วยทุกข์เพื่อน, 28 (85): 204-218. ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยและลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์:กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษา ผู้สอน และผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่สอดคล้องกัน และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสื่อการสอน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านนักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤตา เสี่ยงเข้ม และคณะ, 21 (3): 79-91. ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยทางการเรียน คุณภาพการสอน เจตคติต่อวิชาชีพ ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา Business Finance ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ได้แก่ ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีความคิดว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีจะเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหากสามารถควบคุมตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เช่น เข้าเรียนและการตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ การฝึกทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนเนื้อหาในบทเรียน การจัดสรรเวลาให้เหมาะสม เป็นต้น ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิราพรรณ คงช่วย, (2557 : 118) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคใต้ พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคใต้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่นักศึกษามีความรับผิดชอบ มีความสนใจและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา คำมาก และคณะ, (2558 : 56) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญา

ตรียมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน และสาเหตุของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ 2.50 คือ นักศึกษาขาดความมีระเบียบวินัยทางการเรียน ไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าเรียน แบ่งเวลาไม่เป็นทั้งในเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัว ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน เวลาว่างมักไม่กล้าถามอาจารย์โดยตรงทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและมีปัญหาในการสอบเป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษายังขาดความกล้าแสดงออกและการซักถามผู้สอนในข้อสงสัยหรือสิ่งที่ไม่เข้าใจ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ในสื่อสารกับเพื่อนร่วมห้องเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนจะมีนักศึกษาหลากหลายสาขาวิชามาเรียนในห้องเดียวกัน ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อให้เกิดการกล้าแสดงออก สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้มีความใกล้ชิดระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และเกิดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

1.2 ด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมผู้สอน จากผลการวิจัยพบว่า การแจ้งรายละเอียดโดยรวมของรายวิชาและเกณฑ์การประเมินผลของผู้สอนยังขาดความชัดเจนในการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของรายวิชาแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาอาจเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการวางแผนและปฏิบัติตนในการเรียน ดังนั้นผู้สอนควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาให้ครบถ้วน ครอบคลุม และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สอบถามในส่วนที่ยังมีข้อสงสัยหรือยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.3 ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ บางห้องเรียนยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และบางส่วนชำรุด ไม่พร้อมต่อการใช้งาน และบรรยากาศภายในห้องเรียนบางห้องไม่เหมาะสมในการเรียนการสอน เช่น มีการนำโต๊ะ เก้าอี้ที่ชำรุดไปวางกองรวมไว้หลังห้องเรียน ดังนั้นควรสนับสนุนให้มีการจัดพื้นที่ทั้งภายในและภายนอก

ห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ ทันสมัยและพร้อมใช้งาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ด้านสื่อการสอนและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมากซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีลำดับน้อยที่สุดจากปัจจัยทั้ง 3 ด้าน แต่ปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนและทำให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ในภาพรวมทุกรายวิชา ทุกหลักสูตร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุง พัฒนาสื่อการสอน สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและส่งผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กานดา คำมาก และคณะ. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี”. *รายงานวิจัย*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). *สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Minitab SPSS และ SAS*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉันทกร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2557). “ปัจจัยและลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”.
- วารสารสุทธิปริทัศน์*. 28(85), 204-218.
- พรณี ลิกิจวัฒนะ. (2554). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รุจิราพรรณ คงช่วย. (2557). “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคใต้”. *รายงานวิจัย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- วิชณุ สุทธิวรรณ. (2563). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลม ไฟ อากาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1”. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 6(1), 1-13.
- ศิริพงศ์ พงษ์พิพันธ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: อาชนพรีนติ้ง.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สุกฤตา เสี่ยงเข็ม และคณะ. (2556). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร”. **วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร**. 21(3), 79-91.
- สุทิน ชนะบุญ. (2560). **สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://kkpho.go.th/km/index.php/2017-08-10-06-37-01/category/2-r2r-5>, [5 พฤษภาคม 2563.]
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2563). **หลักสูตร TQF ปีการศึกษา 2562 ระดับปริญญาตรี**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : http://www.register.rmutsb.ac.th/th/content_sub.php?groupid=1906271686&contentid=1906277846#.XwNstG0zblU, [30 เมษายน 2563.]
- Klausmeier, H. J., & Ripple, R. E. (1962). “Effect of Accelerating Bright older pupils from second to fourth grade”. **Journal of Education Psychology**. 53(2), 93-100.

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R

ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

DEVELOPMENT OF CREATIVE DRAMA ACTIVITY OF SPAR MODEL FOR ENCOURAGE YOUNG CHILDREN'S ANALYTICAL THINKING

รพีพรรณ แก้วโกคา¹สรัญญธร ฉันทวรภาพ² จิตรา ชนะกุล³

Rapipan Kaewpoka, Saruntorn Chantavorapa, Chittra Chanagul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ตามเกณฑ์การเรียนรู้แบบรอบรู้ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนอนุบาล อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาล 3 เรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2562 โรงเรียนชุมชนสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 100 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียนเป็น เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 มีนักเรียนทั้งสิ้น 23 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ใช้แบบแผนการวิจัย 1 กลุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ระยะเวลาในการ

Received: 2020-07-26 Revised: 2020-08-31 Accepted: 2020-10-06

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี Bachelor of Education Program in Chemistry and General Science, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage, e-mail: buaphan.k1128@gmail.com

² หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Bachelor of Education Program, Faculty of Education, Northern College

³ หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม Bachelor of Education Program , Faculty of Education childhood, Maha Sarakham University

ทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ SPAR แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่มีค่าความเชื่อมั่นประกอบด้วย ด้านการจัดหมวดหมู่ที่ .84 ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ 81 ด้านการสรุปความที่ .77 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าทีแบบ Dependent สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบ S-P-A-R เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ (Keywords): กิจกรรมละครสร้างสรรค์รูปแบบ S-P-A-R; การคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of research aim to 1) develop the efficiency of learning's packages with instruction using inquiry cycle (5Es) about the weather of Prathomsuksa 5/2 students of Thaklong 1 School according to the criterion of 80/80, 2) develop the science learning achievement by using learning's packages with instruction using inquiry cycle (5Es) about the weather of prathomsuksa 5/2 students according to the mastery learning. The research population consisted of 100 students who studying in prathomsuksa 5/2 in the 2 semester of the academic year 2019 of School, Chumchonsampraw District, Udon Thani Province. They were selected by using cluster random sampling. This study was a quasi-experimental research with one group pretest-posttest design. The duration of the experiment was 8 weeks. The research instruments were creative drama activity of SPAR Model lesson plans and the young children's analytical thinking test with the reliability: classifying at 84, ordering at 81, and summary at 77, The statistics used in this research were mean, standard deviation, and T-test dependent. The result found that young children's analytical thinking after participation in creative drama activity of S-P-A-R Model was higher than before the experiment in overall and each aspect

which were classifying, ordering, and summary with statistically significant at .05 level.

Keywords: Activity of S-P-A-R Model; Young Children's Analytical Thinking; Science Learning Achievement

บทนำ (Introduction)

การศึกษาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันพบปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับคำตอบมากกว่ากระบวนการ นักเรียนขาดเครื่องมือช่วยคิดในระหว่างเรียนรู้ นักเรียนไม่เกิดการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ ระบบการศึกษาขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ในส่วนของการเรียนรู้ และนักเรียนขาดประสบการณ์ความภาคภูมิใจจากผลงานที่คิดได้ (มนตรี พงษ์สะพาน , 2556 : 125) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)ในระดับปฐมวัยยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งประเมินในรอบที่ 26 มิถุนายน 2555 พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย อยู่ในระดับคุณภาพดีข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อการพัฒนา คือ ครูและพี่เลี้ยงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิด โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นจากข้อเสนอแนะ พบว่าเด็กในห้องเรียนไม่ค่อยสนใจกิจกรรม ขาดความตั้งใจในการฟังคำถาม การคิดวิเคราะห์ และจากการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่3 ปีการศึกษา 2561 พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นการเน้นที่ตัวครูผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ ไม่ได้ให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำกับกิจกรรมที่หลากหลายและสิ่งที่เด็กสนใจมาช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัส เด็กลงมือปฏิบัติ ทำให้การพัฒนาทักษะการจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความน้อยกว่าที่ควร และเด็กไม่ได้ทำกิจกรรมที่มีสื่อหลากหลายทำให้ไม่มีโอกาสทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ผลการประเมินในรอบ 3 อยู่ในระดับดีแต่ยังขาดสื่อและกระบวนการที่ชัดเจน โรงเรียนจึงมีนโยบายที่จะหาวัตกรรมการที่แสดงกระบวนการเรียนรู้ชัดเจนเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนอยู่ในด้านนี้ให้ได้รับระดับดีมาก ผู้วิจัยได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยของกุลละชาติ ชาญศรี (2554:76) พบว่าเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังได้รับการจัดกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์นอก

ห้องเรียน และสุมาลี หมวดยโสสง (2554:57) พบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นหลังจากที่ใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ตามคำขึ้นต้นชื่อภาษาอังกฤษแต่ละชั้น ดังนี้ 1) การเล่านิทาน (Story telling) 2) การวางแผนการเล่นละคร (Planning) 3) การแสดงละคร (Acting) และ 4) การประเมินและสะท้อนกลับ (Reflecing) ซึ่งกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ เด็กได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองผ่านละครสร้างสรรค์ เพื่อจัดหมวดหมู่เรียงลำดับเหตุการณ์และสรุปความ จากประสบการณ์จริงในบริบทที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการ ภายใต้บรรยากาศที่ปลอดภัยและมีอิสรภาพในการคิดและการแสดงออกของผู้เรียน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อมและการใช้คำถามที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับความคิดเห็นของทิตินา แคมมณี, 2553:25, สมาคมสร้างสรรค์ไทย, 2548:34 กล่าวว่า หลักการของละครสร้างสรรค์จะทำให้เด็กมีอิสระในการคิด แสดงความรู้สึกที่แท้จริงของเขา โดยครูมีคำถามที่ดึงความคิดออกมาจากตัวเด็ก ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด จินตนาการและร่างกายด้วยวิธีการหลากหลาย ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดปัญญา ความรู้ การคิดวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน ความสุขในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าสังคม ตลอดจนการนำสิ่งที่เรียนไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ดังที่สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2555: 43) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์นั้นจะใช้ วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมความคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นแนวทางให้ครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำแนวทางพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อันส่งผลให้การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ให้มีประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ตามเกณฑ์การเรียนรู้แบบรอบรู้

สมมติฐานของการวิจัย (Research hypothesis)

ภายหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามที่โรงเรียนตั้งไว้

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2562 ของโรงเรียนชุมชนสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องละ 33 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนชุมชนสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี มาจำนวน 1 ห้องเรียน รวม 23 คน เนื่องจากเด็กมีลักษณะคล้ายคลึงกัน พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนชุมชนสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.2 ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการจัดหมวดหมู่

2.2 ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์

2.3 ด้านการสรุปความ

2.3 ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนชุมชนสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดกิจกรรมละครละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R

2) แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 23 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ทำการทดสอบการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อน การทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) โดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ซึ่งเป็นแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยในด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านสรุปความ โดยเกณฑ์ที่ให้คะแนน มีดังนี้

1 คะแนน หมายถึง เด็กสามารถคิดวิเคราะห์ตามภาพที่ให้ได้ทั้งหมด

0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่สามารถคิดวิเคราะห์ตามภาพที่ให้ชมไม่ได้ทั้งหมด / ไม่

ทันเวลาที่กำหนด 2 นาที

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) สถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2) หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรง (IOC), ค่าความยาก (Difficulty), ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination), ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3) ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าทีแบบไม่อิสระ (t test Dependent)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง พิจารณาการคิดวิเคราะห์โดยภาพรวม

ระยะเวลา	จำนวนคน (n)	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนการทดลอง	23	12.15	.626			
หลังการทดลอง	23	14.59	.375	17.62*	22	.000

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ SPAR สูงกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยภาพรวม และในแต่ละด้านได้แก่ การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบS-P-A-R เป็นรายด้าน

การคิดวิเคราะห์	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	t	df	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.				
ด้านการจัดหมวดหมู่	23	12.86	1.05	14.91	.28	2.04	9.20*	22	.000

ด้านการเรียงลำดับ เหตุการณ์	23	13.04	.56	14.60	.49	1.56	12.72*	22	.000
ด้านการสรุปความ	23	10.56	1.44	14.26	.68	3.69	11.89*	22	.000

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลัง การทดลองโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่า ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ทุกด้าน โดยด้านการจัดหมวดหมู่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการสรุปความ ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R สูงกว่า ก่อนการทดลองทั้งโดยภาพรวม และในแต่ละด้านได้แก่ การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 100 คน โรงเรียนสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี ที่ได้รับการที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลมฟ้าอากาศ ตามเกณฑ์การเรียนรู้แบบรอบรู้สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการการศึกษาหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ทั้งโดยภาพรวม และในแต่ละด้านได้แก่ การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R มีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ขั้นที่ 1. การเล่านิทาน (Story telling) ขั้นที่ 2. การวางแผนการเล่นละคร (Planning) 3. การแสดงละคร (Acting) 4. การประเมินและสะท้อนกลับ (Reflecing) และเป็น

กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ เด็กได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองผ่านละครสร้างสรรค์ เพื่อค้นหา ตรวจสอบคำตอบหรือข้อมูล การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับและการสรุปความ จากประสบการณ์จริงในบริบทที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการ ภายใต้บรรยากาศที่ปลอดภัยและอิสรภาพในการคิดและการแสดงออกผู้เรียน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อมและการใช้คำถามที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถของการคิดวิเคราะห์ ที่ประกอบด้วย ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการสรุปความ สอดคล้องกับความคิดเห็นของสจวร์ต โค้วตระกูล (2548: 309) ได้อธิบายหลักการพื้นฐานของการสอนตามแนวทฤษฎีของไวท-อัสกีว่า ศักยภาพของผู้เรียนเกิดขึ้นได้จากการที่ ผู้เรียนเป็นผู้ที่ลงมือกระทำ (Active) และจะต้องมีส่วนในการเรียนรู้ การเรียนรู้ทุกชนิด เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถือว่าสังคมเป็นแหล่งสำคัญของการเรียนรู้ และพัฒนาการเข้าใจปัญหา ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีและมากขึ้นถ้าหากมีคนช่วยหรือกระบวนการทางสังคม ผู้เรียนทุกคนมี “Zone of Proximal Growth” ครูหรือผู้สอนจะต้องทราบว่าผู้เรียนมี Zone of Proximal Growth ต่างกัน บางคนอยู่เหนือ บางคนอยู่ระหว่างและบางคนอยู่ต่ำ การช่วยเหลือจากครูจะช่วยให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนจึงสำคัญมาก โดยเฉพาะผู้เรียนที่อยู่ต่ำกว่า Zone of Proximal Development ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการค้นคว้าของ ธนากร สุขยั้ง (2553:10) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับผู้อื่นในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยเด็กได้ใช้ความสามารถทางสติปัญญาในการคิดตามจินตนาการหรือการคิดแก้ปัญหาต่างๆ รู้จักการคิดวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนพื้นฐานเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ในการหาข้อสรุปหรือหาคำตอบที่เป็นการคิดวิเคราะห์ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งมีการนำเสนอผลงานที่เกิดจากองค์ความรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ที่ว่าเด็กอายุ 4-7 ปี เด็กจะเรียนรู้ และพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เหตุการณ์ต่างๆ การใช้ภาษาจะสัมพันธ์กับการคิดของเด็ก การเล่นเกมบทบาทสมมติ การชิมชั๊ประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้เมื่อได้พบประสบการณ์ใหม่ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ยังได้คำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถของเด็กปฐมวัย

2. เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ SPAR เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลัง การทดลองโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่า ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ทุกด้าน โดยด้านการจัด

หมวดหมู่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการสรุปความ แสดงว่า เด็กปฐมวัยมีการคิดวิเคราะห์ผลสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน อภิปรายรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดหมวดหมู่ ก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.56 หลังจากการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 เนื่องจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ โดยเด็กมีส่วนร่วมในการคิด ความสนใจของเด็ก การจัดกลุ่มตัวละครตามหัวเรื่อง รู้จักจัดกลุ่มสิ่งของเครื่องใช้ที่มีลักษณะเหมือนกัน รู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์การประดิษฐ์ตัวละคร ซึ่ง วีระ สดสังข์ (2550: 30) การรวมเอาสิ่งที่เหมือนกันที่ได้จากการสังเกตเปรียบเทียบมาไว้เข้าด้วยกัน เป็นวัตถุ สิ่งของ จำแนกประเภทของสิ่งเหล่านั้น ตามความคิด เกณฑ์ที่เด็กสร้างขึ้นแล้วนำสิ่งที่เหมือนกันมารวมกัน และแยกสิ่งที่ต่างกันออกไป ในการจัดกิจกรรมเด็กได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ SPAR ได้แก่ การจัดกลุ่มประเภทสิ่งของและอธิบายสิ่งต่างๆ ของวัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งการเรียนรู้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กในช่วงอายุ 4 – 7 ปี จะเกิดความคิดรวบยอดกับสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ดีขึ้น รู้จักแยกแยะประเภท และรู้จักชิ้นส่วนของวัตถุและสามารถใช้การคิดวิเคราะห์มาสรุปปัญหาได้ นอกจากนี้ครูยังได้ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ในการจัดหมวดหมู่ เช่น ตอน เจ็ดหอยอยากได้แมว ครูจัดกิจกรรมโดยเล่านิทานให้เด็กฟัง จากนั้นครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน ส่วนในนิทานเรื่องกำเนิดเจ็ดหอยเจ็ดหมีตัวละครใดบ้างและให้วาดรูปตัวละครที่อยู่ในเรื่อง ซึ่งเด็กสามารถบอกเล่าได้และวาดรูปตัวละคร สิ่งที่พบเจอในนิทาน เช่น พ่อ แม่ ลูก เทพารักษ์ ภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ บ้าน ผัก ผลไม้ จากนั้นครูเขียนผังกราฟฟิก 5W1H และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์หรือเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ ดังนี้ เด็กๆ มีวิธีจัดกลุ่มตัวละคร ประเภทสิ่งของเครื่องใช้ที่ได้ๆ วาดรูประบายสีแยกประเภทการจัดหมวดหมู่ตามภาพ ซึ่งเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมและระบุเกณฑ์ในบอกตัวละครได้โดยเด็กเลือกหยิบภาพตัวละคร สิ่งของเครื่องใช้ ที่ตนสนใจ นำไปติดแผ่นชาร์ตที่ครูจัดเตรียมให้ เด็กสามารถแยกประเภทการจัดหมวดหมู่ได้แตกต่างกัน โดยใช้คำถามกระตุ้น ซึ่งเด็กๆ สามารถคิดวิเคราะห์ได้ จากการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดจึงส่งผลให้เด็กมีการคิดวิเคราะห์ด้านการจัดหมวดหมู่สูงขึ้นก่อนการทดลอง ผลวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน เทียมศิริ (2556: 40-41) อธิบายว่า การใช้คำถาม และการแทรกเข้าไปในขั้นตอนต่างๆ ของวิธีสอน เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์ การดำเนินเรื่องครูผู้สอนใช้คำถามให้เด็กได้สังเกต จำแนกแยกแยะเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง และหาความสัมพันธ์เพื่อจัดหมวดหมู่

2.2 ด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.35 แต่หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ได้เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ของสิ่งที่กำหนดให้หรือเรียงลำดับเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กัน รวมถึงการจัดลำดับความต่อเนื่องของสิ่งต่างๆ ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ (2551: 19) กล่าวว่า กระบวนการวิเคราะห์ ขั้นแรกของการวิเคราะห์เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ดังที่ ญัฐนิชา รูปให้ (2556: 11) ที่กล่าวว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบและมีเหตุผล เป็นความคิดที่ประกอบด้วยลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะต้องอาศัยทักษะการคิดและลักษณะการคิดต่างๆ สอดคล้องกับความคิดเห็นของปาริชาติ จิรวินนาภรณ์ (2550: 65-67) อธิบายว่า ทักษะการถามเป็นทักษะที่สำคัญเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดกระบวนการการคิดและมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจในทุกขั้นตอนนอกจากนี้ วลีสา จิรติติวงศ์ (2558:39) กล่าวว่า การจัดให้เด็กแสดงละครที่มีบทบาทและเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติที่ได้ร่วมกันคิด เป็นเนื้อหาสั้นๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้แสดงได้ใช้ความสามารถในการคิด จินตนาการ การแสดงออกทางภาษาและท่าทางอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ครูได้ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดเรียงลำดับเหตุการณ์ เช่น “ ขั้นตอนที่ 2 ครูทบทวนเล่านิทานให้เด็กฟัง ทบทวนแผ่นชาร์ตการจัดหมวดหมู่ และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดตามนิทานที่ครูเล่า “ภาพเหตุการณ์ในแต่ละฉากที่ครูนำมา (นิทานวางแผนกำจัดเจ็ดหัวเจ็ดหาง) ซึ่งมีบัตรภาพเหตุการณ์ที่ครูนำมาจากนิทาน 5 ฉาก ครูให้เด็กแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน ครูให้เด็ก เล่าเหตุการณ์ในเรื่องและใช้คำถามกระตุ้นให้คิดว่า ให้เด็กเรียงลำดับเหตุการณ์ตามเรื่อง จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง เพราะเหตุใดเด็กจึงเรียงลำดับเหตุการณ์เช่นนั้น” เด็กส่วนใหญ่ตอบและเรียงลำดับเหตุการณ์ มีการคิดอย่างต่อเนื่องของนิทาน จากนั้นให้เด็กเรียงลำดับเหตุการณ์ของนิทานเจ็ดหัวเจ็ดหาง ให้แต่ละกลุ่มอธิบายเหตุผลในการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ได้จัดเรียงไว้ และวางแผนการการเล่นละครสร้างสรรค์ ครูนำภาพเหตุการณ์มาวางไว้หน้าห้อง จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาเลือกภาพเหตุการณ์ เด็กส่วนใหญ่ตอบได้เกี่ยวกับบัตรภาพเหตุการณ์ที่กลุ่มของตนเลือกไว้ จากการจัดกิจกรรมจะเห็นได้ว่าเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ จึงส่งผลให้เด็กมีการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นกว่าก่อนทำการทดลอง ผลวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน เทียมศิริ (2556: 40-41) อธิบายว่า การใช้คำถาม และการแทรกเข้าไปในขั้นตอนต่างๆ ของวิธีสอน เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์ การดำเนินเรื่องครูผู้สอน

ใช้คำถามให้เด็กได้เรียงลำดับเหตุการณ์ และระบุ แนวปฏิบัติที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ของการดำเนินชีวิต ไปตามปกติของตัวละครซึ่งเด็กต้องวิเคราะห์ว่า การดำเนินชีวิตไปตามปกติของตัวละคร ตาม สถานที่และเวลาที่ฉากกำหนดประกอบไปด้วยเหตุการณ์ใดบ้าง แต่ละเหตุการณ์ดำเนินไปอย่างไร และเหตุการณ์นั้นๆ ส่งผลให้เกิดสิ่งใดตามมา

2.3 ด้านการสรุปความ ก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.35 แต่หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองและขณะทำกิจกรรมเด็กจะได้พิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำหนดให้ หรือเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสรุปและตัดสินใจในทางการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2551: 19) ที่สรุปว่า การสรุปคำตอบเป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้และยังสอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551: 49) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการการคิดระดับสูง ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1. กำหนดสิ่งที่เราจะวิเคราะห์ว่าจะวิเคราะห์อะไร กำหนดขอบเขตและนิยามของสิ่งที่เราจะคิดให้ชัดเจน 2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ว่าต้องการวิเคราะห์เพื่ออะไร เช่น เพื่อจัดอันดับ เพื่อหาเอกลักษณ์ เพื่อหาข้อสรุป เพื่อหาสาเหตุ เพื่อหาแนวทางแก้ไข 3. พิจารณาข้อมูลความรู้ ทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ว่าจะใช้หลักการใดเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และจะใช้หลักความรู้ นั้นว่าควรใช้ในการวิเคราะห์อย่างไร 4. สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ให้เป็นระบบระเบียบชัดเจน เช่น นิทานเจ็ดไธยอยากได้แมว ที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยการนำแผนชาร์ตในแต่ละขั้นตอนของสัปดาห์ มาติดบนกระดาน จากนั้นเด็กสังเกตแผนชาร์ตที่ทำ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดเชื่อมโยงขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมาแต่ละวันเพื่อนำไปสู่การสรุปความ ดังนี้ “นิทานในเรื่องนี้มีตัวละคร สิ่งของเครื่องใช้ ที่มีในเรื่องนี้อะไรบ้าง” “เหตุการณ์ใดในเรื่องที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกจนจบเหตุการณ์สุดท้าย” เหตุการณ์ใดหรือฉากใดที่เด็กประทับใจและชอบเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการคิดเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่อเนื่องที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กสามารถสรุปแนวคิดหรือหลักการได้ส่งผลให้เด็กมีการคิดวิเคราะห์ด้านการสรุปความสูงขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย สามารถที่จะส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ได้ดังนี้

1. การฟังนิทานและวางแผนร่วมกัน การจัดเตรียมอุปกรณ์ร่วมกัน การจัดแสดงละครที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแต่งเรื่องราวอย่างอิสระ นอกจากนี้เด็กมีอิสระในการหาอุปกรณ์ที่จะนำมาแสดงละคร เช่น ฉาก เสื้อผ้าอุปกรณ์การแสดง การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R ทำให้เด็กได้มีอิสระจากความคิดตามจินตนาการเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และสามารถ

พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยได้ สรุปได้ว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นตามลำดับ

2. กิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เป็นการจัดกิจกรรมการแสดงออกตามจินตนาการที่มีการชักชวน เน้นการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งการเล่นละคร การจัดฉากอุปกรณ์การแสดง ซึ่งเด็กร่วมกันตกแต่งเสื้อผ้า อุปกรณ์การแสดง ในการแสดงละครนี้เด็กได้แสดงความสามารถของตนในการใช้ภาษาและท่าทางตามธรรมชาติของตนเองเพื่อสื่อสารความคิดและความรู้สึก โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเข้าร่วมกลุ่ม

3. การคิดวิเคราะห์เป็นการแสดงความสามารถด้านการแสดงออกของเด็กด้วยการคิดวิเคราะห์ โดยสังเกตได้จากภาษา ท่าทาง การกระทำและการแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ S-P-A-R เป็นการพัฒนาให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านการใช้ภาษา การแสดงออกถึงท่าทางในละครและแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับละครนั้นได้

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์แบบ S-P-A-R เป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากกิจกรรมที่มีความหลากหลายมีการวางแผน หาข้อมูล จัดประเภท เชื่อมโยงเหตุการณ์เพื่อหาคำตอบ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่ท้าทายที่ได้รู้สึกร่าเริงสนุกสนานและผ่อนคลายที่จะเรียนรู้ จึงส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จากการศึกษาผลของการใช้รูปแบบ S-P-A-R ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยจึงเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การเลือกเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึง เพศ วัย และระดับความสามารถในการทำกิจกรรมของนักเรียนด้วย หากเนื้อหาใดที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิด และคอยแนะนำให้นักเรียนระมัดระวังอันตรายในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะรูปแบบอื่น ๆ เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และควรมีการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้

ชุดกิจกรรม ไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้ามีข้อมูลทางเลือกที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลละชาติ ขาญศรี. (2554). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา** สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน เทียมศิริ. (2556). ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดทุ่งครุ (ฝั่งสายอนุสรณ์). **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา** สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินต์.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนกมานุรักษ์. (2536). รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู. **วิทยานิพนธ์ ค.ศ. (จิตวิทยาการศึกษา)**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี พงษ์สะพาน. (2556). การยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 13(2), 125-139.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด: ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน.
- สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- นักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2555). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). **คู่มือการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, พรณี สินธพานนท์ และ วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์. (2555). **พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา** กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.

- สุมาลี หมวดยโส. (2554). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไควตระกูล. (2546). คู่มือการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐาน
การศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- สุรางค์ ไควตระกูล. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, B. S. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New
York : Wiley.
- Marzano, R. J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objectives*.
California: Corwin Press.
- Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. New York: International
University Press.

แนวทางบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลาง
และขนาดเล็กในเกาะช้าง จังหวัดตราด

AN APPROACH OF SUSTAINABLE MANAGEMENT FOR MEDIUM AND
SMALL HOTEL IN KOH CHANG, TRAT PROVINCE

ชวลีย์ ณ ถลาง¹ พกามาศ ชัยรัตน์² สุรพจน์ ณ ถลาง³ เกริกกิต ชัยรัตน์⁴

Chawalee Na Thalang, Pakamas Chairatana, Surapote Na Thalang, Krirkkit Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ประเมินศักยภาพของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ภายใต้หลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2.ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง 3.นำเสนอแนวทางบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเกาะช้าง จังหวัดตราด แนวทางการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มๆ ละ 20 คน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ และประชาชนในเกาะช้าง ใช้การสุ่มแบบอ้างอิงต่อเครื่องมือการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยคำถามสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ผลการวิจัยพบว่า 1.โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้างมีศักยภาพด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และเป็นมิตรกับชุมชน แต่มีปัญหาและข้อจำกัดด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2.ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โรงแรมมีศักยภาพในด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและในด้านเป็นมิตร

Received: 2020-07-09 Revised: 2020-08-03 Accepted: 2020-08-03

¹ สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม, มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management University of Phayao, e-mail: pakamaschairatana@gmail.com

² สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม, มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management University of Phayao, e-mail: pakamaschairatana@gmail.com

³ ปรัชญาดุष्ฎิบัณฑิตสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ Doctor of Philosophy (Environmental Management) National Institute of Development Administration

⁴ สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม, มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management University of Phayao, e-mail: pakamaschairatana@gmail.com

กับสิ่งแวดล้อม ส่วนในความเห็นของชุมชนโรงแรมมีศักยภาพด้านเป็นมิตรกับชุมชน และด้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับชุมชน แต่ไม่มีศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม 3.แนวทางบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ได้แก่ 1) หลักการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ สถานประกอบการ 2) พัฒนาห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 3) มีกฎระเบียบและระบบกำกับดูแลเพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ (Key Words): แนวทางบริหารหลักการอย่างยั่งยืน; ธุรกิจโรงแรม; อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง

Abstract

The objectives of this research were to 1. Evaluate the potential factors of medium and small hotel on sustainable management. 2. Study the hotel's sustainable management in the perspective of tourist and community. 3. Propose an approach of sustainable management for medium and small Hotel in Koh Chang. The research was a qualitative research using the In depth interview with 3 groups of stakeholder informants. They were 20 each group of medium and small hotel entrepreneurs, Thai and foreign tourists and community members by Snow Ball sampling and applied the content analysis. The research data found 1. There are active potential factors of medium and small hotel in tourist friendly and community friendly but weak potential in environment friendly. 2. The tourists data indicated that hotels have both potential factors in tourist friendly and environment friendly. Refer to community members data informed the potential factors of hotels in community friendly and hotels' participation in community environmental activities but there is no potential factor in environmental management. 3. An approach of sustainable management for medium and small Hotel in Koh Chang 1) Environmental On-Site treatment. 2) Developing of supply chain for sustainable management. 3) Enforcement of carrying capacity regulation.

Keywords: An Approach of Sustainable Management; Hotel Business; Koh Chang National Park

บทนำ (Introduction)

แผนการพัฒนการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” ให้ความสำคัญกับหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือเรียกว่า การท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) พ.ศ. 2560-2564 ขึ้น เพื่อเป็นแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในประเทศไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวน 14 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็นทวิคูณจำนวน 29.8 ล้านคนใน พ.ศ. 2558 จนถึงจำนวน 38.2 ล้านคนใน พ.ศ. 2561 (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) เมื่อพิจารณาจากดัชนีชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวไทยพบว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถสูงในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) อยู่ในอันดับ 7 ของโลก ด้านโครงสร้างพื้นฐานบริการสำหรับนักท่องเที่ยว (Tourist Service Infrastructure) อยู่ในอันดับ 16 ของโลก และด้านการแข่งขันทางราคา (Price Competitiveness) อยู่ในอันดับที่ 18 ในขณะที่มีความสามารถต่ำในการแข่งขันด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) อยู่อันดับ 122 ของโลก (ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว, พ.ศ. 2560-2564) รายงานผลการสำรวจสำมะโนธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรม ปี 2561 และข้อมูลการจัดตั้งธุรกิจจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) ระบุว่า รายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในปี 2561 มีมูลค่า 7,013,971 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.0 ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของประเทศ โดยภาคบริการเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนใหญ่คือ ธุรกิจโรงแรม (บทสรุปผู้บริหาร รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SME SPEED UP ปีพ.ศ. 2562 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562)

ข้อมูลการลงทุนด้านโรงแรมของศูนย์วิจัยกสิกรไทย รายงานว่า ในปีพ.ศ. 2559 ธุรกิจโรงแรมมีรายได้ ประมาณ 537,000 - 544,000 ล้านบาท หรือเติบโตร้อยละ 4.7 -6.0 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2560) เมื่อพิจารณาจากข้อมูล ของศูนย์วิจัยกรุงศรี พบว่าแนวโน้มธุรกิจโรงแรม ปี 2562- 2564 มีรูปแบบการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการขยายจำนวนโรงแรมระดับกลาง (3 ดาว) และ

โรงแรมราคาประหยัด (1 ดาว) ในพื้นที่ศูนย์กลางภูมิภาคแหล่งท่องเที่ยว และเมืองชายแดน ที่ได้รับประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (ศูนย์วิจัยกรุงศรี, แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรม ปีพ.ศ. 2562- 2564, 2562)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ออก พระราชบัญญัติ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี พ.ศ. 2543 กำหนดเกณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises :SME's) ได้กำหนดให้ธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กอยู่ในภาคการบริการ (Service sector) โดยพิจารณาขนาดของธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่พักมีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีมูลค่าขั้นสูงของสินทรัพย์ถาวร สำหรับธุรกิจขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท และขนาดเล็กไม่เกิน 50 ล้านบาท 2) มีเกณฑ์จำนวนการจ้างงาน สำหรับธุรกิจขนาดกลางไม่เกิน 200 คน และขนาดเล็กไม่เกิน 50 คน 3) มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 100 ห้อง

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิ Bumi Kita (Bumi Kita Foundation of France) ได้ร่วมมือกันวิจัยธุรกิจท่องเที่ยวของไทย และจัดพิมพ์ผลงานเป็นหนังสือชื่อ The Natural Guide to Thailand หรือชื่อภาษาไทยว่า “ วิถีปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม: การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ” ใน ปี พ.ศ.2550 เพื่อเป็นคู่มือวิถีปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ และเป็นแนวทางส่งเสริมวิถีปฏิบัติที่ดีในภาคการท่องเที่ยวของไทย หลักการของ “ วิถีปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม: การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ” เป็นที่รู้จักในนามของ “แนวทางพื้นฐาน 3 ประการ” ของกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคม ในหลักการแต่ละด้านมีการกำหนดเกณฑ์ อย่างละเอียด โดยยึดถือแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การระหว่างประเทศ และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น UNWTO, UNEP และระบบรับรองคุณภาพของประเทศต่าง ๆ เช่น ISO 14001, มูลนิธิไมซ์เขียว เป็นต้น (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิ Bumi Kita, 2550)

เกาะช้างเป็นเกาะขนาดใหญ่อันดับที่ 3 ของประเทศไทยรองจากเกาะภูเก็ตและเกาะสมุย ข้อมูลกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาระบุว่าใน พ. ศ. 2561 เกาะช้างมีจำนวนนักท่องเที่ยว 1,208,844 คน และรายได้จากการท่องเที่ยว 13,090.36 ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของเกาะช้างมีความหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านผิงตะวันออกของเกาะช้าง และมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริเวณตำบลเกาะช้างใต้ นับได้ว่าเกาะช้างเป็นสถานที่

ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะช้าง เป็นเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชพื้นที่บางส่วนเป็นเขตกองทัพเรือ และเกาะช้างเป็นเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเขตที่ 3 ขององค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

ในพื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราด มีการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมาก เพราะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลที่กำหนดให้จังหวัดตราดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองรองในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของเขตภาคตะวันออก พื้นที่เกาะช้าง มีโรงแรมจำนวน 393 แห่ง แบ่งเป็น 1) โรงแรมขนาดใหญ่ 57 แห่ง 2) โรงแรมขนาดกลาง 100 แห่ง 3) โรงแรมขนาดเล็ก 236 แห่ง (สำนักงานการท่องเที่ยว จังหวัดตราด พ. ศ. 2560: 56) คำจำกัดความของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้อ้างอิงตามมาตรฐานโรงแรมในประกาศของกรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2557 หมายถึงโรงแรมที่มีมาตรฐานตั้งแต่ระดับ 1 ดาวถึงระดับ 3 ดาว ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้างมีจำนวนเพิ่มขึ้นในเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ในปัจจุบันมีโรงแรมขนาดใหญ่ 5 แห่งได้รับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม คือมาตรฐานโรงแรมใบไม้เขียว

ผู้วิจัยจึงสนใจ ประเมินศักยภาพของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ภายใต้หลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเป็นต้นแบบใช้กับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อประเมินศักยภาพของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ภายใต้หลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเกาะช้าง จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ และประชาชนในเกาะช้าง ใช้การสุ่มแบบอ้างอิงต่อ (Snow Ball Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ด้วยคำถามสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) โดยศึกษาและประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้ในคู่มือ “วิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย” ของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมูลนิธิ (Bumi Kita)

3. การเก็บข้อมูลการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก และนักท่องเที่ยวที่พักในโรงแรมนั้นๆ รวมถึงชุมชนที่อยู่ใกล้โรงแรมที่ให้ข้อมูล ในส่วนผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม โดยประเมินศักยภาพใน 3 ด้านได้แก่ (1) ด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) ด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว (3) ด้านเป็นมิตรกับชุมชน แต่ละด้านมี 4 ตัวชี้วัด

ส่วนนักท่องเที่ยวจะประเมินด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และในส่วนประชาชน จะประเมินด้านเป็นมิตรกับชุมชนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม โดยกำหนดกลุ่มคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Key Word) ในการประเมินศักยภาพของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มและตรวจสอบจากเนื้อหาสัมภาษณ์ว่ามีคำเหล่านี้หรือไม่ ในบริบทและความเข้าใจที่ถูกต้องหรือไม่ รวมถึงการตอบคำถามสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Critical Question) โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบในลักษณะสามเส้าของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ศักยภาพของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ภายใต้หลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แยกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและด้านเป็นมิตรกับชุมชน

1.1 ด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1) การวางแผนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมว่าด้วยนโยบาย การจัดการ การออกแบบภูมิทัศน์และอาคาร ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กมีศักยภาพในข้อนี้โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการใส่ใจสิ่งแวดล้อม ผู้ให้ข้อมูลโรงแรมขนาดกลางกล่าวว่า (เราเริ่มตั้งแต่การออกแบบตัวอาคารมีการวางแผนการจัดการพลังงาน โดยออกแบบพื้นที่สาธารณะของโรงแรมให้เป็นพื้นที่โปร่ง หลังคาสูง อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพื่อลดปริมาณการใช้

เครื่องปรับอากาศ) มีความตระหนักเรื่องการประหยัดพลังงานและมีมาตรการการประหยัดพลังงาน (ภายในโรงแรม มีระบบควบคุมไฟฟ้าในห้องพักด้วยระบบคีย์การ์ด พื้นที่สาธารณะติดตั้งไฟฟ้าด้วยระบบเปิด - ปิด อัตโนมัติ ใช้หลอดไฟที่ประหยัดพลังงาน) ด้านการประหยัดพลังงาน ผู้ให้ข้อมูลโรงแรมขนาดเล็ก กล่าวว่า(โรงแรมมีนโยบายปิดไฟหน้าหาดหลัง เวลา 23.00 น) (ไม่ใช่เครื่องปรับอากาศแต่ใช้พัดลมในห้องพักและพื้นที่ส่วนกลางที่ออกแบบให้โล่ง และมีหน้าต่างขนาดใหญ่เพื่อเปิดรับลมและแสงสว่าง)

2) การอนุรักษ์ น้ำ พลังงาน และลดการใช้สารเคมี ผลการวิจัยพบว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กมีศักยภาพในข้อนี้โดย มีการกำหนดนโยบายการใช้ใช้อย่างประหยัด การรณรงค์อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อมุ่งเน้นการใช้น้ำอย่างมีคุณภาพ เพราะในพื้นที่เกาะช้างไม่มีระบบน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค มีเพียงแต่ระบบประปาชุมชนและระบบประปาบาดาล ผู้ให้ข้อมูลโรงแรมขนาดกลางกล่าวว่า (มีการติดตั้งระบบและอุปกรณ์ประหยัดน้ำภายในโรงแรม มีการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับระบบน้ำอย่างสม่ำเสมอ) ผู้ให้ข้อมูลโรงแรมขนาดเล็กกล่าวว่า (ปลูกดอกไม้และต้นไม้ที่ไม่ต้องการน้ำมากประดับบริเวณโรงแรม) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีนโยบายอบรมพนักงานเป็นประจำ เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการประหยัดพลังงาน และการลดใช้สารเคมี โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบางแห่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง ด้วยการขุดบ่อน้ำบาดาลส่วนตัวเพื่อใช้อุปโภคบริโภคภายใน หรืออาจต้องซื้อน้ำมาใช้เพิ่มในกรณีที่น้ำบาดาลไม่เพียงพอ

3) การจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการน้ำเสีย ผลการวิจัยพบว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กมีศักยภาพยังไม่ดีพอในด้านนี้ ในภาพรวมผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการดำเนินการจัดการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีเพื่อลดปริมาณขยะ ผู้ให้ข้อมูล 7-8 คน กล่าวว่า (โรงแรมมีการรณรงค์การลดปริมาณของเสีย มีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง) (นำของเสียประเภทเศษอาหารมาหมักเป็นปุ๋ย) (ฝังกลบขยะในบริเวณพื้นที่ของโรงแรม) ผู้ให้ข้อมูลจากโรงแรมที่อยู่ติดหน้าหาดกล่าวว่า (มักมีขยะลอยน้ำทะเลลอยขึ้นมาติดตามหน้าหาด เป็นภาระด้านการจัดการขยะเพิ่มเติม)

อย่างไรก็ตาม สาเหตุหลักได้แก่ปริมาณขยะมีมากเกินไปเกินกว่าขีดความสามารถในการบริหารจัดการ เกิดจากการขยายตัวด้านธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปริมาณขยะในพื้นที่หมู่เกาะช้างมีมากเกินไปเกินกว่าขีดความสามารถในการบริหารจัดการ เนื่องจากเกาะช้างมีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะนอกจากนี้พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติซึ่งมีกฎระเบียบในการจัดการสิ่งแวดล้อมเฉพาะ เช่น ไม่สามารถจัดการขยะด้วยการเผาได้

นอกจากนี้ ข้อมูลวิจัยบ่งชี้ว่าปัญหาน้ำเสียนับเป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน เพราะเมื่อธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ขยายตัว จำนวนประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปริมาณน้ำเสียเพิ่มตาม ผู้ให้

ข้อมูลทั้งหมดมีระบบจัดการน้ำเสียเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้คือ บ่อเกรอะ แต่มีผู้ให้ข้อมูลโรงแรมขนาดกลางหลายแห่ง กล่าวว่า (มีถังดักไขมันก่อนระบายน้ำเสียสู่ระบบของท้องถิ่น)

รูปภาพ น้ำเสียจากโรงแรมถูกทิ้งลงทะเลผ่านทางระบายน้ำ

4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กมีศักยภาพในด้านนี้ ผู้บริหารโรงแรมและพนักงานร่วมดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ เพื่อส่งเสริมศักยภาพโรงแรมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ลดต้นทุนก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ กล่าวว่า (มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแก่พนักงาน) (มีการจัดกิจกรรมให้พนักงาน และลูกค้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ)

1.2 ด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ข้อมูลวิจัยพบว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กมีศักยภาพในด้านนี้ครบทุกตัวชี้วัด ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกกับการให้บริการที่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดเด่นของโรงแรมให้นักท่องเที่ยวประทับใจและให้สามารถแข่งขันในธุรกิจได้ ผลการวิจัยพบว่าโรงแรมขนาดเล็กมักได้เปรียบในด้านนี้ เพราะมีนักท่องเที่ยวที่มาพักจำนวนไม่มากตามจำนวนห้องพัก และเจ้าของโรงแรมมักเป็นผู้ให้บริการเอง จึงสามารถดูแลลูกค้าของโรงแรมได้อย่างใกล้ชิดมากกว่าโรงแรมขนาดกลางที่มีจำนวนห้องพักและมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาพักมากกว่า ทำให้การให้บริการอาจไม่ใกล้ชิดเท่าที่ควร

ในประเด็นศักยภาพด้านการรักษาสภาพเดิมและความงามของสถานที่ ด้านความปลอดภัยและความสะอาดในสถานที่พักแรม และด้านการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ข้อมูลวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีศักยภาพในด้านนี้

(ห้องอาหารโรงแรมเราบริการผลไม้ประจำฤดูกาล และเครื่องดื่มสมุนไพร) มีบริการการนวดแผนไทย หรือหลายโรงแรมขนาดกลางมีบริการนวดแผนไทยที่ศาลากลางแจ้งบริเวณชายหาด ผู้ให้ข้อมูล 5 คน กล่าวว่า (โรงแรมมีกิจกรรมเดินเก็บขยะในพื้นที่ชายหาดหน้าโรงแรมทุกเช้า มีนักท่องเที่ยวมาร่วมด้วยวันละหลายคน) ผู้ให้ข้อมูล 8 คน กล่าวว่า (โรงแรมเราตีประกาศว่าวันไหนจะออกไปเก็บขยะทะเล มีนักท่องเที่ยวมาลงชื่อร่วมด้วยทุกครั้ง) เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีวินัยและสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

1.3 ด้านเป็นมิตรกับชุมชน

โรงแรมขนาดกลางส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงาน เพื่อจูงใจให้พนักงานพอใจและไม่เปลี่ยนงาน (โรงแรมเชิญวิทยากรมาอบรมเรื่องคุณภาพการให้บริการเป็นประจำทุก 3 เดือน) (เราจ้างฝรั่งมาสอนภาษาอังกฤษแก่พนักงานส่วนหน้าอาทิตย์ละ 5 ชั่วโมง) ส่วนโรงแรมขนาดเล็กมักไม่อาจรักษานักงานไว้ได้นาน เพราะมีความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) น้อย เมื่อพนักงานมีความรู้ ความสามารถในการบริการ มักออกไปทำงานในโรงแรมขนาดใหญ่ขึ้น (อยู่กับเราพอรู้งาน ก็ถูกซื้อตัวไปทำโรงแรมอื่น) เจ้าของโรงแรมขนาดเล็กส่วนมากจึงบริหารธุรกิจแบบครอบครัว (เอาลูกหลานมาช่วยงาน ได้รู้จักแขกใกล้ชิด) และมักจ้างแรงงานต่างชาติ เช่น เขมร พม่า ลาวมาทำงานด้านทำความสะอาดห้องพักและบริเวณโรงแรม

ข้อมูลวิจัยพบว่า โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านความเป็นมิตรกับชุมชน ด้านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนโอกาสทางเศรษฐกิจในชุมชน และด้านการส่งเสริมศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น นั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (โรงแรมเราสนับสนุนพนักงานเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน พร้อมทั้งอาหารและ น้ำดื่ม) (เราส่งทั้งพนักงานและลูกค้าที่เข้าพักไปร่วมกิจกรรมปลูกป่า) (แขกของโรงแรมจะมาลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรมออกเรือไปเก็บขยะทะเลกับชุมชน)

2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง

2.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวพบว่า โรงแรมขนาดกลางและโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้างมีศักยภาพในประเด็นความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว (พนักงานเป็นมิตร และเต็มใจให้บริการตลอดเวลา) (มาพักที่นี่เจ้าของโรงแรมดูแลเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน) นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการนำเสนอของโรงแรม (ชอบที่โรงแรมเตรียมอาหารให้ใส่บาตรพระ)

ในประเด็นความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวเห็นสิ่งที่เขียนอยู่ในรูปของนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น การประหยัดน้ำ การนำหลอดไฟที่ประหยัดพลังงานมาใช้ การตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยวด้วยวัสดุเหลือใช้ (มีตะกร้าสานด้วยใบไม้ใส่ผลไม้ในท้องถิ่นในห้องพักทุกวัน ชอบมาก) (ถึงโรงแรมจะมีต้นไม้มาก แต่ไม่ค่อยโดนยุงกัด เพราะมีผลิตภัณฑ์กันยุงที่เป็นสมุนไพรอยู่ในห้อง พนักงานแนะนำให้ทาแขนและขาเวลาออกไปกลางแจ้งในเวลานั้น) สิ่งเหล่านี้ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่ามีคุณค่าในการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม (โรงแรมมีกิจกรรมการเดินเก็บขยะในพื้นที่ชายหาดหน้าโรงแรมหลังจบแอร์บิคตอนเช้า) (ชอบเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าและโรงแรมเตรียมอาหารกล่องให้) (ดีใจที่มาพักที่นี่ แล้วได้ออกเรือไปสร้างปะการังเทียมกับชุมชน)

2.2. ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง

ข้อมูลการสัมภาษณ์ชุมชนพบว่า โรงแรมขนาดกลางและโรงแรมขนาดเล็กหลายแห่งมีศักยภาพด้านเป็นมิตรกับชุมชน แต่ธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงบทบาทช่วยเหลือหรือสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนอย่างชัดเจน มีนายทุนเข้ามาลงทุนในธุรกิจโรงแรมมากขึ้นแต่แรงงานต่างถิ่นก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน (ส่วนใหญ่แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำประมงกัน บางส่วนก็ทำงานตามโรงแรมร้านอาหาร) ในส่วนการปรับตัวของชุมชนพบว่า มีการปรับตัวเข้ากับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ (คนที่ไม่มีเรือเขาก็ไปรับจ้างนักท่องเที่ยวพานั่งเรือเล่น ไปดำน้ำดูปะการังกัน ไปตกปลา กัน บางทีรายได้ดีกว่าทำประมงอีก)

เรื่องศักยภาพของโรงแรมด้านความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แยกเป็น ประเด็นศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม และประเด็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลสัมภาษณ์ชุมชนพบว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ไม่มีศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันการแย่งทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้งระหว่างชุมชนและภาคท่องเที่ยวเริ่มมีปัญหา (แถวนี้มันไม่มีแหล่งน้ำ พอเข้าช่วงแล้งก็มีปัญหาเรื่องน้ำใช้บ้าง ยิ่งช่วงไหนนักท่องเที่ยวเยอะยังเป็นปัญหา) (พอน้ำขาดเขาก็ไปซื้อจากชุมชนอื่นๆที่เค้ามียุแหล่งน้ำ ซื้อที่ละคันรถ ราคาประมาณพันนึง) ผู้ให้ข้อมูลบางคนเห็นว่าการมีโรงแรมขนาดเล็กเปิดดำเนินการในชุมชนก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าผลดี (ปัญหาเรื่องน้ำเสียเป็นปัญหาสำคัญเหมือนกัน ชาวบ้านกับโรงแรมใช้น้ำกันแล้วก็ปล่อยทิ้งออกมา บางแห่งก็ปล่อยกันริมหาดเลย ไม่มีการจัดการอะไร อีกหน่อยถ้าคนอยู่กันเยอะๆก็น่าจะเป็นปัญหา) ปัญหาความแออัด มีการรุกร้าพื้นที่อุทยานและพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น หากพิจารณาจากแนวโน้มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีจนเกิดขีดการ

รองรับของธรรมชาติ (Carrying Capacity) อาจส่งผลให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมบนเกาะช้างทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

ข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า โรงแรมรวมถึงนักท่องเที่ยวมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (ทางชุมชนจะจัดประชุมทุกเดือนและทำกิจกรรมเก็บขยะกันทุกสัปดาห์ โรงแรมเขาก็มาร่วมทุกครั้ง) (โรงแรมเขาสนับสนุนสิ่งของ อาหารและ น้ำดื่ม มาตลอดทุกกิจกรรม) ชุมชนมีความเห็นว่า นักท่องเที่ยวไม่เป็นต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ (ฝรั่งดูแลสิ่งแวดล้อมดีกว่าเราอีก บางคนก็มาเข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะกับเราด้วย ในส่วนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมดี ที่เป็นปัญหาก็มีบ้าง แรงงานต่างชาติต่างหากที่บางครั้งทิ้งขยะไว้เกลื่อน)

เนื่องจากชุมชนบนเกาะช้างมีความเข้มแข็งจึงมีการกำหนดกฎระเบียบในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ด้านต่าง ๆ ความร่วมมือที่สำคัญระหว่างผู้ประกอบการโรงแรมและชุมชนที่น่าชมเชยคือ ห้ามมีกิจกรรมทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์บริเวณชายหาดและทะเลรอบ ๆ ทำให้ไม่มีกิจกรรมที่สร้างน้ำเสียโดยเฉพาะคราบน้ำมัน เช่น การเล่นเจ็ตสกี การเล่นเรือกล้วย เป็นต้น

3. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง

3.1 หลักการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ สถานที่ประกอบการ (On Site Treatment) โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรใช้หลักการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ สถานที่ประกอบการ (On Site Treatment) โดยควรทำความเข้าใจและปฏิบัติตามเนื้อหาและข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น คู่มือประชาชนการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มมูลค่า และคู่มือการจัดการน้ำเสียชุมชนของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถใช้ความรู้จากคู่มือเหล่านั้นการตรวจสอบขั้นตอนปฏิบัติเพื่อลดความรุนแรงของปัญหา และใช้ตรวจสอบ ปรับปรุงกระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ เพื่อให้มีความเหมาะสมและนำกลับไปเป็นกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ส่วนการแก้ไขปัญหามลพิษจากน้ำจืด ควรเน้นการพึ่งพาตนเองและเก็บกักน้ำจืด บางโรงแรมมีบ่อน้ำบาดาลส่วนตัวเพื่อใช้อุปโภคบริโภคภายในแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ประกอบการควรคิดหาวิธีเก็บกักน้ำฝนไว้ใช้เพราะเกาะช้างมีฤดูฝนถึงปีละ 8 เดือน เป็นการเพิ่มปริมาณน้ำจืดอีกวิธีหนึ่ง

3.2 พัฒนาห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หน่วยงานของรัฐด้านการท่องเที่ยว ควรเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการกำหนดนโยบาย และกฎข้อบังคับในการส่งเสริมพัฒนาห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในด้านข้อมูลและความรู้เรื่องการค้าและการ

ท่องเที่ยว ความรู้ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาสินค้าและกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนมีการกำหนดมาตรฐานราคาที่เป็นธรรมต่อทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค และจำเป็นต้องบูรณาการด้านนโยบาย ระเบียบ และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่

3.3. มีกฎระเบียบและระบบกำกับดูแลเพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และสิ่งแวดล้อม (Carrying Capacity Regulation) และบังคับใช้อย่างจริงจัง

อภิปรายผล (Research Discussion)

ประเมินศักยภาพของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง ภายใต้หลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง มีศักยภาพในด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่มีข้อจำกัดเรื่องการจัดการขยะ น้ำเสีย และการขาดแคลนน้ำจืดระหว่างหน้าแล้ง ผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมและทราบว่าถ้าโรงแรมมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ จะได้ผลตอบแทนในรูปของความได้เปรียบในการแข่งขันโดยเป็นผู้นำของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมลดการลาออกของพนักงาน ได้รับรางวัลและภาพลักษณ์โรงแรมสีเขียวและเป็นการสร้างจุดขายการตลาดสอดคล้องกับ Graci, S. and Dodds, R. (2008) เรื่องกรณีศึกษาข้อตกลงเรื่องสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมโรงแรมของแคนาดา (The Business Case for Environmental Commitment in the Canadian Hotel Industry)

โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง มีศักยภาพในด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ข้อมูลส่วนนี้ถูกต้องและสอดคล้องกับข้อมูล ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้างด้านเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเห็นสิ่งที่เขียนอยู่ในรูปของนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในธุรกิจท่องเที่ยวนั้น สามารถเป็นการลดต้นทุนการผลิตของธุรกิจและเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในด้านการเพิ่มมูลค่า (value-added) และสร้างความแตกต่าง (differentiate) ให้แก่สินค้าและบริการ นับเป็นปัจจัยเพิ่มความพึงพอใจ (Satisfaction) ให้แก่ลูกค้าได้ สอดคล้องกับสุรพจน์ ณ ถกลาง (2562) เรื่อง แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง จังหวัดตราด

ศักยภาพด้านการเป็นมิตรกับชุมชน พบว่าสอดคล้องกันทั้งความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่มีศักยภาพ

ด้านการเป็นมิตรกับชุมชนและศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ได้แสดงบทบาทที่ชัดเจนในการร่วมส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน ตลอดจนไม่มีศักยภาพที่เพียงพอในการจัดการสิ่งแวดล้อม เนื่องจากแนวโน้มนักท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีจนเกิดขีดการรองรับของธรรมชาติ (Carrying Capacity)

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กบนเกาะช้าง 3 แนวทาง ได้แก่

1. หลักการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ สถานที่ประกอบการ (On Site Treatment) ในปัจจุบันมีคู่มือปฏิบัติในการจัดการสิ่งแวดล้อมและมีการวัดผลตามมาตรฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม คู่มือเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการโรงแรมสามารถปฏิบัติตามขั้นตอน และมีเกณฑ์การวัดผลด้วยตัวเอง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย นับเป็นกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลถึงชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของโรงแรม สอดคล้องกับ Karim Zein (2008) เรื่องการปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจโรงแรม (Best Environmental Practices for the Hotel Industry) และสอดคล้องกับ Alexandar B. Smith and Others (2015) เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมบริการ วิธีปฏิบัติอย่างเยี่ยม การมีส่วนร่วมของแขก และความพึงพอใจของลูกค้า (Environmental Sustainability in the Hospitality Industry: Best Practice, Guest Participation and Customer Satisfaction)

2. ส่งเสริมและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หน่วยงานของรัฐด้านการท่องเที่ยว ควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการกำหนดนโยบายและกฎข้อบังคับในการส่งเสริมพัฒนาห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. มีกฎระเบียบและระบบกำกับดูแลเพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และสิ่งแวดล้อม (Physical and Ecological Carrying Capacity Regulation) และบังคับใช้อย่างจริงจังเนื่องจากเกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ มีความจำกัดเรื่องขนาดพื้นที่และการจัดการสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Sonya Graci and Rachel Dodds (2010) เรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ (Sustainable Tourism in Island Destination)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กในเกาะช้างสามารถนำผลการศึกษาไปปฏิบัติ เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับทฤษฎี และมาตรฐานโรงแรมสีเขียวของไทย และมาตรฐานของอาเซียน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการในการวางแผน กำหนดนโยบายและ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางบริหารตามหลักการอย่างยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ที่ไม่ได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mots.go.th>, [2 มิถุนายน 2562.]
- บทสรุปผู้บริหาร. (2562). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SME SPEED UP ปี 2562 กรุงเทพฯ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.sme.go.th>, [28 กันยายน 2562.]
- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิ Bumi Kita. (2550). “วิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย” กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพจน์ ณ ถลาง. (2562). แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงแรมขนาดเล็กบนเกาะช้าง จังหวัดตราด. ดุษฎีนิพนธ์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยกรุงศรี แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2562-2564 ธุรกิจโรงแรม กรกฎาคม 2562, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.krungsri.com>, [20 กุมภาพันธ์ 2561.]
- Alexandar B. Smith and Others. (2015). การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมบริการวิธีปฏิบัติอย่างเยี่ยม การมีส่วนร่วมของแขก และความพึงพอใจของลูกค้า. (Environmental Sustainability in the Hospitality Industry: Best Practice, Guest Participation and Customer Satisfaction) The Center for Hospitality Research (CHR) Journal Vol.15 No.3 March 2015 pp 345-358.
- Graci S. and Dodds R. (2010). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ. (Sustainable Tourism in Island Destination. London: Earthscan Publications.

- Graci S. and Dodds R. (2008). **กรณีศึกษาข้อตกลงเรื่องสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมโรงแรมของแคนาดา.** (The Business Case for Environmental Commitment in the Canadian Hotel Industry) London: Earthscan Publications.
- Karim Zein. (2008). **การปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจโรงแรม.** (Best Environmental Practices for the Hotel Industry) Lausanne: Sustainable Business Associates (sba). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.pdfsemanticscholar.org>, [2 กันยายน 2562.]

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง
อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

SUCCESS FACTORS OF BAN NONG LUANG ELDERLY CLUB,
UMPHANG DISTRICT, TAK PROVINCE

พระครูอาทรกิจวิธาน (สุทัศน์) ตะวันศรีธรรม¹ อภิชาติ ดวงธิสาร² รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร³

สุธีมนต์ ทรงศิริโรจน์⁴ กัญญกาญจน์ ไชเออร์ส⁵

Phrakhru Athonkitwithan (Sutat) Tawansritham, Apichit Duangthisan,
Ratthanan Pongwirithon, Sutheemon Chongesiroj, Kanyakan Syers,

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ และแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ใน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง คณะกรรมการบริหารชมรมฯ และสมาชิกชมรมฯ เจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหลวง และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครหมู่บ้านหนองหลวง รวม 16 คน ทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการ วิเคราะห์ และสรุปผล ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก 1.) การวางแผนกิจกรรมโดยจัดประชุม คณะกรรมการฯ เป็นประจำทุกเดือน 2.) การจัดหน่วยงานมีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและ

Received: 2020-07-13 Revised: 2020-08-04 Accepted: 2020-08-05

¹ วัดหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก Nong Luang Temple, Umphang District, Tak Province

² คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ Faculty of Law and Political Sciences, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรทัศน์ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ภาค 3 Office of National Broadcasting and Telecommunications Commission Region 3

⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต ขอนแก่น Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus

การกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน 6 หน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัคร ชมรมผู้สูงอายุ ฝ่ายปกครอง และตำรวจชุมชน 3.) การจัดบุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสม 4.) การอำนวยความสะดวกและการประสานงานไปยังฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง 5.) การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก 6.) การรายงานผลการปฏิบัติงานทางวาจาเป็นประจำทุกเดือน และ 7.) ด้านงบประมาณ ทั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบล และจากภายในชมรมฯ เอง สำหรับความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มาจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ 1.) ด้านผู้นำชมรม มีภาวะความเป็นผู้นำ มีจรรยาบรรณ มีจิตอาสา ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เล็งเห็นผลประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก 2.) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยการหาแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชมรมได้ตลอดมา 3.) ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคสังคม 4.) การดำเนินงานตามข้อบังคับ สำหรับแรงจูงใจในการเข้าร่วมชมรมฯ มาจากปัจจัยภายใน 4 ปัจจัย ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ ความชอบและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจจากปัจจัยภายนอก 4 ปัจจัย ได้แก่ การบริการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการการสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค และการยอมรับทางสังคม สามารถนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาของชมรมผู้สูงอายุ อีกทั้งชมรมผู้สูงอายุแห่งอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของชมรมต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยความสำเร็จ; ชมรมผู้สูงอายุ; จังหวัดตาก

Abstract

This research aims to study the key success factors in the operation of the elderly club and the motivation of the elders to join Ban Nong Luang elderly club, Umphang District, Tak Province. This research is a qualitative research using semi-structured interviews. Data were collected using the participatory observation methods and in-depth interviews with the administrators and staff of Nong Luang Subdistrict Administrative Organization, executive committee and member of the club, staff at Nong Luang Health Promoting Hospital, and voluntary staff from Ban Nong Luang, the total is 16 people. The researcher performed the examination of the completeness and accuracy of the data triangulation in terms of method analysis and concluded the study, and presented in the descriptive format. The results showed

that the operation of the club consists of 7 steps as follows: 1.) Activity planning by organizing the committee meetings on a monthly basis. 2.) Organization arranges by having the clear structure of the organization and the assignment of the 6 departments, which are the Subdistrict hospital, Subdistrict Administrative Organizations, voluntary staff, the elderly club, Administrators, and the community police. 3.) Arrange the suitable number of staff. 4.) The administrator has direct order and coordinate with the various departments to accomplish the operation. 5.) Coordinate with both among the internal departments and external agencies. 6.) Verbal reports the performance on a monthly basis. And 7.) Budget management for both the budgets from Subdistrict Administrative Organization and from within the club itself. The success of the operation of Ban Nong Luang elderly club is from the 4 factors as follows: 1.) Club leaders have leadership skill with ethics and volunteering spirit that focus on the benefits of the elderly. 2.) The ability to be self-reliant by seeking the fund to support various activities within the club. 3.) The ability to coordinate with the other parties by collaborating between the government agencies, local community and social sectors. 4.) Operate the organization under the regulations. For the motivation to join the club, it comes from the 4 internal factors which include interest, desire, favor, and feeling of the self-valued. The motivation from the 4 external factors include the health check services, activities that meet the needs, consumer goods supporting, and social acceptance. The results of this study can be used to improve the operations to maximize the benefits and efficiency, and the related organizations in support would be able to create the development opportunities for the elderly club. In addition, the other elderly clubs can also apply these findings to the operations of their clubs as well.

Keywords: Success Factors; Elderly Club; Tak Province

บทนำ (Introduction)

ผู้สูงอายุทั้งของโลกและของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข และการบริการด้านสาธารณสุขที่กระจายไปอย่างทั่วถึงรวมถึงความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวที่ส่งผลให้อัตราการเกิดของประชากรลดลง

ตามลำดับ จากร้อยละ 3.2 ในช่วงก่อน พ.ศ. 2513 เป็นร้อยละ 1.05 ในพ.ศ. 2543 และคาดว่าอนาคตแนวโน้มอัตราการเกิดของประชากรจะลดเหลือเพียงร้อยละ 0.53 ในพ.ศ. 2563 ทำให้พีระมิตประชากรฐานกว้างมาเป็นพีระมิตประชากรฐานแคบ ซึ่งจะคล้ายกับประเทศที่พัฒนาแล้ว และอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงทำให้ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น โดยพบสัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.70 จากปี พ.ศ. 2560 เป็นร้อยละ 14.90 ในปี พ.ศ. 2562 (พูนสุข สิตะปะดล, 2560) ประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุ ร้อยละ 10.50 ของประชากรทั้งหมดและจากสถิติจำนวนประชากรผู้สูงอายุล่าสุดในปี พ.ศ. 2562 พบจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.90 ของประชากรทั้งหมดและมีแนวโน้มเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (aged society) เมื่อจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีมากถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 หรือในอีกเพียง 7 ปีข้างหน้าและคาดว่าจะเป็สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้าเมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วน ถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) จากการที่ประเทศไทยได้มีอัตราการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นทุกปี ทำให้เกิดปัญหาหลัก ๆ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ ปัญหาสุขภาพ เนื่องจากเมื่อมีอายุมากขึ้นสุขภาพจะเริ่มเสื่อมโทรมลง เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ จึงจำเป็นต้องมีผู้ดูแลเอาใจใส่ ให้ความใกล้ชิดโดยหากิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุจะได้ลดความตึงเครียดได้ ประการที่สอง ปัญหาด้านเศรษฐกิจเมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไปมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้นขณะที่มีวัยทำงานเท่าเดิมหรือลดลงจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการผลิต ทำให้การผลิตและกำลังแรงงานน้อยลง การผลิตลดน้อยลงหรืออุปทานแรงงานลดลงซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ค่าแรงสูงขึ้นได้หรือเกิดการขาดแคลนแรงงาน และเมื่อมีวัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ความต้องการลงทุนน้อยลง วัยสูงอายุหรือวัยเกษียณขาดรายได้หรือมีรายได้น้อยลง ในขณะที่วัยทำงานต้องรับภาระมากขึ้นทำให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สำหรับภาครัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการมากขึ้นเพื่อบริการสังคมทางด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและต้องเพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้ถูกทอดทิ้งมากขึ้น ขณะที่งบประมาณรายได้ลดลง เก็บภาษีรายได้น้อยลงเนื่องจากมีวัยผู้สูงอายุซึ่งไม่มีรายได้มีสัดส่วนที่มากขึ้นและที่สำคัญคือ ปัญหาทางสังคม แม้ว่าผู้สูงอายุในสังคมไทยจะได้รับการเคารพนับถือจากลูกหลานแต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สนใจและไม่สามารถพัฒนาความรู้เพิ่มเติมให้ทันยุคสมัยได้ ด้วยเหตุนี้จึงมักถูกมองว่าเป็นบุคคลล้าหลังหรือไม่ทันสมัยในสายตาของลูกหลาน และทำให้มีปัญหาในการเข้าสังคม ซึ่งตรงนี้อาจทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เปื่อหน่ายชีวิต ซึมเศร้า ขึ้นน้อยใจ ฉะนั้น ปัญหาทางสังคมจึงเป็นปัญหาหลักที่ภาครัฐให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินงาน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมตาม

ความสนใจ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวและเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการคุณค่าในตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข สำหรับการรวมกลุ่มในรูปแบบของชมรมผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่สามารถมาแก้ปัญหาผู้สูงอายุได้เกือบทุกด้าน เพราะเมื่อผู้สูงอายุมารวมตัวกันจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพูดคุยกัน จะช่วยแก้ปัญหาความซึมเศร้าของผู้สูงอายุที่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมให้ทำร่วมกันอย่างหลากหลายก็จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตดีขึ้น เช่น กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ กิจกรรมนันทนาการ หรือการประกอบอาชีพใหม่ให้กับผู้สูงอายุการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สูงอายุก็จะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ความสำคัญอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จ คือ การส่งเสริม สนับสนุน บทบาทของผู้สูงอายุ ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันกับบุคคลทุกวัย โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเป็นหลักของการพัฒนาเปลี่ยนสภาพจากผู้รับ เป็น ผู้คิด ผู้ทำ และรับผลประโยชน์เอง ทำให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่า ศักดิ์ศรี และเป็นภูมิปัญญาของสังคม ซึ่งที่ผ่านมาหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตอบรับนโยบายและแผนดังกล่าว ด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ และกิจกรรมหนึ่งที่ถือว่ามีความจำเป็นในการก่อเกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนา นั่นคือ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการรวมตัวกันเองของผู้สูงอายุเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุโดยผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุได้กระทำให้ขึ้นโดยเริ่มจากตัวของตัวเองเป็นสิ่งที่สะสมมาจากประสบการณ์ที่ใช้เวลานาน เกิดการเรียนรู้ในการฝึกทักษะเพื่อก่อให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับตนเอง ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนที่จะบรรลุให้ถึงคุณค่าของตน และรู้สึกว่าเป็นผู้มีสมรรถภาพทางความคิด เกิดการพึ่งพาตนเอง มีความสามารถที่ทำให้ตนเองเกิดความภาคภูมิใจกับสิ่งที่ตนได้กระทำและแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นว่าเป็นคนมีคุณค่า ตลอดจนได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและได้รับการยอมรับจากสังคม (ปฎิญา แกล้วทองคำ, 2560) เช่นเดียวกับชมรมผู้สูงอายุนานทองหลาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นชมรมหนึ่งที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นที่ประชากรผู้สูงอายุนานทองหลาง ตำบลหนองหลาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ปัจจุบันเฉลี่ยอายุ 60-69 ปี จำนวน 65 คน แบ่งเป็นชาย 28 คน หญิง 37 คน อายุ 70-79 ปี จำนวน 29 คน ชาย 14 คน หญิง 15 คน อายุ 80-89 ปี จำนวน 13 คน ชาย 6 คน หญิง 7 คน อายุ 90 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คนหญิง รวม 112 คน ชาย 50 หญิง 62 คน

ใน 10 ปีที่ผ่านมา ประชากรได้เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว จากนโยบายการเพิ่มประชากรของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2553 พบประชากรอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 13, ประชากรอายุมากกว่า 65 ปี พบร้อยละ 9, คาดการณ์ว่าหากอัตราการเพิ่มขึ้นเช่นนี้ อีก 30 ปี ประชากรอายุมากกว่า 60 ปี น่าจะมีจำนวนร้อยละ 32 ประชากรอายุมากกว่า 65 ปี มีจำนวนมากกว่า 25 ปี ซึ่งเป็นการการตรวจสุขภาพ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความรู้และโภชนาการด้านอาหารนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อสังคมอีกหลายกิจกรรมที่ทางหน่วยราชการหรือองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากจัดขึ้น ซึ่งความสามัคคีในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมนี้ทำให้ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงได้รับการชมเชยจากกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ในการรวมพลังเครือข่ายเพื่อสร้างสุขภาพผู้สูงอายุและสร้างสังคมแห่งความดีงาม ด้วยคุณค่าและประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง, 2561) จากความเป็นมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง รวมถึงศึกษาแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง สามารถนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาของชมรมผู้สูงอายุ อีกทั้งชมรมผู้สูงอายุแห่งอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของชมรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) จากชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุโดยทั่วไป โดยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1.) การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก หมายถึง การกำหนดวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดบุคลากร การ

อํานวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ ในการดําเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามแนวคิดของ ลูเธอร์ กุลิก และ ไลนอล อูริค Luther Gulick & Lyanal Urwick ได้พัฒนาแนวคิดของ Taylor และ Fayol ที่เรียกว่า POSDCoRB ได้แก่ 1. การวางแผน (Planning: P) คือ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร การปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทําอย่างไร เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ 2. การจัดหน่วยงาน (Organizing: O) คือ การกำหนดโครงสร้างของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร การแบ่งส่วนงานและการกำหนดอํานาจหน้าที่อย่างชัดเจน 3. การจัดบุคลากร (Staffing: S) คือ ความเพียงพอในการจัดสรรบุคคลมาดําเนินงานให้กับชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร รวมถึงการส่งเสริมขวัญ และกำลังใจ 4. การอํานวยการ (Directing: D) คือ การควบคุม บังคับบัญชา การควบคุมการปฏิบัติงาน และควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในฐานะผู้นําของหน่วยงานต่าง ๆ ในการดําเนินงานให้กับชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร 5. การประสานงาน (Coordinating: Co) คือ การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีและนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 2.) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดําเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 4 ข้อ คือ ด้านผู้นําชมรม ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี และด้านการดําเนินงานตามข้อบังคับ

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อําเภอมัญจาคีรี จังหวัดยโสธร ในการรวมพลังเครือข่ายเพื่อสร้างสุขภาพผู้สูงอายุและสร้างสังคมแห่งความดีงาม ด้วยคุณค่าและประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นชุมชนต้นแบบที่ผู้วิจัยสามารถถอดบทเรียนเพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้กับชมรมอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1.) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนบ้านหนองหลวง 2.) คณะกรรมการบริหารและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง 3.) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหนองหลวง และ 4.) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครหมู่บ้านหนองหลวง จำนวน 16 ราย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย (Kanlaya Vanichbuncha, 2015)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยข้อคำถามที่ใช้วัดตัวแปรและเนื้อหาต่าง ๆ ในแบบสอบถามจะครอบคลุมแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ตรงประเด็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการวัดตัวแปร ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อหัวข้อหรือประเด็นไว้มากมาย ครอบคลุมเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์สามารถที่จะปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำตอบได้โดยครอบคลุมประเด็นการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ปัจจัยที่สร้างความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงและแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยจะสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงพฤติกรรมของผู้สูงอายุระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม สังเกตสิ่งสนับสนุนภายในชมรม สังเกตการดำเนินงานภายในชมรมผู้สูงอายุ (Pan,L., Zhang, M., Gursoy, D., & Lu,L., 2017)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) ซึ่งจะให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ 1.) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลด้านปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ 2.) คณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลด้านการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ และด้านแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ 3.) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลด้านการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบล ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ และ 4. เจ้าหน้าที่อาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลด้านการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุและความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ไม่ได้ใช้สถิติวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะ

นำมาตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาว่า ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์หรือไม่ ก่อนนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) โดยนำข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมมาตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ประเด็นการศึกษา สังเคราะห์เพื่อให้ได้ภาพรวมภายใต้กรอบแนวคิดสรุปผลการศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาความ (Descriptive)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ก่อตั้งตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุขที่ให้ทุกตำบลต้องมีชมรมสร้างสุขภาพอย่างน้อย 1 ชมรมในหนึ่ง หมู่บ้าน ซึ่งชมรมผู้สูงอายุก็เป็นรูปแบบหนึ่งของชมรมสร้างสุขภาพซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดตากขึ้นและมียุทธศาสตร์การสาธารณสุขจังหวัดเป็นองค์ประกอบ ได้กำหนด 2 พันธกิจ คือ พันธกิจที่ 1. จัดระบบการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวมที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานและยุทธศาสตร์ที่ 2. การยกระดับบริการสุขภาพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป้าประสงค์ที่ 3. ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและเข้าถึงบริการสุขภาพด้วยความมั่นใจตัวชี้วัดหลักที่ 4. ร้อยละของตำบลที่ผ่านการประเมินความสำเร็จระดับ 2 ในการจัดการสุขภาวะของผู้สูงอายุ มีความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 2 ประการ 1. ผู้สูงอายุที่มาร่วมกิจกรรมทุกคนต้องได้หัวเราะ และ 2. ในวันนั้นผู้สูงอายุต้องได้กินอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ การดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมีสมาชิกเริ่มแรก จำนวน 25 คน โดยหัวหน้าสถานีอนามัยบ้านหนองหลวง เป็นผู้ก่อตั้ง ต่อมาได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชมรมจำนวน 35 คน โดยเลือกจากสมาชิกชมรม จากนั้นคณะกรรมการได้ร่างข้อบังคับและนำเสนอในที่ประชุมชมรม เพื่อประกาศใช้เป็นข้อบังคับของชมรมผู้เฒ่าสามัคคี ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 60 คน มีการประชุมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทุกวันที่ 20 ของเดือน โดยส่วนใหญ่จะจัดที่สถานีอนามัยบ้านหนองหลวง ในแต่ละครั้งจะมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 40 คน

รูปแบบการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการบริหารจัดการโดยใช้รูปแบบการดำเนินงาน ที่เรียกว่า POSDCoRB จำนวน 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การวางแผน ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมีการร่วมมือกันปรึกษาหารือกันก่อนวันจัดกิจกรรมจะมีการวางแผนการทำงานในเรื่องของสถานที่ อาหาร การรับส่งผู้สูงอายุ ผู้ดำเนินรายการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง 2. การจัดหน่วยงาน ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมี

การกำหนดโครงสร้างหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน มีการจัดประชุม เพื่อการวางแผนงาน แบ่งส่วนงานอย่างชัดเจน โดยมี หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินการจัด กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวน 6 หน่วยงาน ได้แก่ 1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหนองหลวง 2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง 3. ฝ่ายอาสาสมัคร 4. ฝ่ายชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง 5. ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน และ 6. ตำรวจชุมชน 3. **การจัดบุคลากร** มีกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ โดยมีบุคลากรจาก 6 หน่วยงานหลัก ได้แก่ บุคลากร จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหนองหลวง บุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง บุคลากรจากฝ่ายอาสาสมัคร บุคลากรจากฝ่ายชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง บุคลากรจากฝ่าย ปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน และ บุคลากรจากตำรวจชุมชน ซึ่งในปัจจุบันถือว่าบุคลากรมีความเพียงพอในการดำเนินงาน แต่ในอนาคตหากมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นก็อาจต้องหามบุคลากรมาเพิ่ม ซึ่งแต่ละคนที่มาช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ ล้วนแต่ไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกคนมาทำงานด้วยใจ เพราะเห็นว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่า และเปรียบเสมือนพ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง ที่ต้องตอบแทนบุญคุณท่านในการจัดกิจกรรมได้เห็นความสุข ความสนุกสนาน การได้เห็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะของ ผู้สูงอายุ ทำให้บุคลากรที่มาทำงานรู้สึกมีกำลังใจ มีแรงจูงใจในการอยากที่จะมาทำงานให้กับชมรม ผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง 4. **การอำนวยความสะดวก** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงจะมีการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหนองหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง ฝ่ายอาสาสมัคร ฝ่ายชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจชุมชน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีผู้นำในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ มีการสั่งการ และประสานงานไปยังฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง 5. **การประสานงาน** มีการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการประสานงานร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ และชุมชน ซึ่งได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน จำนวน 6 หน่วยงาน ได้แก่ 1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านหนองหลวง 2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง 3. ฝ่ายอาสาสมัคร 4. ฝ่ายชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง 5. ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน และ 6. ตำรวจชุมชน ซึ่งทุกหน่วยงานมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ประสบความสำเร็จและนำไปสู่เป้าหมาย 6. **การรายงานผลการปฏิบัติงาน** มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวาจาโดยไม่ได้มีการ รายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษร แต่องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการสรุปกิจกรรมทุก 3 เดือน ในการประชุมคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน โดยสรุปผล การดำเนินงานไปยังผู้บริหาร เสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ 7.) **การงบประมาณ** มีงบประมาณหลักในการสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงได้มาจากการ

จัดสรรงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนบ้านหนองหลวง เป็นจำนวนเงิน 6,500 บาท ซึ่งค่าใช้จ่าย บางเดือนก็เพียงพอ แต่ในบางเดือนก็ไม่เพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจาเป็นจะต้องตึงเงิน จากกองทุนของชมรมผู้สูงอายุเข้ามาช่วย อีกทั้งยังมีเงินช่วยเหลือจากชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ให้แก่ ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงในทุกเดือนและเงินรับบริจาคต่าง ๆ โดยทางชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมีการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน โดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะเข้ามาตรวจสอบทุกปี

ความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง แบ่งได้ดังนี้ **1. ด้านผู้นำ** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีภาวะความเป็นผู้นำ ผู้นำมีจิตอาสา ซึ่งผู้นำของแต่ละหน่วยงานมีความเสียสละในการทำงานและเห็นผลประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลักมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้สูงอายุในทุกรูปแบบ และดำเนินการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ **2. ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง สามารถพึ่งตนเองได้โดยการหาแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชมรมได้ตลอดมาตั้งแต่มีการจัดตั้งชมรมขึ้นมา โดยชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ได้รับงบประมาณหลักในการสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง จากการจัดสรรงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง เป็นจำนวนเงินเดือนละ 6,500 บาท และมีกองทุนของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงร่วมด้วย อีกทั้งยังได้รับเงินสนับสนุนจากกลุ่มผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ยังมีรายได้เงินบริจาคต่าง ๆ **3. ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมีการประสานงานและร่วมงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคสังคม ให้มีส่วนร่วมในการทำงาน จำนวน 6 ฝ่าย ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง ฝ่ายอาสาสมัคร ฝ่ายชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจชุมชน ซึ่งทุกหน่วยงานมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของชมรมประสบความสำเร็จและนำไปสู่เป้าหมาย **4. ด้านการดำเนินงานตามข้อบังคับของชมรมผู้สูงอายุ** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงมีการดำเนินงานตามข้อบังคับคือ มีการประชุม คณะกรรมการและสมาชิกตามระเบียบข้อบังคับ โดยจะมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในทุกวันที่ 15 ของเดือน จะมีการมาประชุมการทากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ซึ่งจะมี คณะกรรมการและสมาชิกผู้สูงอายุเข้ามาประชุมร่วมกัน มีการปรึกษาหารือ วางแผนการดำเนินงานที่ จะจัดขึ้นทุกเดือน ซึ่งสมาชิกมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำ โดยมีการแจ้งและรับทราบ รายรับ – รายจ่าย และผลการดำเนินการต่าง ๆ และยังสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมได้ อีกทั้งมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายซึ่งทางชมรมผู้สูงอายุเป็นผู้ดูแลการใช้จ่ายเงินและการควบคุม ตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

การดำเนินงานจึงมีความโปร่งใส โดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะเข้ามาตรวจสอบทุกปี และสมาชิกเคารพในกฎระเบียบของชมรม และจากการศึกษาพบว่า ยังไม่มีการประเมินผลงานของชมรมร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้ 1.) รูปแบบการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ได้แก่ 1.1) การวางแผน (Planning : P) ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการดำเนินงานโดยเริ่มจากการวางแผนซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันวางแผนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน มีการร่วมมือกันปรึกษาหารือกัน ร่วมกันวางแผนการทำงาน ก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมในวันที่ 20 ของทุกเดือน โดยมีการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนจะสามารถบอกให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหาและโอกาสที่ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้น สามารถช่วยให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายตามขั้นตอน ทำให้เกิดความมั่นใจรวมถึงทำให้ฝ่ายดำเนินงานต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pajaree P. and Warangkna C., (2018) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง บริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ อย่างไรให้สำเร็จ ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผน การรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้ จะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ 1.2) การจัดหน่วยงาน (Organizing : O) ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานการแบ่งส่วนงาน การกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน มีการจัดประชุมเพื่อการวางแผนงาน แบ่งส่วนงานอย่างชัดเจน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าการจัดหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานและทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบขอบเขตการทำงานของตัวเองทำให้ไม่เกิดการงานซ้ำซ้อนและลดความขัดแย้งในการดำเนินงาน ซึ่งการจัดหน่วยงานที่ดีจะทำให้การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Pajaree P. and Warangkna C., (2018) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง บริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ อย่างไรให้สำเร็จ พบว่า การบริหารงานต้องมีการจัดหน่วยงานให้มีการสื่อสารกันทั่วทั้งองค์กร นอกจากนี้ยังต้องจัดหน่วยงานชนิดแบ่งงานกันทำกับฝ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็น 1.3) การจัดบุคลากร (Staffing : S) บุคคลเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานในชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ประสบความสำเร็จเนื่องจากแต่ละหน่วยงานจะจัดสรรตัวบุคคลมาเพื่อดำเนินงานกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ด้วยความยินดีและเต็มใจ ซึ่งในปัจจุบันถือว่าบุคคลมีความเพียงพอในการดำเนินงาน ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานคือการจัดบุคคลให้

เหมาะสมกับงาน ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถดำเนินงานได้อย่างมีความสุขและสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Pajaree P. and Warangkna C., (2018) ได้กล่าวถึงผู้บริหารจะต้องคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการทำงานและมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคคล ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยดี **1.4) การอำนวยการ (Direction : D)** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีผู้นำในการบังคับบัญชา ควบคุมการปฏิบัติงาน สั่งการ และประสานงานไปยังฝ่ายต่างๆ อีกทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ซึ่งการอำนวยการที่ดีจะทำให้เกิดการทำงานที่มีการสื่อสารที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ **1.5) การประสานงาน (Coordination : Co)** การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง ให้ความสำคัญกับการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ซึ่งการประสานงานของทุกหน่วยงานมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของชมรมประสบความสำเร็จและนำไปสู่เป้าหมาย โดยแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งการประสานงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ส่วนหนึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้เกิดความสามัคคี และจะสามารถลดข้อขัดแย้ง รวมถึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ Sawanya T., Nunticha O. and Janyaporn T., (2018) ได้กล่าวว่า การประสานงานเป็นหัวใจของกิจกรรม การประสานงานที่ดีจะไม่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเกิดความสามัคคี และการที่บุคคลขององค์กรได้ร่วมมือร่วมใจในการจัดระเบียบวิธีการทำงาน และจัดกลไกต่าง ๆ ขององค์กรและทรัพยากรการบริหารเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ **1.6) การรายงาน (Reporting : R)** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง มีการรายงานผลการดำเนินการต่าง ๆ ในการประชุมในทุกวันที่ 15 ของเดือน ให้กับผู้บริหาร และตัวแทนของสมาชิกในชมรมให้ทราบความเคลื่อนไหวของกิจกรรมด้วยวาจา โดยควรมีการจัดทำเอกสารการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมในทุกรอบอย่างชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อจะได้รับทราบถึงข้อดี ข้อเสียปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที ตามที่ Juthaporn K., (2015) ได้กล่าวถึง การเสนอรายงานถึงผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานและสะดวกแก่การประสานงาน สร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน การเสนอรายงานจะต้องมีการบันทึกหลักฐาน มีการวินิจฉัย

ประเมินผลและตรวจสอบเป็นระยะ ๆ และ 1.7) การงบประมาณ (Budgeting : B) งบประมาณหลักในการสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงได้มาจากการจัดสรรงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหนองหลวง เป็นจำนวนเงิน 6,500 บาทซึ่งค่าใช้จ่ายบางเดือนก็เพียงพอ แต่ในบางเดือนก็ไม่เพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจำเป็นจะต้องต้องนาเงินจากกองทุนของชมรมผู้สูงอายุเข้ามาช่วย ซึ่งงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกิจกรรม จึงอยากให้ภาครัฐเข้ามาดูแลและสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้นและเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม เพื่อทางชมรมผู้สูงอายุจะได้มุ่งในการจัดกิจกรรมให้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wing, J. M., (2008) ที่ได้ทำการวิจัย Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการแต่ละชมรมจะต้องมีการชี้แจงบัญชีรายรับ – รายจ่ายการเงินให้สมาชิกทราบ และการจัดทำงบประมาณมีความสำคัญ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจการว่าจะมุ่งไปในทางใด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย 2.) ความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมพาง จังหวัดตาก คณะวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้ 2.1) ด้านผู้นำชมรม ผู้นำชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมพาง จังหวัดตาก และคณะกรรมการ มีความร่วมมือกับ ผู้นำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำของแต่ละหน่วยงานมีภาวะความเป็นผู้นำมีจรรยาบรรณ มีจิตอาสา ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละเห็นผลประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก มีแนวทางการดำเนินงานเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้สูงอายุในทุกรูปแบบ และดำเนินการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้นำของแต่ละหน่วยงานมีภาวะความเป็นผู้นำตลอดมา ตั้งแต่มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นมา โดยชมรมผู้สูงอายุสามารถดำเนินงานมาได้จนถึงปัจจุบัน เป็นเพราะการมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งความเข้มแข็งของผู้นำสามารถทำให้ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมพาง จังหวัดตาก มีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wing, J. M., (2008) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำมีความสำคัญมากในการที่จะนำพาให้ชมรมมีความเจริญก้าวหน้า และสามารถดำเนินกิจการได้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และผู้นำที่มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งขององค์การ ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรสามารถสังเกตได้จากคุณภาพของผู้นำในองค์กรนั้น ๆ ดังนั้น หากผู้นำมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติดีย่อมมีส่วนสนับสนุนให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือเข้มแข็งในที่สุด 2.2) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมพาง จังหวัดตาก สามารถพึ่งตนเองได้โดยการ

หาแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชมรมได้ตลอดมาตั้งแต่มีการจัดตั้งชมรมขึ้นมา โดยมีการแสวงหาแหล่งทุนภายนอกและแหล่งทุนในพื้นที่มาสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ โดยชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก ได้รับงบประมาณหลักในการสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก จากการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นจำนวนเงินเดือนละ 6,500 บาท และมีกองทุนของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตากร่วมด้วย อีกทั้งยังได้รับเงินสนับสนุนจากกลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ยังมีรายได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ จะได้รับค่าตอบแทนมากก็นำมาเข้าชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก รวมถึงเงินบริจาคต่าง ๆ ซึ่งการที่ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก สามารถเลี้ยงตนเองได้ ทำให้การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน โดยมีแหล่งที่มาจากทางราชการและการร่วมระดมทุนภายในชุมชนเอง ซึ่งการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนนั้น มาจากการที่ชุมชนมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เจตนารมณ์และการดำเนินงานของชมรมจึงเกิดการสนับสนุนขึ้น และทำให้ชมรมผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองได้ **2.3) ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี**

การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก ให้ความสำคัญกับการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนซึ่งการประสานงานของทุกหน่วยงานมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของชมรมประสบความสำเร็จและนำไปสู่เป้าหมาย โดยแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งการประสานงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ส่วนหนึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ที่เป็นไปแนวทางเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้เกิดความสามัคคี และจะสามารถลดข้อขัดแย้ง รวมถึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ Sawanya T., Nunticha O. and Janyaporn T., (2018). ได้กล่าวว่า การประสานงานเป็นหัวใจของกิจกรรม การประสานงานที่ดีจะไม่ทำให้เกิดปัญหา ความขัดแย้ง ความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเกิดความสามัคคี และแนวทางการพัฒนาการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ได้กล่าวถึงการประสานงาน คือ การที่บุคคลขององค์กรได้ร่วมมือร่วมใจในการจัดระเบียบวิธีการทำงาน และจัดกลไกต่าง ๆ ขององค์กรและทรัพยากรการบริหารเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ **2.4) การดำเนินงานตามข้อบังคับของชมรมผู้สูงอายุ** ชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง อำเภอัมผาง จังหวัดตาก มีการดำเนินงานตามข้อบังคับโดยมีการประชุม

คณะกรรมการและสมาชิกตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งสมาชิกมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำจะมีการแจ้งและรับทราบ รายรับ – รายจ่าย ผลการดำเนินการต่าง ๆ และยังสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมได้ รวมถึงการจัดทำบัญชีเพื่อให้การดำเนินงานจึงมีความโปร่งใส และสมาชิกเคารพในกฎระเบียบของชมรม โดยชมรมผู้สูงอายุควรจะมีการประเมินผลงานของชมรมร่วมกันเนื่องจากจะได้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย ปัญหา และความต้องการของทุกหน่วยงานรวมถึงผู้สูงอายุ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการตามข้อบังคับจะเป็นแบบแผนในการวางแผนในการปฏิบัติงานในชมรมผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ United Nations, (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง World Population Ageing 2015 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามข้อบังคับหรือนโยบายที่ได้รับ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ และการปฏิบัติงานตามข้อบังคับโดยทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติเหมือนกัน มุ่งหมายเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการปฏิบัติตามข้อบังคับจึงเสมือนแนวทางที่จะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การรับรองมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุควรจะมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อที่จะสามารถนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาดำเนินการแก้ไข เพื่อให้ชมรมผู้สูงอายุสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ จึงควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลและสร้างรูปแบบของการพัฒนากลุ่มชมรมบริบทใกล้เคียง เพื่อสร้างความเข้มแข็งระดับจุลภาคโดยประยุกต์ใช้การพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมุ่งเน้นการศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ สำหรับการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทมหภาคของประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง. (2561). รายงานการดำเนินงานประจำปี 2561. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : <https://www.umphang-sao.go.th/condition.php>. [25 เมษายน 2562.]
- ปฎิญา แก้วทองคำ. (2552). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา ชุมชน
ผู้สูงอายุโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี. **วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พูนสุข สัตตะปะดล. (2550). บทบาทองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. **ภาคานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557**.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- Juthaporn Khammanee. (2015). Key Success Factors of Becoming Strong Elderly
Clubs. **Thesis 's Master of Social Work in Social Welfare Administration
and Policy**. Bangkok: Thamamasat University.
- Kanlaya Vanichbuncha. (2015). **Advanced statistical analysis using SPSS for
Windows**. 12th Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Pajaree Polpraswer and Warangkna Chankong. (2018). How to Manage the Elderly
Club to Success. **NRRU Community Research Journal**. 12(2), 26-36.
- Pan,L., Zhang, M., Gursoy, D., & Lu,L. (2017). Development and validation of a
destination personality scale for mainland Chinese travelers. **Tourism
Management**. 59(3), 338-348.
- Sawanya Thamma-apipon, Nunticha Onlamai and Janyaporn Tancharoen. (2018).
Success Factors of Ban Rai Care Elderly Club Phetchaburi Province.
Veridian E-Journal, Silpakorn University. 11(12), 352-362.
- United Nations. (2015). **World Population Ageing 2015**. New York: Department of
Economic and Social Affairs Population Division.

Wing, J. M. (2008). Computational thinking and thinking about computing.

*Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical,
Physical and Engineering Sciences*. 2008(366), 3717-3725.

**บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549-2553**
**ROLES AND AUTHORITIES OF SUBDISTRICT HEADMEN AND VILLAGE
HEADMEN IN THE POST-COUP PERIOD B.E. 2549-2553**

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์¹ จันทนา สุทธิจารี²

Pongsawut Rachjun, Juntana Suttijaree

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553 (2) วิเคราะห์ผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553 และ (3) เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โดยอาศัยแนวคิดการแบ่งอำนาจการปกครอง หลักการจัดระเบียบการปกครอง บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ภายใต้กระบวนการตั้งคำถามการวิจัย โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ กรมการปกครอง นักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง รวม 21 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านหลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553 กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) บทบาทและอำนาจหน้าที่ตามสถานะทางกฎหมาย คือ การแสดงบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การปฏิบัติภารกิจในฐานะที่เป็น เจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่น ซึ่งต้อง

Received: 2020-07-17 Revised: 2020-09-15 Accepted: 2020-09-16

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Political Science, Faculty of law and Politics Roi Et Rajabhat University, e-mail: seat007@outlook.com

² สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Political Science, Faculty of law and Politics Roi Et Rajabhat University, e-mail: seat007@outlook.com

ปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เป็นสำคัญ 2) บทบาทและอำนาจหน้าที่ในฐานะตัวแทนของรัฐ คือ การแสดงบทบาทหน้าที่อื่นๆ ที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานราชการหรือองค์กรของรัฐอื่นๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในท้องที่ที่ตนรับผิดชอบหรืองานในลักษณะอื่นที่ถูกหน่วยราชการร้องขอ 3) บทบาทและอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชน คือ การแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่ต้องดูแลสุขทุกข์ของลูกบ้านในความปกครองของตน ตลอดจนการช่วยเหลืออำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษาและการว่ากล่าวตักเตือนลูกบ้าน ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ ตลอดจนการระดมความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท; อำนาจหน้าที่; กำนัน; ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

The objectives of this research article “Roles and Authorities of Subdistrict headmen and Village Headmen in the Post-Coup Period B.E. 2529 - 2553” aims to 1) investigate the roles and authorities of village headmen in the post-coup period B.E. 2549 - 2553, 2) analyze the effects on roles and authorities of village headmen in the post-coup period B.E. 2549 - 2553, and 3) suggest solutions to village headmen's role and authority problems that are appropriate for present situations. This study uses the concept of deconcentralization, the principle of government and roles and authorities of village headmen to explain relations in the research questions setting. Qualitative method is used in this research. Data were collected by using an in-depth interview method. The sample groups included village headmen, government officers and political science scholars which accounted for 21 people in total. The results show that the roles and authorities of village headmen in the post-coup period B.E. 2549 - 2553 can be characterized into three patterns: 1) legality roles and authorities – village headmen have to act in accordance with related laws. In other words, the village headmen, as a local government officer, have to conduct their duties as stated in local administration act. 2) Government agent roles and authority - village headmen perform their roles in supporting or helping other government organizations who come to conduct

their missions in the headmen area. 3) Community leader roles and authorities village headmen, as a leader of their community, have to take care of welfare for their community members, provide helps and advice and give warnings to the community members in order to keep peacefulness in the community ; the headmen also have to call for coperations from the community members when having public activities in the community.

Keywords: Role; Authority; Subdistrict Headmen; Village Headmen

บทนำ (Introduction)

กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่หลักในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตของภารกิจกว้างขวาง กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องที่จึงมีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และยังต้องรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติ ในตำบล หมู่บ้าน จึงนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เนื่องจากสมัยนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตกที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ขณะที่การปกครองของไทยขณะนั้นยังคงล้าสมัยไม่มีเอกภาพในทางการปกครองอย่างแท้จริง เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตัดสินพระทัยที่จะปฏิรูปการปกครองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและรักษาเอกราชของชาติไว้ จึงได้ปฏิรูปการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านครั้งสำคัญในปี พ.ศ.2435 (ร.ศ. 111) โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หลวงเทศาภิบาลวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นที่บ้านเกาะบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกตนเองเป็นกำนัน ในการปฏิบัติหน้าที่ก็กำหนดให้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ การป้องกันการโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สีนลค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นาราชภู เป็นต้นความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราษฎรเลือกเข้ามาได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงานของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อย เป็นหูเป็นตาให้แก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนช่วยเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งสมควรได้จากราษฎรโดยธรรม (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553 : 39 - 41)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ปกครองและบริหารการปกครอง “ท้องที่” ซึ่งได้ถือกำเนิด และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และตราฉบับปัจจุบัน ยังคงกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่มีทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครองที่เรียกว่า ตำบล และหมู่บ้าน โดยมีแนวคิดรวบยอดทางกฎหมาย และการบริหารราชการ เรียกรวมกันว่าเป็น “การปกครองท้องที่” ดังจะเห็นได้ว่าชื่อดังกล่าวเป็นชื่อของการจัดระบบปกครองและเป็นระบบการบริหารราชการลักษณะหนึ่งของไทย ซึ่งมีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เป็นกฎหมายแม่แบบคือ ได้วางรากฐานไว้ ลักษณะของการปกครองท้องที่ดังกล่าว นับว่าเป็นโครงสร้างสำคัญของการบริหารดินแดนของไทย (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546)

การรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ.2549 เป็นการก่อรัฐประหารในประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นในคืนวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 นำโดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ โดยโค่นล้มรักษาการนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งนับเป็นการก่อรัฐประหารเป็นครั้งแรกในรอบ 15 ปี รัฐประหารครั้งนี้เกิดขึ้นก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนต่อมา หลังจากที่มีการเลือกตั้งเดือน เมษายนถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ดำเนินมา ยาวนานนับตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2548 คณะรัฐประหารได้ยกเลิกการเลือกตั้งในเดือนตุลาคม ยกเลิกรัฐธรรมนูญ สั่งยุบสภา สั่งห้ามการประท้วงและกิจกรรมทางการเมือง ยับยั้งและเซ็นเซอร์สื่อ ประกาศใช้กฎอัยการศึกและจับกุมสมาชิกคณะรัฐมนตรีหลายคน พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ได้แถลง เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2548 ถึงสาเหตุในการยึดอำนาจและให้คำมั่นว่าจะฟื้นฟูรัฐบาลภายใต้ ระบอบประชาธิปไตยภายในหนึ่งปี อย่างไรก็ตาม คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขประกาศว่า หลังจากการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาล ประชาธิปไตยแล้ว คณะปฏิรูปการปกครองจะเปลี่ยนไปอยู่ในรูปแบบของคณะมนตรีความมั่นคง แห่งชาติ

ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติปกครองส่วน ท้องที่ พ.ศ.2457 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ยังมีคำถามและความสงสัยหลาย ประการ ทั้งที่ว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทเช่นใดบ้าง รวมไปถึงการปรับเงินเดือนให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการดำรงตำแหน่ง แบบมีวาระเหมือนข้าราชการการเมือง หรือให้มีการเกษียณอายุ 60 ปี (ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551 มาตรา 14) เหมือนข้าราชการประจำ หรือแม้แต่ประเด็นที่ว่าใคร หน่วยงานใด หรือองค์ใดจะเป็นผู้ควบคุมดูแล ประเมินผล การทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านและถ้า หากมีแล้วจะมีการประเมินกันอย่างไร ด้วยวิธีการใด เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด และ

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2552 มาตรา 3 บัญญัติว่าการยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะกระทำมิได้ ซึ่งในกรณี ยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลหรือเทศบาลเมือง หากในท้องที่ดังกล่าวยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ก็ให้ดำรงตำแหน่งต่อไป อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองส่วนท้องที่ พ.ศ.2457 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553 เป็นประเด็นที่น่าศึกษา ถ้าหากเป็นการทำเพื่อมุ่งเอาใจกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อหวังผลทางการเมือง จะเป็นผลเสียมากกว่าผลดีในแง่ที่ว่ากำลังทำลายประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยมิได้ตั้งใจ เนื่องจากประชาชนจะถูกครอบงำโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไปโดยปริยาย ซึ่งการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งจนเกษียณอายุ 60 ปี นั้นอาจทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดความห่างเหินกับประชาชนหรืออาจจะเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่พึงกระทำ เพราะไม่ต้องขอคะแนนเสียงจากประชาชนในระยะเวลาที่ยาวนาน

ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญถึงภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวควรที่จะมีการศึกษาว่า ภายหลังจากการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาท อำนาจหน้าที่ทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติที่เป็นจริงอย่างไรบ้าง กำนันผู้ใหญ่บ้านของไทยควรมีการปรับตัวเช่นไร ลักษณะใด ในท่ามกลางการปรับเปลี่ยนและการปฏิรูปทางการเมืองการบริหารและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติปกครองส่วนท้องที่ พ.ศ.2457 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2549 - 2553 โดยศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ในทางกฎหมาย บทบาทอำนาจหน้าที่การปกครองท้องที่ประเภทอื่นๆ รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ไม่ได้ระบุไว้ อย่างรอบด้าน
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน อันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประเด็นศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการศึกษา

การวิจัยเอกสาร

การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ กฎหมาย ระเบียบ กฎกระทรวงและหนังสือราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตำรา คู่มือการปฏิบัติราชการ และเอกสารที่กำหนดแนวปฏิบัติต่างๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การใช้แบบสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยนี้ จะใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษา ถึง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบัน จากกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 21 คน ได้แก่ (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 คน (2) ข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 7 คน และ (3) นักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง จำนวน 2 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

โดยการเลือกใช้วิธีการสุ่มเพื่อการสัมภาษณ์แบบรายคน การสุ่มตัวอย่างทำได้ 2 วิธีคือ

1. การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ ข้าราชการ สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่สังกัดในจังหวัดเชียงใหม่ คือ 1) อำเภอแม่ริม 2) อำเภอสันทราย 3) อำเภอสันกำแพง 4) จังหวัดเชียงใหม่ และ 5) นักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน

2. การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

คุณสมบัติกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาได้ 2 วิธีคือ

1. โดยคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะพิจารณาจากการได้รับรางวัลแทนทองคำ การยกย่องเชิดชู ประวัติการทำงาน อายุการปฏิบัติงาน

2. โดยคุณสมบัติของนักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง จะพิจารณาจากผลงานด้านการวิจัย ประสบการณ์ด้านการสอน และตำแหน่งทางวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จะใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 วิธีการ ผสมผสานเกื้อกูลและสนับสนุนกัน ได้แก่

วิธีการวิจัยเอกสาร

วิธีการวิจัยเอกสารนี้ เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายระเบียบ กฎกระทรวงและหนังสือราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตำรา คู่มือการปฏิบัติราชการ และเอกสารที่กำหนดแนวปฏิบัติต่างๆของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อใช้เป็นกรอบเบื้องต้นในการศึกษา และประเมินถึงบทบาทหน้าที่อย่างเป็นทางการตามที่ปรากฏในเอกสารของทางราชการว่ามีขอบข่ายกว้างขวางเพียง ตลอดจนมีเงื่อนไขแวดล้อมการแสดงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในลักษณะใดบ้าง

วิธีการสัมภาษณ์

วิธีการศึกษาวิจัยในส่วนนี้ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลและปฏิบัติงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยตรง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ประกอบด้วย (1) ข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เช่น ปลัดจังหวัด นายอำเภอ และ ปลัดอำเภอ จำนวน 7 คน (2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 คน และ (3) นักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง จำนวน 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นสภาพทั่วไป ลักษณะของบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติงานจริงและข้อคิดเห็นต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยประมวลความคิดเป็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มา เพื่อให้ได้ความคิดเห็นสอดคล้องและแตกต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนและแต่ละข้อ แล้วนำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ตอบคำถามในการวิจัยต่อไป และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการศึกษามากที่สุด

ผลการวิจัย (Research Result)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” สามารถอธิบายและนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้คือ

1. ประเด็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553

จากผลการศึกษาวิจัย “ประเด็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” พบว่า สามารถจัดแบ่ง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1: บทบาท และอำนาจหน้าที่ตามสถานะทางกฎหมาย กล่าวคือ การแสดงศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิบัติการกิจในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ซึ่งต้องปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2475 เป็นสำคัญ

ลักษณะที่ 2: บทบาทและอำนาจหน้าที่ ในฐานะตัวแทนของรัฐ กล่าวคือ การแสดงศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่อื่นๆ ที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ โดยเฉพาะศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานราชการหรือองค์กรของรัฐอื่นๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในท้องที่ที่ตนรับผิดชอบ หรืองานในลักษณะอื่นๆ ที่ถูกหน่วยราชการร้องขอ

ลักษณะที่ 3 : บทบาทและอำนาจหน้าที่ ในฐานะผู้นำชุมชน กล่าวคือ การแสดงศักยภาพ บทบาทและอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้นำชุมชนที่ต้องดูแลสุขทุกข์ของลูกบ้านในความปกครองของตน ตลอดจนการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา และการว่ากล่าวตักเตือนลูกบ้าน ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ ตลอดจนการระดมความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

2. ประเด็นผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553

จากผลการศึกษาวิจัย “ผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” พบว่า การศึกษาเอกสารและโดยการสัมภาษณ์รายบุคคล ประกอบด้วย ปลัดจังหวัดเชียงใหม่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอสันทราย อำเภอแมริม และอำเภอสันกำแพง รวมทั้งนักวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง จำนวน 21 คน เกี่ยวกับผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 - 2553 เมื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ทราบข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้คือ

2.1 ประเด็นผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 - ปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสาร ตลอดระยะเวลาเกือบ 100 ปี ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครอง เพื่อให้การบริหารการปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการบริหารบ้านเมืองและสภาวะการณ์ปกครองประเทศในแต่ละยุคสมัย ทำให้บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีวิวัฒนาการที่สอดคล้องกับสังคมไทยมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่นที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วทั้งสิ้น 10 ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2486 แก้ไขเพิ่มเติมการแต่งตั้งและการออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการตำบล กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และวินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล

ครั้งที่ 2 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2489 แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน วิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และการออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ครั้งที่ 3 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2510 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้มี “ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ” ขึ้น และเพื่อให้เห็นความแตกต่างจึงได้เปลี่ยนชื่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่มีอยู่แต่เดิมเป็น “ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง” นอกจากนี้ ยังแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน การกำหนดวิธีการคัดเลือก หน้าที่และอำนาจของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งกรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้สามารถที่จะปฏิบัติงานของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครั้งที่ 4 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2516 แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

ครั้งที่ 5 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2525 แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์

ครั้งที่ 6 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2527 แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจฝ่ายตุลาการของนายอำเภอในทางความแพ่ง

ครั้งที่ 7 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2532 แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิลาอุปสมบท หรือบรรพชาได้เช่นเดียวกับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ครั้งที่ 8 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปี และกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มขึ้นอีก

ครั้งที่ 9 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2542 แก้ไขอายุผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ว่าที่ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการออกจากตำแหน่งของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านให้สอดคล้องกัน

ครั้งที่ 10 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 แก้ไขเพิ่มเติมวิธีการเลือก การแต่งตั้ง วาระและระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง จนอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีความชัดเจน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงสถานภาพ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และให้มีราษฎรในหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านและการร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : ผลการเปลี่ยนแปลงของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 - ปัจจุบัน

ฉบับเดิม	รายการปรับปรุงแก้ไข
1. การตรวจสอบคุณสมบัติก่อนการรับสมัครเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่	1. มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านอย่างเข้มงวดและจริงจัง คณะกรรมการได้แก่ 1.1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เกิน 3 คน 1.2) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 4 คน แต่ไม่เกิน 7 คน
2. แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด	2. แต่งตั้งโดยนายอำเภอ
3. การเลือกกำนัน ให้ราษฎรในตำบลที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง	3. การเลือกกำนัน ให้ผู้ใหญ่บ้านในตำบลประชุมโดยมีนายอำเภอเป็นประธาน คัดเลือกผู้ใหญ่บ้านหากตกลงกันไม่ได้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับ
4. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 ปี	4. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ถึงอายุ 60 ปี ในลักษณะเหมือนข้าราชการ
5. ไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	5. มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ทุก 5 ปี
6. นายอำเภอมีหน้าที่ดูแลและรักษาที่ดิน	6. นายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สาธารณะ	ทำหน้าที่ดูแลและรักษา ที่ดินสาธารณะ
7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ครอบคลุมทุกด้าน ทุกเรื่องในท้องที่	7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่เฉพาะความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อย และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด หรือกระทรวง ทบวง กรม ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ มอบหมาย

ที่มา : ประมวลจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (ฉบับที่ 9 - 11)

2.2. ประเด็นผลกระทบต่อการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1) ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เกิน 3 คน ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 4 คน แต่ไม่เกิน 7 คน นักวิชาการ มีความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม เช่น การเลือกโดยให้มีการลงคะแนนเป็นวิธีที่ดีอยู่แล้ว เนื่องจากคนไม่ดีราษฎรก็จะไม่เลือก ทำให้เพิ่มขึ้นตอนเสียเวลา จำนวนคณะกรรมการที่เป็นราษฎรน้อยเกินไป อาจมาจากกลุ่มเดียวกัน ควรเพิ่มจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนคณะกรรมการควรแต่งตั้งข้าราชการมากกว่าราษฎร

2) การเข้าสู่ตำแหน่งของกำนัน โดยให้ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นเป็นผู้เลือกแทนการเลือกของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกในตำบลนั้น นักวิชาการส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสม เนื่องจากการเลือกตั้งแต่ละครั้งทำให้เกิดความแตกแยก ผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านการเลือกโดยราษฎร ย่อมเกิดความชอบธรรม และโดยที่กำนันคือผู้บังคับบัญชาของผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวแทนของผู้ใหญ่บ้านในตำบล จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่ผู้ใหญ่บ้านให้ความยอมรับนับถือ เลือกบุคคลที่เป็นผู้นำของตนได้ตามคุณวุฒิและวิวุฒิ การทำงานในตำบลจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง และนักวิชาการอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นที่ไม่เหมาะสมก็คือ อาจมีการซื้อเสียงจากผู้ใหญ่บ้านตนเอง ราษฎรต้องการผู้นำที่เลือกเอง ควรให้มีการเลือกโดยราษฎรตามระบอบประชาธิปไตยจะสมบูรณ์ และเป็นธรรมที่สุด หากเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านอาจไม่เป็นที่พอใจของราษฎร ผู้ใหญ่บ้านอาจถูกซื้อด้วยเงิน หรืออิทธิพลครอบงำ หรือเป็นเครือข่ายเชื่อมโยง อาจเกิดการสมยอม การเลือกพวกพ้อง เป็นการจำกัดสิทธิของราษฎร สวนทางกับหลักการประชาธิปไตย

2.3 ประเด็นผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1) ในการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ถึงอายุ 60 ปี ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักวิชาการมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสม กล่าวคือ การทำให้รัฐไม่เสียงบประมาณจากการเลือกตั้งบ่อยครั้ง และทำให้การทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความต่อเนื่อง หากได้คนที่ที่เหมาะสมจะทำให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ไม่ต้องเลือกบ่อยครั้ง การเลือกบ่อยครั้งจะสร้างความ

แตกแยก แต่ก็มีการตั้งข้อสังเกตว่า อาจจะทำให้เกิดการสร้างอิทธิพลในตำแหน่งทางการเมือง ไม่มีการแข่งขัน และระยะเวลานานเกินไปอาจทำให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเฉื่อยชา ควรอยู่ในวาระ 5 ปี เพราะคนที่อายุมากกว่า 60 ปี แต่มีความสามารถ ราษฎรสามารถเลือกเข้ามารับตำแหน่งได้อีก ฉะนั้นไม่ควรเอาระยะเวลามาปิดกั้นคนดีมีความสามารถเข้ามาทำงานรับใช้ประชาชน

2) การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อมีการกำหนดให้ดำรงตำแหน่งจนถึงอายุ 60 ปี ความคิดเห็นของนักวิชาการส่วนหนึ่งนั้นว่า จะทำให้การทำหน้าที่ดีขึ้น เข้มแข็งขึ้น เนื่องจากจะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจมากขึ้น มีการตัดสินใจเด็ดขาด เพิ่มขวัญกำลังใจ เพราะมีความมั่นคงในตำแหน่ง การทำงานมีความต่อเนื่อง ทำให้มีเวลาในการแก้ไขปัญหาเรื้อรังได้ดีกว่า รู้ปัญหาของหมู่บ้านมีประสบการณ์ในการทำงานดีกว่า และความคิดเห็นของนักวิชาการอีกส่วนหนึ่งคือ จะเป็นการสร้างอิทธิพลโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และในการทำงาน การอยู่ในตำแหน่งนานๆจะทำให้เฉื่อยชา ไม่พัฒนาไม่ส่งเสริมให้มีการทำผลงาน เกิดความเคยชิน ไม่มีคู่แข่ง ไม่ตั้งใจทำงาน เพราะคิดว่าถึงอย่างไรก็ได้อยู่ในตำแหน่งถึง อายุ 60 ปี ไม่สนใจราษฎร สนใจแต่เรื่องการประเมินผลงาน

3) การปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ปฏิบัติงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน นักวิชาการเห็นว่ามีความเหมาะสม สรุปคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนของรัฐ เป็นกำลังเสริม ช่วยดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน มีหน้าที่ต้องดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นคนในพื้นที่ที่รู้จักคนและพื้นที่มากกว่า ดูแลราษฎรอย่างใกล้ชิด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันเวลาเมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้น จะสร้างความเชื่อมั่นให้ราษฎร เป็นหูเป็นตาให้กับทางราชการ นายอำเภอคนเดียวไม่สามารถที่จะดูแลพื้นที่ได้ทั้งหมด

4) การลดบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในกรณีที่ต้องคัดกรองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้นั้น จะทำให้ความเป็นผู้นำและศักดิ์ศรีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มข้าราชการ มีความคิดเห็นว่า ไม่เปลี่ยนแปลง โดยให้เหตุผลคือ เป็นการทำหน้าที่ที่ต่างกัน บทบาทการเป็นผู้นำต่างกัน และเป็นการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจนขึ้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำงานประสานกัน ส่วนประเด็นศักดิ์ศรีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ยังไม่เหมือนเดิม ไม่ได้ลดลง เพราะงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ยังมีและเป็นคนละงานกับขององค์กรบริหารส่วนตำบลและบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านก็มีมากกว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะเมื่อลูกบ้านมีปัญหาอะไรก็มักจะเข้าหากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมากกว่า นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานเป็นร้อยปี อีกทั้ง เป็น

ตำแหน่งที่พระราชทานโดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนกลุ่มนักวิชาการมีความคิดเห็นว่า ศักดิ์ศรีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดลง เนื่องจากงบประมาณต่างๆ ไปลงที่องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมด บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงลดลงและศักดิ์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ลดลงตามไปด้วย

2.4 ประเด็นผลกระทบต่อการพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1) การพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่ออายุครบ 60 ปี นักวิชาการส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า เหมาะสมดี และนักวิชาการอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลว่า ควรให้มีการต่ออายุกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากอายุเกิน 60 ปี แต่ยังเป็นที่รักและเคารพนับถือของราษฎร และสามารถทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ

2) ผลกระทบจากการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างน้อยทุก 5 ปี นักวิชาการมีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับความตั้งใจในการทำงาน ไม่เฉื่อยชา การปฏิบัติหน้าที่จะไม่ลดน้อยลง เพราะกลัวผลกระทบต่อการประเมินผล ถ้าหากไม่ผ่านก็จะออกจากตำแหน่งได้

3) ผลกระทบจากการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจนถึงอายุ 60 ปี ต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น นักวิชาการมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า การประเมินต้องมีหลักเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนมีคณะกรรมการที่มาจากข้าราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และมาจากประชาชนในพื้นที่ แต่ก็มีบางข้อสงสัยคิดว่า อาจจะไม่มีความเป็นกลางในการประเมิน หรือระบบการช่วยเหลือกัน อาจทำให้การประเมินให้พ้นจากตำแหน่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

4) กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ หากในอนาคตพื้นที่ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบมีความเจริญกลายเป็นเมือง จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มข้าราชการกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีความจำเป็นอยู่แม้พื้นที่จะมีการเจริญเป็นเมืองแล้ว โดยให้เหตุผลว่า ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีความใกล้ชิดประชาชน แม้พื้นที่จะมีความเจริญเป็นเมืองมากขึ้นหรือพัฒนาไปเป็นเทศบาล บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงมีอยู่ เหตุเพราะเทศบาลไม่สามารถเข้ามาแทนที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีความใกล้ชิดประชาชนได้ การดำเนินงานของเทศบาลในพื้นที่ยังต้องอาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนกลางในการประสานงานกับชาวบ้านในระดับชุมชน

3. ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

จากผลการศึกษาวิจัย “แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน” พบว่า มีแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษและอุปสรรคดังนี้คือ

3.1 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กล่าวคือ ปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ไม่เหมาะสม ค่าตอบแทนน้อย ปัญหาการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำตามธรรมชาติต้องได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ในการเลือกกำนันโดยให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้คัดเลือกกันเอง อาจเกิดการสมยอมกันได้ซึ่งอาจจะได้ผู้มีอิทธิพลหรือจากการซื้อเสียง ดังนั้นควรให้ตั้งคณะกรรมการทางอำเภอ และหมู่บ้านตรวจสอบความประพฤติ โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรายงาน การปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกเดือน และให้เข้าร่วมกิจกรรมทุกเรื่องทั้งทางราชการและในหมู่บ้าน ดังนั้น ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้มากกว่าเดิม เพราะหน้าที่ในทางราชการและสาธารณะค่อนข้างสูง เพื่อลดปัญหา การคอร์รัปชัน และควรให้ราษฎรเป็นผู้เลือกกำนันแทนผู้ใหญ่บ้านเลือกกันเอง ควรกำหนดระดับการศึกษาเพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง มีความเป็นผู้นำและมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ความเสียสละในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน

3.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการทำหน้าที่ตามบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กล่าวคือ ปัญหาการไม่มีเวลาให้ราษฎรอย่างเต็มที่ เนื่องจากค่าตอบแทนน้อย ดังนั้นควรจะต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัว อาจทำให้ท้อแท้ขาดความรู้ในข้อกฎหมาย การไม่มีภาวะผู้นำของตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเอง

3.3 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรจะสามารถลงสมัครเป็นสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องลาออก ควรให้มีคณะกรรมการประเมินที่มาจากส่วนกลางเพราะจะไม่มีกรรู้จักกันเป็นส่วนตัว รวมไปถึงข้าราชการและราษฎรในพื้นที่ การประเมินจึงจะเป็นกลางและโปร่งใสมากขึ้น ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะทำให้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง ควรดูแลชุมชน สร้างความสามัคคี ต้องแจ้งข้อราชการให้ราษฎรได้รับรู้เป็นประจำ กำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีภาวะผู้นำมีความกระตือรือร้นในการปกครองลูกบ้าน

3.4 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กล่าวคือ ขั้นตอนการประเมินผลอาจไม่มีความเด็ดขาด ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนจึงอาจทำให้ช่วยเหลือกันได้ ดังนั้น ควรมีมาตรการและแนวทางการป้องกันการช่วยเหลือกัน เช่น 1) ควรมีระบบประเมินผลที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่าย 2) ควรเพิ่มบทลงโทษให้ชัดเจน กรณีกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้กระทำความผิดเองโดยเจตนา เช่น เป็นผู้ค้ายาเสพติด ทุจริตต่อหน้าที่ ชื่อเสียง เล่นการพนัน อื่นๆ 3) ตำแหน่งกำนัน ราษฎรควรมีสถิตลงเสียงให้อยู่ต่อในกรณีอายุครบ 60 ปี 4) ควรให้ราษฎรเป็นผู้เลือก และควรให้อยู่ในตำแหน่งต่อไป อาจเป็นเป็นวาระ 5 ปี / 8 ปี แต่การปฏิบัติหน้าที่และผลงานต้องชัดเจน เป็นรูปธรรมซึ่งจะทำให้การประเมินไม่มีความโปร่งใสและไม่เป็นธรรม การอยู่ในตำแหน่งนานเกินไปอาจเป็นการสร้างอิทธิพลได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจการอภิปรายผล ใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้คือ

1. ประเด็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553

ประเด็น “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบัน” กล่าวคือ ยังเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง หลังจากการปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการรักษาความมั่นคงภายใน ตัดทอนหน้าที่ที่ท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแก้ไขศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะทำให้ราษฎรได้รับการดูแลจากรัฐผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจาก กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำตามธรรมชาติทำหน้าที่ประสานระหว่างราชการส่วนภูมิภาค ตำบล หมู่บ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นคนกลางทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดราษฎรที่สุด เมื่อเวลาเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงหรือในสถานการณ์ที่ส่วนราชการลงมาในพื้นที่อย่างรวดเร็วไม่ได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านยังเป็น ผู้ประสานงานข้อราชการสู่ประชาชนและนำปัญหาของประชาชนไปยังราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสงคราม กอสุทธิธีระกุล (2514) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นในหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ชี้ให้เห็นว่า “ระบบกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นของหมู่บ้านคูเมืองมาแต่โบราณกาล มีเค้ามาตั้งแต่สมัย กรุงสุโขทัย การจัดตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้อาศัยเค้าเดิมดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดตั้ง ซึ่งทำให้ราษฎรได้เข้าใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารอันเป็นความประสงค์ที่แท้จริงของทางราชการในการจัดหาผู้ปกครองระดับหมู่บ้าน

และตำบลที่มีฝีมือดีในหมู่บ้านขึ้นมาทำการปกครองดูแลชาวบ้านให้มีความสุขสบายมากที่สุด กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวจักรสำคัญของทางราชการ เนื่องจากเป็นผู้นำในการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริง แต่รัฐบาลจำเป็นจะต้องยกระดับความรู้ความสามารถของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้สูงขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

2. ประเด็นผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 – 2553

ประเด็น “การแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน” กล่าวคือ ทำให้โครงสร้างการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในปัจจุบัน กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยหวังให้ราษฎร ได้มีส่วนร่วมกับการคัดเลือกบุคคลที่มีความประพฤติเหมาะสม เพื่อให้ได้คนดีไม่มีประวัติ เสื่อมเสียไม่มีพฤติกรรมในทางอันธพาล มีอิทธิพล ทำผิดกฎหมายหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้ามาดำรงตำแหน่ง รวมทั้งเป็นคณะกรรมการ หรือเป็นผู้ให้ข้อมูลกับคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้พ้นจากตำแหน่ง โดยผู้ที่ตอบคำถามเห็นตรงกันส่วนใหญ่ว่า เป็นเรื่องที่มีความเหมาะสมเป็นการตรวจสอบโดยราษฎรที่มีความรู้จกนัยสย พฤติกรรม และประวัติส่วนตัวของผู้สมัครได้ดีกว่าทางราชการ จะเป็นการช่วยลดแรงต่อต้าน การร้องเรียน ซึ่งตามแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองของจันทนา สุทธิจารี (2544 : 410) ที่กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจจะช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและทำให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ” ผู้ศึกษาได้พิจารณาถึงประเด็นการใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กล่าวคือ ไม่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง เพราะการกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาจากราษฎรเพียงกลุ่มเล็กๆ (4 - 7) คน อาจทำให้เกิด การลำเอียงหรือได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลได้ และในประเด็นการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน โดยผู้ใหญ่บ้านในตำบลเป็นผู้เลือกตนเอง ถือเป็นการจำกัดสิทธิของราษฎรทั้งตำบลโดยตรง ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับแนวคิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3. ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหามหาชนและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

ประเด็น “การดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนอายุถึง 60 ปี” กล่าวคือ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ดำรงตำแหน่ง จะทำให้การทำงานมีความต่อเนื่อง สามารถแก้ไขปัญหา

ได้อย่างรวดเร็วเพราะมีประสบการณ์ในการทำงาน แต่การดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี อาจจะทำให้รัฐเสียคนดีมีความรู้ความสามารถได้ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางคนสามารถทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ แม้จะมีอายุถึง 60 ปี สมควรให้มีการต่ออายุ แต่การให้มีการเลือกตั้งบ่อยครั้งนั้นอาจก่อให้เกิดความแตกแยกภายในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงศ์ จตุรัตน์ (2538) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งในวาระ 5 ปี ซึ่งกล่าวไว้ว่า “หากมีการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบ่อยครั้งเท่าใดก็จะทำให้เกิดแตกแยกเกิดขึ้นอย่างเด่นชัด” ในส่วนของผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าการเลือกผู้ใหญ่บ้านมาจากสังคมกลุ่มเล็กๆภายในหมู่บ้านหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งในระดับอื่นๆ ผู้ที่ลงสมัครต่างมีญาติสนิท เพื่อนพ้อง และคนที่รู้จักในกลุ่มนั้นๆ ย่อมมีการเลือกข้างเป็นธรรมดา อาจมองว่าเกิดความแตกแยก แต่ในความเป็นจริงเมื่อผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ส่วนใหญ่สามารถทำงานได้ดี และราษฎรทั้งหมู่บ้านต้องยอมรับผลการลงคะแนนเสียง ตามระบอบประชาธิปไตย ความแตกแยกจะเกิดเฉพาะในวันลงคะแนนเสียงและจากการประพฤติปฏิบัติของผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น

ประเด็น “การดำรงตำแหน่งจนถึงอายุ 60 ปี” กล่าวคือ จะเป็นการช่วยรัฐประหยัดงบประมาณ จากการที่จะต้องจัดการเลือกตั้งบ่อยครั้ง ส่วนประเด็นการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีความคล่องตัวมากขึ้น สามารถช่วยเหลือราชการส่วนภูมิภาคได้ดีเพราะมีประสบการณ์การทำงานมากขึ้น โดยในปัจจุบัน มีการลดอัตราข้าราชการของกรมการปกครอง ทำให้การมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอและช่วยงานของหน่วยราชการอื่น เป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม ช่วยทำให้งานที่เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เช่น การแก้ไขปัญหาหยาเสพติด ปัญหาเรื่องความสงบเรียบร้อย การแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงการรวมพลังมวลชนเพื่อแสดงออกถึงความภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และสร้างความสามัคคี ความสามัคคีของคนในชาติ

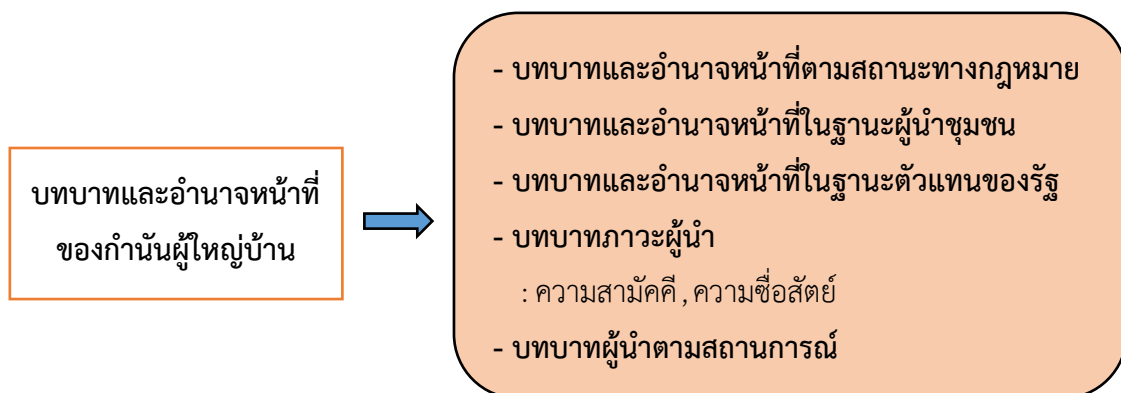
ประเด็น “การเพิ่มค่าตอบแทนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน” กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบัน มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกับประชาชนทั่วไป และส่วนใหญ่กลายเป็นฐานเสียงของนักการเมืองเพราะสามารถกล่อมเกลาคิดราษฏรให้เชื่อและขึ้นใจในการเลือกตั้งได้ การเพิ่มค่าตอบแทนในแต่ละครั้งของรัฐบาลจึงเป็นเสมือนสัญญาทางการเมืองว่า จะเป็นฐานเสียงให้รัฐบาลนั้น โดยที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมี การต่อรองเรียกร้องค่าตอบแทนจากรัฐบาลเรื่อยไป ในอดีตผู้ที่ได้รับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องเป็นบุคคลที่ถูกยอมรับนับถือจากราษฎร เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีบารมี และเป็นบุคคลที่มีฐานะพอสมควรที่สามารถให้การพึ่งพิงจากราษฎรในหมู่บ้านได้ การถูกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งถือเป็นความภาคภูมิใจให้กับผู้นั้น และครอบครัว และการจะเข้าสู่ตำแหน่งต้องมาจากพื้นฐานความสมัครใจ การเสียสละ เพราะต้องทำหน้าที่ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อราษฎร

เรียกหา หรือมีราชการด่วน สถานการณ์ฉุกเฉินสามารถแก้ไขปัญหาให้ราษฎรได้ทุกเรื่อง ดังนั้น การดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นตำแหน่งที่สามารถสร้างสมอำนาจและบารมีให้กับผู้ได้รับตำแหน่งได้เช่นกัน ฉะนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรภูมิใจกับศักดิ์ศรีของหน้าที่มากกว่าคำนึงถึงเรื่องค่าตอบแทน

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553” ผู้วิจัยมีข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ที่ควรนำเสนอใน 3 ประเด็น (ดังแผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 1 : โมเดล บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรเป็นเพียงเครื่องมือในการให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจาก อาจจะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนในฐานะรางวัลในการปฏิบัติหน้าที่การเป็นผู้นำที่เป็นที่เคารพนับถือของราษฎรในหมู่บ้าน ในตำบลมากกว่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิต

1.3 ปรับลดบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้คงเหลือแต่เฉพาะภารกิจการงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่มีความซ้ำซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1.4 จากประวัติศาสตร์ เกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะของหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน จึงเป็นกลไกหลักและตัวกลางสำคัญในการประสานความร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้านและตำบล ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นตัวกลางในการนำเสนอปัญหาจากชาวบ้านในพื้นที่ไปสู่หน่วยงานที่รับผิดชอบในส่วนของอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนนั้น ควรที่จะมีการปรับเปลี่ยนให้ตาม ความเหมาะสม เพราะแม้ในงานในอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบทางกฎหมายจะลดลง แต่บทบาทและงาน ทางสังคมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงอยู่การปรับขึ้นของอัตราค่าตอบแทนจึงเป็นการปรับขึ้นเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์และสมศักดิ์ศรีฐานานุรูปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะที่เป็น ที่ปรึกษา หัวหน้า และผู้นำของชุมชน ทั้งนี้ การปรับอัตราค่าตอบแทนที่เพิ่มนั้น ควรพิจารณาถึงความเหมาะสม เช่นอาจเป็นในรูปแบบของสวัสดิการหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ มากกว่าที่จะเป็นจำนวนเงิน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1. เพิ่มขอบเขตพื้นที่การศึกษาวิจัยตามเขตอำเภอต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2. เพิ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2547). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน). กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2553). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- กรมพล ท่องธรรมชาติ และคณะ. (2531). การเมืองและการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- โกวิท พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. ในอมร รักษาสัตย์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร : วี.เจ.พรินติ้ง.

- จิรพรรณ กาญจนจิตรา. (2523). **สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น**. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉลุย พ่วงพลับ. (2548). “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัด สงขลา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. สงขลา : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์ และอิสระ สุวรรณพล. (2541). **ปทานุกรมการบริหาร**. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : พระนคร.
- เบญจาสวัสดิ์โอ. (2537). **บทบาทในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น**. ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร และคณะ. (2531). **การบริหารราชการส่วนภูมิภาค**. เอกสารการสอน สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). **บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- วุฒิพงศ์ จิตรัตน์. (2538). **ทัศนคติของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงคราม กอสุทธิธีระกุล. (2541). **การพัฒนาท้องถิ่นในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน**. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต** สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาษา เมฆสวรรค์. (2520). **การปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กับความมั่นคงแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของ
ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

FACTORS RELATING TO BEHAVIOR IN USING HERBS FOR SELF HEALTH
CARE OF PEOPLE IN MUENG DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

สุวภา กليبบัว¹ เจริญศรี ยอมเจริญ² อรพินธ์ สุขชาติ³

Suvapee Kleebbua, Chareonsri Yomchareon, Orapin Suchard

บทคัดย่อ(Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของตนเองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Anova) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองประชาชนอยู่ในระดับมาก อายุ รายได้ เพศ และการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}>0.05$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค และไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่า

Received: 2020-07-16 Revised: 2020-08-27 Accepted: 2020-08-28

¹ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี
วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง จังหวัดลำปาง Bachelor of Industrial Technology Program, Faculty of
Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College, e-mail:
tiarki@hotmail.com

² หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัย
อินเตอร์เทคลำปาง จังหวัดลำปาง Bachelor of Business Administration Program in Modern Business
Management, Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College.

³ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัย
อินเตอร์เทคลำปาง จังหวัดลำปาง Bachelor of Business Administration Program in Modern Business
Management, Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College.

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .009 - .105 และทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อธิบายค่าความแปรผันของของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค ได้ร้อยละ 1.10 ($R^2=.011$)

คำสำคัญ (Keywords) : พฤติกรรมการใช้สมุนไพร; ปัจจัย; ความสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the behavior in using herb for self-health care of people in Mueang District, Lampang Province 2) to study factors relating to behavior in using herb for self-health care of people in Mueang District, Lampang Province. The research was a survey research. The study uses samples from 400 respondents in conducting the study. The research tool used was a questionnaire. The statistics used are percentage, average and standard deviation by using one way anova analysis and Pearson's product moment correlation. The results of the study showed that the behavior in using herb for self-health care of people was at a high level. Age, income, sex and education had no relationship with the behavior in using herb for self-health care of people with statistically significant at (p-value). > 0.05). The correlation coefficient of attitude towards using herb and the convenience in acquiring herbs does not affect the behavior in using herbs to treat diseases and have no relationship. The correlation coefficient between variables was .009 -. 105. Attitude towards using herbs affect the behavior of using herbs to treat diseases at the significantly level of 0.05 describes that towards using herbs. And the convenience in acquiring herbs that affects the behavior of using herbs to treat diseases at the percentage of 1.10 ($R^2=.011$)

Keywords: Behavior in Using Herbs; Factors; Relation

บทนำ (Introduction)

สมุนไพรไทย เป็นส่วนหนึ่งที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ. ศ. 2520 ถึง พ. ศ. 2524) ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 ถึง 2559) โดยมีกลวิธีการพัฒนาสมุนไพรและแนวทาง

การแพทย์แผนไทยในงานสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน โดยการเพิ่มโครงการต่างๆทางด้านสมุนไพรของสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเข้าไปในแผนพัฒนาการสาธารณสุขตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆจนถึงฉบับปัจจุบันที่ได้มีการอัญเชิญ “หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

พืชสมุนไพรเป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่มนุษย์รู้จักนำมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อการรักษาโรคภัยไข้เจ็บตั้งแต่โบราณ โดยผู้บริโภคนั้นจะคำนึงถึงประโยชน์ของสมุนไพรเพื่อหลีกเลี่ยงจากผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากสารเคมีทั้งหมดทั้งนี้ผู้บริโภคเล็งเห็นว่าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากสมุนไพรเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในยุคกระแสสุขภาพ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมเกษตรกรไทยให้มีรายได้และเป็นการพัฒนาศักยภาพสมุนไพรไทยให้ก้าวไกลอีกด้วย ในปัจจุบันทั่วโลกได้ยอมรับแล้วว่าผลที่ได้จากการสกัดสมุนไพรให้คุณประโยชน์ที่ดีกว่ายาที่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ประกอบกับในประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์มีพืชต่างๆ ที่ใช้เป็นสมุนไพรได้อย่างมากมายนับหมื่นชนิดยังขาดก็แต่เพียงการค้นคว้าวิจัยในทางที่เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นเท่านั้น สำหรับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีต่างๆ ประกอบกับการศึกษาวิจัยของมนุษย์ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้คนเพื่อความสวยงามบุคลิกภาพและสุขภาพในนิยามของคำว่า “เครื่องสำอาง” ที่ทำมาจากสมุนไพรโดยการอาศัยความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเอาทรัพยากรความรู้ ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่งมาใช้ (มนตรี โคตรคันหา, 2550) ภูมิปัญญาชาวบ้านอาจเกิดจากการได้มาขององค์ความรู้ของชนพื้นเมืองจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติใช้ชีวิตโดยใช้ประโยชน์จากความมากมายและความหลากหลายของระบบนิเวศที่ซับซ้อน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของพืชและสัตว์ หรือแม้แต่หน้าที่ต่างๆ ของระบบนิเวศ เทคนิคในการใช้และการจัดการ โดยมีการใช้ประโยชน์ในรูปของอาหาร ยา เชื้อเพลิง หรือเป็นวัสดุสำหรับการสร้างที่อยู่อาศัย หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ (Alaska Native Science Commission, มปป.) แม้ว่า สมุนไพรที่มีประโยชน์หลายอย่างรวมทั้งรัฐบาลก็มีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแต่กลับพบว่าประชาชนมีแนวโน้มในการใช้สมุนไพรที่ลดลงและยังมีประชาชนจำนวนน้อยที่ใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพแนวโน้มด้านการใช้สมุนไพรของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ 2546 ถึง 2550 ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าเมื่อเจ็บป่วยประชาชนมีแนวโน้มที่จะเลือกรักษาด้วยการใช้ยาแผนโบราณหรือยาสมุนไพรลดลง ในปี 2546 ใช้วิธีรักษาโดยใช้ยาแผนโบราณหรือยาสมุนไพร ร้อยละ

2.1 ลดลงเหลือร้อยละ 1.3 ในปี 2547 และในช่วง 3 ปีถัดมา (2548 ถึง 2550) การใช้สมุนไพรและยาสมุนไพรเหลือเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (ปริยา มิตานนท์, 2551)

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เนื่องจากการใช้สมุนไพรในการรักษาอาการเจ็บป่วยนั้นจะมีการนำสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้โดยกลุ่มหมอพื้นบ้านซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นในเขตพื้นที่ชนบท ซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาที่มีคุณประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพอย่างมาก และการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันก็จะช่วยลดการพึ่งพาแผนปัจจุบัน ซึ่งบางชนิดอาจมีราคาแพงและต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงได้ อย่างไรก็ตาม การใช้สมุนไพรจะต้องอยู่บนพื้นฐานหลักการใช้ที่ถูกต้องจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนนำสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สมมติฐานงานวิจัย (Research Hypothesis)

1. อายุ รายได้ เพศ อาชีพและการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สมุนไพรแตกต่างกัน
2. ทักษะติดต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional survey research) มีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ประชาชนทั้งชายหญิงที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อายุระหว่าง 20 – 60 ปีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 400 ตัวอย่าง โดยการใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กรณีไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอนของ คอแครน (Cochran, 1977 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จะใช้ค่า 0.05 และระดับค่าความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z = 1.95$ แทนค่าในสูตรจากการคำนวณ ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 385 ตัวอย่างและเพื่อการสูญเสียของแบบสอบถาม 4 เปอร์เซ็นต์ เท่ากับ 15 ตัวอย่าง จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ได้แก่ เรื่องสรรพคุณการประสพภาพ จำนวน 15 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพเป็นคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนคือ 1) เป็นคำถามเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติเมื่อเกิดการเจ็บป่วยและรูปแบบการใช้สมุนไพร โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) 2) เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ เป็นคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ เป็นคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของ คอนบราท (Cronbach's alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .963 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบค่าทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยนำไปวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ เพศ อาชีพ และการศึกษา กับ พฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดลำปางโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ทักษะคิดต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดลำปางโดยการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-49 ปี จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 รายได้ที่ได้รับต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาทจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรในเรื่อง ใบบัวบก น้ำมันมะพร้าว ว่านหางจระเข้ ใช้รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงมา ฝรั่ง กลัวย น้ำว่านดิบ ฟ้ายะลวย ไช้เท้า มังคุด เสียดเหนื่อแมงลัก ช่วยรักษาอาการท้องผูกได้ จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 ใบตำลึงสด ทำให้ละออยผสมน้ำเล็กน้อย มีสรรพคุณรักษาอาการแพ้ อักเสบจากแมลงสัตว์กัดต่อยได้ จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 ดอกกานพลู จะเก็บได้เมื่อดอกเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีแดง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 ขมิ้นชัน กลัวย น้ำว่านดิบ สามารถรักษาโรคกระเพาะอาหารได้ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 พืชที่มีรสขม เช่น บอระเพ็ด มะระขี้นก สะเดา ชีเหล็ก เป็นพืชสมุนไพรที่ช่วยทำให้เจริญอาหาร จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 กระเจี๊ยบ ขลุ่ ตะไคร้ สับปะรด หล้าคา อ้อยแดง ใช้รักษาอาการปัสสาวะขัดได้ จำนวน 72 คน เปลือกต้นสดของข่อยสามารถระงับอาการปวดฟันได้ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ

17.5 ซึ่งหลักมีสรรพคุณแก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ฟาทะลายโจร สามารถรักษาอาการไข้หวัดได้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านยังไม่มั่นใจในสรรพคุณของสมุนไพรเพราะไม่ทราบว่าสมุนไพรนั้น ๆ มีความปลอดภัยและมีรับรอง	3.60	.552	High
2. สมุนไพรรักษาหายช้า คนส่วนใหญ่จึงไม่นิยมใช้	3.67	.603	High
3. การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค ทำให้ท่านรู้สึกว่ามันทันสมัย	3.51	.552	High
4. ท่านคิดว่าการนำสมุนไพรมาใช้เพื่อบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค มีขั้นตอนที่ยุ่งยากไม่สะดวก	3.52	.524	High
5. การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค มีผลข้างเคียงน้อยกว่าการใช้ยาแผนปัจจุบัน	3.60	.552	High
6. การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรคต้องใช้สมุนไพรในปริมาณมาก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย	3.88	.645	High
7. เมื่อดูจากลักษณะ สี กลิ่น และรสชาติของสมุนไพร ท่านคิดว่าเป็นอุปสรรคต่อการใช้สมุนไพร	3.63	.582	High
8. เมื่อท่านใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรคแล้วดีขึ้น ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นใช้บ้าง	4.59	.658	Highest
รวม	3.75	.375	High

ระดับความคิดเห็นของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เมื่อท่านใช้สมุนไพรบรรเทาอาการหรือรักษาโรคแล้วดีขึ้น ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นใช้บ้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.59$) รองลงมา การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรคต้องใช้สมุนไพรในปริมาณมาก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.88$) สมุนไพรรักษาหายช้า คนส่วนใหญ่จึงไม่นิยมใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.67$) เมื่อดูจากลักษณะ สี กลิ่น และรสชาติของสมุนไพร ท่านคิดว่าเป็นอุปสรรคต่อการใช้สมุนไพร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.63$) ท่านยังไม่มั่นใจในสรรพคุณของสมุนไพรเพราะไม่ทราบว่าสมุนไพรนั้น ๆ มีความปลอดภัยและมีรับรอง การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค มีผลข้างเคียงน้อยกว่าการใช้ยาแผนปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.60$) ท่านคิดว่าการนำสมุนไพรมาใช้เพื่อบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค มีขั้นตอนที่ยุ่งยากไม่สะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.52$) และ การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการ หรือรักษาโรค ทำให้ท่านรู้สึกว่ามันทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.79$) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ
ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละข้อมูล ของพฤติกรรมการใช้สมุนไพรการดูแลสุขภาพ

พฤติกรรม	จำนวน(n=400)	ร้อยละ
1. เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นท่านเลือกปฏิบัติ		
ตามข้อใด (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)		
ไปพบแพทย์ / สถานบริการสาธารณสุข	122	30.5
ไปพบแพทย์แผนโบราณ	81	20.3
ซื้อยาปัจจุบันมารักษาเอง	58	14.5
ดูแลตัวเองอยู่บ้านโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	50	12.5
ใช้สมุนไพร / ยาแผนไทยในการรักษา	89	22.3
อื่น ๆ	-	-
รวม	400	100.0

2. ในการใช้สมุนไพรของท่าน ส่วนมากใช้

สมุนไพรในรูปแบบใด

สด หรือนำมาปรุงเป็นอาหาร	101	25.3
ต้มดื่ม	97	24.3
ลูกกลอน	72	18.0
แคปซูล	50	12.5
ตำพอก	80	20.0
อื่น ๆ	-	-
รวม	400	100.0

จำนวนร้อยละข้อมูลของพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน สามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ

เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นคนส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติคือ ไปพบแพทย์/สถานบริการสาธารณสุข จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาคือ ซื้อยาปัจจุบันมารักษาเองจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ดูแลตัวเองอยู่บ้านโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จำนวน 81 คิดเป็นร้อยละ 20.3 ใช้สมุนไพร/ยาแผนไทยในการรักษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และไปพบแพทย์แผนโบราณจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ในการใช้สมุนไพรของท่าน ส่วนมากใช้สมุนไพรในรูปแบบ สด หรือนำมาปรุงเป็นอาหาร จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมาคือต้มดื่มจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ตำพอกจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ลูกกลอนจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 และแคปซูลจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 ค่าความถี่และค่าร้อยละของพฤติกรรมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพ

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรมการใช้สมุนไพร
1. ท่านกินกล้วยน้ำว้าดิบ รักษาอาการอาหารไม่ย่อย	2.11	.987	มาก
2. ท่านกินกระเทียมสด รักษาอาการจุก	1.99	.885	ปานกลาง

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรมการใช้สมุนไพร
เสียด แน่นท้อง			
3. ท่านใช้ขิงทุบให้แตกต้มเอาน้ำดื่มเพื่อรักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียน	2.24	.970	มาก
4. ท่านดื่มน้ำมะนาวผสมเกลือ เพื่อลดอาการไอ ขับเสมหะ ช่วยทำให้ลำคอชุ่มชื้น	2.13	.860	มาก
5. ท่านรับประทานใบฝรั่งสด เพื่อรักษาอาการท้องเสีย	1.99	.853	ปานกลาง
6. ท่านกินมะระขี้นกอ่อน ต้มให้สุกร่วมกับน้ำพริกเพื่อรักษาอาการเบื่ออาหาร	1.88	.818	ปานกลาง
7. ท่านทานมะขามเปียก จิ้มเกลือรักษาอาการท้องผูก	1.69	.667	ปานกลาง
8. ท่านใช้ใบน้อยหน่าผสมกับน้ำมันมะพร้าว ขยี้ทั่วผมเพื่อรักษาโรคเหา	2.19	.859	มาก
9. ท่านใช้ขมิ้นชันทาเพื่อรักษาอาการแมลงสัตว์กัดต่อย	2.40	1.026	มาก
10. ท่านใช้वानหางจรเข้ทาเพื่อรักษาอาการผิวหนังแดง แสบร้อน เนื่องจากแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก	1.70	.886	ปานกลาง
11. ท่านกินฟ้าทะลายโจร แทนยาแก้ไอ เสบเพื่อรักษาอาการเจ็บคอ เป็นหวัด	2.47	.925	มาก
12. ท่านใช้ไพลเมื่อมีอาการปวดเมื่อยเคล็ด ขัด ยอก	2.49	.855	มาก
13. ท่านใช้พลูเมื่อท่านเป็นโรคลมพิษ	2.04	.719	มาก
14. เมื่อท่านมีอาการปวดฟัน หรือฟันผุ ท่านใช้ยอยเพื่อบรรเทาอาการปวดฟันชั่วคราวก่อนไปพบแพทย์	1.75	.804	ปานกลาง

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรมการใช้สมุนไพร
15. ท่านทานน้ำตะไคร้ กระเจียวแดง อ้อยแดง เมื่อมีอาการปัสสาวะขัด	1.81	.728	ปานกลาง
รวม	2.06	.187	มาก

ค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมการใช้สมุนไพรที่บ้านในการดูแลสุขภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมการใช้สมุนไพรที่บ้านในการดูแลสุขภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านใช้พลเมื่อมีอาการปวดเมื่อย เคล็ด ขัด ยอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.49) รองลงมา ท่านกินฟ้าทะลายโจร แทนยาแก้แสบเพื่อรักษาอาการเจ็บคอ เป็นหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.47)ท่านใช้ขิงทุบให้แตกต้มเอาน้ำดื่ม เพื่อรักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.24) ท่านใช้ขมิ้นชันทาเพื่อรักษาอาการแผลงสัตว์กัดต่อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.40)ท่านใช้ใบน้อยหน่าผสมกับน้ำมันมะพร้าว ขยี้ทั่วผมเพื่อรักษาโรคหามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.19) ท่านต้มน้ำมะนาวผสมเกลือ เพื่อลดอาการไอ ขับเสมหะ ช่วยทำให้ลำคอชุ่มชื้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.13) ท่านกินกล้วยน้ำว้าดิบ รักษาอาการอาหารไม่ย่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.11) ท่านใช้พลูเมื่อท่านเป็นโรคลมพิษมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.04) ท่านกินกระเทียมสด รักษาอาการจุกเสียด แน่นท้องท่านรับประทานใบฝรั่งสด เพื่อรักษาอาการท้องเสีย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.99)ท่านกินมะระขี้นกอ่อน ต้มให้สุกร่วมกับน้ำพริกเพื่อรักษาอาการเบื่ออาหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.88) ท่านทานน้ำตะไคร้ กระเจียวแดง อ้อยแดง เมื่อมีอาการปัสสาวะขัดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.81)เมื่อท่านมีอาการปวดฟัน หรือฟันผุ ท่านใช้ยอยเพื่อบรรเทาอาการปวดฟันชั่วคราวก่อนไปพบแพทย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.75)ท่านใช้ว่านหางจระเข้ทาเพื่อรักษาอาการผิวหนังแดง แสบร้อน เนื่องจาก แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.70) และท่านทานมะขามเปียก จิ้มเกลือ รักษาอาการท้องผูกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =1.69)ตามลำดับ(ดังตารางที่ 3)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ
ตารางที่ 4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรมการใช้สมุนไพร
1. บริเวณที่พักอาศัยของท่านปลูกสมุนไพรไว้หลายชนิด ทำให้สะดวกในการนำมาใช้ดูแลสุขภาพตนเอง	2.15	.883	มาก
2. บริเวณที่พักอาศัยของท่านมีร้านจำหน่ายสมุนไพรที่ทำให้หาซื้อง่าย	2.59	1.102	มาก
3. การบรรจุสมุนไพรเป็นแคปซูลทำให้ท่านใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้สะดวก	1.70	.868	ปานกลาง
4. การนำสมุนไพรมาใช้ในรูปแบบของการชง การต้ม แบบผง ลูกกลอน เจล ครีม ทำให้ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้สะดวก	2.58	1.000	มาก
รวม	2.25	.357	มาก

ค่าความถี่และค่าร้อยละของความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ระดับความคิดเห็นของความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บริเวณที่พักอาศัยของท่านมีร้านจำหน่ายสมุนไพรที่ทำให้หาซื้อง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.59$) รองลงมาการนำสมุนไพรมาใช้ในรูปแบบของการชง การต้ม แบบผง ลูกกลอน เจล ครีม ทำให้ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.58$) บริเวณที่พักอาศัยของท่านปลูกสมุนไพรไว้หลายชนิด ทำให้สะดวกในการนำมาใช้ดูแลสุขภาพตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.15$) และการบรรจุสมุนไพรเป็นแคปซูลทำให้ท่านใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=1.70$) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

ตอนที่ 6 ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบ อายุ รายได้ เพศ อาชีพและการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพร

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบ อายุ รายได้ เพศ อาชีพและการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้
สมุนไพร

รายการ	พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	
	t,F	Sig.
เพศ	t=2.989	.085
อายุ	F=.719	.541
ระดับการศึกษา	F=.631	.533
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F=.710	.616
อาชีพ	F=.892	.487

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบอายุ รายได้ เพศ อาชีพและการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้
สมุนไพรพบว่า ปัจจัยด้านอายุ รายได้ เพศ อาชีพและการศึกษา ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้
สมุนไพร (ดังตารางที่ 5)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ของ
ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพร ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร และความสะดวกในการ
ได้มาซึ่งสมุนไพร ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค

ปัจจัย	ทัศนคติต่อการ ใช้สมุนไพร	ความสะดวกใน การได้มาซึ่ง สมุนไพร	พฤติกรรมการใช้ สมุนไพรรักษา โรค
ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)	3.75	2.06	2.25
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	.375	.187	.357
ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร			
ความสะดวกในการได้มาซึ่ง สมุนไพร	.105*		
พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษา โรค	.061	-.009	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของของทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค และไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .009 - .105

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” พบประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ เพศ และการศึกษา

จากการศึกษา อายุ รายได้ เพศ และการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันธิตาพร กลิ่นทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชน จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีความใกล้เคียงกัน ทั้งเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา

2. ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพและความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ สมุนไพร และความสะดวกในการได้มาซึ่งสมุนไพรไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค และไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสันธิตาพร กลิ่นทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรคในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกิจ ไชยชมพู่ และคนอื่น ๆ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในเขต 11 กระทรวงสาธารณสุข พบว่า แหล่งสมุนไพรที่นำมาใช้ได้สะดวก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้พืชสมุนไพรรักษาโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เนื่องจากพืชสมุนไพรพื้นบ้านสามารถหาได้ง่ายตามท้องถิ่น และตรงตามกลุ่มอาการของโรค ได้แก่ กลุ่มโรคทางเดินทางอาหาร กลุ่มโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคทางเดินปัสสาวะ กลุ่มโรคผิวหนัง และการเจ็บป่วยอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปลูกพืชสมุนไพรที่สามารถหาได้ง่ายไว้ใช้ในครัวเรือน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำมาใช้งาน
2. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเองให้กับประชาชน โดยบุคลากรทางด้านการแพทย์ หรือบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซ็ทการพิมพ์.
- ปรียา มิตานนท์. (2551). “สถานการณ์และแนวโน้มข้อมูลเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย”.วารสาร สถานการณ์การแพทย์พื้นบ้าน. 2(1), 1-8.
- สัณฐิตาพร กลิ่นทอง, พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี, [ออนไลน์].แหล่งที่มา :
http://research.pbru.ac.th/PBRUResearch2017/registration/files/17099002698XXXX8_20170501_192608.pdf, [22 มิถุนายน 2562.]
- สุกิจ ไชยชมพู และคนอื่นๆ. (2555). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในเขต 11 กระทรวงสาธารณสุข”. วารสารเกื้อการุณย์. 19(2), 60-74.

วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร กรณีศึกษา
ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
A COMPLETE ORGANIC RICE PROCESSING COMMUNITY ENTERPRISE, A
CASE STUDY OF WANG LUANG SUBDISTRICT, SELAPHUM DISTRICT,
ROI ET PROVINCE

วันชาติ เรืองมนตรี¹ วุฒิชัย ตาลเพชร²

Wanchat Rueangmontri, Vutichai Tanphed

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร และ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์ผลเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน วิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2532 ภายใต้การนำของนางสมณฑา เหล่าชัย โดยเริ่มขับเคลื่อนงานเกษตรกรรมแบบธรรมชาติด้วยการเพาะปลูกข้าวอินทรีย์จากหลักการพึ่งพาธรรมชาติ รูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์ แบบครบวงจร พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร มีรูปแบบการทำงานระบบกลุ่ม มีการวางโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน เน้นกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการระดมทุนผ่านการให้สมาชิกเข้าหุ้นและมีการปันผลกำไรในช่วงปลายปี แนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร ได้ถอดบทเรียนและกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาเชิง

Received: 2020-09-22 Revised: 2020-11-06 Accepted: 2020-11-06

^{1 2} สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Political Science, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University,
e-mail: vutichaitanphed@gmail.com

พื้นที่ สร้างความเข้มแข็งโดยใช้ทุนทางสังคมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มภายใต้การยึดหลักการทำเกษตรแบบธรรมชาติบูรณาการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่าย

คำสำคัญ (Keywords): วิสาหกิจชุมชน; ข้าวอินทรีย์; การแปรรูปข้าว

Abstract

This research paper aims to study the evolution of community enterprise integration and integrated organic rice processing. to study the models and working processes of community enterprises with integrated organic rice processing. and to study development approaches Working process of community enterprises with integrated organic rice processing. was a qualitative study that analyzed descriptive results. By collecting data from 20 interviewees. The evolution of community enterprise integration with integrated organic rice processing. Found that the integrated organic rice processing community enterprise was established in 1989 under the leadership of Mrs. Sumontha Laochai. starting to drive natural agriculture by growing organic rice based on nature. The models and working processes of community enterprises with integrated organic rice processing. Found that the integrated organic rice processing community enterprise had a group system and working model. There is a working structure a good. Focus on participatory work processes Funds are raised through member shares and there is a year-end dividend. Development approaches Working process of community enterprises with integrated organic rice processing. Found that the integrated organic rice processing community enterprise Lessons removed. And set development guidelines With an emphasis on spatial development Strengthen the use of social capital and resources available in the community. Provide opportunities for interested people to join groups under adherence to natural farming principles, integrating with government, private and network partners.

Keywords: Community Enterprises; Organic Rice; Rice Processing

บทนำ (Introduction)

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์เป็นการทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มีแนวโน้มการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก อันเป็นแนวคิดแบบแยกส่วน เพราะให้ความสนใจเฉพาะแต่ผลผลิตของพืชหลักที่ปลูก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ที่เป็น การเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไกและ กระบวนการของระบบนิเวศในการผลิต ด้วยเหตุนี้เกษตรอินทรีย์จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัด ศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีและการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของ ระบบนิเวศ นอกเหนือจากการปฏิเสธการใช้สารเคมีการเกษตรแล้ว เกษตรอินทรีย์ยังให้ความสำคัญ กับการสร้างสมดุลของวงจรของธาตุอาหาร การประหยัดพลังงาน การอนุรักษ์ระบบนิเวศการเกษตร และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งถือได้ว่าเกษตรอินทรีย์เป็นการบริหารจัดการฟาร์มเชิง บวก (Positive Management) (กรีนเนท, 2563: เว็บไซต์)

การผลิตข้าวอินทรีย์ (Organic Rice) เป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้รูปแบบการผลิตแบบ เกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นวิธีการผลิตที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีหรือสารสังเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้นว่า ปุ๋ยเคมี สารควบคุมการเจริญเติบโต สารควบคุมและกำจัดวัชพืช สารป้องกันกำจัดโรค แมลงและ สัตว์ศัตรูข้าวในทุกขั้นตอนการผลิตและในระหว่างการเก็บรักษาผลผลิต ในขณะเดียวกันก็เป็นการ รักษาสภาพแวดล้อม ทำให้ได้ผลิตผลข้าวที่มีคุณภาพดี ปลอดภัยจากอันตรายของผลตกค้าง ส่งผล ให้ผู้บริโภคมีสุขอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนอกจากนี้ยังมุ่งกระตุ้นพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอให้ การสนับสนุนรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกข้าวอินทรีย์ รวมทั้งมีบริษัทเอกชนลงทุนปลูกข้าวอินทรีย์ เพื่อจำหน่ายโดยตรง (กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์, ม.ป.ป.: 1-2) และในจังหวัด ร้อยเอ็ดได้เริ่มมีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเกิดขึ้น โดยภาครัฐได้มีการส่งเสริมและสนับสนุน การเพาะปลูกข้าวอินทรีย์เขตอำเภอต่าง ๆ ตลอดจนในเขตตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด ส่งผลให้มีการพัฒนาส่งเสริมการแปรรูปข้าวอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 ภายหลังที่ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดเริ่มมีการบำรุงดินด้วยวิธีการแบบเกษตรอินทรีย์ผลปรากฏว่า ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น จนทำให้ผู้ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดเกิดความสนใจในแนวทาง เกษตรอินทรีย์ จึงเริ่มเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดที่หลากหลาย ต่อมาในปี พ.ศ.2544 แนวคิดนี้เริ่มแพร่หลายและเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ยื่นเรื่องให้ ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เข้าศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าว นำไปสู่การขับเคลื่อนโครงการนำ

ร่องในการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย และทางภาครัฐได้สนับสนุนงบประมาณในการทำโครงการอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ.2558 ประชาชนส่วนหนึ่งที่มีอุดมการณ์เกี่ยวกับการทำนาข้าวเกษตรอินทรีย์ในเขตตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เริ่มรวมกลุ่มกันแบบเป็นทางการมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นภายใต้ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเป็นกลุ่มในการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชนทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด (ชุมแสง เหล่าชัย, 2562: สัมภาษณ์)

กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นระบบ เพื่อดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เป็นจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจรของตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่งผลให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ ของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และยังได้รับทุนสนับสนุนเครื่องจักรในการผลิตที่ทันสมัยจากภาครัฐ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค สามารถแข่งขันทางการตลาดกับสินค้าชนิดเดียวกันจากแหล่งทุนขนาดใหญ่ได้ ดังนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเลือกกรณีศึกษาที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจรตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่สามารถขับเคลื่อนงานร่วมกับภาคประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กระบวนการสร้างวิจิตต์ ปลูกถ่ายอุดมการณ์เกษตรอินทรีย์ และระบบการตลาดที่มีคุณธรรมต่อผู้บริโภคอันจะนำไปสู่การเผยแพร่รูปแบบและกระบวนการทำงานเกี่ยวกับระบบวิสาหกิจชุมชนต้นแบบแก่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จากการลงพื้นที่ภาคสนามในชุมชนตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด และใช้แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย กรรมการกลุ่ม จำนวน 2 คน สมาชิกกลุ่ม จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 2 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย และขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทดสอบสัมภาษณ์เบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การจดบันทึกข้อมูล รวมไปถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับผู้ให้สัมภาษณ์ (Key Informants) เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น รวมทั้งนัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล
- 5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- 6) ลงพื้นที่สัมภาษณ์ภาคสนาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาวิจัยจึงแบ่งขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ มีการดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)
 - 1.2) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความโดยการจัดกลุ่มประเด็น (Grouping)
 - 1.3) ทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของข้อมูล โดยการอธิบายความ(Explanation) และการตีความข้อมูล (Interpretation) ที่ได้โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์
 - 1.4) อภิปรายผลพร้อมพรรณนาความ (Description) ข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม มีการดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
 - 2.2) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความโดยการจัดกลุ่มประเด็น (Grouping)
 - 2.3) ทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของข้อมูล โดยการอธิบายความ(Explanation) และการตีความข้อมูล (Interpretation)
 - 2.4) อภิปรายผลโดยการพรรณนาความ (Description) ผลของการสนทนา

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและจากการลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์เชิงลึกในกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร เริ่มมีการรวมกลุ่มกันเมื่อปี พ.ศ. 2532 ภายใต้การนำของ สมุณทา เหล่าชัย (ประธานกลุ่ม) โดยขับเคลื่อนงานเกษตรกรรมที่เน้นการทำนาในแบบธรรมชาติโดยทำการเพาะปลูกข้าวอินทรีย์จากหลักความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ไม่ไถดิน ไม่กำจัดวัชพืช ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้สารเคมี การเพาะปลูกตามหลักนี้ทำให้ได้ผลผลิตเป็นที่น่าพึงพอใจเพราะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการผลิต และจากการบำรุงดินทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จนทำให้ผู้คนสนใจในแนวความคิดในการทำนาแบบธรรมชาติมากยิ่งขึ้น การขับเคลื่อนประเด็นงานดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายฐานมวลชนผ่านความรู้จักการสร้างวิถีคิด แล้วลงมือทำตามหลักการ จนกลุ่มสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังให้

ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานด้านการแปรรูปทำข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร อาทิ โรงสีข้าว
โรงโม่แป้ง และผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์ที่หลากหลายรูปแบบ

2. รูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์ แบบครบวงจร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร มี
กระบวนการทำงานเป็นแบบกลุ่ม มีการวางโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงานที่
ชัดเจน และมีกลุ่มสมาชิกทำงานแบบร่วมกัน โดยมีกระบวนการในการตรวจสอบการทำงาน 2
รูปแบบ ได้แก่ การตรวจสอบภายในโดยกลุ่มสมาชิก และการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ภายนอก ส่วนการระดมทุนได้ดำเนินการโดยให้สมาชิกเข้าหุ้นและมีการปันผลกำไรในปลายปีเพื่อ
กระจายรายได้แก่สมาชิกตามจำนวนหุ้นและแรงงานที่ทำ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรูปแบบและ
กระบวนการการทำงานที่เป็นระบบทั้งกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ และการแปรรูป โดยมี
การแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายซ่อมบำรุง ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด มี
ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าว อินทรีย์แบบครบวงจร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร
ได้ถอดบทเรียนจากการทำงานและกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างความเข้มแข็งโดยใช้ทุนทางสังคมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจ
เข้าร่วมกลุ่มภายใต้การยึดหลักการทำเกษตรแบบธรรมชาติ และบูรณาการทำงานร่วมกับภาครัฐ
ภาคเอกชน และภาคีเครือข่าย ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมและค้นหาอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์
ทำการตลาดเชิงรุก และแสวงหาภาคีความร่วมมือที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ผ่านการส่งเสริมการทำ
เกษตรกรรมยั่งยืน นอกจากนี้แล้วยังมีการโฆษณาผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง Facebook
และ LINE เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแหล่งผลิตจะอยู่คนละ
พื้นที่กับผู้บริโภคการสื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ก็สามารถสื่อสารข้อมูลและวิธีการผลิตที่มี
ความพิถีพิถันและมีการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าของกลุ่มได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. วิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร

การศึกษาวิวัฒนาการการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบ
วงจร พบว่า คนในชุมชนได้ทำการเกษตรมาตั้งแต่บรรพบุรุษโดยเริ่มจากการปลูกพืชทั่วไป อาทิ การ

ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด อ้อย เป็นต้น ต่อมาภายหลังชาวบ้านในพื้นที่ได้มีแนวคิด ปลูกข้าวแบบไร้สารเคมีหรือเรียกว่าเกษตรอินทรีย์ เริ่มแรกนั้นทำข้าวอินทรีย์เพื่ออยู่ เพื่อกินใน ครอบครัวไม่ได้หวังที่จะทำเพื่อการจำหน่าย แต่สมาชิกในกลุ่มคนหนึ่งได้ทดลองทำข้าวกำปันทบ้าน ด้วยวิธีโบราณเพื่อมาบริโภคในครัวเรือน ปรากฏว่ามีชาวบ้านเกิดความสนใจที่จะลองบริโภคจึงซื้อ ข้าวไปบริโภค เมื่อชุมชนมองเห็นช่องทางในการสร้างรายได้จึงปรึกษากันและได้ตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อ จำหน่ายข้าวสารภายในชุมชนภายใต้ชื่อ “กลุ่มอนุรักษ์พันธุ์ข้าวบ้านหนองขาม” หลังจากที่ตั้งกลุ่ม ขึ้นมาก็ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคที่รักสุขภาพที่จะบริโภคข้าวปลอดสารเคมี ภายหลังจนมีการขยายฐาน การผลิตข้าวอินทรีย์ขึ้นและมีการแปรรูปผลผลิตจากข้าวในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ต่อมาจึงได้ขยาย กลุ่มสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ภายใต้ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าว อินทรีย์แบบครบวงจร ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” นอกจากนี้ข้าวอินทรีย์อารยะ ฟาร์มยังได้รับการตรวจประเมินและการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ อาทิ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดย กรมการข้าว มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมโดยผู้กินโตข้าว ใบประกาศผลิตภัณฑ์ OTOP ประดับ 5 ดาว เป็นต้น ซึ่งทางกลุ่มได้มีความพยายามสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยพัฒนา คุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ผ่านรับรองมาตรฐานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมิตรา อภิชัย (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่” ได้กล่าวถึงระบบ วิสาหกิจชุมชนว่าเกิดขึ้นเมื่อองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนากิจกรรม และมีการ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชนแก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็งให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและทุนทางสังคม อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสร้างกระบวนการเรียนรู้ และระบบการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง ของชุมชนให้ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กร ชุมชนในการวางแผนดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีการ พัฒนาระบบ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนมีต้นทุนการจัดการต่าง และเป็นสถาบันทางสังคมที่ ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้ ซึ่งไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง สอดคล้องกับ วิลาสิณี ชูช่วง (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “ผลของการบรรจุถุงพอลิเอไนด์และพอลิเอ ทิลีนที่อุณหภูมิต่ำต่อการอายุการเก็บรักษาของผลมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง” ที่กล่าวว่าพัฒนา วิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องให้ชุมชนรู้จักวิธีคิดและกระบวนการ เรียนรู้เนื่องจากปัญหาที่ผ่าน ๆ มา ชุมชนสามารถผลิตสินค้าได้มากมายแต่ไม่รู้จะนำสินค้าไปขายที่ไหน ดังนั้น จึงต้องปรับวิธีคิดใหม่ อาทิ การเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรผสมผสานโดยทำให้พอกินพอใช้ก่อนทดแทน

สิ่งที่ซื้อจากตลาดให้มากที่สุด เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้สร้างรากฐานเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งที่เหลือจึงนำไปขายเป็นการพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจโดยมีฐานคิดอยู่บนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้วิสาหกิจชุมชนรู้จักการจัดการผลิต การตลาด และการบริโภคร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ อาทิ การผลิตสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดเหมือนกัน ทั้งหมู่บ้านแล้วมาแข่งกันขาย วิสาหกิจชุมชนต้องสร้างวงจรเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาใหม่ เชื่อมโยงศักยภาพชุมชนกับการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าเป็นการร่วมกันทำแบบประสานพลังทำให้เกิดการคิด และทำแบบทวีคูณมีการจัดระบบ การผลิต หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และทุนทางสังคม (Social fund) ชุมชนผลิตสินค้าคุณภาพดี มีมาตรฐาน ราคายุติธรรม มีช่องทางการจำหน่าย หรือตลาดการโฆษณาใช้จุดเด่นบรรจุมูลภัณฑ์ที่น่าสนใจทีมงานของชุมชนมีส่วนร่วมและใช้ฐานทุนทางสังคม อาทิ วัตถุประสงค์ ทรัพยากรภูมิปัญญา และการคืนกำไรให้ชุมชน ซึ่งการที่จะดำเนินการตามหลักการดังกล่าวได้ชุมชนต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับองค์กร เพื่ชเรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2545) ได้ให้แนวคิดที่ว่าวิสาหกิจชุมชนต้องมีเป้าหมาย คือการพัฒนาตนเองเลี้ยงตนเองใช้ของตัวเองซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นคงพื้นฐานให้กับชุมชน และเมื่อสร้างขึ้นมา ก็จะเป็นหลักประกันทางสังคมได้เช่นเดียวกับ ดวงเดือน สมวัฒนศักดิ์ (2548) ที่กล่าวว่าการทำงานวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการการประกอบกิจการของชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ 2) การประกอบกิจการต้องมุ่งเน้นการใช้ภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และ 3) มุ่งเน้นการสร้างโอกาสและเพิ่มรายได้ทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่มองค์กรเครือข่ายและชุมชน

2. รูปแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์

แบบครบวงจร

การศึกษาแบบและกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรูปแบบและกระบวนการการทำงานที่เป็นระบบทั้งการผลิต การนำมาแปรรูป และการจำหน่าย โดยมีรูปแบบการทำงานที่แบ่งฝ่ายรับผิดชอบออกเป็นส่วนย่อยในองค์กร อาทิ ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการตรวจสอบคุณภาพการ ฝ่ายบัญชี และการเงิน เป็นต้น ซึ่งกระบวนการทำงานทางกลุ่มก็จะทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งนี้ ทางกลุ่มยังให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ใส่ใจในทุกรายละเอียดของสายพันธุ์ข้าวที่จะมาเข้าสู่กระบวนการแปรรูป และยังให้ความสำคัญกับวิธีการผลิตทุกขั้นตอนที่เป็นกระบวนการธรรมชาติไม่มีการใช้สารเคมี ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดีปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในร่างกาย นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ โดยจะมีทีมตรวจสอบมาตรฐานการผลิต

ลงพื้นที่สำรวจการการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นทำนาจนถึงฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตออกมาได้มาตรฐาน ไม่มีสารเคมีสิ่งเจือปนอันจะส่งผลต่อสุขภาพของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม เมื่อทางกลุ่มมีการตรวจสอบมาตรฐานภายในทุกขั้นตอนแล้ว ยังมีหน่วยงานภายนอกและผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำในการพัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูป และระบบการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน เกื่อนศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดอุดรดิตถ์ : กรณีศึกษา ตำบลวังกะพี้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ และสังเคราะห์องค์ความรู้และจัดการความรู้ของเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพี้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า สถานการณ์ของเครือข่ายผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ มีเกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนจำนวน 30 คน ผลผลิตจะขายในรูปของข้าวเปลือก สภาพปัญหาของเกษตรกรได้แก่ ขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิต ขาดแกนนำของกลุ่มที่เป็นทางการ ผลลัพธ์ของงานวิจัย ได้แก่ กลไกการบริหารจัดการเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ และรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพี้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพี้ เกิดเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรข้าวอินทรีย์ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด และเกิดภาคีเครือข่ายสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ปรีดา ประพฤติชอบ และคณะ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น” พบว่า นักวิจัยมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาเครือข่าย ทำให้สมาชิกเครือข่ายได้แลกเปลี่ยน รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีจึงนับเป็น เครือข่ายที่สนับสนุนทั้งด้านการผลิตและการตลาด และยังสอดคล้องกับสมิตรา อภิชัย (2549) ได้ศึกษา “ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 38.73 ประสบความสำเร็จ ตัวชี้วัดที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการดำเนินธุรกิจ และด้านการเข้าหาแหล่งเงินทุน เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร

การศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับการ แปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร พบว่า การได้เข้าไปศึกษาดูงานของกลุ่มอื่น ๆ สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการผลิตของกลุ่มได้ ซึ่งภาครัฐมีส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและให้คำแนะนำในการนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรเข้ามาใช้ในการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น

เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และสมาชิกกลุ่มแปรรูปข้าวอินทรีย์ยังต้องการที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวอินทรีย์โดยการแปรรูปข้าวในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นที่นิยมและมีความต้องการทางตลาดสูง และแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค อันจะส่งผลให้เกิดโอกาสในการขยายกำลังการผลิตให้มากขึ้น นำพากลุ่มไปสู่ความมั่นคงทางอาชีพ นอกจากนี้แล้วยังมีการโฆษณาผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง Facebook และ LINE เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแหล่งผลิตจะอยู่คนละพื้นที่กับผู้บริโภคการสื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ก็สามารถสื่อสารข้อมูลและวิธีการผลิตที่มีความพิถีพิถันและมีการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าของกลุ่มได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อรภข เกียรติพฤษ (2555) ได้กล่าวถึงเรื่อง “การสร้างแรงจูงใจในการปลูกข้าวอินทรีย์ด้วยการวิจัยประเทศไทย” ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งหนึ่งที่มีการส่งออกข้าวมากที่สุดในโลก จึงได้รับเงินตราต่างประเทศจำนวนมากตั้งแต่มีการปฏิวัติเขียวเป็นต้นมา เกษตรกรไทยหันมาปลูกข้าวโดยใช้เครื่องจักรและสารเคมีเพิ่มขึ้น หลายทศวรรษต่อมาเมื่อดินเสื่อมคุณภาพลงทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดต่ำลง แม้ว่าในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระต่างช่วยกันให้ความรู้ ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น แต่เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ยังคงเป็นเพียงส่วนน้อย งานวิจัยนี้ จึงมีจุดประสงค์หลักเพื่อแสดงวิธีการจูงใจให้เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ในภาคเกษตรเพิ่มมากขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจระหว่างการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรเคมี กรณีศึกษา ตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ปีการเพาะปลูก 2551-2552 ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายชุมชนและนักพัฒนาชุมชน เริ่มจากการค้นหาปัญหา อุปสรรค คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทนการปลูกข้าว 2 รูปแบบ และคัดเลือกเกษตรกรมานำเสนอวิธีการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ให้ผลตอบแทนสูง ผลปรากฏว่าการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ให้ผลตอบแทนสูงกว่าเกษตรเคมีในเกือบทุกพื้นที่และเกษตรกรที่ได้รับผลตอบแทนสูง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ สารกำจัดวัชพืชจากธรรมชาติ และการดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอตามรูปแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้ได้ผลตอบแทนสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจรมีจุดเด่นที่สำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้มีกลุ่มแรงงานและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งทาง

กลุ่มควรใช้จุดเด่นนี้ขยายฐานมวลชนให้เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนในชุมชนให้มีรายได้จากการทำการเกษตรอย่างยั่งยืน

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจรควรเพิ่มช่องทางการทำตลาดออนไลน์ให้มีหลากหลายช่องทางมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบการสั่งซื้อออนไลน์ในยุคปัจจุบัน

3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจรเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพและมีกำลังการผลิตที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ ตลอดจนเป็นองค์กรภาคประชาชนที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างอุดมการณ์ด้านเกษตรอินทรีย์สู่การสร้างความมั่นคงด้านอาชีพได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นการถ่ายทอดรูปแบบและกระบวนการทำงานของวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับชุมชนที่สนใจศึกษาแนวทางเกษตรอินทรีย์ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาต่อยอดในการทำวิจัยครั้งต่อไปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการขยายฐานมวลชนในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปข้าวอินทรีย์แบบครบวงจร เพื่อขยายฐานคิดและอุดมการณ์การเกษตรอินทรีย์

2. การศึกษาต่อยอดในการทำวิจัยครั้งต่อไปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการขยายตลาดสู่ระบบตลาดออนไลน์แบบใหม่ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจำหน่ายสินค้า

เอกสารอ้างอิง (References)

กรีนเนท, แนวทางเกษตรอินทรีย์, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <https://www.greenet.or.th/>,

[25 สิงหาคม 2562.]

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์. (ม.ป.ป.). **หลักการผลิตข้าวอินทรีย์**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.

ชุมแสง เหล่าชัย. (1 กันยายน 2562). **กรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าว**. สัมภาษณ์.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและพิทยา ว่องกุล. (2545). **วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**.

กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด.

ปรีดา ประพฤติชอบและคณะ. (2548). **โครงการแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร**

ประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ยุพิน เกื่อนศรี. (2559). “การพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดของผู้ผลิตหอมแดงพันธุ์
โดยการจัดการความรู้ในตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์”. **วารสารพัฒนา
สังคมศาสตร์**. 18(1), 85-102

วิลาสิณี ชูช่วง. (2554). “ผลของการบรรจุถุงพอลิเอไนด์และพอลิเอทิลีนที่อุณหภูมิต่ำต่อการ
เก็บรักษาของผลมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมิตรา อภิชัย. (2549). “ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อรกช เก็จพิรุฬห์. (2554). “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบระหว่าง
การปลูกข้าวแบบเกษตรเคมีและเกษตรอินทรีย์ ตำบลหนองโสน อำเภอสว่างมิ่ง จังหวัด
พิจิตร”. **รายงานการวิจัย**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของ
พนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

THE RELATIONSHIP OF THE COMPENSATION AWARDED THAT AFFECTS
THE MOTIVATION OF THE EMPLOYEES WORKING IN THE DEPARTMENT
STORES IN MUEANG DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

ดาวเดือน โลหิตปุระ¹ นิมิต จิวะสันติการ² จินตนา จันเรือน³

Daoduean Lohitpura, Nimit Jivasantikarn, Jintana Junruan

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 320 คน ได้ทดสอบหาความเชื่อมั่น แบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของคอน บราท ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .895 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานโดยรวมมาก ($\bar{X}$ = 4.49) เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เงินเดือน ($\bar{X}$ = 4.55) รองลงมา ค่าล่วงเวลา ($\bar{X}$ = 4.52) เงินประจำตำแหน่ง ($\bar{X}$ = 4.49) และสวัสดิการ ($\bar{X}$ = 4.41) และพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .018 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ (Keywords) : ความสัมพันธ์; ค่าตอบแทน; แรงจูงใจการทำงาน; พนักงาน

Received: 2020-07-17 Revised: 2020-08-26 Accepted: 2020-08-26

^{1 2 3} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัย
อินเตอร์เทคลำปาง จังหวัดลำปาง Bachelor of Business Administration Program in Business
Administration, Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College.

Abstract

This research aimed to study the relationship of the compensation awarded and the affects it has on the motivation of the employees. The study was a survey research conducted using questionnaires with of 320 people as research sample study. The 30 questionnaire set passed reliability test using the internal consistency method to find the Alpha coefficient of Cronbach's alpha coefficient value which is used to analyze the reliability of the questionnaires equal to .895 Therefore, the questionnaires had the reliability. The data was analyzed through descriptive statistics: mean, percentage, and tested by the correlation coefficient between variables. The findings showed that the motivation factor at work of the employees working in the department stores in term of compensation revealed a value with high average score at ($\bar{X}=4.49$). When analyzing each factor revealed that salary had the highest average score at ($\bar{X}=4.55$), followed by overtime pay ($\bar{X}=4.52$), emoluments ($\bar{X}=4.49$), and welfare ($\bar{X}=4.41$) respectively. The correlation coefficient value of motivation factors correlated with the compensation awarded among the employees working at the department stores had the same direction. The correlation coefficient between variables had a correlation coefficient at .018 with a variable correlation coefficient of statistical significance at .05

Keywords: Relationship; Compensation; Motivation; Employee

บทนำ (Introduction)

ในช่วงต้นของทุกปี ค่าแรงขั้นต่ำจะถูกปรับปรุงในหลายประเทศ สำหรับไทยแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ให้สัตยาบันอนุสัญญาค่าแรงขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติ แต่แนวคิดนี้เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีและปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย จากการเปิดเผยดัชนีค่าครองชีพทั่วโลก ปี 2562 ที่คำนวณจากค่าสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ อาทิ ค่าอาหารในร้านอาหาร ค่าเช่าที่พักอาศัย และกำลังซื้อของประชากรเมือง พบว่า กรุงเทพมหานคร ถูกจัดให้เป็นเมืองที่มีค่าครองชีพสูงที่สุด เป็นอันดับ 2 ของอาเซียน นอกจากนี้เมืองท่องเที่ยวหลักของไทย อย่างภูเก็ต พัทยา และเชียงใหม่ ยังติดใน 10 อันดับแรกเมืองที่มีค่าครองชีพสูงที่สุดในภูมิภาค (คลินิกการลงทุน, 2562) โดยรายงานการปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำในประเทศไทยล่าสุด ได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 308-330 บาท แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยในท้องที่จังหวัดชลบุรี ภูเก็ต และระยอง สูงสุดที่ 330 บาท และใน

ท้องที่จังหวัดนครราชสีมา ปัตตานี และยะลา ต่ำสุดที่ 308 บาท ส่วนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอยู่ที่ 325 บาท อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แรงงานไทยต้องเผชิญคือ ค่าแรงขั้นต่ำเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการทางโภชนาการขั้นพื้นฐาน ขณะที่ไทย มีค่าแรงขั้นต่ำในประเทศ อยู่ที่ประมาณ 6,636 บาทต่อเดือน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงราคาเฉลี่ยของอาหารในประเทศไทยแล้ว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารพื้นฐานอยู่ที่ประมาณร้อยละ 56.4 ของค่าแรงขั้นต่ำ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในกลุ่มอาหารพื้นฐานของไทยเกินครึ่งของค่าแรงขั้นต่ำ ทำให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 49 จากทั้งหมด 52 ประเทศ แสดงให้เห็นว่า ค่าแรงขั้นต่ำแทบจะไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เป็นพื้นฐาน ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ข้อมูลล่าสุด ปี 2560 พบว่า ครัวเรือนไทยมีรายได้เฉลี่ย 26,946 บาทต่อเดือน ร้อยละ 45.1 มาจากค่าจ้างและเงินเดือน อีกร้อยละ 18.1 เป็นกำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ ร้อยละ 8.7 กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร ร้อยละ 11.6 เป็นรายได้ที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน เช่น เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน/รัฐ ร้อยละ 1.4 รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ดอกเบี้ย นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินในรูปสวัสดิการ/สินค้าและบริการต่างๆ ที่ได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ ร้อยละ 13.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่เดือนละ 21,437 บาท ร้อยละ 35.1 เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ รองลงมา ร้อยละ 20.3 เป็นค่าที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้านและเครื่องใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 17.4 เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการเดินทาง ร้อยละ 14.2 เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ของใช้ส่วนบุคคล ใช้ในการสื่อสาร ใช้เพื่อการศึกษา ฯลฯ และ ร้อยละ 13.0 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เมื่อมองภาพรวม จะเห็นว่า รายจ่ายของคนไทยระดับครัวเรือน กว่าร้อยละ 35.1 หมดไปกับค่าอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเมื่อเทียบกับระดับบุคคลที่ได้รับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอัตราส่วนราคาอาหารเท่ากัน พบว่า แรงงานไทยต้องเสียค่าอาหารเกินครึ่งจากค่าจ้าง ซึ่งไม่มีทางเลือกเลยได้เลย เพราะอาหารคือปัจจัยสำคัญเพื่อการดำรงชีพ แต่อำนาจการซื้อแทบไม่มีอยู่ในมือ นับเป็นปัญหาวิกฤตกังวลของคนไทยมาตลอด อย่างไรก็ตาม แม้การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำอย่างที่ผ่านมา จะพอทุเลาปัญหาสินค้าราคาแพงได้บ้าง รวมถึงการส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ดังนั้นภาครัฐต้องหามาตรการดูแลอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกปลอดภัยในการใช้จ่ายใช้สอยด้วยรายได้ที่สวนทางกับค่าครองชีพที่มีแนวโน้มสูงขึ้น (ธนวรรณ พลวิชัย, 2562) เศรษฐกิจจังหวัดลำปางโดยรวมขยายตัว ด้านการผลิตขยายตัวจากภาคบริการเป็นสำคัญ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัด ยอดขายสินค้าของห้างสรรพสินค้าในจังหวัดเพิ่มขึ้น และภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดโรงแรมและภัตตาคารเพิ่มขึ้น จากนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว 2561 เป็นปีท่องเที่ยว ลำปาง เชื่อมโยงกับ “ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก้อย่างยั่งยืน” ประกอบกับผู้ประกอบการมีการกระตุ้นตลาด เพื่อให้เกิดมีการเดินทางท่องเที่ยวใน

จังหวัดลำปาง ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของท้องถิ่น ด้านการใช้จ่าย พบว่าหดตัว จากการบริโภคภาคเอกชนหดตัวร้อยละ -2.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันกับปีที่แล้ว โดยภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดขายส่ง ขายปลีก มีทิศทางหดตัว อย่างไรก็ตามความต้องการซื้อยานยนต์ยังขยายตัว ผลจากการส่งเสริมการขายของบริษัทผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่าย การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 0.6 แนวโน้มสถานการณ์แรงงานจังหวัดลำปางจากการติดตามภาวะอุตสาหกรรม การลงทุน ภาวะการค้าของจังหวัด ภาวะแรงงาน ทั้งการจ้างแรงงานในระบบประกันสังคม การเลิกจ้าง และการว่างงาน ทำให้คาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ได้ว่า ขณะนี้ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง อยู่ในภาวะอยู่ในภาวะขยายตัว พิจารณาจากเศรษฐกิจด้านอุปทาน (การผลิต) พบว่าขยายตัว สะท้อนได้จากภาคเกษตรกรรม ขณะที่ภาคบริการหดตัวตามยอดขายสินค้าของห้างสรรพสินค้าในจังหวัด รายได้จากสนามบินลดลง ผลมาจากผู้บริโภครายบางส่วนยังระมัดระวังการใช้จ่าย ด้านอุปสงค์ (ใช้จ่าย) พบว่าหดตัว สะท้อนได้จากการใช้จ่ายภาครัฐหดตัว เป็นผลจากการเบิกจ่ายงบประมาณประจำและงบลงทุนลดลง แต่อย่างไรก็ตามการบริโภคภาคเอกชนขยายตัว ผลของยอดขายของบริษัทขายรถ จำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่จดทะเบียนใหม่ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การกระตุ้นการใช้จ่ายหรือการบริโภคของครัวเรือนเป็นปัจจัยสนับสนุน การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเล็กน้อยจากพื้นที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง ยอดขายวัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง สินเชื่อเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น (สำนักงานแรงงานจังหวัดลำปาง, 2562)

จากสถานการณ์และสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ทำให้คนไทยที่เป็นหนี้สูงขึ้นโดยเกิดจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น มีการซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้น มีการผ่อนสินค้ามากเกินไป และการมีรายได้ลดลง ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงิน ปัญหาค่าตอบแทนและค่าจ้างไม่เพียงพอ ทำให้ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนทำงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่อยากศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อทราบข้อมูลด้านค่าตอบแทนมีความเพียงพอต่อการดำรงชีพ และการดำเนินงานของสถานประกอบการที่สร้างการจูงใจการทำงานให้กับพนักงาน ที่สามารถก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สมมติฐานงานวิจัย (Research Hypothesis)

H0 : ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานไม่ส่งผลต่อค่าตอบแทนที่ได้รับของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

H1 : ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อค่าตอบแทนที่ได้รับของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ พนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า จำนวน 1,520 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบความคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค่าจ้าง ตอนที่ 3 ปัจจัยค่าตอบแทน ได้แก่ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าล่วงเวลา สวัสดิการ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ จากมาตรวัดของ Renis Likert ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด 5 คะแนน, มาก 4 คะแนน, ปานกลาง 3 คะแนน, น้อย 2 คะแนน, น้อยที่สุด 1 คะแนน

การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของคอน บราท (Cronbach's alpha Coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .895 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบค่าทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) การวิเคราะห์เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน และเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 และ 39.4 อายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 อายุ 36-45 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และอายุมากกว่า 45 ปี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ระดับการศึกษา พบว่า มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 อนุปริญญา, ปวส จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 และปริญญาโท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ระยะเวลาในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ 2-5 ปี มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ระยะเวลา น้อยกว่า 2 ปี มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 และระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 รายได้ต่อเดือน ระหว่าง 15,001– 20,000 บาท จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 รายได้ต่อเดือน ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 1 ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า โดยรวม

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปัจจัยจูงใจ	4.18	.690	มาก
2. ปัจจัยค้ำจุน	4.15	.679	มาก
รวม	4.15	.664	มาก

จากตารางที่ 1 พนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานโดยรวมมาก ($\bar{X}=4.15$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ($\bar{X}=4.18$) รองลงมา ปัจจัยค่าจ้าง ($\bar{X}=4.15$) โดย ปัจจัยจูงใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ท่านได้รับการยกย่อง ชมเชยจากหัวหน้างาน/หน่วยงาน ($\bar{X}=4.27$) รองลงมา ท่านสามารถปฏิบัติงานจนแล้วเสร็จโดยไม่มีงานค้าง ($\bar{X}=4.25$) ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปริมาณงานในความรับผิดชอบของท่านมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.24$) ปัจจัยค่าจ้าง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ สถานที่ทำงานของท่านมีลักษณะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิพอเหมาะ แสงสว่างเพียงพอ มีบรรยากาศชวนให้ทำงาน ($\bar{X}=4.35$) รองลงมา ท่านสามารถปฏิบัติงานโดยไม่กังวลต่อการโยกย้าย ปรับเปลี่ยนหน้าที่หรือให้ลาออกจากงาน โดยไม่เป็นธรรมหรือให้ลาออกจากงาน โดยไม่เป็นธรรม ($\bar{X}=4.33$) สถานที่ทำงานของท่านมีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.25$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 2 ปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า โดยรวม

ปัจจัยค่าตอบแทน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เงินเดือน	4.55	.501	มากที่สุด
2. เงินประจำตำแหน่ง	4.49	.500	มาก
3. ค่าล่วงเวลา	4.52	.501	มากที่สุด
4. สวัสดิการ	4.41	.535	มาก
รวม	4.49	.424	มาก

จากตารางที่ 2 พนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานโดยรวมมาก ($\bar{X}=4.49$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ เงินเดือน ($\bar{X}=4.55$) รองลงมา ค่าล่วงเวลา ($\bar{X}=4.52$) เงินประจำตำแหน่ง ($\bar{X}=4.49$) และสวัสดิการ ($\bar{X}=4.41$) สามารถสรุปเป็นรายด้าน โดยด้านเงินเดือน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงาน ($\bar{X}=4.58$) ด้านเงินประจำตำแหน่ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X}=4.59$) ด้านค่าล่วงเวลา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีความพึงพอใจกับค่า

ช่วงเวลาที่ได้รับ ($\bar{X}=4.57$) ด้านสวัสดิการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดสรรเงินช่วยเหลือสวัสดิการอย่างเหมาะสม ยุติธรรม และเพียงพอ ($\bar{X}=4.54$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า

	ปัจจัย	แรงจูงใจ	ค่าตอบแทนที่ได้รับ
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		4.1532	4.4943
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		.66469	.42445
แรงจูงใจ	Pearson Correlation	1	.018**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	320	320
ค่าตอบแทนที่ได้รับ	Pearson Correlation	.018**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	320	320

หมายเหตุ : **.Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า โดยมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .018 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต้องมีค่าไม่เกิน 0.80 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์สูงเกินไป (Multicollinearity) (Hair et al, 2010)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานโดยรวมมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ เงินเดือน รองลงมา ค่าล่วงเวลา เงินประจำตำแหน่ง สวัสดิการ และพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อ

ค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .018 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ (วันชัย ศกุนตนาค, 2555) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา รวมทั้ง (รัศมี เอกณรงค์, 2556) แรงจูงใจในการทำงานด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ทั้งด้านความรู้สึก ความพึงพอใจในงาน ด้านมาตรฐานทางสังคม เป็นต้น และยังสอดคล้องกับ (ประภาพร พลฤษะศรี, 2557) กล่าวว่า ค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมี 3 ด้าน คือ ค่าตอบแทนทางการเงิน ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน (งาน) และค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน (ความภาคภูมิใจ) โดย (ธัญพร สุวรรณคาม, 2560) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร รวมทั้งความพึงพอใจในงานส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน สอดคล้องกับ (รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์, 2561) กล่าวว่า ปัจจัยค่าตอบแทน ที่ไม่ใช่ทางการเงิน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมากได้แก่พนักงานมีความเห็นว่าอาคารสถานที่ทำงาน มีความเหมาะสมกับลักษณะขององค์กร รวมถึงสภาพแวดล้อมขององค์กรโดยทั่วไป ทำให้พนักงานมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และพนักงานมีความเห็นว่า องค์กรมีสถานที่ทำงานที่มีความสะอาดและเป็นระเบียบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน นอกจากนี้ (Tella, Ayeni & Popoola, 2007) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงานกับความพึงพอใจในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรเช่นกัน รวมถึง (Saleh et al., 2016) กล่าวว่า อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ทั้งในสถานที่ทำงาน ปัจจัยจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยจูงใจ จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค่าตอบแทนในการทำงานโดยรวมมาก ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ เงินเดือน ค่าล่วงเวลา เงินประจำตำแหน่ง และสวัสดิการ และมีความสัมพันธ์ต่อค่าตอบแทนที่ได้รับในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน หากผู้ประกอบการจ่ายค่าตอบแทนให้กับพนักงานอย่างยุติธรรมและเป็นระบบก็จะสามารถเป็นแรงจูงใจที่ดีให้กับพนักงาน

1.2 ปัจจัยคำจูน จะเห็นได้ว่าส่งผลเฉพาะต่อด้านค่าล่วงเวลาเท่านั้น เนื่องจากค่าล่วงเวลาที่ได้รับนั้น ต้องมีปัจจัยคำจูน เช่น สถานที่ทำงาน สภาพแวดล้อม การโยกย้าย ปรับเปลี่ยนหน้าที่หรือให้ลาออกจากงาน โดยไม่เป็นธรรม ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของพนักงาน ดังนั้นผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- คลินิกการลงทุน, **ค่าครองชีพไทย**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : www.blockdit.com, [18 มิถุนายน 2562.]
- ธนวรรณ พลวิชัย, **วิกฤตค่าแรงไทยต่ำ ค่าครองชีพสูง**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : www.bltbangkok.com, [19 มิถุนายน 2562.]
- ธัญพร สุวรรณคาม. (2560). “ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาพร พุกกะศรี. (2557). “ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล”. **การค้นคว้าอิสระหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- รัศมี เอกณรงค์. (2556). “แรงจูงใจในการทำงานและความพึงพอใจในงานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน (ระดับปฏิบัติการ) สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในกรุงเทพมหานคร”. **สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์. (2561). “ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษาบริษัทผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ”. **วารสารรมพฤษ**. 36(1), 121-144
- วันชัย ศกุนตนาค. (2555). “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มงาน Service Desk ของธนาคารแห่งหนึ่ง”. **สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานแรงงานจังหวัดลำปาง, **แนวโน้มสถานการณ์แรงงาน**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา :

<https://lampang.mol.go.th/news>, [18 มิถุนายน 2562.]

Hair,J., et al. (2010). **Multivariate data analysis (7th ed.)**. Upper saddle River, New Jersey : Pearson Education International.

Tella, A., Ayeni, C.O., & Popoola, S.O. (2007). **Work Motivation, Job Satisfaction, and Organisational Commitment of Library Personnel in Academic and Research Libraries in Oyo State, Nigeria**. Library Philosophy and Practice (e-journal), Paper 118: 1-16.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงการ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
THE DEVELOPMENT OF SCIENCE PROCESS SKILL AND PROJECT ABILITY
OF PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS THROUGH THE USES OF
PROJECT BASED LEARNING METHOD

นิภา ตรีแจ่มจันทร์¹ อุบลวรรณ ส่งเสริม²

Nipa Trijaemjan, Ubonwan Songserm

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) ศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยการศึกษา การเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 31 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2561 ใช้เวลา 20 ชั่วโมง แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลัง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีทักษะ

Received: 2020-09-12 Revised: 2020-11-21 Accepted: 2020-11-26

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Education students Department of Curriculum and Supervision Faculty of Education Silpakorn University

² ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Department of Curriculum and Teaching Methods Faculty of Education Silpakorn University

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการพัฒนาความสามารถในการทำโครงการระหว่างการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การสอนแบบโครงการ; ความสามารถในการทำโครงการ; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The research had the purposes 1) to compare the science achievement before and after using project based learning activities about Force and Motion of Prathomsuksa 5 students, 2) to study science process skills during using project based learning activities of Prathomsuksa 5 students, 3) to study project ability after using project based learning activities of Prathomsuksa 5 students, 4) to study an opinion of Prathomsuksa 5 students about project based learning. Sample group used in this study was Prathomsuksa 5/3 WatbangLuang school Bang Len, Nakhon Pathom in second semester, academic year 2561 all 31 people by using One Group Pretest-Posttest Design for 20 hours. The results of the study were as follows: 1) The posttest score of science achievement tests about Force and Motion for Prathomsuksa 5 students greater than the pretest score at statistical significance level, 2) The result of science process skills assessment form after using project based learning method had the high level. 3) The result of project ability developing during using project based learning method had the higher level. 4) After using method, the evaluation of students' opinion to project based learning activities had the highest level in the positive way.

Keyword: Project Based Learning; Project Ability; Science Process Skill

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งมีเป้าหมายให้คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศในอนาคต รวมทั้งสร้างกำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่นับวันยิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้สูงขึ้น ซึ่งจะเห็นว่าวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเกษตร อุตสาหกรรมและการแพทย์ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องอาศัยการวางรากฐานทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียง รู้จักคิด ใช้เหตุผล วิเคราะห์ปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ เป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญสาระหนึ่ง เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนนั้นมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทุกขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 5) เนื่องจากวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge – based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 94) ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2552 : 7) กล่าวว่า วิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ ในอันที่จะสืบเสาะเพื่อรู้ให้จงได้ถึงความลึกซึ้งดำมืดที่แอบซ่อนอยู่กับธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติทั้งมวล ช่วยให้คนเรารู้จักความสัมพันธ์ของสิ่งใกล้ตัว สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ดังนั้น

ครูผู้สอนจึงควรจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ฝึกปฏิบัติ ลงมือกระทำงานด้วยตนเอง เฝหิชญกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้การวางรากฐานของหลักสูตรที่ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการเรียนการสอนตามแนวคิดดังกล่าว เปรียบเสมือนสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน โดยที่ครูจะต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนทักษะกระบวนการ ส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียนนั้น จะต้องสอดคล้องกับความชอบและความสามารถเพื่อที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

โรงเรียนวัดบางหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล World Class Standard School ที่มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ 3Rs, 8Cs, 2Ls 3Rs คือ 1) Reading อ่านออก 2) (W) Riting เขียนได้ 3) (A) Rithmetics คิดเลขเป็น 8Cs คือ 1) Critical Thinking & Problem Solving ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา 2) Creativity & Innovation ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) Collaboration, Teamwork & Leadership ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 4) Cross-cultural Understanding ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ 5) Communication, Information & Media Literacy ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 6) Computing & Media Literacy ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7) Career & Learning Self-reliance ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ 8) Change ทักษะการเปลี่ยนแปลง 2Ls คือ 1) Learning Skills ทักษะการเรียนรู้ 2) Leadership ภาวะผู้นำ (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 17) ซึ่งจะสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นไทย สุขภาพอนามัยที่ดี มีความรู้ความสามารถและทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นำความรู้ความเข้าใจใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต โดยยึดหลักการเรียนสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดความสามารถในการเรียนรู้ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างสรรค์องค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการตัดสินใจ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนากระบวนการคิดความสามารถในการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างสรรค์องค์ความรู้

ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการตัดสินใจ แต่จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนวัดบางหลวง ปีการศึกษา 2558-2560 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 มีคะแนนเฉลี่ย 42.45 ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 48.09 และปีการศึกษา 2560 มีคะแนน 42.31 จากข้อมูลสามารถวิเคราะห์แยกเป็นสาระการเรียนรู้ พบว่า สาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา คือสาระที่ 4 สาระแรงและการเคลื่อนที่ เนื่องจากได้คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียน เท่ากับ 31.84 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ คือ 35.47 (รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดบางหลวง ปีการศึกษา 2560) เนื่องจากเนื้อหาสาระเรื่องแรงและการเคลื่อนที่เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยากต่อความเข้าใจของผู้เรียนในวัยนี้ จะต้องมีการจัดการเรียนสอนที่มีการทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ แต่ในปัจจุบันการสอนวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปครูผู้สอนจะเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน เน้นการบรรยายมากกว่าการลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้การสอนวิทยาศาสตร์ไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์ เนื้อหาหลักสูตรของวิชาวิทยาศาสตร์ที่กำหนดให้มีมากเกินไป เวลาในการเรียนรู้จำกัด ทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบเดิม ๆ นั้นจะขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือพฤติกรรมที่เกิดจากการคิดการปฏิบัติ การศึกษา ค้นคว้าทดลอง และการฝึกฝนในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ให้ได้มาซึ่งความรู้ โดยการปฏิบัติและฝึกฝนความนึกคิดอย่างมีระบบ ซึ่งก่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา สามารถแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็น นักสำรวจ นักคิด นักแก้ปัญหา มีพฤติกรรมที่ชอบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ดังนั้นจึงควรมีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่สามารถส่งเสริมผู้เรียนในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ตามความสนใจ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นั้นจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 28-31) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน ได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้

ด้วยตนเอง ตามหลักการวิธีการสอนแบบโครงงานเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา และสามารถวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา ภูเกียรติ (2542: 2) ที่ให้ความหมายไว้ว่า โครงงานเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆสิ่งที่ยากู้คำตอบให้ลึกซึ้ง หรือเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการวิธีการศึกษาอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อสรุปหรือผลสรุปในคำตอบเรื่องนั้นๆ และมีความสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 238) ได้ให้ความหมายของโครงงานว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถความถนัดและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ โดยมีครูคอยกระตุ้น แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน อย่างใกล้ชิดตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และการนำเสนอผลงาน ซึ่งการสอนแบบโครงงานซึ่งเป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ มีประสบการณ์จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ Career & learning skills ซึ่งเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวดที่ 4 มาตราที่ 24 กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการและการเผชิญสถานการณ์จริง ดังนั้นการสอนแบบโครงงานเป็นการส่งเสริมและสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเกิดความรู้ วางแผนในการแก้ปัญหา และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม Creativity & innovation จะช่วยส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากความสนใจเกิดความรู้ อยากเรียนของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีความต่อเนื่องและมีการดำเนินหลายขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะ กระบวนการทำงานจริง คิดเป็น ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และสามารถสรุปความรู้ได้ตนด้วยเอง ซึ่งกระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้นจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพัฒนาความสามารถในการทำโครงงานของผู้เรียน การเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยสร้างความคิดริเริ่มให้แก่ผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจะช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ในการ

แก้ปัญหาก็ได้ เพราะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและรู้จักนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาและสามารถทำโครงงานขึ้นมาหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ ดังนั้นควรมีการประเมินความสามารถในการทำโครงงานตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อเป็นการตรวจสอบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการประเมินที่สะท้อนให้เห็นสภาพงานปัจจุบันของผู้เรียนและสิ่งที่คุณเรียนได้ปฏิบัติจริง จึงเป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในกระบวนการแสวงหาความรู้ได้ครบถ้วนยิ่งขึ้นกว่าการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และ นักเรียนสามารถเข้าใจลักษณะและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานของผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนวัดบางหลวงเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะคือ เป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในรายวิชาวิทยาศาสตร์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการทางด้านความคิด โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์โครงงานจากการจัดเรียนรู้แบบโครงงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา สร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในการวิจัยในครั้งนี้ มี 6 ขั้นตอน 1) ขั้นการสำรวจค้นหาปัญหา 2) ขั้นการวางแผน 3) ขั้นการรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล และ 6) ขั้นการนำเสนอผลงาน เพื่อนำมาพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 6 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการสื่อความหมาย 3) ทักษะการลงความหมายข้อมูล 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 6) ทักษะการทดลองซึ่งเป็นพื้นฐาน และประเมินพัฒนาความสามารถในการทำโครงงานของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ด้าน คือ 1) การสำรวจค้นหาปัญหา 2) การวางแผน 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล และ 6) การนำเสนอ

ผลงาน ที่สำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการทำโครงงานระหว่างเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับวิธีวิจัยเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ระยะเวลาในการทดลอง เนื้อหา แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 96 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 31 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากห้องเรียน 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ จำนวน 5 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

2.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค (Rubrics) จำนวน 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการสื่อความหมาย 3) ทักษะการลงความหมายข้อมูล 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 6) ทักษะการทดลอง

4. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค (Rubrics) จำนวน 6 ด้าน คือ 1) การสำรวจค้นหาปัญหา 2) การวางแผน 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล และ 6) การนำเสนอผลงาน

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 4 ด้าน คือด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Likert five Rating Scale) รวมจำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t- test แบบ Dependent การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน ซึ่งใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. พัฒนาการความสามารถในการทำโครงงานระหว่างการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการทำโครงงาน โดยภาพรวมมีพัฒนาการสูงขึ้น

4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีประเด็นที่นำมาเพื่ออภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้มีการฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองตามความถนัดและสนใจแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ หาเหตุและผลโดยผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติอย่างมีระบบ เน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม ผลที่ได้จากการฝึกจะช่วยให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการอย่างสมเหตุสมผล ดังที่ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2556 : 201) และหน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 15) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) เป็น

แนวทางที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำโครงงานโดยใช้วิธีสอนแบบโครงงานเป็นหลัก และวิธีสอนแบบอื่น ๆ ร่วมด้วยตามความเหมาะสม นักเรียนจะได้ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาอันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 1) ได้กล่าวว่า กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ของโครงงาน ทำให้สมาชิกช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลตามต้องการจากกระบวนการทำโครงงาน นักเรียนจะได้ใช้ทักษะการอ่าน การฟัง การประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้รู้ การค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลด้วยทักษะการเขียน และการพูดนำเสนอผลงาน นอกจากนี้ยังต้องใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล่าวได้ว่า โครงงานสามารถปลูกฝังเด็กยุคใหม่ในสังคมไทยให้รู้จักสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และอาจเนื่องมาจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่เป็นแบบประเมินที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ก่อนที่นักเรียนจะได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีการให้นักเรียนได้สำรวจปัญหา วางแผน รวบรวมข้อมูล ลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง ตลอดการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับฟิลลิป นอร์วิน ซิลเดรส (Philip Norvin Childress, 1983: abstract, อ้างถึงใน ศิรินทิพย์ เด่นดวง, 2554: 112) กล่าวว่า นักเรียนที่ทำโครงงานวิทยาศาสตร์มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาสูงจากเดิมมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จรรยา เจริญรัตน์, 2555: บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนพบว่า ทักษะการตั้งสมมติฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.62) และทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.24, S.D. = 0.56) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนยังรับการฝึกฝนหรือการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาก่อนหน้านี้ และทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี (2526: 76) และภพ เลาห์ไพบุลย์ (2540: 14) ได้ให้ความหมายของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติและฝึกฝนความนึกคิดอย่างมีระบบ ซึ่งก่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา การแก้ปัญหา การค้นคว้า และการแสวงหาความรู้ใหม่ๆอย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ นอกจากนี้ สมาคมอเมริกันเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (American Association for the Advancement of Science, 1970 : 33) กล่าวว่าทักษะทางวิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการคิด เป็นกระบวนการทางปัญญา ฉะนั้นจึงเป็นกระบวนการใช้ปัญหาในการสอนวิทยาศาสตร์ จำเป็นต้องปลูกฝังนักเรียนให้เกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ และ Anderson (1979 : 4) ได้กล่าวว่าเป็นวิธีการที่นักวิทยาศาสตร์ใช้ในการแสวงหาความรู้ ความหมายที่สำคัญคือ วิธีทางของทักษะกระบวนการในการหาความรู้ กระบวนการนี้จะเกิดสลับซับซ้อนในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดพัฒนาทางด้านสติปัญญา ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจค้นหาปัญหา 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล และ 6) ขั้นการนำเสนอผลงาน ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผน จะมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่พัฒนาขึ้นครบทั้ง 6 ขั้นตอนและใน 1 แผนการจัดการเรียนรู้จะเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยาสมร เหลืองสมานกุล (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง

3. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถในการทำโครงการระหว่างการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการ โดยภาพรวมมีพัฒนาการสูงขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าในด้านการสำรวจปัญหาและด้านการลงมือปฏิบัตินักเรียนมีพัฒนาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีความสนใจในการทำโครงการ ซึ่งได้มีโอกาสได้เลือกสำรวจปัญหาที่สนใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนมีความตั้งใจเพื่อที่จะแก้ปัญหาที่กลุ่มของตนเองสนใจเพื่อให้ออกมาดีที่สุดและได้ทำการลงมือปฏิบัติค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง ส่วนด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล นักเรียนยังต้องมีการพัฒนาในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและสรุปผลการทดลอง เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการทำโครงการที่ดีขึ้นเนื่องจากนักเรียนได้มีปฏิบัติอยู่เสมอมาเสมอ สอดคล้องกับ สุวิจักขณ์ อธิคมกุลชัย (2554 : 231) ที่พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องโครงการวิทยาศาสตร์จากท้องถิ่นสำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความตั้งใจรับผิดชอบเอาใจใส่เพียรพยายามอดทน และร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้เกิดจากความต้องการของนักเรียนและเรื่องใกล้ตัวได้ร่วมกันสืบเสาะหาความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสำรวจทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนวังน้ำเขียวจึงทำให้นักเรียนสามารถทำโครงการที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่นของตนเองและได้เรียนรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่นทำให้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับ จุฑามาศ สุขเฉลิม (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งนักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

4. ผลด้านความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้านเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ลำดับที่ 2 ด้านเนื้อหาสาระ ลำดับที่ 3 ด้านวัดและประเมินผลและลำดับที่ 4 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และนักเรียนได้เขียนแสดงความคิดเห็นหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่านักเรียนชอบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในเรื่องแรงและการเคลื่อนที่และอยากให้จัดกิจกรรมแบบนี้อีกและน่าจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ด้วยเพราะนักเรียนได้ทำการทดลองและได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทำให้เวลาเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีความสุขในการเรียนซึ่งผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสอนวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. จากผลการวิจัยที่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนั้น ครูต้องศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการทั้ง 6 ขั้น ให้เข้าใจอย่างละเอียดและอธิบายลักษณะของทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่ครูต้องการประเมินอย่างละเอียดและชัดเจนเพื่อความถูกต้องและความเข้าใจที่ตรงกันในระหว่างการจัดการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 6 ทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ควรนำการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องโดยปรับใช้กับเนื้อหาในเรื่องอื่นก็ได้เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานให้แก่นักเรียนในการนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนวิทยาศาสตร์ขั้นสูงต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า พัฒนาการความสามารถในการทำโครงงานระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการลงมือปฏิบัติได้จริงแต่การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลยังต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และเน้นที่การฝึกปฏิบัติเนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนวิทยาศาสตร์มากที่สุดและเกิดผลกับนักเรียนมากที่สุด

4. จากผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ความคิดเห็นในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ครูควรส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากขึ้นมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสุขในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการ. (2544). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ:

โครงงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- กาญจนา วัฒนายุ.(2544). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2556). การสอนคิดด้วยโครงงานการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรารักษ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม ไอ ที พรินติ้ง
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2552). เทคนิคและยุทธวิธีในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Bonnet, Bob and Keen, Dan. (1996). **Science Fair Project : The Enviroment Sterling**. New York : Publishing Company.
- Rivet, A.E. (2003). “Contextualizing Instruction and Student Learning in Middle School Project-Based Science Classrooms”. **Dissertation Abstracts International** 64,(6), 229.
- Vancleave, J. Janice Vancleave’s Rock and Minerals (1996). **Mind-Boggling Experiments You CanTum into Science Fair Projects**. John Wiley & Sons, Inc., Third avenue. New York

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก
FACTORS RELATED TO THE CONTROLLING AND PREVENTION DENGUE
HEMORRHAGIC FEVER FOR VILLAGE HEALTH VOLUNTEERS,
NONGBUATAI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, TAK PROVINCE

ธนารัตน์ งอบโพธิ์¹ พุทธิพงษ์ มากมาย² รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร³
วลัยลักษณ์ พันธุ์⁴ กัญญากาญจน์ ไชเออร์⁵

Thanarach Ngobphoe, Phutthipong Makmai, Ratthanan Pongwiritthon,
Walailak Panturee, Kanyakan Syers, Pakphum Pakvipas

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ จำนวน 136 ราย กลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การสุ่มเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ Pearson's correlation

Received: 2020-08-03 Revised: 2020-09-09 Accepted: 2020-09-10

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Public-Health, Northern College

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Public-Health, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration,

Northern College

⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต

ขอนแก่น Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus

coefficient ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำ ด้านความรู้และด้านทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.021$ และ 0.002) ปัจจัยเอื้อ ด้านความพอเพียงของทรัพยากรและด้านการมีทักษะการใช้สารเคมีควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.029$ และ 0.036) และปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.014$) ดังนั้น รูปแบบการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรให้คำแนะนำ และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ (Keywords): การควบคุมป้องกัน; โรคไข้เลือดออก; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstract

This research aims to study the relating factors, predisposing factors, enabling factors, and reinforcing factors affecting dengue hemorrhagic fever prevention and control of the village health volunteers in Nong Bua Tai Sub-district, Mueang District, Tak. The samples used in this research were 136 village health volunteers in Nong Bua Tai Sub-district. The samples were selected by using probability selection methods and randomly choose the sample using purposive sampling technique. Tools used for collecting data were questionnaires with the coefficient alpha equaled to 0.82. The statistics used for data analysis were average percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The results of the research showed that for the predisposing factors in knowledge and attitude about dengue hemorrhagic fever had the statistically significant related to dengue hemorrhagic fever prevention and control ($p\text{-value} = 0.021$ and 0.002). The enabling factors in the sufficiency of resources and the skills in using chemicals for dengue hemorrhagic fever prevention and control had the statistically significant related to dengue hemorrhagic fever prevention and control ($p\text{-value} = 0.029$ and 0.036). And the reinforcing factors also had the statistically significant related ($p\text{-value} = 0.014$). It can be concluded that in order to operate the dengue hemorrhagic fever prevention and control model of the village health volunteers, the public health

officers should advise and providing the accurate knowledge about dengue hemorrhagic fever to the village health volunteers regularly.

Keywords: Prevention and control; Dengue hemorrhagic fever; Village health volunteers

บทนำ (Introduction)

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่เกิดจากยุงลายเป็นพาหะนำโรค ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขของหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในเขตร้อนชื้น องค์การอนามัยโลก(WHO) รายงานว่า 2 ใน 5 ของประชากรโลกหรือประมาณ 2.5 ร้อยล้านคน มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคไข้เลือดออก โดยมีความรุนแรงมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (western pacific) ประมาณว่าจะมีการติดเชื้อปีละ 50 ล้านคน และต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาลมากกว่า 500,000 คนต่อปี (WHO, 2018) ในประเทศไทย สถานการณ์โรคไข้เลือดออกมีแนวโน้มการระบาดที่เพิ่มขึ้น ปี พ.ศ.2562 มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสะสมรวม 59,167 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 89.57 ต่อแสนประชากร ส่วนสถานการณ์โรคไข้เลือดออกจังหวัดตาก ปี พ.ศ 2562 พบผู้ป่วยไข้เลือดออกจำนวน 629 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 89.57 ต่อแสนประชากร (สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง, 2562) ผลกระทบจากการระบาดของโรคไข้เลือดออก ในส่วนของรัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโดยในปี 2561 กระทรวงสาธารณสุขต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยที่สูงถึง 2,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความสูญเสียต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างมาก (กระทรวงสาธารณสุข, 2561) อีกทั้งต้องสูญเสียงบประมาณในการควบคุมป้องกันลูกน้ำยุงลายและสิ่งแวดล้อม ส่วนในด้านตัวผู้ป่วยเองต้องสูญเสียเวลาทำมาหากิน เสียเงินในการรักษาพยาบาล เสียสุขภาพจิตเมื่อป่วยเจ็บป่วย โดยในปัจจุบันนี้ยังไม่มียาที่ใช้รักษาไข้เลือดออก หรือวัคซีนป้องกันไข้เลือดออก ดังนั้นการป้องกันจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดโดยป้องกันการแพร่ของยุงพาหะ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าการควบคุมยุงพาหะยังได้ผลไม่ดี เนื่องจากเน้นเรื่องการทำลายยุงซึ่งสิ้นเปลืองงบประมาณ และการควบคุมยุงต้องทำเป็นบริเวณกว้าง การควบคุมที่จะให้ผลยั่งยืน ควรจะเน้นที่การควบคุมลูกน้ำ การควบคุมสามารถร่วมหน่วยงานราชการอื่น องค์กรเอกชน ท้องถิ่น ดังนั้นการควบคุมป้องกันที่ดีต้องบูรณาการของหน่วยงานที่มีอยู่ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามแนวคิดในการพัฒนาคน และสภาพแวดล้อมในครัวเรือน และชุมชน ตลอดจนเทคโนโลยีในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นองค์กรหลัก ในการควบคุมยุง และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และทางเคมี พร้อมทั้งให้ความรู้โดยสื่อต่าง ๆ ในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคือบุคลากรด้านสุขภาพที่สำคัญยิ่ง ในการแก้ปัญหา

การระบาดของโรคไข้เลือดออก โดยเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานและให้ความรู้เชิงควบคุมป้องกัน การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกกับประชาชนในชุมชน การดำเนินการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีการดำเนินการหลายวิธี ได้แก่ สำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ ใส่ปลากินลูกน้ำยุงลาย พันเคมีกำจัดยุงลายตัวแก่ อย่างไรก็ตามจากผลการปฏิบัติงาน และการรายงานผลการดำเนินงานที่ทำการครบทุกกิจกรรมในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ยังคงพบว่ามีจำนวนผู้ป่วย และอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคดังกล่าวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังไม่สามารถที่จะควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกในระยะที่ผ่านมาได้

PRECEDE Model เป็นแนวคิดและทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเกิดจากหลายปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม โดยปัจจัยนำเป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ที่ได้มาจากการประสบการณ์ในการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม ด้านเจตคติ ด้านการรับรู้ และด้านคุณลักษณะประชากร ปัจจัยเอื้อเป็นปัจจัยที่สนับสนุนหรือยับยั้งให้เกิดหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรม ประกอบด้วย การเข้าถึงทรัพยากร การส่งต่อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แหล่งทรัพยากร ทักษะของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยเสริมเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ถาวรต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องเกี่ยวกับการให้รางวัล การทำโทษ ประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อน ครู นายจ้าง บุคลากรทางการแพทย์ ผู้นำชุมชน ข้อตกลง บุคคลรอบข้างที่มีส่วนช่วยหรือเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น (Green and Kreuter, 2015) จากปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออกดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้โดยใช้แนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model มาเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อจะได้นำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขในระดับหมู่บ้านและตำบลของตำบลหนองบัวใต้ อย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ส่งผลให้อัตราการป่วยของโรคไข้เลือดออกลดลงและประชาชนได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1.) การควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกทางกายภาพ ชีวภาพ และทางเคมี ได้แก่ การสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย, ใส่ปลากำจัดลูกน้ำยุงลาย; พ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวแก่, การให้สุขศึกษารายบุคคล, รายกลุ่ม 2.) โรคไข้เลือดออก หมายถึง โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเดงกี (Dengue virus) ซึ่งแพร่จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้โดยมียุงลาย (Aedes aegypti) เป็นตัวนำโรค ผู้ป่วยจะมีอาการ 3 ระยะคือ 1.ระยะไข้ ผู้ป่วยจะมีไข้สูง อาจมีอาการปวดศีรษะ หรือปวดกระบอกตา พบว่ามีเลือดออกเป็นจุดเล็ก ๆ ตามผิวหนัง 2. ระยะวิกฤต ผู้ป่วยมีอาการแยลง กระสับกระส่าย มือเย็นเท้าเย็น ชีพจรเบาและมีอาการช็อกได้ 3.ระยะฟื้นฟู ไข้จะลดลง อาการต่าง ๆ จะดีขึ้น รู้สึกอยากรับประทานอาหาร ปัสสาวะบ่อย 3.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละกลุ่มบ้าน และได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (Change Agents) การสื่อข่าวสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ และเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ของตำบลหนองบัวใต้ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ ปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี 4.) ปัจจัยนำ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคของบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 4.1) ความรู้ หมายถึง ความสามารถที่จะจดจำ และระลึกได้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ได้แก่ สาเหตุการติดต่อ อาการ การระบาดของโรค แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายและการควบคุมป้องกันโรค 4.2) ทักษะ หมายถึง แนวคิด และความรู้สึกต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก 5.) ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ หรือสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้

บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ง่ายขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 5.1) ความพอเพียงของทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีปริมาณเพียงพอสำหรับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 5.2) ทักษะในการใช้ทรัพยากร หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติ หรือใช้ทรัพยากรในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ 6.) ปัจจัยเสริม สิ่งที่บุคคลได้รับจากผู้อื่น ซึ่งอาจจะสนับสนุนหรือขัดขวางการแสดงพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของบุคคลนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 6.1) การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข หมายถึง ข้อมูลการรับรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ ที่ได้รับจากการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 6.2) มาตรการของชุมชนในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย หมายถึง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการควบคุมลูกน้ำยุงลายโดยการออกกฎหรือระเบียบของชุมชนในการลงโทษคนที่ไม่ปฏิบัติตาม และให้รางวัลสำหรับคนที่ปฏิบัติตาม 6.3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารของอสม. ที่เกี่ยวกับการควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกทั้งจากภายใน และภายนอกหมู่บ้าน ได้แก่ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ที่ประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล โรงพยาบาลชุมชน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ และอินเทอร์เน็ต

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งหมด 193 ราย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ของ Kanlaya Vanichbuncha, (2015) และการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 136 คน เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยให้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก แบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยมีข้อคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และ ไม่แน่ใจ เกณฑ์การแปลผลคะแนนความรู้แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับความรู้สูง คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 80 – 100 จนถึงระดับความรู้ต่ำ คะแนนเท่ากับ ร้อยละ 60 หรือน้อยกว่า และทัศนคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น

(Likert Scale) มีข้อคำถามให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกดีมาก จนไปถึง คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกพอใช้ ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านปัจจัยเอื้อ มี 3 ประเด็น เกี่ยวกับการได้รับความร่วมมือในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกจากประชาชน การมีมาตรการควบคุมป้องกันโรค ไข้เลือดออกในชุมชน และความพอเพียงของทรัพยากรในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตอนที่ 4 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับการการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออก การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุขและมาตรการของชุมชนในการควบคุม ลูกน้ำยุงลาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น (Likert Scale) โดยมีข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น (Likert Scale) โดยมีข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามระดับช่วงคะแนน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกดีมาก จนไปถึง ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการ ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกพอใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามวิธีการดำเนินการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ การวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษา แนวความคิด ทฤษฎี ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เช่น เอกสารตำรา ข้อมูล สถิติ การวิจัยขององค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ พื้นฐานในการวิจัย และเป็นพื้นฐานในการพัฒนารอบแนวความคิดในการวิจัยซึ่งการศึกษา วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ 1.1) วิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยทั้ง ในและต่างประเทศที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านแล้วจัดทำเป็นข้อสรุป 1.2) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกรอบแนวความคิดในการวิจัย 2) ขั้นตอนการ กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะทดสอบว่าเมื่อการ

ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 3.) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามจากการสังเคราะห์และพัฒนาข้อคำถามจากการแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) ซึ่งผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.826 จึงถือว่ายอมรับได้ จึงดำเนินการเก็บข้อมูล 4) ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่แท้จริงโดยทั่วไปขององค์กรในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป 5) ขั้นตอนการสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสรุปและอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ คำถาม และสมมติฐานในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และ 6) ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็น 1.1) การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.2) ค่าเฉลี่ย และ 1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's correlation coefficient

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 40 คน (ร้อยละ 29.41) และเพศหญิง จำนวน 96 คน (ร้อยละ 70.59) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 30-45 ปี จำนวน 78

คน (ร้อยละ 57.35) และมีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน (ร้อยละ 22.06) มีอายุเฉลี่ย 37.32 ปี ($\bar{X}$ = 37.32, S.D.=9.33) อายุสูงสุด 72 ปี และอายุต่ำสุด 19 ปี ในส่วนของอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 83 คน (ร้อยละ 61.02) รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 35 คน (ร้อยละ 25.74) อาชีพค้าขาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 12.50) และอาชีพรับราชการ/พนักงานหน่วยงานราชการ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.74) ในส่วนของสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน 108 คน (ร้อยละ 79.41) รองลงมาคือสถานภาพโสด จำนวน 19 คน (ร้อยละ 13.97) และสถานภาพหม้าย/หย่า/ร้าง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 6.62) ในส่วนของระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 81 คน (ร้อยละ 59.56) รองลงมาคือระดับประถมศึกษา จำนวน 51 คน (ร้อยละ 37.50) และจำนวนผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.94)

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยนำประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เมื่อพิจารณาปัจจัยนำจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีระดับความคิดเห็น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 52.21) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 52 คน (ร้อยละ 38.24) และระดับต่ำ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.56) ตามลำดับ ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.27 ($\bar{X}$ = 2.27, S.D.= 0.64) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีระดับ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 69.85) และระดับสูง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 30.15) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.30 ($\bar{X}$ = 2.30, S.D.= 0.46) ดังตารางที่ 1 ส่วนด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 69.85) และระดับสูง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 30.15) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.30 ($\bar{X}$ = 2.30, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาจำแนกด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกรายข้อพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คิดว่าโรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่น่ากลัวเพราะทำให้เสียชีวิตได้ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.= 0.53) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่าทุกคนมีโอกาสเป็นโรคไข้เลือดออกได้เท่า ๆ กัน เราจึงควรแนะนำทุกคนในหมู่บ้านป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงกัด ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.= 0.53) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ยุงลาย

เป็นสัตว์พาหะนำโรคที่มีการแพร่พันธุ์เร็วมาก การกำจัดยุ่งยากจึงเป็นเรื่องยาก ไม่สามารถทำได้ ($\bar{X}$ = 2.85, S.D.= 0.96)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยนำเข้าที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยนำ	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)		(คน)		(คน)	ละ		
ด้านความรู้	52	38.24	71	52.20	13	9.56	2.27	0.64
ด้านทัศนคติ	41	30.15	95	69.85	-	-	2.30	0.46

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเมือง จังหวัดตาก ซึ่งประกอบด้วยด้านความพอเพียงของทรัพยากร และด้านทักษะการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 74 คน (ร้อยละ 54.41) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 45.59) โดยปัจจัยเอื้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ($\bar{X}$ = 2.46, S.D.= 0.50) ดังตารางที่ 2 ด้านความพอเพียงของทรัพยากร จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพอเพียงของทรัพยากร พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 123 คน (ร้อยละ 90.44) และรองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.56) โดยด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ($\bar{X}$ = 2.89, S.D.= 0.32) เมื่อพิจารณาจำแนกด้านความพอเพียงของทรัพยากรรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่าในชุมชนของพวกเขาได้รับการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดยุงเป็นประจำทุกปี ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.= 0.54) รองลงมาคือ ในชุมชน/หมู่บ้านของพวกเขา ได้รับสนับสนุนสารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลายไว้ใช้ตลอดเมื่อต้องการใช้ ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.= 0.57) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเห็นว่าในชุมชน/หมู่บ้านของท่านได้รับสนับสนุนงบประมาณด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 4.04, S.D.= 0.61) ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 82 คน (ร้อยละ 60.29) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 54 คน (ร้อยละ 39.71) ตามลำดับ โดยด้านการมีทักษะในการ

ใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.40 ($\bar{X} = 2.40$, S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาจําแนกการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ เห็นว่า การพ่นหมอกควันสารเคมีสามารถช่วยกำจัดได้เฉพาะยุงตัวแก่เท่านั้นไม่สามารถช่วยกำจัดลูกน้ำได้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.52) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คิดว่านอกจากการพ่นหมอกควันกำจัดยุงแล้วยังมีวิธีการกำจัดยุงอื่น ๆ อีกหลายวิธี ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.80) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่า การพ่นหมอกควันกำจัดยุงสามารถพ่นภายในบ้านโดยไม่จำเป็นต้องปิดประตูบ้านเพื่ออบควันไว้ภายในบ้านเลย ($\bar{X} = 2.85$, S.D.=0.96)

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยเอื้อ	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ด้านความพอเพียงของทรัพยากร	123	90.44	13	9.56	-	-	2.89	0.32
ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมี	54	39.71	82	60.29	-	-	2.40	0.49
ภาพรวมของปัจจัยเอื้อ	62	45.59	74	54.41	-	-	2.46	0.50

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยเสริม ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 124 คน (ร้อยละ 91.17) และรองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 8.82) โดยปัจจัยเอื้อด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ($\bar{X} = 2.90$, S.D.=0.28)

เมื่อพิจารณาจําแนกด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร รายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บอกว่าพวกเขาได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรค

ไข้เลือดออก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.74) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบอกว่าพวกเขาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารสถิติ การป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกภายในตำบลของท่านอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.81) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บอกว่าพวกเขาได้เข้าร่วมรับฟังเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.82)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติกับ 0.05 พบว่า ปัจจัยนำเข้า ซึ่งได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.194$, p-value = 0.021) และทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.259$, p-value = 0.002) ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ($r = 0.240$, p-value = 0.006) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.183$, p-value=0.029) และด้านการมีทักษะการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.176$, p-value=0.036) ปัจจัยเสริม ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.205$, p-value = 0.014) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม	ความสัมพันธ์ของตัวแปร		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยนำ			
ด้านความรู้	0.194	0.021*	มีความสัมพันธ์
ด้านทัศนคติ	0.259	0.002*	มีความสัมพันธ์
ปัจจัยเอื้อ	0.240	0.006*	มีความสัมพันธ์
ด้านความพอเพียงของ ทรัพยากร	- 0.183	0.029*	มีความสัมพันธ์
ด้านการมีทักษะการใช้ ทรัพยากร	0.176	0.036*	มีความสัมพันธ์
ปัจจัยเสริม			
ด้านการได้รับสนับสนุน ข้อมูลข่าวสาร	0.205	0.014*	มีความสัมพันธ์

* ค่าระดับนัยสำคัญ น้อยกว่า 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยนำของอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้านได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และปัจจัยด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก สามารถอภิปรายจำแนกปัจจัยนำรายด้านได้ว่าด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ($r=0.194$, $p\text{-value}=0.021$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บันเทิง สุพรรณและคณะ (2560) ที่พบว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร และเป็นสิ่งจำเป็นที่ก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม ความเข้าใจ ที่ถูกต้องของบุคคลเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย การหลีกเลี่ยงสาเหตุการติดเชื้อโรคไข้เลือดออก การดูแลสุขภาพเมื่อป่วย ($r = 0.115$, $p\text{-value} < 0.05$) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ($r=0.259$, $p\text{-value}=0.002$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า ทักษะต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีผลต่อระดับพฤติกรรมกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม แก้ววันดีและคณะ (2559) ที่พบว่า ทักษะในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตตำบลนครเจดีย์ อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน ($r=0.119$, $p\text{-value}=0.022$)

ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.240$, $p\text{-value}=0.006$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายจำแนกปัจจัยเอื้อรายด้านได้ดังนี้ ด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.183$, $p\text{-value}=0.029$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า ทรัพยากรในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่เพียงพอ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และสื่อความรู้ สารเคมีควบคุมกำจัดยุงลาย และลูกน้ำยุงลาย มีความสำคัญโดยตรงต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิพา แยมพวง (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของตัวแทนครัวเรือนในหมู่ที่ 2 ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอบางพารา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพอเพียงของทรัพยากรในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.444$, $p = 0.001$) ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($r=0.176$, $p\text{-value}=0.036$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า การมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องก่อให้เกิดพฤติกรรม การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ดีตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม แก้ววันดี (2559) ที่พบว่า การมีทักษะในการใช้ทรัพยากรป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลนครเจดีย์ อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.111$, $p\text{-value}=0.032$)

ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.205$, $p\text{-value}=0.014$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่ดีจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก มีการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุณินดา ยารวง (2560) ที่พบว่าการได้รับข่าวสารข้อมูล มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายสุขภาพในอำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.105$, $p\text{-value}=0.026$)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยการนำผลวิจัยไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ในปัจจุบันยังคงมีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในตำบลหนองบัวใต้อยู่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรผนึกกำลังกันมากขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยให้ทำการศึกษาเฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณ ควรนำผลการวิจัยนี้มาใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป เพื่อจะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาในประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของชุมชน เพื่อเป็นการสำรวจพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการเกิดโรคไข้เลือดออก

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงสาธารณสุข. (2561). สถานการณ์โรคติดต่อที่เฝ้าระวังเร่งด่วนประเทศไทย. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ปี 2560. กระทรวงสาธารณสุข:กรุงเทพฯ, 10(1), 1-15.

- กุนนิตา ยารวง. (2560). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. **วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นิคม แก้ววันดี, วราภรณ์ ศิริสว่าง และศิริขวัญ บริหาร. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตำบลนครเจดีย์ อำเภอ
ป่าซาง จังหวัดลำพูน. **การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติและนานาชาติเครือข่าย
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ครั้งที่ 15**, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์:นครสวรรค์, 73-86.
- นิพา แยมพวง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของตัวแทนครัวเรือนในตำบลลั่นถิ่น ในหมู่ที่ 2 อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี. **สารนิพนธ์**. มหาวิทยาลัยนเรศวร:พิษณุโลก.
- สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง. (2562). **ติดตามสถานการณ์โรคไข้เลือดออก 2562**. [Online].
Available: <http://www.thaivbd.org/content.php?id =324161>, [19 ธันวาคม
2562].
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2015). **Health program planning: An educational
and ecological approach**. New York: McGraw-Hill.
- Kanlaya Vanichbuncha. (2015). **Advanced statistical analysis using SPSS for
Windows**. 12th Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- WHO. (2018). **Dengue and severe dengue**. [Online].
Available:<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs/117/en/>, [26
January 2020].

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัท
ที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF REAL ESTATE BUSINESS IN
THAILAND: CASE STUDY OF THE AWARDED COMPANY IN SET
SUSTANABILITY AWARD

ภรณ์ภา บัวทิพวรรณ¹

Pornrampa Buathippawan

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันของแต่ละบริษัทและการปฏิบัติตามข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสีย 2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวคิดของฟิลลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (Philip Kotler และ Nancy Lee) ทั้ง 6 ประเภท และเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคมของแครอล (Caroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities) 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนจากบริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561 จำนวน 3 บริษัทได้แก่ บริษัท พุกกา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริโภคได้แก่ ผู้ที่พักอาศัยทั้งโครงการบ้านเดี่ยวและคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวนบริษัทละ 5 โครงการ โครงการละ 3 หลังและผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมอมตะ ซิตี้ จำนวน 5 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า 1.ทั้งสามบริษัทมีการปฏิบัติตามข้อร้องเรียนของผู้บริโภคในเชิงบวก และมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่หลากหลายและสะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่าง

Received: 2020-06-26 Revised: 2020-07-14 Accepted: 2020-07-14

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมืองวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี Doctor of Philosophy (Leadership in Society, Business and Politics) College of Social Innovation, Rangsit University, Pathumthani, Thailand, e-mail: rampa_b@hotmail.com

ครอบคลุม รวมถึงมีการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรม และด้านสาธารณประโยชน์ด้วยเช่นกัน 2. บริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ดำเนินกิจกรรมรูปแบบการส่งเสริมประเด็นสังคมมากที่สุดและส่วนใหญ่คือด้านการศึกษา รวมทั้งเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูงรวม 3 ด้านได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรมและด้านสาธารณประโยชน์ 3. บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูง 3 ด้านได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรม ด้านสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ยังเป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมโดยมีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าทั้ง 2 บริษัท โดยส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต 4. บริษัททอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสูงทั้ง 4 ด้าน คือด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรมและด้านสาธารณประโยชน์ รวมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบอาสาสมัครมากที่สุด ซึ่งโครงการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม ข้อเสนอแนะการวิจัย องค์กรควรเพิ่มจำนวนของกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานให้มากขึ้น เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบของผู้บริโภคที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงาน

คำสำคัญ (Keywords): ความรับผิดชอบต่อสังคม; ผู้มีส่วนได้เสีย; อสังหาริมทรัพย์

Abstract

This study aimed to 1) examined the business operation and the treatment of complaints of the stakeholders 2) compared the models of corporate social responsibility activities based on the 6 types of Phillip's Kotler and Nancy Lee theory and compared the corporate social responsibility in all 4 areas based on Carroll's Pyramid of Corporate Social Responsibility theory and 3) developed the guideline for carrying out corporate social responsibility activities. There were 2 groups of samples: 1) representatives from real estate companies who were listed on the Stock Exchange of Thailand (SET), and received an award from the Stock Exchange of Thailand in 2018 – which consisted of 3 companies: Pruksa Holding Public Company Limited, SC Asset Corporation Public Company Limited, and Amata Corporation Public Company Limited and 2) customer groups who were residents of both detached houses and condominiums in Bangkok and Perimeter (5 projects for each company and 3 houses in each unit) and 5 entrepreneurs in Amata City Industrial Estate. The findings revealed that 1) the three companies responded positively to the complaints and

they had several kinds of corporate social responsibility activities which, therefore, resulted in the importance of the stakeholder as well as well as conducting business with Economic, Legal, Ethical, and Philanthropic responsibilities, 2) among the three companies, the number of the social promotion activities from Prukha Holding Public Company Limited was the highest one and most of the activities were education which could be considered an organization with a high level of responsibility in three aspects : Legal, Ethical, and Philanthropic responsibilities, 3) SC Asset Corporation Public Company Limited was an organization with a high level of responsibility in 3 areas: Legal, Ethical, Philanthropic responsibilities – the number of the variety of activities of SC Asset Corporation Public Company Limited was more than the other two companies and most of them were helping and supporting the development of society and quality of life and 4) Amata Corporation Public Company Limited was an organization with high responsibility in all 4 areas: Economic, Legal, Ethical, and Philanthropic responsibilities as well as the largest number of volunteering activities among the three companies – which most of the activities were focused on developing community and society. The suggestion for corporate research was increasing Environmental and energy activities to promote consumers behavior towards the environmental and energy use.

Keywords: Corporate Social Responsibility; Real Estate; Stakeholder

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่ง Siregar และ Yanivi ได้กล่าวถึงการดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ว่า องค์กรต้องคำนึงถึงดำเนินธุรกิจโดยแสดงความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสังคมท้องถิ่น และด้านสิ่งแวดล้อม มิเช่นนั้นแล้วอาจเกิดประเด็นปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ด้านสิ่งแวดล้อม การบุกรุกพื้นที่ และมาตรฐานแรงงานต่ำ (Siregar and Yavini, 2010 : 241-242) ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันปัญหาด้านสังคมที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารหลายๆองค์กรในภาคธุรกิจนี้ ได้กำหนดพันธสัญญาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งรวมอยู่ในพันธสัญญาเชิงรุกขององค์กรหรือพันธสัญญาเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นการแสดงเจตจำนงความมุ่งมั่นด้านความ

รับผิดชอบต่อสังคมและนำไปกำหนดเป็นพันธกิจ นโยบายและแผนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของไทยได้ให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพราะการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมที่ล้มเหลว (ภัทรารวรรณ รัตนเกษตร, 2558 : 54) ซึ่งเห็นได้จากหลายๆ องค์กรในภาคธุรกิจนี้ที่ผู้นำขององค์กรกำหนดพันธสัญญาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งรวมอยู่ในพันธสัญญาเชิงรุกขององค์กรหรือพันธสัญญาเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อเป็นการแสดงเจตจำนงความมุ่งมั่นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและนำไปกำหนดเป็นพันธกิจ นโยบายและแผนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง การรักษาสีสิ่งแวดล้อม การเคารพสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาสังคมชุมชน

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แล้วยังมีปัญหาประการหนึ่งในเรื่องของแนวคิดและความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือ องค์กรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อาจมองว่าธุรกิจของตนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมมากนัก เนื่องจากบางองค์กรมองว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นเพียงธุรกิจที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การซื้อขายที่ดิน ที่อยู่อาศัย ฯลฯ และไม่ได้มีผลกระทบต่อสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมมากนัก แต่แท้จริงแล้วธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อาจมีความเสี่ยงในการกระทำผิดกฎหมายหรือจริยธรรม อาทิ การสนับสนุนคู่ค้าในการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การติดสินบน การนำเสนอข่าวข้อมูลที่บิดเบือนให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย การปฏิบัติงานแบบที่ปราศจากการตรวจสอบ และยังมีประเด็นสังคมและสาธารณะที่มีความน่ากังวลเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันระหว่างพนักงานชายและหญิง ค่าตอบแทน การทำงานล่วงเวลา สวัสดิการ เป็นต้น และประเด็นสิ่งแวดล้อมมีความเสี่ยงในเรื่องเสียงการก่อสร้าง ความปลอดภัยในขณะปฏิบัติงาน การใช้พลังงาน การปล่อยสิ่งปฏิกูล ซึ่งความรับผิดชอบด้านกฎหมาย จริยธรรม และสาธารณประโยชน์ทุกประเด็นเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายและเป็นปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ควรคำนึงถึงและต้องพิจารณาประเด็นดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันผลกระทบที่จะตามมาในลำดับต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทำการศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561 ได้แก่ บริษัทพุกาโฮ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งทั้งสามบริษัทล้วนเป็นองค์กรที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และสามารถคงมาตรฐานการดำเนินธุรกิจอย่างมีความยั่งยืนและมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้

อย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากการได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสียของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

การศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่ได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561 ได้แก่ บริษัทพุกาโฮ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันของแต่ละบริษัทและการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสียของบริษัทที่ได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมบริษัทที่ได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561 ตามแนวคิดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมของฟิลลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (Philip Kotler and Nancy Lee) ทั้ง 6 รูปแบบ ได้แก่ การส่งเสริมประเด็นสังคม การตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นสังคม การตลาดเพื่อสังคมขององค์กร การบริจาคตรง อาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน (และข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคมของแคโรล (Caroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities) ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์

3. เพื่อเสนอแนวการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมบริษัทที่ได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยที่นิยามของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตามการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแบ่งธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับผู้ผลิตวัสดุก่อสร้าง ผู้พัฒนาและบริหารอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงบริการ

ก่อสร้างและงานวิศวกรรม ทั้งนี้การเลือกศึกษาตัวอย่างบริษัทในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาโดยพิจารณาจากบริษัทในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่มีความโดดเด่นด้านความยั่งยืนและได้รับรางวัลเกียรติยศจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2561 ได้แก่ บริษัท พุกาโฮ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) และบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ล้วนเป็นกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทั้ง 3 บริษัท

ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาแบบการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) คือ การศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ วารสาร รายงานประจำปีและรายงานความยั่งยืนของแต่ละบริษัทซึ่งเป็นข้อมูลในปีพ.ศ.2560-2561 เพื่อทราบถึงข้อมูลการดำเนินธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของทั้ง 3 บริษัท ทั้งนี้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยจะทราบถึงข้อมูลการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ผลประกอบการ นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อนำไปประกอบการศึกษาและเปรียบเทียบตามทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การศึกษาแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียของแต่ละบริษัทซึ่งในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริโภคหรือลูกค้า เพื่อทราบถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ การบริการหลังการขาย และประเด็นปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคร้องเรียนไปยังแต่ละบริษัท อีกทั้งยังทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนของแต่ละบริษัทเช่นเดียวกัน เพื่อทราบถึงนโยบายการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้บริโภคหรือลูกค้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้ประกอบการหรือตัวแทนผู้ประกอบการที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะ ซิตี้ จังหวัดชลบุรี ของบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน 5 แห่ง
2. ผู้ซื้อหรือผู้พักอาศัยอยู่ในโครงการของเครือบริษัทพุกาโฮ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ทั้งโครงการบ้านเดี่ยวและคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 5 โครงการ โครงการละ 3 หลัง
3. ผู้ซื้อหรือผู้พักอาศัยอยู่ในโครงการของเครือบริษัทเอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ทั้งโครงการบ้านเดี่ยวและคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 5 โครงการ โครงการละ 3 หลัง
4. ผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหาร บริษัทพุกาโฮ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การดำเนินธุรกิจและการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสีย

จากการศึกษาพบว่าทั้งสามบริษัทให้ความสำคัญและปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560 (Corporate Governance Code for Listed Company 2017) ซึ่งเป็นมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่ออกโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทั้งสามบริษัทมีความเห็นของผู้บริหารที่สอดคล้องกันในเรื่องการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีว่าเป็นระบบการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส สร้างผลตอบแทน เพิ่มมูลค่าในระยะยาว รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสีย และทั้งสามบริษัทได้พิจารณาทบทวนการปรับปรุงนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กร และคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม การมีธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจด้วยเช่นกัน นอกจากนี้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2560 แล้ว ทั้งสามบริษัทยังได้ยึดถือหลักเกณฑ์ ASEAN Corporate Governance Scorecard (ASEAN CG Scorecard) เพิ่มเติมจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ด้านการดำเนินธุรกิจของทั้งสามบริษัท จากข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์พบว่าทั้งสามบริษัทให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาแนวคิดและพันธกิจขององค์กรโดยให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรผ่านการสร้าง DNA ขององค์กรให้แก่พนักงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับพันธกิจดังกล่าวที่องค์กรกำหนด ปัจจุบันทั้งสามบริษัทสามารถปฏิบัติตามพันธกิจและหลักปรัชญาแนวคิดขององค์กรซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่อสังคมโดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และทั้งสามบริษัทมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับการแสวงหาผลกำไรสูงสุด และยังสามารถรักษาสภาพและผลประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการขยายการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ และมีระดับหนี้สินอยู่ในระดับต่ำ

ด้านการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสีย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริโภคหรือลูกค้า พบว่าปัญหาของบริษัท พุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) และบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับข้อร้องเรียนส่วนใหญ่เรื่องคุณภาพมาตรฐานและวัสดุของบ้าน เมื่อทั้งสองบริษัทได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโครงการแล้วได้เร่งทำการตรวจสอบโดยบริษัทและเข้าดำเนินการแก้ไขให้ตามหลักวิศวกรรม รวมถึงยินดีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมคนกลางเข้ามาร่วมในการตรวจสอบและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค(สคบ.) เพื่อหาแนวทางแก้ไขและเยียวยา โดยทุกครั้งที่มีการร้องเรียนต่อหน่วยงาน

กลางทางบริษัทก็ได้ทำการตรวจสอบถึงปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อหาข้อยุติต่อข้อพิพาทดังกล่าว ขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ตั้งอยู่ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมอมตะ ซิตี้ ของบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พบว่าปัญหาส่วนใหญ่คือปัญหาการจราจรและปัญหาน้ำท่วม โดยทางบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัทในเครือและร่วมมือกับหน่วยงานราชการดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่เสมอ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำและการขุดลอกคูคลองเพื่อป้องกันน้ำท่วม และการปรับปรุงสภาพพื้นผิวถนนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการใช้ถนน เป็นต้น

นอกจากนี้ทั้งสามบริษัทได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยอำนวยความสะดวกและปรับปรุงเรื่องการร้องเรียนปัญหาต่างๆผ่านแอปพลิเคชันอาทิ บริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Pruksa The Living เพื่อให้บริการด้านที่อยู่อาศัยอย่างครบวงจร บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Fixzy เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการที่ครอบคลุมทุกบริการเรื่องช่างรายแรกของไทย และบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Smart Traffic เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรภายในนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

2. เปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวคิดของฟิลลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (Philip Kotler and Nancy Lee) ทั้ง 6 ประเภท และเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดพีระมิตความรับผิดชอบต่อสังคมของแครอล (Caroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities)

ตารางที่ 1 สรุปการเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดของ Philip Kotler และ Nancy Lee

รูปแบบกิจกรรม	บริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	บริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
การส่งเสริมประเด็นสังคม	โครงการด้านการศึกษา 5 โครงการ	โครงการพัฒนาทักษะและความสามารถ 3 โครงการ	โครงการด้านการศึกษา 3 โครงการ
	โครงการด้านชุมชนและสังคม 2 โครงการ	โครงการพัฒนาสังคม	

		และคุณภาพชีวิต 4 โครงการ	
	โครงการเพื่อผู้พิการ 1 โครงการ		
การบริจาค ตรง	โครงการบริจาค ทุนการศึกษา 2 โครงการ	โครงการบริจาคเพื่อ ผู้ด้อยโอกาส 2 โครงการ	โครงการบริจาค เพื่อช่วยเหลือ สังคม 1 โครงการ
		โครงการบริจาคเพื่อ ช่วยเหลือสังคม 1 โครงการ	
อาสาสมัคร ช่วยเหลือ ชุมชน	โครงการอาสาสมัคร 3 โครงการ	โครงการอาสาสมัคร 1 โครงการ	โครงการจิตอาสา ด้านการศึกษา 1 โครงการ
			โครงการจิตอาสา เพื่อชุมชน 1 โครงการ
ข้อปฏิบัติ ทางธุรกิจ เพื่อแสดง ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม	โครงการด้าน สิ่งแวดล้อมและ พลังงาน 7 โครงการ	โครงการด้านสิ่งแวดล้อม และพลังงาน 7 โครงการ	โครงการด้าน สิ่งแวดล้อมและ พลังงาน 6 โครงการ

เมื่อพิจารณารูปแบบที่องค์กรได้ดำเนินกิจกรรมแล้วพบว่า บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีรูปแบบที่หลากหลายและส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ส่วนบริษัท พวกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีความหลากหลายรองลงมา โดยบริษัทเน้นการสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการศึกษาและด้านการจัดการพลังงานการจัดการพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีรูปแบบกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เน้นไปทางด้านการจัดการพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 2 สรุปความรับผิดชอบทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดของ Carroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities ของทั้งสามบริษัท

		บริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ पोเรชั่น จำกัด (มหาชน)	บริษัท อมตะ คอร์पोเรชั่น จำกัด (มหาชน)
ความ รับผิดชอบ ด้าน เศรษฐกิจ	ผลประกอบการ	ดี	ดี	ดี/อยู่ใน ระดับสูง
	นโยบายด้านจัดสรร ที่ดิน	มี	มี	ดี/อยู่ในระดับสูง
	นโยบายการจ่ายเงิน ปันผล	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
	นโยบายการบริหาร ความเสี่ยง	มี	มี	มี
ความ รับผิดชอบ ด้าน กฎหมาย	นโยบายต่อต้านการ ทุจริต	มี	มี	มี
	นโยบายการปฏิบัติ ตามกฎหมายและ ข้อบังคับอื่น	มี	มี	มี
	มีหน่วยงานภายใน ตรวจสอบ	มี	มี	มี
ความ รับผิดชอบ ด้าน จริยธรรม	การกำกับดูแล กิจการที่ดี	มี	มี	มี
	นโยบายผู้มีส่วนได้ เสีย	มี	มี	มี/ครอบคลุม ทุกด้าน
	ความรับผิดชอบต่อ ผู้บริโภค	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง

ความ รับผิดชอบ ด้าน สาธารณะ ประโยชน์	การสนับสนุนเงินทุน และทรัพยากรที่ไม่ใช่ เงินทุน	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง
	กิจกรรมจิตอาสา	มี/ปานกลาง	มี/ปานกลาง	มี/อยู่ใน ระดับสูง
	การส่งเสริมการ พัฒนา ชุมชนและ สังคม	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง	มี/อยู่ใน ระดับสูง

จากตารางสรุปความรับผิดชอบต่อทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดของ Pyramid of Corporate Social Responsibilities ของทั้งสามบริษัทข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1. บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ กฎหมาย จริยธรรมและสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากพบว่าบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีผลประกอบการที่ดี มีการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น มีการขยายธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีนโยบายด้านผู้มีส่วนได้เสีย มีนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และมีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นจำนวนมาก

2. บริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) พบว่าบริษัทมีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูงรวม 3 ด้านได้แก่ ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์ เนื่องจากพบว่าบริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ให้การสนับสนุนเงินทุนและการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมหลายโครงการ นอกจากนี้บริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ยังให้ความสำคัญต่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและมีหน่วยงานภายในเพื่อทำการตรวจสอบ จึงนับได้ว่าบริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมายในระดับสูง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการกำกับดูแลกิจการที่ดี ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคนโยบายด้านผู้มีส่วนได้เสีย พบว่าบริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรมด้วยเช่นกัน แต่หากพิจารณาจากผลประกอบการพบว่าบริษัทพุกาษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มีผลประกอบการที่ดี มีการขยายธุรกิจ มีนโยบายบริหารความเสี่ยง และมีการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น ถือได้ว่ามีความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

3. บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จากการศึกษาพบว่าบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง 3 ด้านได้แก่ ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาให้การสนับสนุนเงินทุนและการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม การให้ความสำคัญต่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและมีหน่วยงานภายในเพื่อทำการตรวจสอบ การยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการดำเนินธุรกิจ จึงกล่าวได้ว่าบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบอยู่ด้านกฎหมาย อยู่ในระดับสูง มีความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรมอยู่ในระดับสูง และมีความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลประกอบการพบว่า บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีผลประกอบการที่ดีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีนโยบายบริหารความเสี่ยง นโยบายการจัดสรรที่ดินและนโยบายปันหุ้นแก่ผู้ถือหุ้น ดังนั้นบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จึงมีความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการดำเนินธุรกิจ การปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้บริโภค รวมถึงการเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดของฟิลลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (Philip Kotler and Nancy Lee) และการเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดพีระมิตความรับผิดชอบต่อสังคมของแครอล (Caroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities) สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ กฎหมาย จริยธรรมและสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับสูง และมีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบอาสาสมัครมากที่สุด โครงการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยมีบุคลากรของบริษัทเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีรูปแบบกิจกรรมข้อปฏิบัติทางธุรกิจแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ส่วนใหญ่เน้นไปทางด้านการจัดการพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บริษัท พวกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ดำเนินกิจกรรมรูปแบบการส่งเสริมประเด็นสังคมมากที่สุดเมื่อเทียบกับทั้ง 2 บริษัท และส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมด้านการศึกษา รองลงมาคือ ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และรูปแบบการตลาดเพื่อสังคมขององค์กร กิจกรรมส่วนใหญ่ของบริษัท พวกษาโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ที่ให้การสนับสนุนเรื่องการศึกษา และการอนุรักษ์พลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม และบริษัท พวกษาโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ยังมีความ

รับผิดชอบอยู่ในระดับสูงรวม 3 ด้านได้แก่ ความรับผิดชอบด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์

บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง 3 ด้านได้แก่ ความรับผิดชอบด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์และมีความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เมื่อพิจารณารูปแบบที่องค์กรได้ดำเนินกิจกรรมแล้วพบว่า บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีรูปแบบที่หลากหลายเมื่อเทียบกับอีก 2 บริษัท และส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต นอกจากนี้บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินกิจกรรมการบริจาคตรงมากที่สุดเมื่อเทียบกับทั้ง 2 บริษัท รองลงมาคือ การส่งเสริมประเด็นสังคม การตลาดเพื่อสังคมขององค์กร และอาสาสมัครช่วยเหลือชุมชนและสังคม ส่วนใหญ่บริษัทให้ความสำคัญต่อประเด็นการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ทั้งนี้รูปแบบการตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นทางสังคมพบว่า บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินกิจกรรมรูปแบบดังกล่าวเพียงบริษัทเดียว

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันของแต่ละบริษัท การปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสีย และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามการคิดของฟิลลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (Philip Kotler และ Nancy Lee) ทั้ง 6 ประเภท รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคมของแครอล (Caroll's Pyramid of Corporate Social Responsibilities) ของบริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พบประเด็นปัจจัยที่ทำให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สนใจเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม มีดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

1.1 การมีผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กรด้วยหลักการความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินกลยุทธ์โดยคำนึงถึงการสร้างคุณค่าต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม

1.2 มีค่านิยม (Core Value) ที่อาจเกิดจากการปลูกฝังของผู้นำ เช่น กรณีบริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ตามแนวคิดของนายทองมา วิจิตรพงศ์พันธุ์ ผู้บริหารของบริษัท คือ “หัวใจสำคัญของการทำบ้านให้คนอื่นอยู่มาจากใจที่อยากให้สิ่งดีๆ อยากจะให้ลูกคามีบ้านเป็นของตนเอง เป็นบ้านที่เหมาะสมกับกำลังซื้อและที่สำคัญต้องคุณภาพดีอยู่อย่างมีความสุขไร้กังวล” เช่นเดียวกับกรณีของบริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) ซึ่งผู้บริหารให้ความสำคัญแก่การสร้าง DNA Culture ขององค์กรเพื่อสร้างพนักงานให้ตอบโจทย์กับพันธกิจหลัก คือ For Good Mornings

และสนับสนุนการทำงานและการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมของพนักงาน นอกจากนี้บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีปรัชญาหลักคือ “ALL WINS” คือการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้รับประโยชน์ และสร้าง DNA องค์กรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาผนวกรวมกับแผนพัฒนาธุรกิจของบริษัทนำไปสู่ความยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของทุกภาคส่วน ซึ่งการกำหนดค่านิยม (Core Value) นี้จะช่วยสร้างพนักงานและเกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรและประสบผลสำเร็จเช่นกัน

1.3 โครงสร้างการบริหาร เพื่อกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบกำกับดูแล และระบุอำนาจหน้าที่ บริษัทซึ่งเป็นกรณีทั้งสามบริษัท มีคณะกรรมการทั้งในระดับจากคณะกรรมการบริษัท ที่ทำหน้าที่ดูแลด้านธรรมาภิบาล และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และยังมีคณะกรรมการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.4 กฎระเบียบที่เป็นกรอบให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียและไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีบทลงโทษเพื่อให้กฎระเบียบได้รับการปฏิบัติจริง

1.5 การสื่อสารข้อมูลทั้งการสะท้อนปฏิกิริยาจากภายนอกสู่ระดับบริหารเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และการปรับปรุงแก้ปัญหา และจากการบริหารองค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสู่การรับรู้ของสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่

2.1 แรงกระตุ้นจากสังคมภายนอก และกระแสโลกที่ตื่นตัวต่อภาวะวิกฤต เนื่องจากชาดธรรมาภิบาลจนส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาคุณภาพบ้าน ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าไม่แก้ไขจะส่งผลกระทบต่อบริษัท

2.2 ภาครัฐประชาสังคม การฟ้องร้องหรือการร้องเรียนของผู้บริโภค โดยผ่านช่องทางภาครัฐ และสื่อสังคมออนไลน์ มากขึ้น มีข้อมูลที่เป็นหลักฐานมีน้ำหนักมากขึ้นจึงเป็นปัจจัยหรือแรงกดดัน

2.3 ภาครัฐที่มีกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ดังนั้น จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจของแต่ละบริษัท การปฏิบัติต่อข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสีย และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จึงกล่าวได้ว่าทั้งสามบริษัทมีความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์และมีความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ โดยที่บริษัท พกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) และบริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง และบริษัทเอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสามบริษัทมีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายโดยส่วนใหญ่มุ่งแก้ไขประเด็นปัญหาสังคมและ

สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก รวมถึงมีการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาตามประเด็นสังคมที่แต่ละบริษัทได้ให้ความสำคัญ ซึ่งการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายนี้ช่วยให้ผลของการจัดกิจกรรม ผู้มีส่วนร่วมและผู้ได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมได้รับประโยชน์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น และจากการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่แต่ละบริษัทได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนั้น ส่งผลให้ทั้งสามบริษัทได้รับการยกย่องและได้รับรางวัลเกียรติยศจากหน่วยงานและสถาบันต่างๆ รวมถึงได้รับรางวัลเกียรติยศจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์กรควรเน้นแนวทางการจัดกิจกรรมในรูปแบบการตลาดเพื่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Marketing) ให้มากขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมหรือรณรงค์เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงาน ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวโน้มการดำเนินกิจกรรมที่แต่ละบริษัทให้ความสนใจด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. จากการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมรูปแบบการตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นสังคม (Cause-Related Marketing) ยังมีน้อย ดังนั้นองค์กรควรพิจารณาเพิ่มจำนวนการจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้หรือจัดแบบผสมผสานกับรูปแบบกิจกรรมอื่น เพื่อความเหมาะสมและเพื่อการขยายวงกว้างของผู้รับผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาเครื่องมือชี้วัดมูลค่าเพิ่มและความสำคัญของการดำเนินงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์การรับรู้และภาพลักษณ์การดำเนินงานการรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง (References)

ถนอมศักดิ์ จิรายุสสวัสดิ์. (2555). เปิดโปง “ธุรกิจนอมนิ” เล่ห์ต่างชาติซุบตีดินไทย. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ธีรพร ทองชะโชค และอาคม ใจแก้ว. (2556). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อ สังคมของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.” วารสารวิทยาการจัดการ. 30 (1), 23-50.

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2553). **การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร**. กรุงเทพฯ : ینگ์
ปียอนด์ บุ๊คส์.

พรนริศ ชวนไชยสิทธิ์. (2563, 10 มกราคม). นายกสสมาคมอสังหาริมทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สัมภาษณ์.

ภัทราวรรณ รัตนเกษตร. (2558). “บทบาทของกฎหมายเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของ
กิจการ”. **วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์**. 4 (1), 54.

วรุฒิ ไชยสร. “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาความ
รับผิดชอบต่อสังคม 6 บริษัท”. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**. 9 (กันยายน-ธันวาคม 2560) :
150.

วรุฒิ ไชยสร (2563, 9 กุมภาพันธ์) รองประธานชมรม CSR Club และผู้เชี่ยวชาญ Expert
Education and Academic Affairs บริษัท ทรูคอร์ปอเรชันจำกัด (มหาชน). **บท**
สัมภาษณ์.

ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561) **เกณฑ์ และการ**
ประเมินความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนประจำปี 2561. กรุงเทพฯ : ตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สถาบันไทยพัฒน์. (2561). **6 ทิศทาง CSR 2561 The Sphere of Sustainability**. กรุงเทพฯ :
สถาบันไทยพัฒน์.

สุดารัตน์ เจริญเกตุมงคล (2563, 21 กุมภาพันธ์ 2563) หัวหน้าสายงานบริหารลูกค้าและการพัฒนา
ธุรกิจอย่างยั่งยืน บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชัน จำกัด (มหาชน). **บทสัมภาษณ์.**

Carroll, A.B., & Buchholtz, A.K. (2009). **Business and Society 7th Edition: Ethics**
and Stakeholder Management. USA : Nelson Education Ltd.,

Joseph W Weiss, Michael F Skelley, John C Haughey, Douglas Hall. (2003). **Spiritual**
intelligence at work : Meaning, metaphor, and morals. USA : Emerald
Group Publishing Limited.,

Kotler, P.,and Lee,N. (2005). **Corporate Social Responsibility: Doing the Most**
Good for Your Company and Your Cause. USA : Wiley.

Michael E.Porter and Mark R. Kramer. (2006). **Strategy and Society : The Link**
between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility.
USA: Harvard University.

Siregar, Sylvia V and Yanivi Bachtiar. (2010). “Corporate social reporting: empirical evidence from Indonesia Stock Exchange”. **International. Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management**, 3 (3), 241-242.

รูปแบบถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน
เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์
A MODEL OF CONVEYING COMMUNITY WATER RESOURCES
MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE ENVIRONMENT IN BURIRAM
PROVINCE

มนูญ มนุขจร¹ อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์² สุนทรีย์ จินธรรม³ ยุทธนา นาคทวี⁴
Manoon Manukhachorn, Ananya Popradit, Soontaree Cheentam,
Yutthana Nakhokwik

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research Method) และการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์ 2. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับประชากรเป็นจำนวนครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนลุ่มทองซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวนครัวเรือน 1,620 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 326 ครัวเรือน จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และใช้การสนทนากลุ่มที่กำหนดโดยวิธีการเจาะจงผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่(ผู้นำชุมชน) จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้หลักการ L-I-A-M-S ดังนี้ Leadership คือ ภาวะผู้นำของผู้นำในชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความเป็นปราชญ์ของชุมชน สร้างและเป็นผู้นำหรือช่วยสืบสานภูมิปัญญาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากฐานสู่ฐาน Innovation คือ นวัตกรรมอันก่อให้เกิดขึ้นมาจากความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น Area base คือการร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนมีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรอยู่

Received: 2020-08-26 Revised: 2020-09-11 Accepted: 2020-09-14

^{1 2 3 4} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี Doctor of Philosophy Program in Environmental Education, Collage of Innovative Management, Valaya Alongkorn Rajabhat University, e-mail: ananya.po@vru.ac.th

เสมอมีแหล่งน้ำสะอาดสามารถใช้บริโภค Management คือการการจัดการจัดการ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารจัดการ ชุมชนควรเรียนรู้ในหลักการพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการอาสาเพื่อส่วนร่วม และควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้น้ำ และ Synergy คือความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกชุมชน การประสานความร่วมมือเครือข่ายองค์กรเอกชน มูลนิธิ สมาคม องค์กรการกุศลอื่น ๆ ให้ร่วมสนับสนุน มีนักวิชาการในพื้นที่ 2. การประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.94 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประเมินค่าความสอดคล้อง ซึ่งสามารถนำ L-I-A-M-S ไปเป็นรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์ได้

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบ; การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ; สิ่งแวดล้อมชุมชน

Abstract

This research was a mixed method and research and development project with the research objectives: 1. To create a model of conveying community water resources management for sustainable environment in Buriram Province, 2. To assess the quality of community water resource management model for sustainable environment in Buriram Province. The population was households in the Lim Thong Community which was a prototype community that has successfully managed water resources. A sample of 326 households was simple randomized together with a group of 17 expert for in-depth interview, consisted of 5 experts in community water resource management in Buriram Province, 7 experts of community wisdom in water resource management and 5 local experts (community leaders). The researcher found that 1. The model of conveying community water resources management for sustainable environment in Buriram Province under the L-I-A-M-S principle were, **Leadership** was the leaders in the community should be competent and aware of as an community expert to create and be network leader to continue the community wisdom in water resources management from one generation to another. **Innovation** was an innovation created by knowledge, local wisdom and technology that was appropriate for community. **Area base**, which was to jointly manage the water resources of the community, improve water supply area for agriculture and clean water for consumption. **Management** was management with sufficiency economic philosophy which was the principles of self-reliant and volunteer participation for community. A committee who would

responsible for community water resources management should be established. **Synergy** was a collaboration among government agencies, agencies outside the community and private organizations - Foundations, Associations, and other charity organizations, to support with scholars in the area. 2. The water resource management model assessment have been done by 5 experts, the result was the consistency index of 0.94, which meets the consistency valuation criteria. Therefore, L-I-A-M-S Model could be used as a model of conveying community water resources management for sustainable environment in Buriram Province.

Keywords : Model; Water resource management; Community environment

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาที่มุ่งเน้นโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ที่ขาดการสร้างนโยบายที่อยู่บนฐานของความรู้ เป็นการบกพร่องทางนโยบายอย่างรุนแรง การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Peters & Meybeck, 2000) กลับเป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและการดำรงอยู่ของทุกชีวิตในโลก และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน โดยมองประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของรัฐบาลมากกว่าประชาชนในชุมชน ประเทศไทยมีปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง อันเกี่ยวเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน (Popradit, 2017; Popradit et al., 2015) โดยเฉพาะพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 178,738 ตร.กม. ครอบคลุม 19 จังหวัด ประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนทั้งประเทศ มีลุ่มน้ำหลักจำนวน 3 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำโขง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว ดังนั้นปัญหาสำคัญคือ การขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งในฤดูฝนมักจะเกิดอุทกภัยสภาพพื้นที่บุรีรัมย์ ในฤดูแล้งประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก (กรมทรัพยากรน้ำ, 2556) เป็นภัยแล้งที่รุนแรงและซ้ำซากมาโดยตลอด จนมีคำพังเพยว่า “บุรีรัมย์ดำน้ำกิน” ชุมชนลุ่มทอง จังหวัดบุรีรัมย์ นับเป็นพื้นที่ที่ดำเนินการแก้ปัญหาความขาดแคลนนี้ด้วยพลังเข้มแข็งของชุมชน ประยุกต์ใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เกิดเป็นองค์ความรู้การบริหารจัดการน้ำในชุมชน จึงเป็นชุมชนตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารจัดการน้ำได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ นี้โดยการถอดบทเรียนสำคัญเพื่อหาปัจจัยสำคัญและหลักการต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนดังกล่าวประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการให้น้ำพอเพียงกับพื้นที่การเกษตร มีตลอดปี หล่อเลี้ยงระบบนิเวศน์ และเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับมิติทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชน อย่างยั่งยืน และนำไปเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับลักษณะภูมินิเวศของชุมชนในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Research Method) เพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชุมชนในการบริหารจัดการน้ำ ผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่าง ถูกกำหนดโดยวิธีการเจาะจงเลือกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 7 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ประเด็นในการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 2) ประเด็นคำถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
- 3) แบบประเมินรูปแบบ

3.1 การสร้างเครื่องมือ ประเด็นและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมินรูปแบบนั้นจะถูกสร้างขึ้นและตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนด้านภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเกณฑ์และด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาประเมินความเหมาะสมของข้อความ ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Item-Objective Congruence) การคัดเลือกข้อความดำเนินการโดยพิจารณาเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป พบว่า ค่า IOC ของแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ ประเด็นและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปในทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เพื่อค้นหาค่าประกอบสำคัญที่จะใช้ในการสร้างรูปแบบ ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ จากประชากรซึ่งเป็นจำนวนครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนลุ่มทองซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 1,620 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก โดยใช้ตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane , 1967) ได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 326 ครัวเรือน

4.2 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 7 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ขอนัดวันเวลาที่เหมาะสมพร้อมเพรียงกัน ดำเนินการจัดสนทนาเพื่อสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

4.3 นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องกับนิยามที่กำหนดไว้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะประเมินความสอดคล้องที่ละปัจจัย ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไปถือว่ารูปแบบนั้นมีความเหมาะสม แต่ถ้าผลการประเมินความสอดคล้องมีค่าต่ำกว่า 0.50 จะต้องนำประเด็นดังกล่าวนั้นมาพิจารณาปรับปรุงใหม่เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 การคำนวณค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC)

5.1.2 การวิเคราะห์ความเที่ยงหรือค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ จากแบบสอบถาม จำนวนครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 326 ครัวเรือน ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถทราบถึงองค์ประกอบสำคัญทั้งหมด 5 ปัจจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ปัจจัยสำคัญ
1	ด้านภาวะผู้นำ
2	ด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยี
3	ด้านสภาพพื้นที่และเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชน
4	ด้านปรัชญาการบริหารจัดการ
5	ด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอก

จากปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ได้จากชุมชนลุ่มทอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์จากปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ได้จากชุมชนลุ่มทอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 จากการตอบแบบสอบถามของหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 326 ตัวอย่าง และยกปัจจัยที่ได้รับคะแนนสูงสุด 5 อันดับแรกเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อทำให้การสร้างรูปแบบมีความถูกต้อง ชัดเจน กระชับ ตรงกับความต้องการของสมาชิกชุมชนอย่างแท้จริงโดยดำเนินการภายใต้องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดบุรีรัมย์

1.2 จากการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 7 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน เพื่อร่วมกับสร้างรูปแบบนั้น ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 จะสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ศึกษา ตามปัจจัยสำคัญดังตารางที่ 1 โดยปัจจัยสำคัญทั้ง 5 ด้านนี้ ได้ค้นหามา ดังตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 คุณลักษณะสำคัญของปัจจัยสำคัญด้านภาวะผู้นำ

ลำดับที่	คุณลักษณะสำคัญ
1	ต้องมีผู้นำเครือข่ายสืบสานภูมิปัญญาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากคนรุ่นก่อน
2	ผู้นำเครือข่ายต้องเป็นตัวแทนชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาเป็นอย่างดี
3	ผู้นำเครือข่ายที่มีผู้สูงอายุ และมีประสบการณ์ที่คอยให้คำปรึกษาในชุมชน
4	มีแหล่งเรียนรู้ที่มีปราชญ์ชาวบ้านอยู่ใกล้หรืออยู่ในจังหวัดให้เรียนรู้
5	ประชุมร่วมกันกับประชาชนในทุกเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ
6	เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรมาแนะนำให้ความรู้ด้านการเกษตรยั่งยืน
7	ผู้นำเครือข่ายเป็นผู้ที่หมั่นเรียนรู้ชอบทำงานที่ท้าทายโดยไม่ท้อถอย
8	มีผู้นำเครือข่ายเป็นผู้ชี้แนะให้พึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือตัวเองได้
9	ชุมชนมีผู้นำขยันทำงานเพื่อส่วนร่วมโดยที่งานตนเองไม่เสียหาย
10	ผู้นำชุมชนสร้างแรงบันดาลใจมุ่งมั่นพากลุ่มเครือข่ายทำงานให้ประสบความสำเร็จ

จากตารางที่ 2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการน้ำ คุณลักษณะสำคัญที่แต่ละพื้นที่จำเป็นต้องมีก่อนเป็นอันดับแรกคือ ผู้นำเครือข่ายสืบสานภูมิปัญญาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากคนรุ่นก่อน นั่นแสดงถึง การบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับสภาพของภูมิโนเวศแต่ละพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่นั้น มีสืบสานภูมิปัญญาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากคนรุ่นก่อน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยืนอยู่ในบริบทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ และบทบาทอื่น ๆ นั้นจึงเป็นคุณลักษณะของผู้นำโดยปกติทั่วไปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 คุณลักษณะสำคัญของปัจจัยสำคัญด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ลำดับที่	คุณลักษณะสำคัญ
1	ชุมชนมีความรู้พื้นฐานในการทำเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน
2	ชุมชนยึดถือประเพณีที่สืบทอดกันมา เช่น ประเพณีลอยกระทง
3	ชุมชนมีความเข้าใจประเพณี 12 เดือน และการครองหลักการดำเนินชีวิต 14 ข้อ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ
4	ชุมชนมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และสภาพพื้นที่
5	ชุมชนมีการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้ในการวางแผนการผลิต
6	ชุมชนทราบเทคนิคการขยายพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์
7	ชุมชนมีความเชื่อด้านพิธีกรรมพื้นถิ่น เช่น ผีตาแฮก เชื้อนางแมว เชื้อบั้งไฟ
8	ชุมชนรู้จักใช้พลังงานทางเลือก เช่น นำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์
9	ชุมชนมีความเข้าใจ และสามารถใช้เครื่องมือทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี

ลำดับที่	คุณลักษณะสำคัญ
10	ชุมชนมีความสนใจอนุรักษ์สัตว์ที่ใช้แรงงานในการเกษตรและได้ช่วยชีวิต

ตารางที่ 4 คุณลักษณะสำคัญของปัจจัยสำคัญด้านสภาพพื้นที่และความร่วมมือภายในชุมชน

ลำดับที่	คุณลักษณะสำคัญ
1	แม่น้ำไหลผ่านบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ทางการเกษตรของชุมชน
2	ปริมาณน้ำมีเพียงพอสำหรับการใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี
3	มีห้วย หนอง คลอง บึง กักเก็บน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
4	มีการสร้างคลองส่งน้ำขึ้นใหม่เพื่อนำน้ำไปสู่พื้นที่การเกษตร
5	มีบ่อน้ำในพื้นที่การเกษตรทั้งที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ
6	มีสระแก้มลิง สระลูกลิง และสระพลวงในพื้นที่การเกษตร
7	ชุมชนมีแหล่งน้ำประจำชุมชน
8	มีแหล่งน้ำใต้ดิน หรือน้ำบาดาลในพื้นที่การเกษตร
9	ชุมชนมีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรอยู่เสมอ
10	มีแหล่งน้ำสะอาดสามารถใช้บริโภค และเพื่อใช้ในการเกษตรได้

ตารางที่ 5 คุณลักษณะสำคัญของปัจจัยสำคัญด้านปรัชญาด้านการบริหารจัดการ

ลำดับที่	คุณลักษณะสำคัญ
1	น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารจัดการ
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการอาสาเพื่อส่วนร่วมในรูปของแรงงานและทรัพย์สิน
3	ชุมชนมีการเรียนรู้โดยใช้หลักการพึ่งตนเองเป็นหลัก
4	ชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้น้ำ
5	ชุมชนมีการขุดสระในไร่นาหรือพื้นที่ทำการเกษตร
6	ชุมชนมีการขุดลอกคลองส่งน้ำอยู่เสมอ
7	ชุมชนรู้จักระบบการตลาดของชุมชน
8	ชุมชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน
9	ชุมชนมีกองทุนเพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมในการประกอบอาชีพ
10	ชุมชนมีการจัดประชุมอยู่เสมอ

ตารางที่ 6 คุณลักษณะสำคัญของปัจจัยสำคัญด้านความร่วมมือและการสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอก

ลำดับ ที่	คุณลักษณะสำคัญ
1	ชุมชนมีการประสานความร่วมมือจากภาครัฐเพื่อสนับสนุน และเครื่องจักรจากเกษตรอำเภอ นำมาพัฒนาชุมชน
2	ชุมชนมีการระดมงบประมาณของกลุ่มเครือของภายในชุมชนเอง
3	ชุมชนเสนอโครงการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุน งบประมาณ
4	มีนโยบายระดับประเทศมาสนับสนุนแล้วนำไปสู่นโยบายสาธารณะ
5	มีหน่วยงานจากต่างประเทศ เช่น ทูต ตัวแทนของรัฐบาลมาศึกษาดูงาน
6	เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรมาแนะนำให้ความรู้ด้านการเกษตรยั่งยืน
7	มีสื่อมวลชนสนับสนุนเผยแพร่ผลงานพัฒนาด้านการบริหารจัดการน้ำ
8	มีเครือข่ายเยาวชน เกษตรกร กลุ่มสตรีและผู้ด้อยโอกาสมาเรียนรู้
9	มีสื่อสารมวลชนให้ความสนใจมาทำข่าวสารเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ
10	มีแรงงานในพื้นที่การสำรวจแหล่งน้ำ และปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

จากตารางที่ 2 - 6 เมื่อได้คุณลักษณะสำคัญทั้งหมดจากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดแล้ว จึงสรุปข้อมูลทั้งหมด เสนอเป็นรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยมีต้นแบบจากพื้นที่ชุมชนลุ่มทองเพื่อนำรูปแบบดังกล่าวนี้ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะทางภูมิเนเวศและปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้

2. การพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ร่วมกันสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยหลักการสร้างรูปแบบซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการสร้างรูปแบบ
1	แนวคิด ทฤษฎี ที่สอดคล้องกับรูปแบบ
2	หลักการของรูปแบบ
3	เป้าหมายของรูปแบบ
4	กระบวนการและวิธีการของรูปแบบ
5	ปัจจัยสนับสนุนรูปแบบ

จากองค์ประกอบสำคัญในการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผู้เชี่ยวชาญสรุปไว้ ได้นำไปสู่การเสนอรูปแบบการบริหารจัดการน้ำโดยหลักการดังนี้

2.1 แนวคิดของรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ข้อสรุปเป็นแนวคิดว่ารูปแบบนี้จะต้องเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โดยดำเนินการอยู่บนฐานด้วยศักยภาพของชุมชน มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนพื้นที่ในการดำเนินปัจจัยทางกายภาพที่มีอยู่ โดยร่วมกันเสนอรูปแบบให้เหมาะสม โดยพิจารณาจากพื้นฐานทฤษฎีที่สอดคล้องกับฐานทรัพยากรเช่น (1) ทฤษฎีมุมมองด้านฐานทรัพยากร (Resource-Based View Theory) ทฤษฎีนี้มองว่าองค์กรใด ๆ ที่สามารถ ยืนอยู่ได้อย่างยั่งยืน มีการเติบโต และมีประสิทธิผลจะมีความแตกต่างของปัจจัยทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญ (Bryson, Ackermann, & Eden, 2007) นั้นหมายถึงความพร้อมของทรัพยากรในแต่ละพื้นที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จเฉพาะของตนเอง พื้นที่ที่มีทรัพยากรโดดเด่นจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น (Abraham Carmeli & Ashler Tishler, 2004; Abraham Carmeli & Asher Tishler, 2004) (2) ทฤษฎีความเป็นผู้นำด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Leadership) ผู้นำขององค์กรสามารถสร้างมุมมองที่มีคุณค่า ข้อผูกพันและแรงบันดาลใจของสมาชิกในองค์กรในการทำให้บรรลุทางด้านสิ่งแวดล้อม จากการสื่อความหมายของผู้นำ (Dechant & Altman, 1994) ความเป็นผู้นำขององค์กรจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสามารถกระตุ้นวิสัยทัศน์ทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นส่วนหนึ่งในอัตลักษณ์ขององค์กรและขึ้นการปฏิบัติของสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่ม ดังนั้น ความเป็นผู้นำด้านสิ่งแวดล้อม จึงหมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ที่ผู้นำในองค์กรหรือกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิก เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการ และการป้องกันปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม (Chen, 2011)

2.2 หลักการของรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ประกอบด้วย **LIAMS** เป็นแนวคิดเกิดขึ้นสอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว เป็นฐานแนวคิดหลักที่สอดคล้องกับภูมิโนเวศและบริบทความแห้งแล้งของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยปัจจัยสำคัญทั้งหมด 5 ปัจจัยที่ประกอบด้วยหลักการดังนี้ (ภาพที่ 1)

2.2.1 สารที่ใช้ในการถ่ายทอดให้ยึดถือปัจจัยหลักสำคัญตามหลักการ **LIAMS** ที่ได้ โดยจัดตั้งฐานการเรียนรู้และปฏิบัติการขึ้น 5 ฐานดังนี้

2.2.1.1 ฐาน **L** มาจากคำว่า **Leadership** คือภาวะผู้นำของผู้นำในชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เป็นปราชญ์ของชุมชนที่จะพาคณะต้องมีผู้นำเครือข่ายสืบสานภูมิปัญญาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากรุ่นสู่รุ่น และจะต้องเป็นตัวแทนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา มีประสบการณ์สูงสามารถคำปรึกษาสมาชิกในชุมชนและพร้อมที่จะสร้างแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

กับสมาชิกในชุมชนต้องเป็นผู้นำการจัดประชุมร่วมกันทุกเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการหรือแหล่งอื่น ๆ ทั้งทางด้านการเกษตรและอื่น ๆ จะต้องเป็นผู้ที่รักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนไม่คิดย้ายถิ่นและเตรียมความพร้อมทุกด้านรับรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อถ่ายทอดให้สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

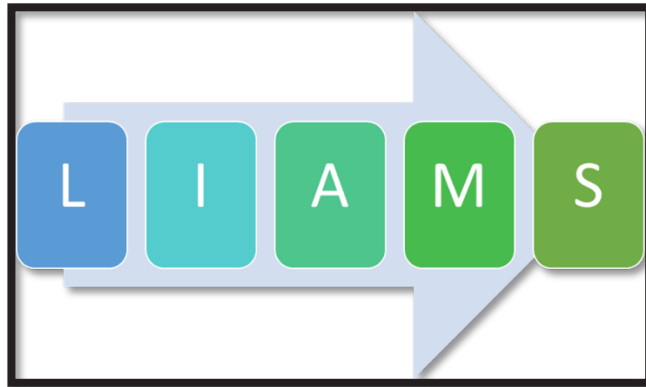
2.2.1.2 **ฐาน I** มาจากคำว่า **Innovation** ซึ่งหมายถึง นวัตกรรมอันก่อให้เกิดขึ้นมา จากความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยี บนพื้นฐานการทำเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน โดยยังควรถือประเพณีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำที่สืบทอดกันมา เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณี 12 เดือน และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมทางศาสนาและในวันสำคัญทางศาสนา ทั้งนี้ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักถิ่นฐาน เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการอนุรักษ์และการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและสภาพพื้นที่ในการพัฒนาการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ เรียนรู้เทคโนโลยีพลังงานทางเลือก เช่น นำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์ และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านสภาพภูมิอากาศอยู่เสมอ

2.2.1.3 **ฐาน A** มาจากคำว่า **Area base** หมายถึงในการร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนเองนั้น สมาชิกในชุมชนจะต้องเข้าใจพื้นที่ของตนเองให้ดีที่สุดก่อน ว่ามีการไหลผ่านของแม่น้ำอย่างไร หรือมีแหล่งน้ำบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ทางการเกษตรของชุมชนหรือไม่ ถ้าจะมีปริมาณน้ำมีเพียงพอสำหรับการใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปีหรือไม่ มีห้วย หนอง คลอง บึง กักเก็บน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่ที่ใด จะต้องมีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรอยู่เสมอมีแหล่งน้ำสะอาดสามารถใช้บริโภค ปรับเปลี่ยนการเกษตรมาทำการเกษตรแบบยั่งยืน หมุนเวียนทุกฤดูกาลตลอดทั้งปี เลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ

2.2.1.4 **ฐาน M** มาจากคำว่า **Management** คือการการบริหารจัดการ นำมาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารจัดการ ชุมชนควรเรียนรู้ในหลักการพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการอาสาเพื่อส่วนร่วม และควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้น้ำ เพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชน มีการขุดลอกคลองส่งน้ำอยู่เสมอ และสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองคุณภาพน้ำโดยตระหนักถึงคุณค่าของปริมาณน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด

2.2.5 **ฐาน S** มาจากคำว่า **Synergy** คือความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกชุมชน โดยมีการประสานความร่วมมือจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนทุนและเครื่องจักร มีนโยบายระดับประเทศมาสนับสนุนแล้วนำไปสู่นโยบายสาธารณะ ส่งเสริมหน่วยงานจากต่างประเทศมาศึกษาดูงาน สื่อมวลชนควรเข้ามาสนับสนุนเผยแพร่งานพัฒนา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สร้างเครือข่ายเยาวชน เกษตรกร กลุ่มสตรีและผู้ด้อยโอกาสมาเรียนรู้ มีการสำรวจแหล่งน้ำ และปฏิบัติงานต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการประสาน

ความร่วมมือเครือข่ายองค์กรเอกชน มูลนิธิ สมาคม องค์กรการกุศลอื่น ๆ ให้ร่วมสนับสนุน มีนักวิชาการในพื้นที่ และนอกพื้นที่ให้ความสนใจมาศึกษางาน

ภาพที่ 1 หลักการของรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์

2.2.2 ผู้ถ่ายทอด ให้ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดหลักและเสริมโดยนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้อง

2.2.3 วิธีการถ่ายทอด ใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่แปลงเกษตร หรือครัวเรือนโดยเหมาะสมกับบริบทชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน

2.2.4 ผู้รับการถ่ายทอด เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2.5 ผลของการถ่ายทอดหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จะวัดได้จากความพึงพอใจต่อรูปแบบและผลสัมฤทธิ์ที่ประเมินได้เป็นรูปธรรมเช่น การมีน้ำเพียงพอในการทำการเกษตรของแต่ละครัวเรือน

2.3 เป้าหมายของ LIAMS เพื่อให้เกิดการดำเนินงานสอดคล้องอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

2.4 กระบวนการและวิธีการของรูปแบบ กระบวนการที่จะปฏิบัติตามแนวคิด LIAMS นี้ จำเป็นจะต้องทำตามลำดับตั้งแต่เริ่ม L - I - A - M - S เนื่องจากมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาให้เจอผู้นำในชุมชนก่อนจากนั้นจึงเริ่มกระบวนการตามลำดับแนวคิดและหลักการ

2.5 ปัจจัยสนับสนุนรูปแบบ รูปแบบนี้จะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีถ้าปัจจัยสนับสนุนรูปแบบเป็นตัวช่วย ปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณภาพชีวิตและระดับการศึกษาของชุมชน หากสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ มีการศึกษาสูงขึ้นและมีความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบมากขึ้น จะทำให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จมากขึ้นด้วย

3. การประเมินความเหมาะสม รูปแบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 8 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	องค์ประกอบของรูปแบบ	การประเมินคุณภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ					ΣR	(IOC)	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1	สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
2	กำหนดจุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
3	ทฤษฎีแนวคิดมีความเหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบ	1	0	1	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
4	เขียนครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ ความรู้และเจตคติ	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
5	เหมาะสมกับผู้เข้าฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	1	1	0	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
6	มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามกระบวนการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
7	มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนตรงตามเนื้อหา	1	1	0	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
8	ประกอบด้วยวิธีการนำองค์ความรู้สู่ผู้ฝึกปฏิบัติ	1	1	0	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
9	ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
10	กระตุ้นให้ผู้ฝึกปฏิบัตินำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดต่อได้	1	1	1	1	1	5	1.0	สอดคล้อง
ค่าเฉลี่ย									0.94

จากตารางที่ 8 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.94 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินค่าความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การสร้างรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์ ต้องมีการร่วมมือกันของบุคคลและร่วมกันมีแนวความคิดที่อยู่บนฐานทฤษฎีมุมมองด้านฐานทรัพยากร ที่เน้นว่าองค์กรใด ๆ ที่สามารถ ยืนอยู่ได้อย่างยั่งยืน มีการเติบโตและมีประสิทธิผลจะมีความแตกต่างของปัจจัยทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญ (Bryson, Ackermann, & Eden, 2007) จากการถอดบทเรียนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนลุ่มทองจึงพบว่าตัวผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการเกิดแรงขับเคลื่อนทางการบริหารจัดการภายในชุมชน ความเป็นผู้นำขององค์กรจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นวิสัยทัศน์ ซึ่งให้เห็นอัตลักษณ์ขององค์กรและชี้้นำการปฏิบัติของสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่ม ให้ดำเนินการร่วมกัน รูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการน้ำดังกล่าวนี้ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนที่มีความสอดคล้องในภูมิโนเทศที่มีองค์ประกอบคล้ายคลึงกับพื้นที่ชุมชนลุ่มทอง หรือหากนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่น ๆ ที่อาจมีความแตกต่างอาจจำเป็นต้องปรับปรุงตามสภาพของพื้นที่ อย่างไรก็ดีตาม ให้เน้นปัจจัยสำคัญอันดับแรกคือ ผู้นำ โดยผู้นำจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา (Gray, Williams, & Phillips, 2005; Pero & Smith, 2008)

2. การประเมินคุณภาพรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดบุรีรัมย์ มีความเหมาะสมโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.94 โดยรูปแบบ L - I - A - M - S สามารถนำไปเป็นต้นแบบการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อื่น ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพบนฐานของหลักการที่กล่าวว่า ทรัพยากรโดดเด่นจะสามารถสร้างความยั่งยืน (Carmeli & Tishler, 2004) และผู้นำที่เข้มแข็ง ความเป็นผู้นำด้านสิ่งแวดล้อมจะสามารถสร้างมุมมองที่มีคุณค่า นวัตกรรมท้องถิ่นและความผูกพันต่อพื้นที่ที่จะส่งเสริมแรงบันดาลใจให้สมาชิกในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการทรัพยากรของชุมชนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชุมชนและระดับลุ่มน้ำเพื่อป้องกันปัญหาการเกิดอุทกภัยและภัยแล้งในชุมชน

1.2 ทุกภาคส่วนควรร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน ไปขยายผลสู่ชุมชนที่ยังไม่มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในเขตลุ่มน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการถ่ายทอดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับภูมิภาค

2.3 ควรพัฒนาต่อเนื่องเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชนของจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อแก้ปัญหา น้ำแล้งและน้ำท่วม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมทรัพยากรน้ำ. (2556). **การบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- Carmeli, A., & Tishler, A. (2004). The relationships between intangible organizational elements and organizational performance. **Strategic management journal**, 25(13), 1257-1278.
- Carmeli, A., & Tishler, A. (2004). Resources, capabilities, and the performance of industrial firms: A multivariate analysis. **Managerial and decision economics**, 25(6-7), 299-315.
- Chen, Y. S. (2011). Green organizational identity: sources and consequence. **Management decision**.
- Dechant, K., & Altman, B. (1994). Environmental leadership: from compliance to competitive advantage. **Academy of Management Perspectives**, 8(3), 7-20.
- Gray, I., Williams, R., & Phillips, E. (2005). Rural community and leadership in the management of natural resources: Tensions between theory and policy. **Journal of environmental policy and planning**, 7(2), 125-139.
- Pero, L. V., & Smith, T. F. (2008). Institutional credibility and leadership: critical challenges for community-based natural resource governance in rural and remote Australia. **Regional Environmental Change**, 8(1), 15-29.

Peters, N. E., & Meybeck, M. (2000). Water quality degradation effects on freshwater availability: impacts of human activities. **Water International**, 25(2), 185-193.

Popradit, A. (2017). Effect of Community and their Inhabitant Activity on Water Quality in Protected Area in Thailand. **วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**, 12(1).

Popradit, A., Srisatit, T., Kiratiprayoon, S., Yoshimura, J., Ishida, A., Shiyomi, M., . . . Phromma, I. (2015). Anthropogenic effects on a tropical forest according to the distance from human settlements. **Scientific reports**, 5, 14689.

Yamane, T. (1967). Elementary sampling theory.

การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

DEVELOPING THE CITIZENSHIP UNDER DEMOCRACY

อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า¹

Apinyar Chatchorfa

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมือง จำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย Inductive Analysis ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง ปัญหารัฐรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ปัญหาระบบอุปถัมภ์และปัญหาการขาดการกล่อมเกลာเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง 2) แนวทางการการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้แก่ กำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองให้เป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติ มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้อย่างต่อเนื่อง และสถาบันการศึกษากับการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย 3) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองบนฐานคิดตะวันตกให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่พลเมือง มีสิทธิ มีเสรีภาพ มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน

Received: 2021-01-05 Revised: 2021-01-20 Accepted: 2020-01-22

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, e-mail: apinyarchatcorfa@gmail.com

ฐานะสมาชิกหนึ่งของรัฐ การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักภาวนา 4 ประกอบด้วย กายภาวนา
ศีลภาวนา จิตภาวนา และ ปัญญาภาวนา

คำสำคัญ (Keywords): ความเป็นพลเมือง; การปกครอง; ระบอบประชาธิปไตย

Abstract

This research has the objective of the purpose of this research is 1) To study the context of problems of citizenship development under democracy. 2) To study guidelines for the development of citizenship under democracy and 3) To present guidelines for the development of citizenship under a democratic system in line with the Thai social context. Use qualitative research methods Data was collected through Documentary Research and In-Depth Interview from Key Informants who are skilled and experienced personnel to create and develop 17 citizens The data were analyzed by interpreting and creating hefty conclusions. Inductive Analysis The results showed that 1) Problems of citizenship development under the democratic regime of Thailand consist of citizenship culture building problems. The problem of centralized state of power Problems of Thai political dynamics in history Problems with the sponsorship system, and The problem of lack of recruiting to build citizenship 2) Guidelines for the development of citizenship under the democratic regime of Thailand Including the creation of citizenship development and building a citizen culture as a national strategy. There are constitutional provisions that are in constant force. And educational institutions and citizenship development under the democratic regime of Thailand 3) Guidelines for the development of citizenship under a democratic system in accordance with the Thai social context. This includes developing citizenship based on western thinking, giving citizens the right and responsibility, to enjoy freedom. Having political participation as a member of the state Citizenship development according to the Buddhist principles according to the principles of prayer in 4 areas which are the four aspects of prayer consisted of Civic Physical, Prayana (Civic Skill), Mind Bhavana (Civic Virtue), and Panya Phawana (Civic Knowledge).

Keywords: Citizenship; Government; Democratic Regime

บทนำ (Introduction)

การแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยของไทยจำเป็นต้องแก้ไขที่ตัวพลเมือง เพื่อให้พลเมืองสามารถเข้าร่วมในการบริหารและตระหนักถึงปัญหามืองที่ต้องเข้าร่วมกันแก้ไข (อนุกูลเหล้าธรรมทัศน์, 2554) หรือกล่าวได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตย “คน” ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงรั้ง ในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ หรือการพึ่งพิงผู้ใหญ่โดยเฉพาะนักการเมือง วัฒนธรรม ผู้น้อย-ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสกว่า การแบ่งพรรคแบ่งพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าผู้ใหญ่จะไม่พอใจหรือมีผลต่อการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้นั้น รวมถึงการไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสังคมและสร้างชาติ (ทิพย์พาวรรต ดันติสุนทร, 2554) ทั้งนี้ หากมองโดยสรุปแล้ว ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ ประชาชนไม่มีความเป็น “พลเมือง” เห็นได้จากการที่ประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความเห็นต่างทางการเมืองอย่างสุดขั้ว ทำให้การพัฒนาทางการเมืองนั้นก็จะด้อยพัฒนาและจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประชาธิปไตยและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในระยะยาว (Mehran Kamrava, 1996)

จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่า “ประชาชน” ในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความเป็นพลเมือง” จึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554) หรือกล่าวได้ว่า พลเมืองเป็น รากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจากภรรระ หรือ ปัญหากลายเป็นพลเมือง หรือ กำลังของเมือง ปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) ซึ่งการสร้างความเป็นพลเมืองไม่ได้เฉพาะแต่การทำให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ที่ตนเองมีเท่านั้น แต่ต้องหันมาสนใจที่จะสร้างให้พลเมืองเกิดตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพสันติสุขมีอิสระที่กระทำใด ๆ ภายใต้ขอบเขต กฎหมายโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องสร้าง “พลเมือง” ที่สามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งทุกสังคมทุกประเทศต้องการเหมือนกันและหากสังคมไทยมีประชาชนที่เป็นพลเมือง และเข้าใจในระบอบ

ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก็จะทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าและมีความมั่นคงอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

ดังนั้นจากที่ได้ประมวลความสำคัญของการสร้างพลเมืองต่อการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในแง่ปรากฏการณ์และหลักการทางทฤษฎี จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยในเรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้พัฒนาโจทย์วิจัยสำคัญหลัก คือ 1. อะไร คือ บริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย 2. เราจะมีแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยได้อย่างไรบ้าง และ 3. ลักษณะพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย โดยผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยนี้ จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาพลเมืองไทยให้สามารถมีบทบาทและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาบริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

- 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)
- 2) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมือง จำนวน 17 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้จะใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จะใช้เอกสารขั้นต้นและชั้นรอง ดังนี้

1.1 เอกสารขั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพลเมือง เป็นต้น

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นข้อมูลผ่านการวิเคราะห์แล้วระดับหนึ่งและเพื่อช่วยให้วิเคราะห์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ตำราวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์มีรูปแบบต่าง ๆ คือ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีเครื่องมือในการวิจัย 2 ชนิด ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมขั้นแรกเมื่อเริ่มทำการวิจัย โดยนักวิจัยจะต้องศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด เพื่อนำมาประกอบการวิจัย การศึกษาเอกสารจะช่วยในการกำหนดประเด็นและตัวแปรที่จะศึกษา กำหนดแนวคิดนา รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ถ้าไม่ทำการศึกษาจากเอกสาร

(2) การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นการเจาะลึกประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ ใช้สัมภาษณ์ (2.1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ (2.2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) มักจะใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การตะล่อมกล่อมเกล่า (Probe) เป็นการซักถามที่ล้วงเอาส่วน

ลึกของความคิดออกมา และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนแบบเจาะจงเพราะมีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview)

ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. บริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) หรือสำนึกพลเมือง (Civic Virtue) ในสังคมไทยไม่มีการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) ให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ตามแนวคิดของแกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่อธิบายว่าการที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้ตั้งมั่น มั่งคั่งยั่งยืน และการเมืองมีเสถียรภาพโดยรวมนั้น รัฐบาลต้องมีเจตจำนงค์ที่ต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในประเทศ

1.2 ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization State)

การรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) เป็นสภาวะที่จะต้องมียู่เสมอภายในระบอบการเมือง เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองการปกครองจำเป็นต้องมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กรหรือกลุ่มองค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับภายในสังคมการเมืองจึงกระทบต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เนื่องจากเป็นที่ยึดมั่นทางกลับโครงสร้างอำนาจรัฐรวมศูนย์ของประเทศไทยเพราะเท่าที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงใหญ่ๆ ของประเทศไทยมักเป็นเรื่องสั่งการจากข้างบน (Top Down) ลงมาจากโครงสร้างของรัฐรวมศูนย์โดยที่

ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพียงน้อยนิดและในหลายๆกรณีไม่มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ

1.3 ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์

พบว่าพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือพลวัตประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยที่ถูกกำกับด้วยคติทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ได้ถูกชนชั้นผู้ปกครองของไทยทบทวนเอามาสร้างเป็นอุดมการณ์แห่งรัฐเพื่อใช้สร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ผู้ปกครองมากกว่าที่จะสร้างพลเมือง วัฒนธรรมพลเมืองของประชาชน

1.4 ปัญหาระบบอุปถัมภ์

พบว่าระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะโครงสร้างของวัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์นั้น เป็นวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นเงื่อนไขที่ทำให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เพราะระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจอย่างหนึ่งที่ยึดใช้อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจและโครงสร้างอำนาจในสังคมไทยอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน

1.5 ปัญหาการขาดการกล่อมเกลาสื่อสร้างความเป็นพลเมือง

พบว่าประเทศไทยขาดการกล่อมเกลาสื่อสร้างความเป็นพลเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะระบบการศึกษาของรัฐไทยมุ่งให้ความสำคัญมากแก่การสร้างความรู้รักภักดีต่อรัฐ มากกว่าการสร้างพลเมืองและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

2. แนวทางการการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

2.1 กำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองเป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติ

ควรกำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองเป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยต้องช่วยกันพัฒนาความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

2.2 รัฐธรรมนูญที่สนับสนุนการสร้างความเป็นพลเมือง

จะต้องยกร่างรัฐธรรมนูญในฐานะสถาบันการเมืองหลักของประเทศ ที่สามารถนำไปบังคับใช้ได้จริงในการวางแผนทางเพื่อการพัฒนาพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้รัฐธรรมนูญมีเสถียรภาพมีความมั่นคง ต้องมีการการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองยังไม่บังคับใช้อย่างจริงจังต่อเนื่องยาวนานจนเกิดเป็นวิถีปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรมพลเมืองและมีการกำหนดอุดมการณ์พลเมืองและประชาธิปไตยไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนยึดมั่นศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย

2.3 สร้างระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์และรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาล

การพัฒนาพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องดำเนินการควบคู่กันไประหว่างการสร้างพลเมืองในฐานะตัวแสดง (Actor) หรือปัจเจกชน (Individual) ให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีวัฒนธรรมการเมืองของพลเมือง มีจิตสำนึกพลเมืองอย่างเข้มข้น ในขณะเดียวกันเราต้องสร้างระบบการเมืองให้เป็นการเมืองแบบประชาธิปไตยในเชิงโครงสร้าง (Structure) ที่มั่นคงยั่งยืนเพื่อรองรับพลเมืองที่ถูกพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่สมบูรณ์คู่ขนานกันไป

2.4 สถาบันการศึกษากับการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการกล่อมเกลாதองการเมืองเพื่อสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย สถาบันการศึกษาต้องสนับสนุนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) ถือเป็นเครื่องมือของรัฐประชาธิปไตยในการสร้างพลเมืองให้มีคุณลักษณะตามที่รัฐต้องการ ส่วนการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในรัฐที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า

3.1 การพัฒนาความพลเมืองบนฐานคิดตะวันตก

การพัฒนาความเป็นพลเมืองในฐานะคิดตะวันตกตั้งอยู่บนแนวคิดสัญญาประชาสังคมที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่พลเมือง ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิ มีเสรีภาพ มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะสมาชิกหนึ่งของรัฐ

3.2 การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย หรือ แนวปฏิบัติวิถีใหม่ (New Normal)

ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดทางพุทธศาสนาและฐานวัฒนธรรมของสังคมไทยมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติวิถีใหม่ของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ **1) ด้านการยอมรับ** มีความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพในระเบียบ กฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมส่วนรวม **2) ด้านสามัคคีธรรม** มีลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำ หรือทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และ **3) ด้านปัญญาธรรม** ใช้สติปัญญา ใช้เหตุผล และความถูกต้องในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดหลักการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักทางพระพุทธศาสนาตามหลักภาวะ 4 เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปสู่กระบวนการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา 4 ด้านหลัก ดังนี้

1. กายภาวนา การพัฒนากาย คุณลักษณะด้านกาย (Civic Physical) การพัฒนาความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือวัตถุ โดยมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบคือ (1) มีความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ (2) มีความสามารถในการสื่อสารรับรู้ข่าวสาร

2. ศิลภาวนา การพัฒนาศีล คุณลักษณะด้านทักษะทางสังคม (Civic Skill) หมายถึง การพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับ สิ่งแวดล้อมทางสังคมคือเพื่อนพลเมืองด้วยกันที่ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อน ตั้งอยู่ในวินัย มีอาชีพที่สุจริต โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบคือ (1) มีความรับผิดชอบ (2) เคารพกฎหมาย และ (3) มีความซื่อสัตย์สุจริต

3. จิตภาวนา การพัฒนาจิตใจ คุณลักษณะด้านจิตใจ (คุณธรรม) (Civic Virtue) หมายถึง การพัฒนาที่มีการส่งเสริมจิตใจ ให้สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต (คุณธรรม) เช่น มีเมตตา กรุณา เอื้ออาทร มีมุกตา ซื่อสัตย์ กตัญญู เป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต เช่น มีจิตใจเข้มแข็งมั่นคง มีความเพียรอดทน รับผิดชอบ มีสติ มีสมาธิเป็นต้น และสมบูรณ์ด้วยสุภาพจิต เช่น มีจิตใจร่าเริง ผ่องใส สงบเป็นสุข เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบคือ 1) มีสำนึกความเป็นไทย 2) มีความยุติธรรม และ 3) มีจิตสาธารณะ

4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา คุณลักษณะด้านปัญญา (ความรู้) (Civic Knowledge) หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเข้าใจ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักจัดทำดำเนินการต่าง ๆ ด้วยปัญญา ปราศจากอคติและแรงจูงใจแอบแฝง เป็นอยู่ด้วยปัญญา รู้เท่าทันโลกและชีวิต โดยมีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบคือ 1) การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง 3) แก้ปัญหาแบบสันติวิธี และ 4) มีการเคารพความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย” ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.บริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย พบว่า

1) ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) หรือสำนึกพลเมือง (Civic Virtue) ในสังคมไทยไม่มีการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) หรือ การสร้างสำนึกพลเมือง (Civic Virtue) ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในระยะยาว (Mehran Kam,1996) สอดคล้องกับแนวคิดของ Huntington ที่อธิบายว่าประเทศหรือสังคมการเมืองหรือสังคมการเมืองใดสังคมการเมืองหนึ่งที่ศรัทธาและเลือกเอาประชาธิปไตยมาเป็นรูปแบบในการปกครองสังคมการเมืองนั้น (พิสิษฐกุล แก้วงาม,2553) การมีส่วนร่วม คือวัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ โพธิ์หว่งประสิทธิ์ ที่พบว่า สื่อสารมวลชนมักจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นทางการเมืองและยังทำให้รู้สึกมีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นด้วย (ไพบูลย์ โพธิ์หว่งประสิทธิ์, 2558)

2) ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization State)

ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจ (centralization state) ที่กระทบต่อการการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย มี 2 ประเภท คือ การรวมศูนย์อำนาจในทางการเมืองและการรวมศูนย์อำนาจในทางการเมืองปกครอง โดยความหมาย 1. การรวมศูนย์อำนาจในทางการเมือง หมายถึง มีศูนย์รวมอำนาจอธิปไตยหรือมีเอกภาพในการใช้อำนาจรัฐทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยสมบูรณ์ และ 2.การรวมศูนย์อำนาจในทางการเมืองปกครอง หมายถึงการจัดระเบียบการปกครองภายในรัฐ โดยให้รัฐแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการปกครองหรือจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน โดยมีการรวมอำนาจในการตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการเป็นยุดีเด็ดขาดอยู่ที่รัฐส่วนกลาง (สมคิด เลิศไพฑูรย์,2550)

3) ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์

พลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือพลวัตประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยที่ถูกกำกับด้วยคติทางพุทธศาสนาและศาสนา

พราหมณ์ได้ถูกชนชั้นผู้ปกครองของไทยทำเอามาสร้างเป็นอุดมการณ์แห่งรัฐเพื่อใช้สร้างความชอบธรรมทางการเมือง

4) ปัญหาระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์มีพลวัตมาอย่างยาวนานและเป็นวัฒนธรรมที่เป็นแกนกลางของสังคมไทยที่ตรงกันข้ามกับการพัฒนาธรรมพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ค่อนข้างมาก การที่จะสร้างวัฒนธรรมพลเมืองของระบอบประชาธิปไตยนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เวลาต้องอาศัยการกลมเกลียวทางการเมืองเพื่อสร้างวัฒนธรรมพลเมืองขึ้นมาแทนที่วัฒนธรรมอุปถัมภ์จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีริคสัน วงศ์วิญญู ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การมีอยู่ของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการมีอยู่จริงเห็นได้จากการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการรับคนเข้าทำงาน (อีริคสัน วงศ์วิญญู, 2561)

5) ปัญหาการขาดการกลมเกลียวเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

ประเทศไทยขาดการกลมเกลียวเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย การกลมเกลียวทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฤทธิ จันทนวรรณ ได้วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย: กรณีศึกษานักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการกลมเกลียวทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในทิศทางเดียวกัน (ณฤทธิ จันทนวรรณ, 2558)

2. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย พบว่า

1) กำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองเป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติ

จะต้องมีแผนการการพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองในเชิงยุทธศาสตร์ และต้องขับเคลื่อนกันทั้งสังคมเพื่อสร้างพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย และการแก้ไขปัญหาของระบอบประชาธิปไตยและการเมืองไทยอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศาล ศรีมหาโร ที่พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความเป็นพลเมืองนั้นได้แก่ การสร้างหลักสูตรระยะสั้นโดยมีกลยุทธ์ที่เน้นสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหลักปรัชญาอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยเฉพาะการเข้าใจสิทธิตัวเองและผู้อื่น การเคารพความแตกต่างและความเสมอภาค (วิศาล ศรีมหาโร, 2563)

2) รัฐธรรมนูญที่สนับสนุนการสร้างความเป็นพลเมือง

ภาครัฐของไทยควรมีการวางแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่มั่นคงยั่งยืน ได้แก่ 1) จะต้องทำให้รัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหาสาระที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นพลเมือง 2) จะต้องมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองยังไม่บังคับใช้อย่างจริงจังต่อเนื่องยาวนานจนเกิดเป็นวิถีปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรมพลเมือง 3) มีการกำหนดอุดมการณ์พลเมืองและประชาธิปไตยไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนยึดมั่นศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย

3. สร้างระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์และรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาล

แนวทางในการสร้างระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตยและมีธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น การได้อำนาจมาของรัฐบาลประชาธิปไตยต้องมาจากการยินยอมและการได้รับฉันทานุมัติ (Consensus) จากประชาชนในประเทศในสังคมสมัยใหม่ของระบอบประชาธิปไตยจึงให้คุณค่าของการเลือกตั้งเป็นกลไกการได้มาของรัฐบาลที่สัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งการเลือกตั้งเป็นหลักการสำคัญของการสร้างระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

4. สถาบันการศึกษากับการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

สถาบันการศึกษาต้องสนับสนุนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) ถือเป็นเครื่องมือของรัฐประชาธิปไตยในการสร้างพลเมืองให้มีคุณลักษณะตามที่รัฐต้องการ ส่วนการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในรัฐที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยมุ่งเน้นการพัฒนาประชาชนในรัฐให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานทั้งในมิติของวิถีชีวิต อุดมการณ์และรูปแบบทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยด้วยผสมผสาน (mixed) ดังนี้

1. การพัฒนาความพลเมืองบนฐานจิตตะวันตก โดยการพัฒนาความเป็นพลเมืองในฐานะจิตตะวันตกตั้งอยู่บนแนวคิดสัญญาประชาสังคมที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่พลเมือง ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิ มีเสรีภาพ มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะสมาชิกหนึ่งของรัฐ

2. การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย หรือ แนวปฏิบัติวิถีใหม่ (new normal) โดยการทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคงเพราะการที่ทุกคนมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และมีเหตุผลในงานหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนถึง ระดับประเทศ ตลอดจนเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถได้ร่วมกันทำงาน ย่อมส่งผลให้การ ทำงานและผลงานนั้นมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดหลักการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปสู่กระบวนการพัฒนาตามหลักภavana 4 ด้าน (ที.ปา. 11/307/198-199) ประกอบด้วย 1) กายภavana การพัฒนาความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) ศีลภavana การพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมคือเพื่อนพลเมืองด้วยกัน 3) จิตภavana การพัฒนาที่มีการส่งเสริมจิตใจ ให้สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต (คุณธรรม) และ 4) ปัญญาภavana การเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเข้าใจ รู้จักแก้ปัญหาด้วยปัญญา ปราศจากอคติและแรงจูงใจ แอบแฝง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยอันเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วย 1) บริบทของปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย พบว่า มีปัญหาใน 5 ด้านในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1) ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) หรือสำนึกพลเมือง (Civic Virtue) ในสังคมไทยไม่มีการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) ให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย 2) ปัญหารัฐรวมศูนย์อำนาจ (Centralization State) ที่ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพียงน้อยนิดและในหลายๆกรณีไม่มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ 3) ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ที่เป็นผลพวงของระบบไพร่ที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 4) ปัญหาระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีพลวัตมาอย่างยาวนานและเป็นวัฒนธรรมที่เป็นแกนกลางของสังคมไทย และ 5) ปัญหาการขาดการกล่อมเกล่าเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง เพราะระบบการศึกษาของประเทศไทยมุ่งให้ความสำคัญมากแก่การสร้าง ความจงรักภักดีต่อรัฐ มากกว่าการสร้างพลเมืองและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาเรื่องนี้ได้มีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญได้แก่ รัฐบาลต้องกำหนด ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) หรือ สำนึกพลเมือง (Civic Virtue) โดยกำหนดไว้เป็นวาระแห่งชาติ อีกทั้งควรมีการรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์ การสร้างค่านิยมของคุณลักษณะความเป็นพลเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่นสู่สังคมพลเมือง อันเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนา ประเทศ สอดคล้องกับการยกระดับการพัฒนาประเทศรองรับการเข้าสู่อาเซียนสังคมโลกยุคโลกกลม ประเทศและไต่ระดับไทยแลนด์ 4.0 อันเป็นฐานสำคัญ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2554). **ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2554). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบาย ศึกษา. 2554
- ธีรวัฒน์ วงศ์วิญญู. (2561). รายงานการวิจัยผลกระทบของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในจังหวัดเลย. **รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**.
- ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2555). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิชั่นส์.
- ไพบูลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์. (2558). หน่วยตัวแทนและวิธีการของการกล่อมเกลากลายทางการเมืองของประชาชนไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**, 8(2), 6-17.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิศาล ศรีมหาโร. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย : กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 7(1), 148-165.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). **กฎหมายการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.**

กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อนุก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). **การเมืองภาคพลเมือง.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

Mehran Kamrava. (1996). **Understanding Comparative Politics: a framework for analysis.** London and New York: Routledge.

THE EFFECTS OF COACHING LEADERSHIP AND PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON EMPLOYEE'S INNOVATIVE BEHAVIOR IN HIGH-TECH ENTERPRISE: A CASE STUDY IN HENAN PROVINCE, CHINA

Hui Liu¹ Eksiri Niyomsilp²

Abstract

The purpose of this research was to study the effects of coaching leadership and psychological capital on employee's innovative behavior in high-tech enterprises in Henan province, China. This is a quantitative research paper, the data were collected through a questionnaire from the high-tech enterprises located in Henan province, China. A sample of 400 participants were studied in this research. This study concludes that there is a significant effect of coaching leadership and psychological capital on employee's innovative behavior.

Keywords: Coaching Leadership; Psychological Capital; Employee's Innovative Behavior; High-tech Enterprise

Introduction

With the rapid development of the knowledge economy and the constantly updating of science and technology, almost all organizations in the world must face an uncertain dynamic environment which brings enormous risks and competitive pressures. The famous economist Joseph Alois Schumpeter (Joseph, 1990) believes that innovation is the key to the servant leadership (Cai et al. 2018) can effectively predict innovative behavior. Coaching leadership as a new leadership behavior, its effect on employee's innovative behavior is not clear enough. The current research on coaching leadership behavior is mainly carried out in the context of European and American cultures.

Research Questions

According to the research statement of the problems explained above, this research make an effort to answer the following two questions:

1. What is the effect of coaching leadership on employee innovative behavior?

Received: 2020-09-09 Revised: 2020-09-28 Accepted: 2020-10-04

¹ PhD program, School of Management, Shinawatra University, e-mail: liuhui6692@163.com

² School of Management, Shinawatra University, e-mail: eksiri.n@siu.ac.th

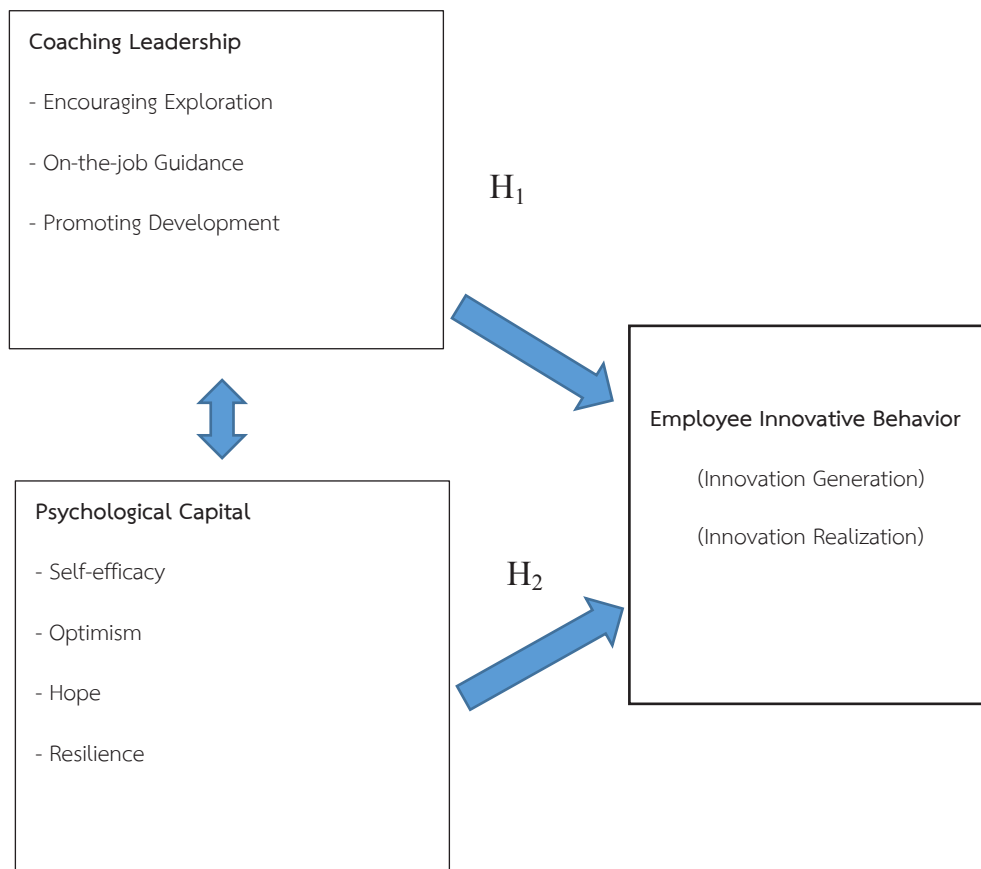
2. What is the effect of psychological capital on employee innovative behavior?

Research Objectives

1. To study the effect of coaching leadership on employee innovative behavior.

2. To study the effect of psychological capital on employee innovative behavior.

Conceptual Framework

Research Hypothesis

H₁: There is a significant effect of coaching leadership on employee innovative behavior.

H₂: There is a significant effect of psychological capital on employee innovative behavior.

Research Methodology

Research Design

A quantitative research design was employed to test the previously stated hypotheses. The use of a quantitative approach allowed the author to collect data that could be objectively measured (Cresswell, 2004).

The author used statistical method to mathematically determine the effect between the variables in this study. The questionnaires are designed based on the conceptual framework.

Three revised well-established and valid instruments were used in this study for gathering research data. Descriptive, one-way ANOVA analysis and multiple regression is conducted to test study hypotheses and answer the research questions after gathering data on the independent, dependent variables.

Population and Sample size

The population of study are sourced from the staffs working in the high-tech enterprises in Henan province, in the central of China. According to the official statistics of Henan Provincial Administration for Industry and Commerce, the amount of employees who are currently working in the high-tech enterprises located in Henan province was 264,513 in 3897 high-tech enterprises until the end of 2019.

The sample size for this study was calculated based on Yamane's formula (Yamane, 1973), the numbers of sample is 399.39. In order to obtain reliability of data, the author has increased sample size to 400.

Data Collection

Data were collected from high-tech enterprises located in Henan province China through a self-distribution questionnaire. At last, the 400 questionnaires were collected from 31 high-tech enterprises in 7 cities in Henan Province.

Expected Finding and Discussion

Expected Findings

The results of multiple regression analysis of the effect of coaching leadership and psychological capital on employee innovative behavior are as

follows: Table1. Effect of Coaching Leadership on Employee Innovative Behavior.

Model	Unstandardized Coefficients	t	R-square	Adjusted R-square	D.W.	F-value	Sig.
	Beta						
(Constant)	1.795	12.694	.345	.343	1.784	209.587	.000
CL	.527	14.477					.000

The results of Table1 indicate that there is significant impact of coaching leadership on employee innovative behavior as the sig. value is under.05 (.000). The results therefore accepted the H₁: There is a significant impact of coaching leadership on employee innovative behavior.

Table 2. Effect of Psychological Capital on Employee Innovative Behavior.

Model	Unstandardized Coefficients	t	R-square	Adjusted R-square	D.W.	F-value	Sig.
	Beta						
(Constant)	.913	5.684	.455	.453	1.861	331.674	.000
PC	.728	18.212					.000

The results of Table 2 indicate that there is significant impact of psychological capital on employee innovative behavior as the sig. value is under.05 (.000). The results therefore accepted the H₂: There is a significant impact of psychological capital on employee innovative behavior.

Discussion

The results of hypothesis test between coaching leadership and employee innovative behavior indicates that there is a significant impact of coaching leadership and employee innovative behavior, also found in the research that coaching leadership has a positively impact on employee innovative behavior.

The results of hypothesis test between psychological capital and employee innovative behavior indicates that there is a significant impact of psychological capital on employee innovative behavior, as an individual's own positive psychological resources, psychological capital can provide psychological resources needed by individuals. Individual psychological capital is one of the important factors influencing the promotion and practice of creative ideas.

Conclusion and Recommendations

The results of hypothesis test between coaching leadership and employee innovative behavior indicates that there is a positively significant effect of coaching leadership on employee innovative behavior. That is, the higher the level of coaching leadership behavior, the higher the level of employee innovation behavior.

There are different impact of coaching leadership dimensions on employee innovation. The result of the multiple regression analysis shows that encouraging exploration is the most important factors affecting the innovation behavior of employees in high-tech enterprises ($\beta=.393$) followed by on-the-job guidance ($\beta=.162$). Promoting development has no significant impact on employee innovative behavior.

The coaching leaders encourage the employee to express different ideas, advocates exploration and innovation, be inclusive of failures in exploration and innovation, likes to try new ways to solve work problems, welcome new ideas.

All of these characteristics of coaching leaders are benefit to create an innovative atmosphere in the workplace and to inspire the employee's innovative behavior. Coaching leadership advocates, encourages, and embraces employees' innovative behaviors at work. Coach leadership accept subordinates work consulting at any time, share experience with subordinates, inspire subordinates to find the root cause, lead everyone to find a solution to the problem, through on-the-job guidance improve the staff's working ability and problem solving skills, to improve employees' skills and job matching degree, improve the staff's psychological resource availability, so that employees are more ability to promote innovation, thus promotes employee innovative behavior.

Although coaching leaders believe that it is one of their duties to help their subordinates to grow and develop their career. They often help them find out the competence gap, provide help and guidance for their subordinates' career development, and provide more training opportunities for their employees' development.

The results of hypothesis test between psychological capital and employee innovative behavior indicates that there is a positively significant impact of coaching leadership on employee innovative behavior To sum up, the higher the psychological capital, the more individuals are willing to exhibit innovative behaviors.

There are different impact of psychological capital dimensions on employee innovation. The result of the multiple regression analysis shows that self-efficacy is the most important factors affecting the innovation behavior of employees in high-tech enterprises.

Based on the findings, some recommendations for the organizations are suggested as follows:

1. The results of this study show that coaching leadership, as an important leadership style that is conducive to improve employees' attitudes and individual behaviors and stimulate employees' innovative behaviors.

2) The road to innovation is full of unknowns, which means that mistakes and failures can happen at any time. Innovators are required to be unafraid of failure, to forge ahead, to take risks and to explore. Positive psychology holds that the higher the level of psychological capital an individual has, the more likely he or she is to remain optimistic, confident, hopeful and not afraid of defeat. This plays an important role in promoting innovation behavior and can to some extent cushion the psychological pressure of mistakes and failures in the process of innovation. The results of this paper strongly prove this point.

Employee psychological capital can also be developed and managed like human capital and social capital, and its development and management require relatively less cost, but will produce greater returns than other forms of capital.

References

- Cai, W., Lysova, E. I., Khapova, S. N., & Bossink, B. A. (2018). The Effects of Servant Leadership, Meaningful Work and Job Autonomy on Innovative Work Behavior in Chinese High-Tech Firms: A Moderated Mediation Model. *Frontiers in Psychology*, 9, 1767.
- Carmeli, A., Reiter-Palmon, R., & Ziv, E. (2010). Inclusive leadership and employee involvement in creative tasks in the workplace: The mediating role of psychological safety. *Creativity Research Journal*, 22(3), 250–260.
- Chen, S. C., Wu, M. C., & Chen, C. H. (2010). Employee's personality traits, work motivation and innovative behavior in marine tourism industry. *Journal of Service Science and Management*, 3(02), 198.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2004). *Principles of qualitative research: Designing a qualitative study*. Office of Qualitative & Mixed Methods Research, University of Nebraska, Lincoln.
- Eisenbei, S. A., & Boerner, S. (2013). A double-edged sword: Transformational leadership and individual creativity. *British Journal of Management*, 24(1), 54-68.
- Han, Y. and Yang, B.Y. (2011) Authentic Leadership, Psychological Capital and Employee Innovative Behavior: The Moderating Role of Exchange of Leaders Member. *Management World*, 12, 78-86.

- Hoch, J. E. (2013). Shared leadership and innovation: The role of vertical leadership and employee integrity. *Journal of Business and Psychology*, 28(2), 159–174.
- Jafri, H. (2012). Psychological capital and innovative behavior: An empirical study on apparel fashion industry. *Journal of Contemporary Management Research*.
- Joseph Schumpeter.(1990).Theory of economic development [M].Beijing: Commercial Press.
- Ke Jianglin, Sun Jianmin and Li Yongrui.(2009).Psychological Capital: The Development of Local Scale and Comparisons between China and Western Countries [J]. *Journal of Psychology*. (09):875-888.
- Kim S, Egan T M, Kim W, Kim J. (2013). The impact of managerial coaching behavior on employee work-related reactions[J].. *Journal of Business & Psychology*, , 28(3): 315-330.
- Kim S, Kuo M H. (2015) Examining the relationships among coaching, trustworthiness, and role behaviors: a social exchange perspective[J]. *Journal of Applied Behavioral Science*, 51(2): 152-176.
- Li, Chaoping. (2008). Psychological capital: building people's competitive advantage. China Light Industry Press.
- Li, X., Kan, D., Liu, L., Shi, M., Wang, Y., Yang, X., ... & Wu, H. (2015). The mediating role of psychological capital on the association between occupational stress and job burnout among bank employees in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*,12(3), 2984-3001.
- Luthans F, Avolio BJ. (2003). Authentic leadership: A positive developmental approach. In Cameron KS, Dutton JE, Quinn RE (Eds.), *Positive organizational scholarship* (pp. 241–261).San Francisco: Barrett-Koehler.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*, 60(3), 541-572.
- Luthans, F., Norman, S. M., Avolio, B. J., & Avey, J. B. (2008). The mediating role of psychological capital in the supportive organizational climate—employee performance relationship. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*,29(2), 219-238.
- Madrid, H. P., Patterson, M. G., Birdi, K. S., Leiva, P. I., & Kausel, E. E. (2014). The role of weekly high- activated positive mood, context, and personality in innovative work behavior: A multilevel and

- interactional model. *Journal of Organizational Behavior*, 35(2), 234-256.
- Mumford, M. D., Ligon, G. S., Gaddis, B., & Strange, J. M. (2002). Leading creative people: Orchestrating expertise and relationships. *Leadership Quarterly*, 13(6), 705-750. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(02\)00158-3](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(02)00158-3)
- Shi, Feng, An Di, & Cai Xiang. (2018). Do Innovative Activities Need Good Coaching? The Impact Mechanism of Coaching Leaders on Employees' Innovative Behaviors. *China Human Resources Development*, (2018 05), 37-48.
- Shih, H., & Susanto, E. (2011). Is innovative behavior really good for the firm? Innovative work behavior, conflict with coworkers and turnover intention: Moderating roles of perceived distributive fairness. *International Journal of Conflict Management*, 22(2), 111-130. DOI: 10.1108/10444061111126666.
- Sweetman, D., & Luthans, F. (2010). The power of positive psychology: Psychological capital and work engagement. *Work engagement: A handbook of essential theory and research*, 54-68.
- Wang, H., Sui, Y., Luthans, F., Wang, D., & Wu, Y. (2014). Impact of authentic leadership on performance: Role of followers' positive psychological capital and relational processes. *Journal of Organizational Behavior*, 35(1), 5-21
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introduction analysis*. Harper & Row.
- Yidong, T., & Xinxin, L. (2013). How ethical leadership influence employees' innovative work behavior: A perspective of intrinsic motivation. *Journal of Business Ethics*, 116(2), 441-455.
- Zhou Lianghai. (2018) The structure and measurement of coaching leadership and its effect on change-supportive behavior. (Doctoral dissertation).

LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS AFFECTING THE OPERATIONAL EFFECTIVENESS OF THE EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 42

Malai Wongruethaiwattana¹

Abstract

This research aims to study 1) the level of leadership of educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42, 2) the level of the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42, 3) the relationship between leadership of educational institution administrators and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 and 4) the leadership of educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42. The sample consisted of 118 educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 in the academic year 2020. The instruments used for data collection were the questionnaires with the reliability of 0.97. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the Pearson product-moment correlation coefficient (PPMCC) and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results were found that; 1) the overall of leadership of educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 were at a high level, 2) the overall of the operational of educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 were at a high level, 3) the leadership of educational institution administrators had a high level of positive relationship with the operational of educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 was statistically significant at the 0.01 ($r = 0.86$), 4) There are variables in transformational Leadership (X_2), creative leadership (X_1), 21st Century Leadership (X_3) and innovative leadership (X_4) that

Received: 2020-11-01 Revised: 2020-11-12 Accepted: 2020-11-13

¹ Faculty of Education, Northern College, e-mail: tok2029@gmail.com

jointly predict the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 with statistical significance at the 0.01. All 4 variables can explain the variation of the effectiveness of the educational quality assurance system by 93 percent ($R^2 = 0.93$). The prediction equations can be created as follows.

The prediction equation in the form of raw score can be formed as follows:

$$\hat{Y} = 0.76 + 0.35(X_2) + 0.29(X_1) + 0.10(X_3) + 0.07(X_4)$$

The prediction equation in the form of standard score can be formed as follows:

$$\hat{Z}_y = 0.51Z_{X2} + 0.43Z_{X1} + 0.10Z_{X3} + 0.08Z_{X4}$$

Keywords: Leadership; Effectiveness; Educational Quality Assurance system

Introduction

The provisions in section 47 of the National Education Act of B.E. 2542 (1999) as amended by the National Education Act B.E. 2545 (2002) and the National Education Act B.E. 2553 (2010) has established two kinds of educational quality assurance system, which are the internal quality assurance system and the external quality assurance system. In section 48, has stated that “*internal quality assurance shall be regarded as part of educational administration which must be a continuous process*” (Office of the National Education Commission, n.d.: 17). But in practice, it was found that most of the educational institutions still separate into the part of operation that apply the quality assurance and the part that don’t apply any quality assurance, as well as no record of systematic operations, or have the plans but rarely put into action (Ministry of Education, 2011: 3-8). The director of the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA) had reported to the 9-year ONESQA academic conference that it is necessary to make the quality matters a quality culture as it’s a matter of life and its normal work with quality for oneself, not a burden and action only when being assess by the ONESQA. The most important thing is that the results of the external assessments are rarely used in the development of the educational quality clearly (Office for National Education Standards and Quality Assessment, 2010: 55, Office of the Education Council, 2006: 14). However, the revised of the National Education Plan (2009-2016), which had defined in the strategy of developing educational standard and quality assurance systems that it is important to develop

the internal quality assurance system to be integrated with the management and apply the results to use in improving the quality of the education to suit the mission of the institutions. This is the hope and determination to improve the quality of the education in Thailand (Office of the Education Council, 2010: 92-116). At this present, there are three goals of the educational quality assurance as follows: (1) To increase the efficiency of the administration and management of the educational institutions that had got the assessment results below the standard. (2) To raise the quality of the learners, teachers, and educational institutions to pass the external quality assessment standards. (3) To promote and develop a system of the quality assurance within the educational institutions to strengthen the quality of the educational institutions to meet the standard criteria. Including the development of educational administration of the small institutions to be able to the educational quality assurance assessment according to the Ministry of Education's policy to reform the system of assessment and quality assurance for both internal and external at all level before the next round of assessment. Moreover, the National Reform Steering Assembly had proposed to delay both internal and external quality assurance assessment for those who are involved to understand and know how to action in the same direction, then the Office of the Basic Education had adjusted and developed such standards in accordance with the state policy. The focus of the education reform and changing circumstances with the idea that the required standards must be able to develop the learners achieve the goals, be able to assess, concise, and able to truly reflect the quality of the education. As well as concentrate on assessing the actual condition, not complicated, establish a standardized assessment system to reduce the data storage burden, and reduce the preparation of documentation used in the assessment according to the basic education standards. For the internal quality assurance of the educational institutions in 2018, there are 3 standards as follows: Standard no. 1: The quality of the learners consists of 1) academic achievement of the learners, and 2) desirable characteristics of the learners. Standard no. 2: Administrative and management processes of the educational institution administrators. And Standard no. 3: The learning and teaching process that focuses mainly on the students (Ministry of Education, 2018: 2). The educational institution administrators play an important role in the administration of the educational institutions, whether the educational institution is small or large, the characteristics of the educational institution administrators are therefore important in leading the educational institution to success (Thawat B., 2007). The operation of the educational

institutions is therefore necessary to the need for quality educational institution administrators who have knowledge, ability, creativity, morals, ethics, and good values. The character of a good leader is including being intelligence, creative, good social skills, self-confidence, have the power of responsibility, and integrity to the principles, which has social influence to other people to perform a set of the activities, including the building of interpersonal relationships of an organization (Phichai R., 2009). The educational leader should therefore be the person who can advise what is right, suitable and on a fair basis, the intellectual leader with the outstanding knowledge in any area, have good knowledge and experience in a career, be a good developer to make things change, does more public good than for their own, not selfish, have a positive mindset, be optimistic, have a role in academic management, be able to solve the problem, be able to motivate others to do the right things, be a good model, be able to show good example, and must be accepted by others. It can be seen that the leaders are the important resources as the valuable social cost that should be in appropriate conditions, which causing good physical health, emotional well-being, spiritual health, and physical well-being (Suchaya S., 2015). Recently, the administration and progress of the educational institution depends on the important factors which is the leadership role of the educational institution administrators that also depends on the position and the person holding that position for a particular period of time. Most of the senior management positions are familiar with the basic educational context, but lack of the educational management skills. In general, the basic educational institution administrators have the analytical thinking skills, motivation, perception of organizational culture, being responsible for the group decisions which this initial experience might be sufficient for the middle level of management position only, while for a higher position, the appointed person may lack of the readiness. According to the research on the development of leadership in schools, it was found that the leaders that lack of readiness leads to a passive change rather than proactive change in the school. They also not aware of the impact of the period of time, knowledge, and the society of learning that will be the future of educational institutions (Manit B., et al., 2006). From the past performance reports of the educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 found that there were problems with the development of the school curriculum, problems in developing the learning process, problems in the development of teaching materials, problems of educational measurement and assessment, problems in educational supervision within the educational institutions, problems

in the development of learning resources, problems in developing the quality assurance systems within educational institutions, and problems in research to improve the educational quality (The Secondary Educational Service Area Office 42, 2019). In accordance with the Office of the Educational Council (2017) presented that the circumstances of changes for both inside and outside of the country that have an impact on the education management point out that Thailand is still facing the rapidly changing of the world of the 21st century, which is complicated and difficult to predict. While the results of the country's education management at all levels still have problems with the academic administration in the field of educational curriculum development, problems in developing the learning process, problems in the development of teaching and learning materials during the rapid transformation and limitations of digital technology that affecting the media development and innovation to keep with the changes, problems of educational measurement and assessment, problems in educational supervision within educational institutions, problems in the development of learning resources, problems in developing quality assurance system within the educational institutions, and research and development problems which resulted in the students to not achieve the desirable characteristics and academic skills are not satisfactory. Some educational institution administrations are still kind of old school executives who have not developed their leadership in technology to be in line with the current situation. This affects the use of information technology for educational quality assurance to become not efficient enough.

Therefore, the leadership of the educational institution administrators is essential in driving the schools to be efficient and can be measured by the educational quality assurance results of that educational institution. Then, the researcher is interested to study the leadership of educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 to be used as the information in applying for the development of the leadership of the educational institution administrators so that the educational institutions will be more effective in accordance with the basic educational quality assurance standards.

Research Objectives

1. To study the level of leadership of the educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42.

2. To study the level of the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42.

3. To study the relationship between leadership of educational institution administrators and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42.

4. To create the forecasting equations from the leadership of the educational institution administrators affecting the operational effectiveness of educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42.

Research Methods

1. Research Design

This research is a quantitative research. The researcher had collected data using questionnaire which completed by the educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 in order to draw the conclusions that could be applied to the other educational institutions.

2. Populations and samples

Populations were 174 educational institution administrators of the educational institution under the Secondary Educational Service Area Office 42 in the academic year 2020, based on the data on June 10th, 2020 (Secondary Educational Service Area Office 42, 2020: 1-21).

Samples of the research were the educational institution administrators of the educational institution under the Secondary Educational Service Area Office 42 in the academic year 2020, based on the data on June 10th, 2020 (Secondary Educational Service Area Office 42, 2020) with a method to determine the sample size by opening the tables of Krejcie and Morgan at a 95% confidence level and got 118 samples (Krejcie and Morgan, 1970, cited in Boonchom S., 2011).

3. Research Instrument

The instrument used in this research was a questionnaire which divided into 3 parts as follows: Part 1: A checklist questionnaire about the status and general information of the respondents, including gender, age, education level, work experience, and school size. Part 2: Likert scale questionnaire about leadership of educational institution administrators of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office

42, which was a 5-level rating scale (Rensis Likert, 1967). Part 3: Likert scale questionnaire on the implementation effectiveness of the educational quality assurance system of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42, which was a 5-level rating scale (Rensis Likert, 1967). The instrument was inspected the quality by verifying its correctness, content validity, the consistency of variables in expressions and language used by Index of Item Objective Congruence (IOC), which found that IOC values were between 0.80 – 1.00, with the alpha coefficient of 0.97 (Pan, L. et al., 2017).

4. Data Collection

The researcher asked for a letter requesting for cooperation to collect information from Northern College to be able to request for assistance to the sample group of educational institution administrators of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 for data collection. The researcher sent the cooperating letter and questionnaires to each school by herself, as well as conducted data collection and tracked back the questionnaires by herself, which the researcher sent out 118 questionnaires and got 118 returned questionnaires, representing 100%.

5. Statistics used for data analysis

The research analyzed the data on the status and general information of the respondents, including gender, age, education level, and work experience by using frequency and percentage. Analyzed the level of leadership of the educational institution administrators and the level of effectiveness of the educational quality assurance system implementation of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 using mean, standard deviation (S.D.), and used the results from the respondents to compare with the criteria for the interpretation of the concept of Best (John W. Best, 1970). The statistics for analyzing the relationship between the leadership of the educational institution administrator and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Education Service Area Office 42 using package program to test the relationship of the variables and measured using Pearson product-moment correlation coefficient (PPMCC) and compared the results of the analysis with the criteria of the relationship of the variables based on the criteria of Chusri W., (2010). Then created the prediction equations from the leadership of educational institution administrators affecting the effectiveness of the

operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 and analyzed the data by using Stepwise Multiple Regression Analysis.

Research Results

The research on the subject of leadership of educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 found out the research results according to the research objectives as follows:

1. The leadership level of the educational institution administrators of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 found out that the overall and in each aspect showed the level of the educational institution administrators at a high level of leadership as shown in Table 1.

Table 1 Mean, standard deviation, and the leadership level of the educational institution administrators of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 in overall and in each aspect.

Aspect No.	Leadership of the Educational Institution Administrators	$\bar{x}$	S.D.	Interpretation
1	Creative leadership	3.87	0.86	High
2	Transformational leadership	3.97	0.75	High
3	21 st Century leadership	3.82	0.77	High
4	Innovative leadership	3.92	0.77	High
	Total mean	3.88	0.78	High

From Table 1, it was found that the leadership of the educational institution administrators of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 in overall was at a high level ($\bar{X} = 3.88$). When considered in each aspect, based on the mean in descending order can be found as follows: Transformational leadership was at a high level ($\bar{X} = 3.97$), Innovative leadership was at a high level ($\bar{X} = 3.92$), Creative leadership was at a high level ($\bar{X} = 3.87$), and 21st Century leadership was at a high level ($\bar{X} = 3.82$), respectively.

2. The operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 found that the overall effectiveness and standardization were at high levels as shown in Table 2.

Table 2 Mean, standard deviation, and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 in overall and each standardization.

Standard No.	The operational effectiveness of the educational quality assurance system	$\bar{x}$	S.D.	Interpretation
1	Standard No. 1 Quality of the students	3.92	0.74	High
2	Standard No. 2 Administrative process and management of the educational institution administrators	3.81	0.64	High
3	Standard No. 3 Teaching and learning processes that focus on the students	3.75	0.74	High
	Total mean	3.85	0.72	High

From Table 2, it was found that the overall operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 was at a high level ($\bar{X} = 3.88$). When considered in each aspect, based on the mean in descending order can be found as follows: Standard No. 1 quality of the students was at a high level ($\bar{X} = 3.92$), followed by Standard No. 2 administrative process and management of the educational institutions administrators was at a high level ($\bar{X} = 3.81$), and Standard No. 3 teaching and learning processes that focus on the students was at a high level ($\bar{X} = 3.75$), respectively.

3. The relationship between the leadership of the educational institution administrators and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 found that the leadership of the educational institution administrators was positively related to the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 as shown in Table 3.

X_1 represent Creative leadership

X_2 represent Transformational leadership

X₃ represent 21st Century leadership

X₄ represent Innovative leadership

X_t represent Total mean of the leadership of school administrators

Y₁ represent Standard No. 1 Quality of the students

Y₂ represent Standard No. 2 Administrative process and management of the educational institution administrators

Y₃ represent Standard No. 3 Teaching and learning processes that focus on the students

Y_t represent Total mean of the operational effectiveness of the educational quality assurance System

Table 3 Demonstrated the correlation coefficient between the leadership of the educational institution administrators and the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42.

Pearson Correlation (r)								
Leadership	Operational effectiveness of the educational quality assurance system							
P	Y1	Level	Y2	Level	Y3	Level	Yt	Level
X1	0.92 [*]	Very high	0.73 ^{**}	High	0.51 ^{**}	Quite high	0.90 [*]	High
X2	0.90 [*]	High	0.86 ^{**}	High	0.52 ^{**}	Quite high	0.93 [*]	Very high
X3	0.14	Quite low	0.09	Quite low	0.38 ^{**}	Quite high	0.21 [*]	Quite low
X4	0.72 [*]	High	0.68 ^{**}	Quite high	0.46 ^{**}	Quite high	0.75 [*]	Quite high
Xt	0.82 [*]	High	0.72 ^{**}	High	0.62 ^{**}	Quite high	0.86 [*]	High

*Has statistical significance at a level of 0.05
significance at a level of 0.01

**Has statistical

From Table 3, it was found that the leadership of the educational institution administrators had a positive relationship at a high level with the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 with statistical significance at a level of 0.01 (r=0.86).

4. To create the prediction equation from the leadership of the

Independent variable (Predictor)	<i>b</i>	<i>SE_b</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Transformational leadership (X_2)	0.35	0.03	0.51	10.47	0.000
Creative leadership (X_1)	0.29	0.03	0.43	9.81	0.000
21 st Century leadership (X_3)	0.10	0.03	0.10	3.75	0.000
Innovative leadership (X_4)	0.07	0.03	0.08	2.80	0.007
Constant	0.76			6.67	0.000
R = 0.96 $R^2 =$ F = 375.64 p value					
0.93 = 0.000					

educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42, it was found that there were four variables from the leadership of the educational institution administrators with variation in the level of effectiveness of the educational quality assurance system of 93% ($R^2 = 0.93$), as can be described as shown in Table 4.

Table 4 The results of the Stepwise Multiple Regression Analysis in the prediction of the leadership of the educational institution administrators on the effectiveness of the educational quality assurance system of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42

From Table 4, the prediction equation from the leadership of the educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42, it was found that transformational leadership (X_2), creative leadership (X_1), 21st Century leadership (X_3), and innovative leadership (X_4) were found to predict the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 with statistically significant at a level of 0.01, where all four variables were able to explain the variation in the level of the operational effectiveness of the educational quality assurance system at 93% ($R^2 = 0.93$).

The prediction equation in the form of raw score can be formed as follows:

$$\hat{Y} = 0.76 + 0.35(X_2) + 0.29(X_1) + 0.10(X_3) + 0.07(X_4)$$

The prediction equation in the form of standard score can be formed as follows: $\hat{Z}_y = 0.51Z_{X2} + 0.43Z_{X1} + 0.10Z_{X3} + 0.08Z_{X4}$

Research Discussion

From the research results of the leadership of educational institution administrators affecting the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 can be discussed as follows:

1. The leadership of educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 in overall and in each aspect were at a high level. When considered in each aspect, based on the mean in descending order can be found as follows: Transformational leadership, Innovative leadership, Creative leadership, and 21st Century leadership respectively. This may be because the educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 have the ability to use the technology creatively and efficiently, being creative and leading in all areas. They are also empathetic, attentive, support and help teachers to have some progress in their responsibilities. As well as develop and monitor the processes for improvement in teaching and learning management. The educational institution administrators pay good attention to the individual person, being a learning organization, system thinking and the use of supportive technology in learning, which is consistent with the research of Nonthanatda W. (2015), that the leadership of the school administrators of the educational institution under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office in overall at a high level. It is also consistent with the research of Sorfi Rase (2017), which found that the leadership level of the school administrators in Thungyangdaeng District under Pattani Primary Educational Service Area Office 3 in overall and in each aspect were at a high level. And consistent with the research of Amara P. (2019), found that leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 31 in overall at a high level.

2. The operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 in overall and each standardization were at high levels. When considered in each aspect, based on the mean in descending order can be found as follows: Standard No. 1 quality of the students, followed by Standard No. 2 administrative process and management of the educational institution administrators, and Standard No. 3 teaching and learning processes that focus on the students, respectively. This may be because the educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 had the standard results of the assessment according to the educational quality assurance, both internal and external, passed all the criteria, with the students having the academic achievement according to the school curriculum, the students have good qualities and values as specified by the educational institutions, have local and Thai pride,

accept to live together in diversity and have good physical and social well-being. The educational institutions have the administrative and management processes in order to have the clear goals, vision, and missions set by the educational institutions. Develop teachers and personnel to have professional expertise, establishing a physical and social environment that is conducive to quality learning management. The teachers manage their teaching and learning through the thinking processes and practice, and can be applied in real life. The use of information technology media and learning resources that are conducive to learn, there is an exchange of knowledge and feedback to develop and improve the learning management. This is consistent with the research of Yuwadee K. (2018) that the level of opinions on the development of the implementation of the educational quality assurance system in overall and each aspect were at a high level.

3. The leadership of the educational institution administrators had a high positive correlation with the effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 with statistical significance at a level of 0.01 ($r = 0.86$). This may be because the educational institution administrators give the priority to pay attention and find the ways to develop and improve themselves to have creative leadership, 21st century leadership, innovative leadership, and transformational leadership that can change the way of the educational institution administration to keep up with the recent situation. As a result, the students achieved in meeting the standards of the educational institution and have desirable qualities. As well as having the quality administrative and management processes that able to organize the learning and teaching processes that focus on the student effectively. This is consistent with the research of Pakawan P. (2018) found that the relationship between transformational leadership of school administrators and effectiveness of the secondary school administration had a relatively high level of the positive correlation, with the statistically significant at a level of 0.01.

4. There are variables of transformational leadership (X_2), creative leadership (X_1), 21st century leadership (X_3), and innovative leadership (X_4) that were found to predict the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 with statistically significant at a level of 0.01, where all four variables were able to explain the variation in the level of the operational effectiveness of the educational quality assurance system at 93% ($R^2 = 0.93$). This may be because the educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office 42 have the ability to use the technology creatively and efficiently, being creative and leading in all areas. They are also empathetic, attentive, support and help teachers to have some progress in their

responsibilities. As well as develop and monitor the processes for improvement in teaching and learning management. The educational institution administrators pay good attention to the individual person, being a learning organization, system thinking and the use of supportive technology in learning. Therefore, from the leadership of the educational institution administrators help to support the operational effectiveness of the educational quality assurance system and meet the specified standards. So, they were able to jointly predict the operational effectiveness of the educational quality assurance system of the educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office 42 with the statistical significance. This is in line with the research of Warunee B. (2011) found that the leadership factors of the school administrators having the power to predict the effectiveness of the school's internal quality assurance performance with the statistically significant at the level of 0.01 and a predictive power of 73%.

Research Suggestions

1. Suggestions for the use of research results

The educational institution administrators should set the school policy according to the vision according to the change of the world today and in line with the national educational policy. There should be a variety of the governance systems by using the supervisory tracking for the educational institution administrators to assess through the online networks. There should be the cooperation between the educational institutions, the teacher and personnel should be developed to have the professional expertise. Teachers should be encouraged to have a learning arrangement that can be applied to use in real life, the use of information technology media and learning resources should be conducive to the learning.

2. Suggestions for further research

The research topics that should be studied in the future include: the leadership of school administrators affecting the effectiveness of the educational quality assurance system of the schools under the other office of the Secondary Educational Service Area to compare the results of the researches by collecting the qualitative data. Or study about the problems and obstacles in the leadership development of the school administrators that affect the operational effectiveness of the educational quality assurance system under the Secondary Educational Service Area Office 42 and in the other educational institutions with a similar context.

References

- Amara Pimsawat. (2019). A study of Administrator Leadership Affecting Teachers' Performance, The Secondary Educational Service Area Office 31. **Thesis**. Master of Education, Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University.
- Boonchom Srisa-ard, **Introduction to Research (Revised Version)**. 9th Ed. Bangkok: Suweeriyasan. (In Thai).
- Chusri Wongrattana. (2010). **Technique of Using Statistics for Research**. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Manit Boonprasert et al. (2006). **Development of Leadership in Higher Education**. Bangkok: Office of the Education Council.
- Ministry of Education. (2011). **Basic Educational Standard for Internal Quality Assurance**. Bangkok: Ministry of Education.
- Ministry of Education. (2018). **The Announcement of Educational Standards at the Basic Level of Education Attached to the Announcement of the Ministry of Education Regarding the Adoption of Early Childhood Education Standards, Basic Education, and the level of basic education, special education center, issue dated 6th August 2018**. Bangkok: Ministry of Education.
- Office of National Education Commission. (n.d.). **National Education Act of B.E. 2542 (1999)**. Bangkok: Office of the National Education Commission.
- Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2010). **The 9-year ONESQA Academic Conference**. Bangkok: Prigwhan Graphic.
- Office of the Education Council. (2006). **Competencies in Thai Education on the International Stage, 2006**. Bangkok: Prigwhan Graphic.
- Office of the Education Council. (2010). **The revised of the National Education Plan (2009-2016)**. Bangkok: Prigwhan Graphic.
- Office of the Education Council. (2017). **Guidelines for School Quality Management under the Bangkok Metropolitan Administration: Academic Administration**. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand Ltd.
- Pakawan Poopuen. (2018). Transformational Leadership of School Administrators Affecting Effectiveness of Secondary School Administration in Bangkok Metropolis under the Office of Private Education Commission. **Thesis**. Master of Education, Educational Administration, Eastern Asia University. Pathum Thani: Eastern Asia University.

- Phichai Rattanadilok Na Phuket. (2009). Organizational Cultural and Effectiveness of Government Organizations. **Journal of Social Development**. 10(2), 25-48.
- Secondary Educational Service Area Office 42. (2020). **Basic Information of Schools under SESAO Area Office 42 (Nakhon Sawan – Uthai Thani)**. Retrieved on July 20th, 2020 from https://data.boppobec.info/emis/school.php?Area_CODE=101742.
- Sorfi Rase. (2017). School Administrators Leadership in Thungyangdaeng District under Pattani Primary Educational Service Area Office 3. **Independent Study**. Master of Education, Educational Administration, Graduate School, Yala Rajabhat University. Yala: Yala Rajabhat University. (In Thai).
- Suchaya Sri-ariyakul. (2015). Leader Traits and Quality of Work Life of School Administrator under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1. **Thesis**. Master of Education Program in Educational Administration, Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University. Bangkok: Silpakorn University.
- Thawat Boonyamanee. (2007). **Leadership and Change**. Bangkok: O.S. Printing House.
- Warunee Bamrungsawasat. (2011). Factors Affecting the Effectiveness of the Management of Internal Quality Assurance in Schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area. **Thesis**. Master of Education, Educational Administration, Nakhon Phanom University. Nakhon Phanom: Nakhon Phanom University.
- Yuwadee Kongkerd. (2018). **Development of the Implementation of the Educational Quality Assurance System within the Private Schools for General Education**. Personal study report, National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel, Office of the Permanent Secretary Ministry of Education. Bangkok: Ministry of Education.
- John W. Best. (1970). **Research in Education**. (3rd ed.). New Jersey: Prentice – Hall Inc.
- Pan, L., Zhang, M., Gursoy, D., & Lu, L. (2017). Development and validation of a destination personality scale for mainland Chinese travelers. **Tourism Management**, 59(3). 338-348.
- Rensis Likert. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

EXPOSING STUDENTS TO THE DIVERSITY OF ENGLISH OF NON-NATIVE ENGLISH TEACHERS IN THE CONTEXT OF GLOBAL ENGLISHES

Jatupon Phulakor¹ Denchai Prabjandee² Janpanit Surasin³

Abstract

The purpose of this study was to explore the professional experiences of non-native English teachers who have a Global Englishes orientation. Two non-native English teachers participated in this study. They were selected by using a guiding questionnaire. Those who reported having 50% of a Global Englishes orientation were selected as the participants of this study. For those who did not report having 50% of a Global Englishes orientation would be dropped out from the study. Guided by narrative epistemology, this study employed classroom observation and photo-elicitation interview for data collection. Thematical qualitative analysis was used to analyze the data.

Results showed that non-native English teachers who have a Global Englishes orientation in the era of teaching English as a Global language exposed students to the diversity of Englishes through several activities both inside and outside school settings. Recommendation and discussion were provided.

Keywords: Diversity of English; Non-native English teachers; Context of Global Englishes

Introduction

In the context of Global Englishes, it is necessary for English teachers to have students exposed to diversity of English since it increases opportunities to communicate in English with people who are from different first language background (Fang, 2016; Jenkins, 2012). Review of previous research studies revealed the significant correlation to the language performance in overall of students because of having exposure to diversity of English (Al-Zoubi 2018; Arnbjörnsdóttir, 2011; De Wilde, Brysbaert, & Eyckmans, 2019; MacLeod & Larsson, 2011; Tonoian, 2014; Yin, 2015). Therefore, in language teaching and learning, it is essential for English teachers to prepare students to be ready for the diversity of English users in the 21st century (Matsuda, 2018).

Received: 2020-07-14 Revised: 2020-10-13 Accepted: 2020-10-25

^{1 2 3} Faculty of Education, Burapha University (BUU)

In Thailand, when Global Englishes is implemented in the classroom context, it causes confusion for the practitioners because there is rarely research study to guide the practices of what Global Englishes should be taught in the classroom (Galloway, 2017; Sung, 2015). To begin the paradigm change to Global Englishes teaching, it should begin with the teachers since teachers are considered as the most important factors in the teaching process and they have greater impact to students as well as bring the innovations to the students (Prabjandee, 2020).

Since the concept of teaching Global Englishes is new in the field of language teaching and English teacher education, less study is found to investigate the practice or professional experiences of English teachers who have a Global Englishes orientation. Therefore, to fulfil the knowledge base on English teacher development in the era of teaching English as a Global language, this study is guided by narrative inquiry to explore how non-native English teachers have students exposed to the diversity of English in the era of teaching English as a Global language.

Research question

This study was guided by a research question as follows: What are the professional experiences of English teachers who have a Global Englishes orientation?

The present study

The context of the study

This study was conducted in Nakhon Ratchasima province as known as Korat, Thailand. Nakhon Ratchasima was in the north-east of Thailand. It was an ancient province with long history and was rich of tourism resources where many foreign tourists were interested to visit. In terms of educational factors, there were at least five university and colleges and numbers of schools. Foreign English teachers both native and non-native speakers were hired to teach in schools and universities to create opportunities for students to be able to communicate in English. With these key factors, Korat was considered one of the multilingual provinces where varieties of Englishes were useful for communication among people with different first language.

The Participants

Participants of this study consisted of two non-native English teachers who reported having a Global Englishes orientation. To be useful for training in-service English teachers and to prepare pre-service teachers, this study focused to investigate non-native English teachers who taught in the primary school level. They were chosen by using the questionnaire to measure the degree that show the practice of teaching Global Englishes.

Teachers who reported practicing the principles of teaching Global Englishes higher than 50 % and willing to participate in this study will be selected. For those who did not show the practice of teaching Global Englishes, they were dropped out of the study.

Research instruments

To explore the practice or the professional experiences of teaching Global Englishes, this study utilized classroom observation and photo-elicitation interview as the research instruments. For the classroom observation, the researcher took a role as a non-participant observer to observe the classroom, teacher, students and wrote field notes. For the photo-elicitation interview, the participants were asked to prepare the photos that represented the practice of teaching Global Englishes for the interview.

Data Collection and Procedure

After the ethical approval was completed, I began the procedure of data collection. In the first phrase, I observed the classroom to gain the data of what happened in the class. I also interviewed the teachers about the experiences of teaching Global Englishes to guide them prepare the photos that represented Global Englishes teaching. After the classroom observation, I did the preliminary analysis of the data.

In the second phrase, I used the three series of interview (Seidman, 2006) to guide my interview. Each interview lasted about 90 minutes. Every procedure of data collection was checked and re-checked by the participants.

Data Analysis

This study has two data sources as follows: fieldnotes from the classroom observation, and transcription from the photo-elicitation interview. Thematic qualitative analysis was used to analyze the data.

Ethical consideration

Prior to data collection, schools and the participants were informed of the purposes of this study through a consent form. They understood that by completing the consent form, they allowed to use their responses for research purposes. Since the participants of this study were voluntary, they could stop anytime they found that negative results could happen to their professional lives. I asked the participants what names they preferred to use to represent themselves to keep their identities confidential, they agreed to use their real names because they wanted to be acknowledged their contribution. They understood that I would use these names in all publications.

Findings

Characteristic of Lapadlada

Lapadlada was a female English teacher who taught English in grade 4 in a primary school. She was in her fifties. She graduated bachelor's degree in English major. Before she entered to the teaching profession, she worked in a company where she had experiences of using English for communication with foreigners who spoke English with different accents. She narrated that she wanted to use her experiences of using English at work to teach her students. After becoming an English teacher, she attended several training courses on English teaching. Working experiences and training courses made her become confident in using English as a medium language of instruction in the classroom. It was her own intension to shift from using Thai for teaching English to using English to teach English subject in the classroom.

The stories of Teacher Lapadlada

As an English teacher who reported to have Global Englishes orientation, Lapadlada knew that it was necessary to have some important techniques so that she could provide learning environment in the classroom to maximize exposure for students to communicate with people who had different first language background. She narrated that she utilized her working experiences of using English with foreigners who were from different countries and spoke English with different accent. It encouraged her to provide learning environment suitable for communication with other people. She mentioned that she desired to do every way to assist her students to communicate with others. It was evident that she provided several activities to expose her students to communicate in English with visitors from different countries. She narrated that

“We organize several activities that expose our students to use English for communication with foreigners from different countries such as a sightseeing trip to Khao Yai National Park and Ayutthaya Historical Park. Students will be assigned to complete a task by interviewing a visitor. Their final product is a VDO clip. They (students) are assertive to use English with foreigners.” (Interview 1)

It was evident that Lapadlada has organized various activities to create opportunities for students to expose to various accents of English from both inside and outside school environment. Lapadlada also revealed that apart from several activities provided both inside and outside school environment, the teachers seemed to be the main source for students to have opportunity to communicate in English in school setting. In the context of Lapadlada, her school hired English teachers from different countries both native and non-native speakers of English to teach. She exposed that

“My students have opportunities to use English with their English teachers. We have both native and non-native English teachers. One teacher is from Australia and one from the Philippine.” (Interview 1)

It is evident from the interview that apart from communicating in English with their English teachers, students have chances to communicate with foreigner or English speakers who have different L1 background from the sightseeing trip that school provided. Obviously, most students got familiar with the Pilipino accent of English because Pilipino English teachers were mostly hired to teach at school in this area.

Characteristic of Ladajit

Ladajit was a female English teacher in a government school in the primary school level. She was in her thirties. Her mother was a teacher in the primary school. In her family, nobody was related to English. She entered to teacher career because her mother desired her to become a teacher. She graduated a bachelor’s degree in English major and gained a master’s degree in the field of English teaching. She mentioned the reason why she continued her study in the master’s degree that she wanted to gain more knowledge in teaching methodologies and techniques, and she wanted to use those knowledges for teaching English for their students. In her school, the school provided multilingual teachers from different countries for students. Thus, the students have opportunities to hear a variety of English accents, such as those from native speakers of English and Filipino’s accent.

The stories of Teacher Ladajit

Like Lapadlada, Ladajit knew that it was important for teachers to have students exposed to the diversity of English in the context of Global Englishes. Ladajit was the one who reported she provided exposure students to the diversity of English. She narrated about the activities that she provided for students to expose to the diversity of English. She said that students were expected to do several activities in English. They were exposed to the diversity of English through doing activities with both native and non-native English teachers. She revealed that

“In our school, we (teachers) provides students to the diversity of English by doing various activities such as English club, Project work, Presentation, Inventing activity, and so on.” (Interview 1)

It was evident that the most important factor to promote Global Englishes was English teachers and the policy of the school. Students have exposure to diversity of English through activities provided by English teachers and school. Ladajit narrated the various activities that school has provided to students to have experience with Englishes. She also revealed that

it was the purpose of her school to provide learning environment suitable for students to get familiar with the diversity of English.

Similar to Lapadlada, Ladajit narrated that her students had opportunities to communicate in English with native and non-native English teachers. She narrated that there were various accents of English that students were exposed to in her classroom. She said that students in her class have experiences to listen to different accents of English such as Pilipino, American, British, and Thai. She revealed that

“The students in my class often have chances to listen to the Pilipino accent because the Pilipino teacher teaches them many subjects in this class. Apart from that, they also have chances to listen to the American and British accents because the office of foreign teachers is in front of the class. When students sometimes have a presentation of their works, they must prepare the PowerPoint and consult with their English teacher in English. They also practice presenting their works with the teachers. My students can use English to communicate with their teacher naturally. I can say that the English accents that students get familiar with are Pilipino, American, British, and Thai.” (Interview 1)

It was evident that students gained diversity of English from the environment what English teachers and school provided. Students had chances to listen to different accents of English. It seemed that leaning environment such as having English teachers from various countries and accents like the case of Teacher Ladajit could help students understand the diversity of English by nature. This environment was important for Global Englishes teaching and learning.

Discussion

Exposing students to the Global Englishes of non-native English teachers

Finding of this study will be discussed in twofold as follows: the theory level and practice level. Theoretically, having students exposed to the diversity of English was the main principle of teaching Global Englishes. The finding of this study fulfilled the knowledge base in the theoretical level in the field of Global Englishes teaching. It implied that when we wanted to recruit English teachers for teaching in the context of Global Englishes, it was necessary to contain about the activities that exposed students to the diversity of English in the process of English teacher development. More research study should be conducted in deep details of the activities that the Global Englishes teacher should use in order to teach students to be able to use English for communication.

Practically, it also indicated that non-native English teachers provided exposure students to the diversity of English through various activities which was consistent with findings of prior researchers (Al-Zoubi 2018; Arnbjörnsdóttir, 2011; De Wilde, Brysbaert, & Eyckmans, 2019; MacLeod & Larsson, 2011; Tonoian, 2014; Yin, 2015) in the sense that the teachers provided students' exposure to English language by means of both inside-of-class and out-of-class activities such as watching English movies, listening to English songs and radio, reading English books, magazines, and newspapers, surfing the internet, gaming, using social medias, practicing English with native speakers, and communicating with friends and other resources.

However, this study was not consistent with finding of Pascual's (2017) study which found no relationship between English environment and oral proficiency of students. Pascual (2017) evaluated the oral proficiency of students according to their level of exposure to English linguistic environment. The study also determined the significant relationship between exposure to English linguistic environment and oral proficiency of first year college students in selected Higher Educational Institutions (HEIs) in the province of Davao del Norte. Pascual found out that the level of exposure to English linguistic environment of the first-year college students was moderate and their level of oral proficiency in terms of comprehension, fluency, grammar, pronunciation, and vocabulary was low. Furthermore, there was no significant relationship between English environment and oral proficiency among first year students, and the students' exposures in the context of this study did not significantly influence their oral proficiency.

Suggestions

In order to empower English teachers in Thailand to teach in the context of Global Englishes, suggestion should be made in the following. For pre-service English teacher education, the curriculum should propose the issues of exposure students to the diversity of English. Pre-service English teachers should know how to expose students to the diversity of English and practice those exposure activities before becoming an English teacher so that they could make use of those activities for teaching in the class. Those activities were useful for students to be intelligible the variety of English in the era of teaching Global Englishes. For in-service English teachers, it was suggested to have a training course on providing students' exposure to diversity of English. The activities were valuable and necessary sources of leaning English in an authentic way.

Conclusion

Narrative inquiry of the practice or professional experiences of non-native English teachers who have Global Englishes orientation in the era of teaching English as a Global language is an important research area in the field of language teacher education. Findings of this study contribute to an understanding of how non-native English teachers practice or experience of Global Englishes in the classroom. Future research should employ various types of research instruments to investigate the practice of teaching Global Englishes in broader picture. Knowledge base of how to prepare English teachers to teach in the Global Englishes context is also needed to be investigate in various aspects.

References

- Al-Zoubi, S.M. (2018). The impact of exposure to English language on language acquisition. *Journal of Applied Linguistics and Language Research* 5(4), 151-162.
- Arnbjörnsdóttir. (2011). Exposure to English in iceland: a quantitative and qualitative study. *Ráðstefnurit Netlu – Menntakvika* 2011. Menntavísindasvið Háskóla Íslands. Sótt af <http://netla.hi.is/menntakvika2011/004.pd>
- Caine, T.M. (2008). Do you speak global? The spread of English and the implications for english language teaching. *Canadian Journal for New Scholars in Educations*, 1(1), 1-11.
- Crystal, D. (2001). The future of Englishes. In A. Burns, & C. Coffin (Eds.), *Analysing English in a global context* (pp. 53-64). London and New York: Routledge.
- De Wilde, V., Brysbaert, M., & Eyckmans, J. (2019). Learning English through out-of-school exposure: which levels of language proficiency are attained and which types of input are important? *BILINGUALISM-LANGUAGE AND COGNITION*, 1-15.
- Fang, F. (2016). Investigating attitudes towards english accents from an elf framework. *The Asian journal of Applied Linguistics* 3(1):68-80.
- Galloway, N. & Rose, H. (2014). Using listening journals to raise awareness of global englishes in elt. *ELT Journal*, 68(4), 386-396.
- Galloway, N. (2017). *Global Englishes and change in English language teaching: Attitudes and impact*. London: Routledge.
- Harding, S. (2013). Teaching English as a lingua franca in Tyrol, Austria. *Journal of Student Engagement: Education Matters*, 3(1), 2-12
- Jenkins, J. (2012). English as a lingua franca from the classroom to the classroom. *ELT Journal*, 66(4), 486-494.

- Kachru, B.B. (1985). Standards, codification, and sociolinguistic realism: The English language in the outer circle. In: Quirk, R. and H. Widdowson, (eds.) English in the World: Teaching and Learning the language and the literature. Cambridge: Cambridge University Press.
- Macleod, F., & Larsson, P.N. (2011). Exposure to English outside the Classroom. <https://www.semanticscholar.org/paper/Exposure-to-English-outside-the-Classroom-Macleod-Larsson/63b5fe3a84d39c68d201e7c964aec179d046bf10>
- Matsuda, A. (2018). Is teaching english as an international language all about being politically correct?. RELC Journal, 49(1): 24-35
- Pascual, L.P. (2017). Exposure to English linguistic environment and oral proficiency of first year college students in davao del norte. International Journal of Advancements in Research & Technology 6(1), 169-172.
- Prabjandee, D. (2020a). Narratives of learning to become English teachers in Thailand: Developing identity through a teacher education program. Teacher Development, 2-17.
- Rose, H., & Galloway, N. (2019). Global Englishes for language teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
- Seidman, I. (2006). Interviewing as qualitative research: a guide for researchers in education and the social sciences. New York: Teachers College Press (third edition).
- Sung, C. C. M. (2015). Implementing a global Englishes component in a university English course in Hongkong. English Today, 124(31), 42-49.
- Tonoian, L (2014). English language learning inside and outside the classroom in portugal. Master's thesis: Universidade Nova De Lisboa.
- Tseng, Y. C. (2014). Effects of early exposure to a second language on its proficiency at later age. Journal of Modern Education Review, 4(6), 418-426.
- Yin, M. (2015). The effect and importance of authentic language exposure in improving listening comprehension. Culminating Project in English, 33

**“สัญญาทางปกครอง” ประเด็นทางด้านกฎหมายที่ข้าราชการ
ต้องรู้ก่อนทำสัญญาเรียนทุนการศึกษาต่อ**
**“ADMINISTRATIVE CONTRACT”: LEGAL ISSUE PUBLIC OFFICIALS
SHOULD REALIZE PRIOR TO SIGNING STUDY GRANT CONTRACTS**

บุญชัย ภาละกาล¹
Boonchai Phalakan

บทคัดย่อ (Abstract)

ข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในการบริการประชาชนและเป็นทรัพยากรทางด้านบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการส่งเสริมให้ข้าราชการได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและหนึ่งในกลไกดังกล่าวนี้คือการที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐได้จัดให้มีระเบียบในการลาศึกษาต่อและมีการทำสัญญาเรียนทุนการศึกษา ซึ่งสัญญาเรียนทุนการศึกษาดังกล่าวเป็นสัญญาทางปกครองซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสัญญาทั่วไป จากอดีตที่ผ่านมามักพบปัญหาการกระทำผิดสัญญาเรียนและถูกฟ้องร้องเป็นคดีอยู่จำนวนไม่น้อยดังที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อต่างๆ ยังผลให้เกิดความเสียหายทั้งต่อผู้รับทุน ผู้ให้ทุนและประเทศชาติ ดังนั้นหากผู้ที่ทำสัญญาเรียนมีความรู้ความเข้าใจประเด็นทางด้านกฎหมายเกี่ยวสัญญาเรียนดังกล่าวซึ่งเป็นสัญญาทางปกครอง ก็ย่อมจะทำให้เกิดความตระหนักรู้และระมัดระวังไม่กระทำการที่จะเป็นการผิดสัญญา ยังจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้รับทุนและหน่วยงานที่ให้ทุนไปจนถึงประเทศชาติที่สามารถส่งเสริมให้บุคลากรดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ของการให้ทุนการศึกษาเพื่อนำความรู้ดังกล่าวมาใช้พัฒนาประเทศและบริการประชาชนต่อไป บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงหลักกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับสัญญาอนุญาตให้ลาศึกษาต่อและรับทุนการศึกษาของข้าราชการในประเด็นลักษณะเฉพาะของสัญญาเรียน สัญญาค้ำประกัน เขตอำนาจศาล การฟ้องร้องคดีและอายุความ ความรับผิดและค่าปรับตามสัญญา โดยผู้เขียนจะได้อธิบายหลักกฎหมายประกอบตัวอย่างข้อกำหนดในสัญญาพร้อมทั้งยกตัวอย่างคำวินิจฉัย คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดประกอบคำอธิบาย

คำสำคัญ (Keywords): สัญญาทางปกครอง; สัญญาอนุญาตให้ลาและรับทุนการศึกษา

Received: 2020-06-30 Revised: 2020-09-18 Accepted: 2020-09-24

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ Nurse Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Sanpasithiprasong, e-mail: booncpk@gmail.com

Abstract

As public officials are an important mechanism for civil services and a crucial human resource for national development, those with as high capacities as their position and responsibilities are required. Advanced education is therefore indispensable to enhance knowledge and specialization. Encouraging public officials to further education is necessary, and all governmental organizations have regulations to allow staff to take a study leave and sign a contract for study grant. The contract is considered an administrative contract since its characteristics differ from other contracts in general. Until recently, problems on breaching study grant contracts and its prosecution have usually occurred in various media, affecting grant holders, providers and the country as a whole. Should the soon-to-be grant holders understand legal issues on the contract, they will realize and be careful not to violate it. Doing so will be beneficial to the grant holders themselves, the grant providers and the country because the holders will use the grant to improve themselves and use knowledge for national development and helping others.

This article aims to enable readers to understand principles of administrative law concerning study grant contracts and how public officials receive the study grant, particularly specific characteristics of the contracts, suretyship contracts, jurisdiction, prosecution and limitation as well as liability and fines under contracts. The author has explained legal principles along with examples from contract terms as well as decision, order or judgement of the Supreme Administrative Court of Thailand.

Keywords: Administrative Contract; Study Grant Contract

บทนำ (Introduction)

ในแต่ละปีสำนักงานข้าราชการพลเรือน จะจัดสรรทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) เป็นจำนวน 500 ทุน ทั้งเพื่อการสรรหาบุคคลทั่วไปเพื่อให้ไปศึกษาต่อและกลับเข้ารับราชการเมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนทุนที่จัดสรรในภาพรวมแต่ละปี และเพื่อการพัฒนาข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วในส่วนราชการต่างๆ โดยจัดสรรเป็นทุนการศึกษา และทุนฝึกอบรมระยะสั้น เป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนทุนที่จัดสรรในภาพรวมแต่ละปี (สำนักงาน ก.พ. 2559) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐอื่นๆที่เล็งเห็นถึงการเปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือบุคลากรในสังกัดได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านกระบวนการทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ด้วยการให้ทุนการศึกษาโดยมีเจตจำนงเพื่อให้ข้าราชการหรือบุคลากรเหล่านั้นได้นำความรู้ความเชี่ยวชาญตลอดจนทักษะหรือนวัตกรรมใหม่ๆที่

ได้จากการศึกษามาพัฒนาหน่วยงานและบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป เพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงดังกล่าวหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการทำสัญญารับทุนการศึกษาพร้อมทั้งออกระเบียบต่างๆเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานและเป็นไปตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมามีปัญหาว่ามีการกระทำผิดสัญญาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เฉพาะที่มีข้อมูลรายงานของสำนักงาน ก.พ. ระหว่างปี 2539-2559 พบว่ามีจำนวนที่กระทำผิดสัญญาทั้งสิ้น 23 ราย (สำนักงาน ก.พ. 2559) ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวเป็นการรายงานเฉพาะสัญญาทุนของสำนักงาน ก.พ. ยังไม่ได้รวมกับของหน่วยงานรัฐอื่นๆที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทุน ก.พ. และไม่ได้มีรายงานที่เผยแพร่เป็นการทั่วไปอีกจำนวนไม่น้อย และจากการสืบค้นฐานข้อมูลการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการผิดสัญญาดังกล่าวจากระบบสืบค้นบัญชีการฟ้องคดีของศาลปกครอง ข้อมูลจากปี 2560 – 2563 พบว่า มีการฟ้องคดีทั้งสิ้น 11 คดี (สำนักงานศาลปกครอง, 2563)

อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นสัดส่วนของผู้ที่ผิดสัญญารับทุนที่ไม่มากนักแต่ผู้ที่ผิดสัญญารับทุนดังกล่าวต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีซึ่งถือเป็นความยากลำบากทั้งหน่วยงานเจ้าของทุนและผู้ผิดสัญญารับทุนที่ถูกฟ้องดำเนินคดี อีกทั้งหน่วยงานที่เป็นเจ้าของทุนก็ย่อมได้รับความเสียหายเสียโอกาสที่จะได้บุคลากรที่มีคุณวุฒิและคุณภาพในการพัฒนาประเทศชาติและบริการประชาชน ซึ่งบางครั้งไม่อาจเทียบได้กับมูลค่าเงินค่าปรับที่รัฐได้จากการบังคับคดีดังกล่าว ซึ่งถ้าผู้ที่ทำสัญญารับทุนการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายของสัญญารับทุนการศึกษาซึ่งเป็นสัญญาทางปกครองรูปแบบหนึ่งที่มีความแตกต่างจากสัญญาทั่วไป ย่อมทำให้เกิดเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามสัญญาอย่างเคร่งครัด ลดโอกาสที่จะเป็นผู้ผิดสัญญาและถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้ อีกทั้งยังทำให้หน่วยงานเจ้าของทุนได้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการให้ทุนการศึกษาดังกล่าวอย่างเต็มประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมต่อไป

ความเป็นสัญญาทางปกครองของสัญญารับทุนการศึกษา

“สัญญาทางปกครอง” เป็นคำศัพท์ทางกฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่ (สุรพล นิติไกรพจน์, 2555) สัญญาทางปกครอง ปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติความหมายที่ชัดเจน มีแต่เพียงการตีความในนิยามความหมายตามกฎหมายและตามแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดดังนี้

ตามคำนิยาม มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริหารสาธารณธนะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง, 2561)

ตามคำนิยามจากมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 6/2544 .สรุปได้ดังนี้

ประการแรก คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ (คู่สัญญา)

ประการที่สอง สัญญานั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง (วัตถุประสงค์ของสัญญา) หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญา ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ (ข้อกำหนดในสัญญา) ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจ ทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครองซึ่งก็คือการบริการสาธารณะบรรลุผล ดังนั้น หากสัญญาใดเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐมุ่งผูกพันตนกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งด้วยใจสมัครบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค และมีได้มีลักษณะเช่น ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สัญญานั้นย่อมเป็นสัญญาทางแพ่ง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 5/2545, คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 50/2545)

ศาลปกครองสูงสุดเคยมีคำวินิจฉัยให้สัญญาับทุนการศึกษาเป็นสัญญาทางปกครองตามแนวคำพิพากษาดังนี้

สัญญาให้ทุนข้าราชการ บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานปกครอง ไปศึกษา ฝึกอบรมในประเทศหรือต่างประเทศ โดยมีข้อสัญญาให้บุคคลดังกล่าวต้องมารับราชการหรือปฏิบัติงานในหน่วยงานต้นสังกัดเดิมเมื่อสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา เป็นสัญญาทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 115//2546, 218/2548, 217/2549) โดยสัญญาับทุนเป็นการร่วมดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะกับหน่วยงานทางปกครองจึงเป็นสัญญาทางปกครอง คำวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 29/2553 อีกทั้งในข้อสัญญาดังกล่าวยังให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองระงับการให้ทุนหรือเงินเดือนหรือเงินอื่นใด รวมทั้งผู้ลาศึกษาในต่างประเทศให้กลับประเทศได้ และสามารถให้ส่วนราชการหักหนี้ที่ผู้ลาศึกษาจะต้องชำระตามสัญญาจากเงินบำเหน็จบำนาญหรือเงินอื่นใดที่ผู้ศึกษาได้รับจากทางราชการ อันแสดงถึงเอกสิทธิ์พิเศษของรัฐที่ไม่พบในสัญญาแพ่งทั่วไป สัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุด 114/2546, 7/2547, 67/2547)

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในสัญญาับทุนการศึกษา ตามหลักของสัญญาทางปกครอง

1. สัญญาที่มีลักษณะที่แสดงเอกสิทธิ์ของรัฐเหนือคู่สัญญาอีกฝ่าย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อกำหนดในสัญญาแล้วพบว่า สัญญาดังกล่าวให้สิทธิผู้รับสัญญา (ผู้ให้ทุน) เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่างๆในสัญญาได้ฝ่ายเดียว ผู้ให้สัญญา (ผู้รับทุน) ไม่มีสิทธิขอแก้ไขโต้แย้ง หรือขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในสัญญาได้เลย แต่ในทางกลับกันรัฐหรือผู้รับสัญญามีสิทธิในการแก้ไขเงื่อนไขในสัญญาต่างๆได้ เช่นเลิกสัญญา และกรณีสัญญาทางปกครองนี้ไม่อาจนำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ มาใช้บังคับได้ เนื่องจากความมุ่งหมายของกฎหมายดังกล่าว เป็นเรื่องของการคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่

มีอำนาจต่อรองดีกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในทางแพ่งที่ตั้งอยู่บนประโยชน์ของเอกชนด้วยกัน ในขณะที่สัญญาทางปกครองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม คู่สัญญาฝ่ายปกครองทำสัญญาทางปกครองกับเอกชนก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล (โกคิน พลกุล, 2548)

ตัวอย่างข้อกำหนดในสัญญารับทุน ก.พ. เพื่อศึกษาวิชาในต่างประเทศ ที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐเหนือคู่สัญญาอีกฝ่าย “ข้อ 7. ในระหว่างที่ข้าพเจ้ารับทุนก.พ. ศึกษาวิชาตามสัญญานี้หากก.พ. หรือผู้รับสัญญาพิจารณาเห็นว่า ข้าพเจ้าไม่มีทางที่จะสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดหรือมีเหตุอันสมควรจะให้ข้าพเจ้าคงอยู่ศึกษาต่อไปไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ หรือข้าพเจ้าได้รับโทษให้กลับประเทศไทยก.พ. หรือผู้รับสัญญามีอำนาจสั่งให้ข้าพเจ้ายุติหรือเลิกการศึกษาและหรือสั่งให้ข้าพเจ้าเดินทางกลับประเทศไทยได้ในกรณีนี้ ก.พ. หรือผู้รับสัญญาจะสั่งดัดให้ทุนก.พ. แก่ข้าพเจ้าเสียตั้งแต่วันที่สั่งให้ยุติหรือเลิกการศึกษาหรือตั้งแต่วันหนึ่งวันใดถัดจากวันที่สั่งดังกล่าวขึ้นด้วยก็ได้” (สำนักงาน ก.พ., 2563)

จะเห็นได้ว่าข้อกำหนดในตัวอย่างสัญญารับทุนดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐหรือฝ่ายปกครองผู้รับสัญญามีอำนาจเหนือคู่สัญญาอีกฝ่ายในการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ หรือบอกเลิกสัญญาตามที่เห็นสมควรโดยไม่กำหนดให้คู่สัญญาอีกฝ่ายได้โต้แย้งได้เลย ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสัญญาทางปกครอง

อย่างไรก็ดี ในเรื่องของข้อกำหนดในสัญญาที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐฝ่ายเดียวนั้น ในการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวฝ่ายรัฐไม่อาจใช้เอกสิทธิ์ได้โดยไม่มีเหตุผล ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาและวางหลักกฎหมายในเรื่องเงื่อนไขการใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายปกครองดังกล่าวไว้ดังนี้ “เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายปกครองในการแก้ไขสัญญาหรือยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวโดยคู่สัญญาฝ่ายเอกชนมิได้ผิดสัญญา เป็นหลักกฎหมายปกครองทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายปกครองไม่อาจใช้อำนาจดังกล่าวได้ตามอำเภอใจ แต่จะกระทำได้ด้วยเหตุผลในการปรับปรุงบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น” (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.292/2552)

2. สัญญาค้ำประกันในสัญญารับทุนการศึกษาเป็นสัญญาทางปกครอง

แม้สัญญาดังกล่าวจะเป็นสัญญาค้ำประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็ถือเป็นสัญญาทางปกครองด้วย เพราะสัญญาค้ำประกัน เป็นหนี้อุปกรณ์ จะเกิดขึ้นเองลอยๆ ไม่ได้ต้องมีหนี้เกิดขึ้นก่อนเป็นสำคัญ เมื่อหนี้ประธานเป็นสัญญาทางปกครอง หนี้อุปกรณ์ก็เป็นสัญญาทางปกครองตามไปด้วยเช่นกัน โดยมีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

สัญญาค้ำประกันสัญญารับทุนเพื่อศึกษา แม้จะเป็นเอกเทศสัญญาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็ยังเป็นสัญญาอุปกรณ์ของสัญญาเพื่อรับทุนการศึกษานับเป็นสัญญาทางปกครองซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ประกอบกับการวินิจฉัยตามสัญญาค้ำประกันจะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับสัญญารับทุนเพื่อการศึกษาอันเป็นสัญญาหลักเสียก่อน ดังนั้น เมื่อศาลปกครองมีอำนาจรับคำฟ้อง ในประเด็นที่ฟ้องเกี่ยวกับการผิดสัญญารับทุนเพื่อการศึกษาอันเป็นสัญญาหลักไว้

พิจารณา ศาลปกครองย่อมมีอำนาจพิจารณาในประเด็นที่ผู้ค้าประกันผิดสัญญาค่าประกันอันเป็นสัญญาอุปกรณ์ด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 67/2547, 162/2551, 240/2551)

ในอดีตที่ผ่านมาสัญญาค่าประกันดังกล่าว ผู้ค้าประกันในสัญญารับผิดชอบในสัญญาในฐานะลูกหนี้ร่วมซึ่งหลักลูกหนี้ร่วมดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ค้าประกันเป็นอย่างมาก กล่าวคือตามหลักกฎหมายให้ถือว่าผู้ค้าประกันเป็นเสมือนลูกหนี้ชั้นต้นซึ่งให้สิทธิเจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ในสัญญาได้โดยไม่ต้องรอการบังคับการชำระหนี้จากลูกหนี้ชั้นต้นในสัญญาก่อน ต่อมาได้มี พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๓ ในมาตรา ๖๘๑/๑ ที่บัญญัติว่า “มาตรา ๖๘๑/๑ ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับลูกหนี้ร่วมหรือ ในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ” ดังนั้นตั้งแต่ปี 2553 สัญญาค่าประกันรับทุนการศึกษาของหน่วยงานต่างๆของรัฐจึงมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามหลักกฎหมายใหม่ โดยให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบตามจำนวนที่จำกัดและเมื่อมีการปฏิบัติผิดสัญญา รับทุน ให้ส่วนราชการเจ้าของทุน ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน 60 วันนับแต่วันที่ผิดนัดหากไม่มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในกำหนดเวลาจะทำให้ส่วนราชการในฐานะเจ้าหนี้จะเรียกผู้ค้าประกันชำระหนี้ไม่ได้จนกว่าจะได้บอกกล่าวแล้วและยังจะทำให้ส่วนราชการไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบในส่วนของการดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และอุปกรณ์ของหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังพ้นกำหนด 60 วันนั้นด้วย ทั้งนี้ตามหนังสือของกระทรวงการคลังด่วนที่สุดที่ กค.0410.2/ว 15 (กระทรวงการคลัง, 2558)

จะเห็นได้ว่าในสัญญาค่าประกันดังกล่าวซึ่งเป็นสัญญาทางปกครองแต่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับผิดชอบในสัญญาทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ฉะนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับใช้โดยอนุโลม

3. อำนาจศาลในการพิจารณาคดี

สัญญาอนุญาตให้เล่าศึกษา สัญญาทุนการศึกษาและสัญญาค่าประกันที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหลักเป็นสัญญาทางปกครอง จึงอยู่ในอำนาจการพิจารณาคดีของศาลปกครองตาม มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า “มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้...(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง” และเมื่อมีกรณีพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้น ฝ่ายที่ต้องการยื่นฟ้องคดีต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาหรือที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลปกครองชั้นต้นนั้น ทั้งนี้ตาม มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน (สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง, 2561)

4. การฟ้องคดีและอายุความในคดี

การพิจารณาคดีของศาลปกครองเป็นระบบไต่สวนการยื่นฟ้องคดีกระทำโดยสะดวก หน่วยงานเจ้าของทุนการศึกษาหรือคู่กรณีในสัญญาสามารถดำเนินการฟ้องคดีได้ด้วยตัวเองไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งทนายความหรือพนักงานอัยการในการยื่นฟ้องคดี โดยต้องยื่นฟ้องคดีภายใน 5 ปีนับ

แต่วณที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี มาตรา ๕๑ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (กระทรวงการคลัง, 2563) ประเด็นที่น่าศึกษาในกรณีนี้คือถ้าวณใดเป็นวันทีเริ่มนับอายุความ ที่เป็นวันทีผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี กรณีการฟ้องคดีเมื่อเลยกำหนดอายุความมีตัวอย่างคำพิพากษาทีน่าสนใจดังนี้

การทีมหาวิทยาลัยฟ้องขอให้ข้าราชการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามสัญญาของข้าราชการทีไปศึกษาหรือฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ กรณีผิดสัญญาเนื่องจากได้ขอลาออกจากราชการก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญานั้น เมื่อนับตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม 2544 อันเป็นวันทีมหาวิทยาลัยมีคำสั่งอนุญาตให้ข้าราชการผู้ผิดสัญญาลาออกจากราชการ ซึ่งถ้าวณเป็นวันทีผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ จนถึงวันทีผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีต่อศาลเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2546 แล้ว ยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 137/2555)

จะเห็นได้ว่ากรณีนี้เป็นกรณีทีผู้รับทุนการศึกษาทีสำเร็จการศึกษาแล้วกลับเข้ารับราชการเพื่อขอใช้ทุนตามสัญญาแล้วลาออกจากราชการก่อนครบกำหนดใช้ทุนตามสัญญารับทุนซึ่งเป็นการกระทำผิดสัญญา ให้เริ่มนับอายุความเมื่อหน่วยงานมีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกได้ เป็นวันทีผู้ฟ้องคดี รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เข้ารับการศึกษา ณ มหาวิทยาลัย Brighton ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2545 ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2553 รวมระยะเวลา 7 ปี 11 เดือน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาทีได้รับอนุมัติให้ศึกษา ผู้ฟ้องคดีแจ้งให้สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในประเทศอังกฤษดำเนินการติดตามความก้าวหน้าของผู้ถูกฟ้องคดี ต่อมาสำนักงานดังกล่าวได้มีหนังสือ ที 55003/2080 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2554 โดยแจ้งว่าไม่สามารถติดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้และสอบถามไปยังมหาวิทยาลัย Brighton ทราบว่าผู้ฟ้องคดีที่ 1 ได้ลาออกจากการเป็นนักศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2554 และทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้เดินทางกลับประเทศไทยแล้ว กรณีจึงถ้าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้ยุติหรือเลิกการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา จึงเป็นการประพฤติดัดสัญญา และผู้ฟ้องคดีได้รับบันทึกข้อความดังกล่าวเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2554 จึงถ้าวณวันที่ 30 มิถุนายน 2554 เป็นวันทีผู้ฟ้องคดีรู้ เหตุแห่งการฟ้องคดี ฉะนั้นหากผู้ฟ้องคดีทีประสงค์จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นฟ้องภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2559 เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น ในวันที่ 26 กันยายน 2561 จึงเป็นการยื่นฟ้องคดีทีพ้นกำหนดระยะเวลา ตามทีบัญญัติในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกอบกับการฟ้องคดีมิใช่เป็นการฟ้องคดีทีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และมีได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งไม่ปรากฏว่ามีเหตุจำเป็นใดทีทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจยื่นคำฟ้องนี้ภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตามทีกฎหมายกำหนดได้ ศาลปกครองจึงไม่อาจรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 81/2562)

จะเห็นได้ว่าคดีนี้ศาลปกครองได้วินิจฉัยถึงวันที่ผู้ฟ้องคดี รัฐหรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี เพื่อบอกอายุความเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือยืนยันว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้กระทำผิดสัญญาอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี และในกรณีนี้เมื่อศาลมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ย่อมหมายความว่าหน่วยงานผู้ให้ทุนการศึกษาไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับทุนที่ผิดสัญญาชดใช้ทุนให้กับหน่วยงานได้เลย โดยไม่สามารถนำคดีดังกล่าวกลับมาฟ้องได้อีก หรือนำไปฟ้องที่ศาลอื่นๆก็ไม่สามารถทำได้ กรณีนี้จึงกลายเป็นหน่วยงานผู้ให้ทุนดังกล่าวได้รับความเสียหาย จะต้องดำเนินการสอบความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และหากพบว่าข้อบกพร่องในการยื่นฟ้องคดีเกินกำหนดอายุความดังกล่าว เกิดจากความจริงประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานดังกล่าวแทน ตามนัยข้อ 8 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (กระทรวงการคลัง, 2563)

5. ความรับผิดและค่าปรับตามสัญญา

สัญญาอนุญาตให้การศึกษาต่อและให้ทุนการศึกษานั้นมีเจตนารมณ์หลักคือเพื่อให้โอกาสข้าราชการหรือผู้รับทุนนั้นได้มีคุณวุฒิที่สูงขึ้นและสามารถนำความรู้และทักษะใหม่ๆที่ได้จากการศึกษากลับมาพัฒนาหน่วยงานเจ้าของทุนหรือประเทศชาติต่อไป ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวจึงได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของรัฐหรือหน่วยงานผู้ให้ทุนโดยจะมีการกำหนดความรับผิดของผู้ให้สัญญาพร้อมทั้งค่าปรับต่างๆ เมื่อผู้ให้สัญญาหรือผู้รับทุนการศึกษาดังกล่าวกระทำความผิดสัญญา ต้องมีการรับผิดชอบใช้เงินเดือนและค่าปรับต่างๆตามที่ระบุในสัญญา ซึ่งค่าปรับนี้หน่วยงานผู้ให้ทุนเป็นผู้พิจารณากำหนดได้ฝ่ายเดียวตามหลักเอกลักษณ์แห่งสัญญาทางของสัญญาทางปกครอง และในแต่ละหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาอาจกำหนดไว้ในอัตราที่แตกต่างกันได้ ดังตัวอย่างข้อกำหนดในสัญญาการรับทุน ก.พ. เพื่อฝึกอบรมในต่างประเทศหรือในและต่างประเทศดังนี้ “ข้อ 9. ถ้าผู้รับทุนไม่กลับประเทศไทยภายในเวลาที่ ก.พ.หรือสำนักงาน ก.พ.กำหนดก็ดี หรือไม่ยอมเข้ารับราชการหรือปฏิบัติงานในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐตามที่ ก.พ.หรือสำนักงาน ก.พ. กำหนดให้ก็ดี หรือผู้รับทุนไม่ประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญานี้ในประการหนึ่งประการใดจน ก.พ.หรือสำนักงาน ก.พ.สั่งให้ผู้รับทุนกลับประเทศไทยก็ดี ผู้รับทุนยินยอมรับผิดชอบใช้ทุนตามที่สำนักงาน ก.พ.ได้จ่ายไปแล้วทั้งสิ้น กับใช้เงินอีกสองเท่าของจำนวนทุนดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่สำนักงาน ก.พ.ด้วยทันที”(สำนักงาน ก.พ.,2563)

จากตัวอย่างข้อความในสัญญาที่กำหนดค่าปรับตามสัญญาไว้แตกต่างกันในแต่ละสาขาที่ให้ทุนการศึกษาทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายในการศึกษาในสาขาวิชานั้นๆ ความขาดแคลนความต้องการบุคลากรในด้านนั้นๆทั้งนี้เป็นการป้องปรามมิให้ผู้ให้สัญญารับทุนประพฤติผิดสัญญานั้นเอง และเมื่อมีกรณีผิดสัญญาเกิดขึ้นและผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่าค่าปรับในสัญญานั้นมีอัตราที่สูงเกินส่วน ซึ่งศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยอัตราค่าปรับตามสัญญาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า “ถ้าเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิจารณาถึงทางได้เสีย

ของเจ้าหน้าที่ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน” ดังตัวอย่างคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดดังนี้

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เป็นฝ่ายประพัตติคดีสัญญาและมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามสัญญาที่กำหนด สำหรับเงินเบี้ยปรับนั้นถือเป็นเงินค่าทดแทนความเสียหายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและที่กำหนดไว้สูงถึงสองเท่าก็เพื่อเป็นหลักประกันและป้องปรามมิให้ผู้รับทุนกระทำความผิดสัญญา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิบัติราชการชดใช้ทุนไม่ครบกำหนดเวลาตามสัญญาทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องสูญเสียงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการศึกษาและสูญเสียโอกาสที่จะได้มาซึ่งบุคลากรในการให้บริการทางด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน นอกจากนั้น หากมีการลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 อาจส่งผลให้ผู้ที่กำลังปฏิบัติราชการชดใช้ทุนอยู่จงใจกระทำความผิดสัญญาแล้วมาฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้ลดเบี้ยปรับ ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ดังนั้น จำนวนเบี้ยปรับตามสัญญาที่กำหนดไว้ 2 เท่า ไม่ได้เป็นเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วนตามมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ในฐานะผู้ค้ำประกันจึงมีหน้าที่ต้องร่วมกันชดใช้เงินแก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 207/2553)

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ผิดสัญญารับทุนจึงมีหนังสือขอลาออกจากการเป็นนักเรียนทุนรัฐบาล โดยขอชดใช้เป็นเงินทดแทนแก่รัฐบาล เนื่องจากมีโครงการที่จะแต่งงานกับบุคคลซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยและตั้งรกรากอยู่ ณ สหรัฐอเมริกา การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนกระทำความผิดสัญญา จึงไม่มีเหตุผลที่จะลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามมาตรา ๓๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 83/2553)

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์แล้วว่าป่วยเป็นโรคโรคซึมเศร้าชนิดเรื้อรัง โดยมีอาการป่วยมาประมาณ 5 ปี และน่าจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจต่อการเรียน ดังนั้น อาการป่วยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงอาจเป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ และไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายเป็นพิเศษประการหนึ่งประการใดถึงขนาดจะต้องได้รับการชดใช้เงินทุนคืนเพิ่มอีกหนึ่งเท่า จึงมีเหตุอันสมควรที่ศาลจะพิจารณาลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ โดยให้ลดค่าปรับที่เรียกเก็บลง คงเหลือเรียกเก็บค่าปรับเพียงร้อยละ 10 ของค่าปรับที่เรียกทั้งหมด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 4/2553)

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ทำสัญญาเป็นนักศึกษาเพื่อศึกษาวิชาทันตแพทยศาสตรกับผู้ฟ้องคดีในวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 ต่อมาวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องขอลาออกจากการเป็นนักศึกษาต่อผู้ฟ้องคดี เนื่องจากได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาวิชาทันตแพทยศาสตรของอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดใช้เงินเบี้ยปรับฐานผิดสัญญาเป็นเงินรวมทั้งสิ้น 66,666.66บาทโดยคิดคำนวณจากระยะเวลาการศึกษาเฉลี่ยเป็นรายปีนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีสภาพเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2550 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 รวมเป็นเวลาเพียง 9 วันและผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ยังไม่เคยได้รับทุนจากผู้ฟ้องคดี ไม่เคยเข้าศึกษาในหลักสูตร ไม่ได้รับเครื่องอุปกรณ์หรือตำราการศึกษาและไม่เคยใช้บริการใดๆ จากผู้ฟ้องคดี เพียงแต่ได้ทำสัญญาเป็นนักศึกษาเท่านั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้

ลดเบี้ยปรับโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ชำระเงินค่าปรับจำนวน 9 วัน คิดเป็นเงินจำนวน 1,645 ..นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นฟ้องด้วย พิพากษา ยืน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.38/2559)

จากตัวอย่างคำพิพากษาทั้ง 4 คดีนี้จึงเป็นอุทราหรณ์ที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานทางปกครองว่าจะต้องเคารพต่อข้อกำหนดและเงื่อนไขของสัญญาตามที่ได้ตกลงกันไว้โดยเคร่งครัด ต้องตั้งใจศึกษาและเฝ้าหาความรู้เพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรภายในกำหนดเวลา ประพฤติตนให้เป็นไปตามกรอบข้อกำหนดในสัญญา และต้องเข้ารับราชการชดใช้ทุนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ หากมีการผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง หน่วยงานผู้ให้ทุนย่อมมีสิทธิที่จะบังคับตามข้อกำหนดในสัญญาได้ ถึงแม้ว่าศาลจะมีอำนาจพิจารณาลดเบี้ยปรับลงได้ตามสมควร หากเห็นว่าเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วนตามมาตรา ๓๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่ก็ถือเป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาเป็นรายกรณีตามข้อกำหนด เงื่อนไข และวัตถุประสงค์ของการทำสัญญารับทุนการศึกษา รวมทั้งความเสียหายของหน่วยงานทางปกครองและตามพฤติการณ์ของผู้รับทุนการศึกษาประกอบกัน

6. ข้ออ้างให้ไม่ต้องรับผิดตามสัญญา

ในกรณีที่มีการผิดสัญญา ฝ่ายผู้ฟ้องคดีย่อมต้องการให้ผู้ผิดสัญญาชดใช้ค่าเสียหายและค่าปรับให้มากที่สุดตามสัญญาเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานหรือรัฐน้อยในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีย่อมต้องหาข้ออ้างต่างๆในการสู้คดีเพื่อให้ไม่ต้องรับผิดหรือให้ต้องชดใช้เงินหรือค่าปรับต่างๆให้น้อยที่สุดซึ่งข้ออ้างดังกล่าวจะมีได้ก็แต่เพียงเป็นไปศาลปกครองสูงสุดเคยวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวไว้ตามตัวอย่างดังนี้

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า สัญญารับทุนทำขึ้นเนื่องจากเทศบาลมีเจตจำนงที่จะส่งบุคคลไปศึกษาในประเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ แล้วให้กลับมารับราชการเพื่อประโยชน์แก่เทศบาล เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้เบิกทุนการศึกษาไปแล้ว 2 ปีงบประมาณ รวมเป็นเงิน 66,000 บาท แต่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและได้ลาออกจากราชการโดยที่เทศบาลไม่ได้เห็นชอบให้ยุติการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา จึงเป็นการประพฤติผิดสัญญาซึ่งต้องรับผิดตามข้อกำหนดในสัญญารับทุนทันที แม้การลาออกจากราชการ ของผู้ถูกฟ้องคดี จะได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากมีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับสายตา ก็หาใช่เหตุผลที่จะทำให้นายเก่งจะไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินทุนดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 302/2562)

การลาออกอันมีสาเหตุจากการเจ็บป่วยนั้น เห็นว่ากรณีจะเป็นการลาออกจากราชการ เพราะเหตุเจ็บป่วยที่เป็นกรณียกเว้นไม่ต้องรับผิดชำระเบี้ยปรับและดอกเบี้ยตามสัญญา หรือไม่นั้นเป็นดุลยพินิจของผู้ฟ้องคดีที่จะพิจารณาตามข้อเท็จจริงเป็นแต่ละกรณีไป ประกอบกับตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการทำสัญญาและการชดใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 และหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติฯ ที่เกี่ยวข้องซึ่งออกตามระเบียบกระทรวงการคลังดังกล่าว ข้อ 27 วรรคหนึ่ง กำหนดว่าผู้ผิดสัญญาจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับผิดตามสัญญาทำสัญญาและการชดใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ.ในกรณีดังต่อไปนี้ (3) เจ็บป่วย ทุพพลภาพ

เป็นคนไร้ความสามารถและข้อ 28 กำหนดว่ากรณีตามข้อ 27(3) .ให้แสดงหลักฐานทางการแพทย์จากโรงพยาบาลในสังกัดของรัฐโดยให้แพทย์ผู้ทำการรักษาระบุว่าความเจ็บป่วยทุกพลภาพดังกล่าวทำให้ผู้ผิดสัญญาไม่สามารถศึกษาหรือปฏิบัติงานต่อไปได้ ดังนั้นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 กล่าวอ้างว่าตนลาออก เพราะเหตุเจ็บป่วย โดยมีเอกสารใบรับรองแพทย์ตามที่ปรากฏในสำนวนคดี ซึ่งเป็นเพียงการยืนยันว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศิริราช ระหว่างวันที่ 2-22 กุมภาพันธ์ 2554 เท่านั้นมิได้เป็นเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าผู้ถูกฟ้องคดีเจ็บป่วยจนทำให้ไม่สามารถศึกษาหรือปฏิบัติงานต่อไปได้ จึงไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่จะทำให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญารับทุนลาศึกษาฯ ดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 335/2562)

จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ทั้งสองกรณีในชั้นต้นจะเห็นได้ว่าข้ออ้างให้ผู้ผิดสัญญาไม่ต้องรับผิดชอบในสัญญานั้นมิได้ อย่างจำกัดตามสัญญาและต้องเป็นไปตาม ที่ระบุในสัญญา และตามระเบียบกระทรวงการคลัง และหรือหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติฯ ที่เกี่ยวข้องซึ่งออกตามระเบียบกระทรวงการคลังเท่านั้น

บทสรุป (Conclusion)

สัญญาอนุญาตให้ลาและรับทุนการศึกษาฯ พร้อมทั้งสัญญาค้ำประกันดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในชั้นต้นนั้นเป็นสัญญาทางปกครองซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากสัญญาทางแพ่งทั่วไป และอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลปกครองไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดี อายุความในการฟ้องคดี ความรับผิดชอบในสัญญาต่างๆตลอดจนค่าปรับและข้ออ้างในกรณีที่ผู้ผิดสัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่จะเป็นคู่สัญญารับทุนดังกล่าวต้องศึกษาทำความเข้าใจประเด็นทางด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้เกิดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ช่วยเพิ่มความระมัดระวังไม่ให้เกิดการผิดสัญญา อันจะนำมาซึ่งการฟ้องร้องดำเนินคดีและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทุกฝ่าย อย่างไรก็ตามนอกจากการเรียนรู้ทำความเข้าใจในประเด็นทางด้านกฎหมายดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การมีคุณธรรมจริยธรรมไม่ประพฤติดัวให้สุ่มเสี่ยงต่อการผิดสัญญา มีความรับผิดชอบและการเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐที่ให้ทุนการศึกษาย่อมจะเป็นเสมือนเกราะป้องกันมิให้เกิดข้อพิพาทในสัญญาดังกล่าวได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการคลัง. กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หนังสือ
กระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.71/ว21 ลงวันที่ 23 เมษายน 2550. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา :<https://eoffice.ku.ac.th:8443/eoffice/kuoffice/psdttj/BMW272.pdf>,
[14 มิถุนายน 2563]
- กระทรวงการคลัง. แนวทางวิธีปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 และการจัดทำสัญญาค้ำประกันที่เกี่ยวข้องกับ
การลาศึกษาฝึกอบรมและปฏิบัติการวิจัย หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค

0410.2/ว15 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2558. [ออนไลน์].แหล่งที่มา :

<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/promisocsc1.pdf>, [14 มิถุนายน 2563]

สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง.(2561). พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2560) ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560).

กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด

สำนักงาน ก.พ.. ตัวอย่างสัญญาการรับทุนก.พ. เพื่อศึกษาวิชาในประเทศและหรือต่างประเทศ.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/s.pdf>, [14 มิถุนายน 2563]

สำนักงาน ก.พ.. รวมประเด็น ถาม-ตอบ ข้อมูล สถิติ ทัวไป เกี่ยวกับทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) และการดูแลจัดการศึกษานักเรียนทุนของรัฐบาล. [ออนไลน์].แหล่งที่มา :

<http://www.ocsc.go.th/blog/2016/02/รวมประเด็น-ถาม-ตอบ-ข้อมูล-สถิติทัวไป-เกี่ยวกับทุนรัฐบาล>, [10 มิถุนายน 2563]

สำนักงานศาลปกครอง. ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งศาลปกครองสูงสุด. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.admincourt.go.th/admincourt/site/05SearchSuit.html>, [12 มิถุนายน 2563]

สำนักงานศาลปกครอง. ระบบสืบค้นบัญชีการฟ้องคดี. [ออนไลน์].แหล่งที่มา :

<http://www.admincourt.go.th/admincourt/site/03suitdata.html>, [5 มิถุนายน 2563]

สุรพล นิติไกรพจน์. (2555). สัญญาทางปกครอง.). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โกคิน พลกุล, (2548). สัญญาทางปกครองในกฎหมายไทย, [ออนไลน์].แหล่งที่มา :

<http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=692&Page=4>, [10 มิถุนายน 2563]

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น
LOCAL MULTILATERAL COMMUNITY ENTERPRISE PROMOTION
SUBCOMMITTEE

วสันต์ ปานสังข์¹
Wasun Phansong

บทคัดย่อ (Abstract)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยมีโครงสร้างของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ทำหน้าที่เป็นส่วนประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ เพื่อประสานเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในระดับอำเภอเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอมีความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างการบริหารเนื่องจากคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด อยู่ในส่วนราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งไม่เป็นการสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจและเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ อีกทั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน การไม่เข้าใจในภารกิจของของหน่วยงาน และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการและพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงควรจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น ด้วยเหตุผลดังนี้ 1) เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการกระจายอำนาจ 2) คณะกรรมการสามารถรับทราบปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี 3) มีผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ 4) ลดปัญหาความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างและภารกิจของรัฐในราชการส่วนภูมิภาค 5) ท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปีสนับสนุนความช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนได้โดยไม่ต้องรอรับงบประมาณจากภาครัฐแต่เพียงส่วนเดียว ดังนั้น คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น สามารถที่จะสนับสนุนส่งเสริม

Received: 2020-07-30 Revised: 2020-10-25 Accepted: 2020-11-16

¹ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
เชียงใหม่ Department of Public Administration Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, e-mail:
vason_112@hotmail.com

พัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จนสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดไปสู่วิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้ต่อไป

คำสำคัญ (keywords): คณะอนุกรรมการ; วิสาหกิจชุมชน; พหุภาคี; ท้องถิ่น

Abstract

Community Enterprise Promotion Act. Since 2548 was committed to the promotion of knowledge and local wisdom, monetization, mutual aid, developing the capacity to manage and the development of community enterprises. As a result, community self-reliance and economic development of the community to be strengthened. The structure of the board of management of the two committees promoting community enterprise ; Enterprises Promotion Board and the Community. The Advisory Committee on Community Province was responsible for coordination of the various agencies in the province, and has appointed a subcommittee to promote community and district level. Link to synchronize strategic departments at the district level and promoting the integration of communities. The Committee further agreed that the appointment of a community and district level redundancy in the management structure. Because of the two series in the provincial government which was inconsistent with the principles of decentralization and intent of this Act. The delays in the administration, not in the mission of the agency and a waste of budget. In order to response the needs of enterprises and promote the development of the local community, literally; It should establish a subcommittee to promote multilateral community in the local regulations. Reasons: 1) consistent with the spirit of the law and the principle of decentralization 2) Sub-Committee to acknowledge the problems and needs of the communities in the area as well as 3) a local leader who played a key role in the activities of the enterprise. Community by the Chairman of the Subcommittee 4) reduce duplication in structure and mission of the state, provincial, and 5) the local plan and annual budget support aid community without waiting for funds from the government only. Therefore, the Committee encourages the multilateral community in the local regulations. To promote enterprise development community to be strengthened, strengthening the economy and community can be developed further into a community enterprise, small and medium enterprises (SME) in the future.

Keywords: The Sub-Committee; Community Enterprise; multilateral; local

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป โดยปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่เมื่อ พ.ศ.2562 ซึ่งกำหนดให้มีโครงสร้างของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นกลไกหลักในการประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกองทุนที่เกี่ยวกับกิจการวิสาหกิจชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และมีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพื่อประสานความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชิงบูรณาการ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนั้น ๆ โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ เพื่อขับเคลื่อนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ

การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอดังกล่าว เป็นการแต่งตั้งที่มีความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างการบริหารเนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวมีถึง 2 ชุด ที่อยู่ในส่วนราชการเดียวกันคือราชการส่วนภูมิภาค อีกทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอนั้น ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้และไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งไม่เป็นตอบสนองความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงควรจะให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมของพหุภาคีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจหรือร่วมปฏิบัติงาน โดยไม่ผูกขาดหรือรวมศูนย์อำนาจ และร่วมกันแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับท้องถิ่น ภายใต้กรอบการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยเหตุผลดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไป

แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการอันอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบการบริหารการปกครองของประเทศ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากราชการส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการปกครองกันเองอย่างมีอิสระพอสมควร โดยอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกทั้งการกระจายอำนาจเป็นหลักการที่ทำให้เกิดหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการกระจายอำนาวดังกล่าว ไว้ดังนี้

วุฒิสาร ตันไชย (2557 : 13-14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การกระจายอำนาจ” คือ การที่รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของราชการบริหารส่วนกลางหรือ

ราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้องค์กรนั้นสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้โดยอย่างมีประสิทธิภาพและมีอิสระตามสมควร และรัฐบาลโดยรัฐบาลส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลแต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาสั่งการ” นอกจากนั้น ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550 : 60) กล่าวถึงการกระจายอำนาจไว้ว่า หมายถึงระบบบริหารการปกครองประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลทรัพย์สิน และการดูแลสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ ๆ ที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้ได้เด็ดขาดก็คือการทหาร และการต่างประเทศ ส่วน สโรช สันตะพันธ์ (2553 : 1) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง หมายถึง การจัดระเบียบการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจในการปกครองบางส่วนให้องค์กรอื่นนอกจากองค์กรของราชการบริหารส่วนกลาง ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีความอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลางเพียงแต่ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลเท่านั้น เช่น การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่เทศบาล

กล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจ คือ การที่รัฐบาลได้ลดภาระในการปกครองด้วยการกระจายอำนาจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ แก่ประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพในปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายที่กำหนดไว้

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีความสำคัญต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะชุมชนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ย่อมมีปัญหาสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน รัฐบาลกลางจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรูปแบบของปกครองแบบการกระจายอำนาจที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในการปกครองตนเองและตัดสินใจดำเนินกิจการของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

Mongtagu, Harris G. (1984 : 574) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า เป็นการปกครองโดยวิธีการ ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ทำหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระปราศจากการควบคุมของหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองส่วนท้องถิ่นยังอยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตย ซึ่ง โกวิท พวงงาม (2550 : 13) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด โดยมีอำนาจและอิสระในการปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเองรวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชนหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครองตนเองโดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระจากการปกครองของส่วนกลางแต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง โดยมีองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการปกครองในแต่ละท้องถิ่นเรียกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นต้น

แนวคิดเรื่องความร่วมมือ “พหุภาคี”

แนวคิดเรื่องความร่วมมือแบบ “พหุภาคี” หรือ “ความร่วมมือเบญจภาคี” แนวคิดนี้กล่าวถึงในการทำงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะต้องมีการระดมความร่วมมือของประชาชนทุก ๆ ภาคส่วนเพื่อเข้ามาร่วมกันวางแผน ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน อันจะเป็นเครื่องโน้มนำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Interactive Learning through action) อย่างมีพลัง มีความหมาย มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ต่อสังคมและอนาคตที่มีร่วมกันในทุกภาคส่วน อันได้แก่ ภาคราชการ องค์กรเอกชน ชุมชน ภาคธุรกิจและนักวิชาการ เป็นต้น (อนุชาติ พวงสำลี, 2539)

ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 3 กรกฎาคม 2563) ได้วางระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินเอาไว้ด้วยกัน 3 ส่วนราชการ คือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น โดยราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งมีผู้ว่าราชการและนายอำเภอเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคเป็นตัวแทนของราชการส่วนกลาง โดยให้อำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะที่มีความสำคัญซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกลาง เช่น ภารกิจด้านความมั่นคงการรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนนโยบายเร่งด่วนหรือนโยบายที่สำคัญ ๆ ของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น (Local Affairs) โดยเฉพาะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อการอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน สาธารณะสุข การส่งเสริมอาชีพ และการศึกษา รวมไปถึงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในท้องถิ่น (สิวพร สุขเอียด, 7 กรกฎาคม 2563) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ที่อยู่ในราชการส่วนภูมิภาคมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินกิจการสอดคล้องกับข้อกำหนดแห่งกฎหมาย

โครงสร้างการบริหารตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 7 กรกฎาคม 2563) มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป โดยปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่เมื่อ พ.ศ.2562 ซึ่งกำหนดให้มีโครงสร้างของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ กรรมการจากราชการส่วนกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 คน กรรมการจากผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมพัฒนาชุมชน และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีบทบาทหลักในภาพรวมของงานการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประเทศ เช่นการออกทะเบียนหรือประกาศที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ตลอดจนจนแนวทางแก้ไขปัญหาที่นำเสนอโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดตามมาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้

2. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดหน่วยละ 1 คน ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัด 1 คน ผู้แทนคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด 1 คน โดยมีเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีบทบาทหลักในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนั้น ๆ ประสานความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดด้วยการบูรณาการกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ หากมีอุปสรรคที่ไม่สามารถแก้ไขหรือหาข้อยุติได้ภายในจังหวัด ก็จะได้นำเสนอคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป ตามมาตรา 20 และมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัตินี้

นอกจากคณะกรรมการทั้ง 2 คณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 22 และมาตรา 19 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ ได้ เช่น คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ หรือคณะอนุกรรมการอื่น ซึ่งจากการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแต่งตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ โดยมีประธานอนุกรรมการจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่

มีอำนาจในการบริหารงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมของอำเภอ และหน่วยงานราชการที่มีบทบาทหน้าที่ครอบคลุมงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ โดยมีบทบาทหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การประสานเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ โครงการของหน่วยงานในระดับอำเภอเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พิจารณาให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ที่มุ่งให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าระดับใด และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป ซึ่งหากพิจารณาจากโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วเห็นว่า มีทั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจากราชการส่วนกลาง ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาคโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการ และนอกจากนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 22 และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอขึ้นมาอีก 1 คณะ ในกรณีนี้ ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในราชการส่วนภูมิภาค มีอยู่ด้วยกันถึง 2 คณะ คือ มีทั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ซึ่งเป็นการซ้ำซ้อนกันอยู่ในส่วนราชการเดียวกัน อีกทั้งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยเหตุผล ดังนี้

1. ความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างการบริหารและภารกิจของรัฐ การที่มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซ้ำซ้อนกันอยู่ถึง 2 คณะในราชการส่วนภูมิภาค ทำให้การบริหารจัดการในเชิงพื้นที่ ขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานเกิดความซ้ำซ้อนในภารกิจเดียวกัน ทำให้มีสายการบังคับบัญชาและการกำกับดูแลหลายชั้น อันส่งผลให้การบริหารงานในระบบราชการมีขั้นตอนมากขึ้น (ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, 11 กรกฎาคม 2563) ดังนั้น ในราชการส่วนภูมิภาคควรมีเพียงคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด เพื่อการพิจารณาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในระดับจังหวัดนั้น ๆ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ เป็นการไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจและการจัดการตนเองของท้องถิ่น ซึ่งราชการในส่วนภูมิภาคต้องเป็นกลไกหลักในการผลักดันการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี,

13 กรกฎาคม 2563) เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่สำคัญของวิสาหกิจชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นเองก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดบทบาทของสมาชิกในชุมชนและนโยบายของการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน (วิทยา จันทะวงศ์ศรี, 2547) ดังนั้น ท้องถิ่นจึงต้องมีบทบาทที่สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง

3. เกิดความล่าช้าจากการบริหารงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ทั้งนี้เพราะประธานคณะกรรมการไม่มีอำนาจบังคับบัญชา อันเนื่องมาจากข้าราชการที่ร่วมเป็นกรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งไปอยู่ในราชการระดับอำเภอ อีกทั้งมีการโยกย้ายบ่อยครั้งจึงขาดความต่อเนื่องในเชิงพื้นที่ ไม่รู้งาน ไม่รู้พื้นที่ (ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, 11 กรกฎาคม 2563) จึงไม่สามารถเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นที่ทำให้การส่งเสริมและการแก้ไขปัญหาให้กับวิสาหกิจชุมชนจึงไม่ทันต่อสถานการณ์

4. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ที่มาจากหน่วยราชการอื่นยังมีความเข้าใจว่า ภารกิจของงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นงานในหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยเฉพาะ มิใช่ในการกิจของหน่วยงานหรือในราชการของต้นสังกัดของตน จึงไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น ๆ เท่าที่ควร (อลงกต วรกี, 7 กรกฎาคม 2563) ทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างแท้จริง

5. ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณและทรัพยากรของรัฐ เนื่องจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเข้าซ้อนกันอยู่ถึง 2 คณะในของราชการส่วนภูมิภาค โดยคณะกรรมการในแต่ละชุดมีสิทธิที่จะได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าให้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนั้นยังมีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางของหน่วยงานต่าง ๆ (ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, 11 กรกฎาคม 2563) ในการทำการตรวจสอบและประเมินวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ของแต่ละหน่วยงาน จึงเห็นว่าเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ซ้ำซ้อนในการกิจเดียวกัน อันเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่สิ้นเปลืองและไม่คุ้มค่าต่อการกิจ จึงเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น

ด้วยหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบอบประชาธิปไตย โดยการลดบทบาทหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เหลือแต่เพียงภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและที่เป็นงานส่วนรวมของประเทศ และเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน โดยเฉพาะด้านการจัดการบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2560 : 8-9)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนมากที่สุด สามารถรับรู้รับทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ตามตัวบทกฎหมายไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติที่จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หรือตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สามารถจัดการตนเองในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ด้วยการให้บริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ด้านคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค ด้านการประปา ไฟฟ้า พลังงาน เทคโนโลยี การผังเมือง สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาอาชีพ การจัดอบรมและศึกษาดูงาน การจัดให้มีตลาด การส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการท่องเที่ยว สนับสนุนโดยให้ใช้ที่ดิน โรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ผลงานให้กับวิสาหกิจชุมชนที่สร้างชื่อเสียงแก่ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก ประกาศยกย่องเชิดชูให้คุณค่าแก่วิสาหกิจชุมชนด้วยการตั้งโล่แทนประจำท้องถิ่น ตลอดจนการขึ้นทะเบียนกิจการพาณิชย์ของท้องถิ่น การควบคุมดูแลสถานประกอบกิจการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เพื่อความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของท้องถิ่น ซึ่งการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนของท้องถิ่น ดังกล่าว เป็นการสร้างสถานะทางเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งเมื่อเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะเป็นฐานภาษีและสร้างรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จรัส สุวรรณมาลา, 2558 : 207-225) เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะมีงบประมาณในการจัดทำบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จึงควรให้มีการการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับท้องถิ่น โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด อาศัยอำนาจตามมาตรา 22 และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 แต่ตั้งคณะอนุกรรมการในระดับพื้นที่ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมของพหุภาคีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น ที่เป็นการบริหารโดยผู้มีส่วนได้เสียร่วมในการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ผูกขาดหรือศูนย์รวมอำนาจ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับท้องถิ่น และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการภายใต้กรอบการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นมากกว่าการจัดตั้งคณะอนุกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการกระจายอำนาจ และให้ราชการส่วนภูมิภาคเป็นเพียงกลไกในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2560 -2569 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 15 กรกฎาคม 2563) ที่ต้องการให้ท้องถิ่นมีบทบาทหลักด้วยการ

ท้องถิ่นจัดการตนเอง เพื่อการแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องถิ่นของตนเอง

2. คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเมือง นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และตัวแทนภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสียภายในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานหรือผู้ประกอบการและบุคลากรในพื้นที่ ที่สามารถรับรู้ถึงปัญหา รู้งาน รู้พื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2563 : 6) ที่รับทราบอุปสรรคตลอดจนความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้ดีกว่าคณะกรรมการระดับอำเภอ จึงสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความเข้มแข็งพร้อมที่จะแข่งขันและพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

3. มีผู้นำท้องถิ่นเป็นประธานคณะอนุกรรมการ เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดบทบาทของสมาชิกในชุมชน และการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจปัญหาในพื้นที่และความต้องการวิสาหกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 13 กรกฎาคม 2563) จึงสามารถที่จะการจัดทำบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการให้กับวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ หากมีอุปสรรคที่ไม่สามารถแก้ไขหรือหาข้อยุติได้ภายในท้องถิ่นได้ ก็ให้นำเสนอคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

4. เพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างการบริหารและภารกิจของรัฐในราชการส่วนภูมิภาค ที่มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ดังนั้น การมีคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น จะเป็นการลดขั้นตอนในสายการบังคับบัญชาและการกำกับดูแล ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพ เกิดความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น

5. ด้านงบประมาณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปีของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยไม่ต้องรอรับการสนับสนุนความช่วยเหลือจากภาครัฐแต่เพียงส่วนเดียว (นพมาศ พูลศิริ, ศรุตดา สมพอง, 2556) ส่วนงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการต่าง ๆ ก็สามารถนำสู่การพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีระดับท้องถิ่น เพื่อพิจารณาจัดสรรให้ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของหน่วยราชการนั้น ๆ ซึ่งจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนของการใช้จ่ายงบประมาณ อันจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าต่อปฏิบัติการกิจ

หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ที่มีมุ่งให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้

และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด สามารถรับรู้รับทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายใต้กรอบการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่มุ่งให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชา มารี เคน (2551), กชพรรณ ไรจนวิทิตพงศ์ (2559) ที่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเป็นศูนย์กลาง ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จนสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดไปสู่วิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้ต่อไป

บทสรุป (Conclusion)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยมีโครงสร้างของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ทำหน้าที่เป็นส่วนประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชิงบูรณาการ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ซึ่งเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นการซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างการบริหารในระดับภูมิภาค อีกทั้งไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจและการจัดการตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน และบุคลากรยังไม่เข้าใจในภารกิจของหน่วยงาน อีกทั้งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

ดังนั้น เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ให้กับวิสาหกิจชุมชน จึงควรจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น ด้วยเหตุผลดังนี้ 1) เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการกระจายอำนาจ 2) คณะอนุกรรมการในรูปแบบการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในระดับท้องถิ่น รับทราบปัญหาและตลอดจนความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี 3) โดยมีผู้นำท้องถิ่นเป็นประธานอนุกรรมการ เนื่องจากมีบทบาทที่สำคัญในท้องถิ่นและเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจปัญหาในพื้นที่และความต้องการวิสาหกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี 4) ลดปัญหาความซ้ำซ้อนในเชิงโครงสร้างและภารกิจของรัฐในราชการส่วนภูมิภาค 5) ท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปีสนับสนุนความช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนได้โดยไม่ต้องรอรับงบประมาณจากภาครัฐแต่เพียงส่วนเดียว ดังนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ

ชุมชนพหุภาคีในระดับท้องถิ่น จะสามารถสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จนสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดไปสู่วิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กชพรรณ โรจนวิฑิตพงศ์. (2559). “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชนบทไทยเพอร์บุรี กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม” **รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร, **ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.sceb.doe.go.th/Documents/Strategy_sceb.pdf, [15 กรกฎาคม 2563].
- กรมส่งเสริมการเกษตร, **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://smce.doe.go.th/faq/index.php>, [7 กรกฎาคม 2563].
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, **ยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2560 – 2569**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.dla.go.th, [15 กรกฎาคม 2563].
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). “การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นบนเส้นทางการกระจายอำนาจของไทย” **วารสารตุลอำนาจในการเมืองการปกครองไทย**. 13(1), 207-225.
- ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, **การพัฒนาระบบการบริหารในราชการภูมิภาค**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/pictures/article/25580115-03-chookiat.pdf>, [11 กรกฎาคม 2563].
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). **การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก (ภาคแรก) จากยุคกรีกถึงยุคนิคมตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- นพมาศ พูลศิริ และศรุตดา สมพอง. (2556). “กระบวนการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส” **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริชา มารี เคน. (2551). “บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 2(2), 69.
- ประเวศ วะสี. (2535). **แนวคิดและยุทธศาสตร์สังคมสมานภาพและวิชา**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหมอชาวบ้าน.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). **การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย**. สถาบัน กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” **วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สโรช สันตะพันธุ์. (2553). “ปัญหาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ภายใต้ออนสถานศึกษา” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิวพร สุขเอียด, **การปกครองส่วนท้องถิ่น**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%>. [7 กรกฎาคม 2563].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **การบริหารงานภาครัฐแบบมีส่วนร่วม**, [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw>, [19 กรกฎาคม 2563].

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). **ความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, **วิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจไทยกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนมาบตาพุด**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.cabinet.soc.go.th, [13 กรกฎาคม 2563].

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, **รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตาม**

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://spm.thaigov.go.th/web/CRTPRS/spm-mp-layout4.asp>, [10 กรกฎาคม 2563].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **การยุบการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นทางออกของสังคมไทยหรือไม่**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://dl.parliament.go.th/handle/lirt/487128>, [3 กรกฎาคม 2563].

อนุชาติ พวงสำลี. (2539). **ความร่วมมือ “เบญจภาคี” : บทวิเคราะห์กรณีโครงการปลูกป่าพัฒนาชุมชนมูลนิธิวันพสุภะเฉลิมพระเกียรติ ร.9**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

อลงกต วรกี, **การปฏิรูประบบราชการ: ก้าวไปข้างหน้าหรือถอยหลังลงครอง**, [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=>, [7 กรกฎาคม 2563].

Mongtagu, Harris G. (1984). **Comparative Local Government**. Great Britain:

William Brendon and Son Ltd.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารเสถณุมิวิชาการต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข* เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของ ผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข* กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author./Year of Publication : page) เช่น Anuwat (2018: 18) หรือ (Brown, 1997: 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	จัดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

อนุกวัตร กระสังข์. (2560). **พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์**. พระนครศรีอยุธยา:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york: John wiley & sons.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.//
สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of
Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

ภิญญา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**.
New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//เมืองที่พิมพ์.//หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.//(Year of Publication).//Title.//Edition of Book.//Place of
Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality
Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai: Chiang Mai
University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student
Culture in Thai Higher Education Institutions**. Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ในชื่อรายงานการประชุม.//
วันเดือนปีที่จัด.//เลขหน้า.//สถานที่.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//In Title.//

Date of Publication.//page.//Place of Publication.:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development in Thai University." In **Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์
(ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Journal.//Year
(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

อรรคเดช สนลอย. (2020). "ปัญหาของชาวม้งลาวในเขตพื้นที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ."วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(1): 47-59.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิใจ." กรุงเทพฯธุรกิจ.
หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings."
Bangkok Post. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี).//ชื่อบทความ.//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//แหล่งที่มา:/:
แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//[Online].//Available:/
Name of website.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm>. [3 กรกฎาคม
2548]

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.//(ปี,เดือน/วันที่).//ตำแหน่ง(ถ้ามี).//สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.

ตัวอย่าง

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

